

**Ach! negsem hodna slauti dceram vašj! Mam li vsak gahr milosti p̄red
obliergem vašjm . p̄jgmetez mne za neymensj sluchajci do domu
svchv!**

Rodina Bohověrných

z Dolan.

—
Aneb

Obraz křesťanského obcování v předivných
případnostech a strastech života.

—
(NAKLADEM DĚDICTVJ SWATOJANSKÉHO ČÍSLO V.)

Prostává se v tuhé obálce za 30 kr. št.

W Praze, 1837.

W knihce arcibiskupě knihtiskárně, u Josefa tobory Zetzelové,
wedenjm Wáclawa Špinky.

Ve ho Milosti

Wysoce Důstojnému a Urozenému Pánu,

P a n u

Wenceslawu Károwi,

**kapitólnjmu Děkanowi hlatwjho chrámu Páne
Litoměřického, Přesefowi biskupské Konsistoře,
synodálnjmu Examinatorowi, národnjch škol w
Litoměřické diecési wrchnjmu Dozorci, Direk-
torowi theologických studií w biskupské semináři
Litoměřické, spoluaudu Dědictwí Swatojanského
w Praze, Pánu na Tehnici a t. d.**

na důkaz šetrnosti a úcty své

Josef Mír. Pohořelý.

Předmluva.

Vím dobře, že vychovávaní dítě u nás na prosto tak zanedbáno není, aniž ještě se co obávají, vy to tak daleko přišlo, abychom si veřejně stěžovali, a rodiče kletbau Boží napomínati museli: nicméně mám za to, že na škodu nebude, když se lidu všeho druhu podá spis, ukazující mu, jak krásného ovoce přináší dobré vychování, a jak se tedy děti pěstovati mají aby se nad nimi nářkati nemuselo.

Česti jisté v naší milé vlasti mnoho rozumných a dokonalých rodin, ale mezi těmi, ó žel! i takových, kde rodičové, milující sami svět, děti své více pro svět a stvoření jeho, než pro stvořitele vychovávají; a chůravější sami na blud nejstráší, mocj se snaží, aby i děti své v záhubný ten neuh uvrhli. Takovj rodičové po-

wažugi človeka za plod pozemský, genž sám sobě oddán svou silou u vzdělávání pokračuje, neznaje cíle svého, leč požívání vezdejších, co gen možná auplných, blažeností. Aby tím pokogněgi život svůj trávil, utvoř si místo z gemeného náboženství, gačesi vlastnj, gež rozumové náboženství nazývají. Tjnto náboženstvím neboli svou smyslenkou se vynasnažugi vssecko nepořádné požadování, vssecky nešhody mezi duchovním a tělesným člověkem v pořádek uvesti, a tať vlastnj silou vssecky spory odstraniti.

Kdož ale newj, že to nezáleží na lidské domněnce, nobrž na vůli a věčném ustanovenj stvořitele samého, čím se člověk státi má? U toho nelze zvěděti, sámli Bůh nám to nezgewj. Pročež musj newyhnutelně ve zgewenj Páně i to obsaheno býti, čím člověk půwodně byl, čím nynj gest, a čím býti má. We zgewenj Páně spočívá základ i úhelnj kámen vsškerého vychovávání, bez něho ale pravá cesta k cíli, člověku ustanovenému, nawždy zastřena ostává.

Z čehož vyplývá, že nijádné nové vychowatelstwo, které we světské, liché učnosti se namáhá, žádná říše, která se ku křesťan-

skému náboženství nezná, ani oni rodičové, kteří se nekřesťany, nenábožnými lidmi stali, s pravé vychování negfau; toť zná jediné cirkew Kristowa, a ten, kdo s nj se stornáwá.

Komu wšak na křesťanském vychování, na křesťanském životě záleží, kdo tauží pobylu miji na dědictwji, gegž Pán nám sljbil, ten si wezmi za obraz

R o d i n u B o h o w ě r n ý c h,

gegž příkladné příběhy tuto wypsáné máš. W této knize zagisté wšecko, cokoliw nám sw. ewangelium a cirkew Kristowa we swém učení powjdá a k uwažování na srdce klade, obsahuje se co živý obraz w příhodách této w Boha se důwěřugicj rodiny.

W této knize se čte, seč gest křesťanské wychování, a gať se člowěk wychowáwati má, aby co dobře pěstowaný strom blahodárného ovoce nestl.

Mnohý snad ale, přečta knihu tu, namjtné: „Tať krásně zřjbla kdy za dnů nassich wychování se zdařj; ba k tomu by zážračků potřebj bylo, aby nehody nasse tať šťastného konce dostly.“

VI

Tobě milý čtenáři, genž tať smyšljiš, dá-
wám na rozwáženj: že, budeli wjra a důwěra na-
še tať nepohnutelná, a smyšllení pobožné tať
upřjmné a setrwalé, gaťož se šhledáwá u přednj
osoby udalosti této: — tedy i my zářraků spatřj-
me, a žkusjme, že neklamná prawda gest, co w
Pjismě čteme, totiž: že

**Čem, kterjž Boha milugj, slaujž wšěcko
k dobrému.**

Protož gdi a následug ge; a o čemž po-
chybnosti máš, to se i na tobě vyplnj.

1. Ves Dolany.

Dolany leží w přigemném údolí, s gedné strany kopci a lesy obraženém, s druhé pak postyugjcjm milý pohled široko daleko přes aurodnau fraginu. Po stranách gest widěti uměle založené zahrady a winice, na romínách pod kopci aurodné role a květnaté lauky, tak že rozmanitost gich barew a lizezná kwitj múně utěšeným gsau občerstwenjm kráčegjcjmu po wěregně silnici pautnjkowi. Celá wesnice podobá se takorfa utěšeně zahradě, z njž pro wysoké stromy ledwa střech hřebeny widěti. Domy, které toliko malými buď owocnými buď květnými zahrádkami od sebe se děl, gsau wsecky na stegný způsob stawěny. Gindy byly ze dřewa, a nejwjce gen sšindelem nebo doššy pokryty. Po welikém ohni, genž se w čas baučky buď udeřenjm hromowým nebo neopatrnostj při střjlenj proti mračnům byl žňal, a celau wes w popel obrátil, wystawěli taměgšj obywatele pomocj okolnjch wrchnostj wesřz z kamenj domy swé, a přikryli ge křidlicemi; a některá wyššj stawenj zaopatřena gsau i hromoswodem.

Belikau náves Kráslj způsobná studnice, která čtyřmi vysokými lipami zastíněna gfauc, celé obci čislau a zdramau wodu za nápoj dáwa. Na wssedch aumoznjch i polnjch cestách nasázeno gest, na způsob wětegné silnice, krásných stěpů, gichžto si obec welmi pilně hledj.

Blížili se cizinec k osadě té, domníwá se, že přjgemný městyš před sebou widj. Dbywatele, ač gfauc sprostj gen rolnjci, čistotau a slussným krogem welice se lissj od giných sedláků, kteří pořáb špinawé a žebračky se staj. Warných šperků, a přjlišného šňořenj se nenacházi tam ani w den swátečnj. Wilo gest poslechnauti, gať zdwořilé a neljčené webau rozprávky; rozkoš, widěti gať přjwětiwé a srdečně mezi sebou a k giným se chowagj. Pilnost a pořádek, swornost, weselá mysl a péče o společné dobré gfauc u nich domowem. Staneli se kdy, že saused se sausedem pro něgaký zisť se nešhodue, tu magj chwalitebný ten způsob, že si z hodnowěrných a rozumných sausedů některého zwolj, který gich rozsaudj; a to stáwa se proto, aby se genom swornost mezi ně zase nawrátila, a přjtrž učiněna byla wssemu nepřátelstwj a práwnjm saudům.

Usporádánj to pomínny gfauc Dolany wýborné své škole a ctihodným duchownjm pastýřům, kteří po několiš desjtileti tžzenjm Božjm po sobě následowali, w přjkladném srozuměnj s obcju a staršjmi, k dobrému gegich přjswagjce. K zámožnosti pať napomáhá gim bljžko ležjci Blahowice, kdež aurody polnj a plodiny rukau ge-

gich dobrý obbyt nalezagj. Protož také pilněgšj sedláci negen po velikém tom ohni, ale i po nedávno hubjících válkách brzo zase si oddechli a pomohli. Chudobau a bjdau sevřenj gsau gen ti, kterj dle hříšněho příkladu zahálčivých měšťáků práce se sstjti, anebo se pigáctwji, hranj a hejčejnj oddali, a život domácj w neswornosti a nespořogenosti tráwj, a tadj i dítě swých špatně wychowáwagj.

2. Wogtěchowu hospodářstwji.

Sedna z mrawopočestných rodin oné přestřastné wsi w poslednjch desjti letech minulého stoletj nazýwala se Rodina Bohowěrných, a hlawa gegj byl Wogtěch, nágemnjš panského statku.

S nastrádali si Wogtěch a Ludmila, choť geho, ač ročně znamenitau částku peněz nágmu odváděti museli, maudrým hospodařenjm hezké gměnj. Schopnost obau a bázeň Božj, zvláště ale přjwětivost a laškawost k čeledi, gakož i dobročinnost k nuzným zjškali gim wsseobecnau wážnost a přjzeň. Wogtěch nemohl-li každému skutkem wzdychy pomoci, aspoň dobrau radau hleděl přispěti. Kromě zdravého rozumu a maudrého nestranného posauzenj nabyl po smrti otce swého, pilným čtenjm a obcowánjm s okolnjmi úřednjkr, kterj w společnosti geho rádi se zdržowali, mnohé a rozličné známosti, genž mu w užitečném zlepšowánj hospodářstwji k veliké byly platnosti.

Maudrým dohlžením a řízením věcí svých vyžítal sobě tolik, že při hospodářství každá práce tať se dařila, gaťoby sám wždy a wssude byl ruku přiřládá. Dobytku geho nebylo w zdařilosti a síle rowného. Pole měl wždycky neyaurodnějši, a na lučách snažil se umělym hnojením dle nawedení zkusených hospodářů dwogjho užítku wydobýwati. Chowání owec, štěpařství a hledění wčel, což mu neywětšj potěšení působilo, zaplatily mu škoru docela roční činži. Dn byl w obci prwnj, kterýž se chmelařstwj objral. Gemu se šťastně ugmulo dobré wíkwové semeno na nový ná-pog, gež dostal ze Šwedška, mimo jiné užitečné byliny; a naučiw tomu i sauseďů svých, obgewil obci dolanské pramen, z něhož přičinliwost gegich na dlahá léta užítku hogného brala. Š radostí welikau spozorowal Bogtěch brzo, že nový ná-pog nowau káwau zwaný, káwu američkau wúbec wyhlášenau we blížkém městě poněkud předčila. Bylať negen lacinějšj ale i zdrawějšj, a lahodnějšj k pitj. Šdo gi newěda poneyprw pil, nepoznal žádného rozdílu; pauze z předsudku nebo z nawyklosti požjwal mnohý gessťe cizozemské káwy.

Ludmila wšak še swým manželem stegně pofračowala negen we wydělanosti, nobř i we wšelkých uměnjch. Umělať lacinu a chutně wařiti, sama obstaráwala kudyňškau zahradu, správála tence len i wlnu, a rozuměla šitj a wyšjwání mistrněgi, než mnohá giná šwadlena. Kossile a šlaty wšecky sama si ušila. Několi domácnost wětšjím djlem sama obstaráwala, nicméně po chwil-

Káčh dohlížela místo manžela k dělníkům. Učkolí w celých Dolanech všude bylo viděti přívětivých světnic, čistých stolů a lamic, umetených podlah a zápraží, prostorných a klenutých stájí, genž denně klizeny byly: přede se žádná hospodyně Bogtěchové ženě neroznala. Zvláště kuchyně, gegj nádobj, armary a police škvěly se tak, gačoby gen to měla na starosti. Z toho ohledu přicházely sausedky k nj na přástvu, buď aby se od nj něčemu naučily, buď aby se tjm snadněgi příkladem gegjm řídití mohly.

Nechyběloť wýborným manželům k úplnému štěstí ničeho, než aby měli dědice ctností a ovoce wycezeného potu. Ludmila necítla po dlouhá léta g'ného zármutku leč toho, že žádost gegj matěřskému srdci přirozená se nesplňowala. U však i matěřských radostí byla by snadněgi oželela, kdyby nebyla wěděla, že to trápi i Bogtěcha, an nesyššij nazývati se otcem; toť nejwice rmautilo srdce gegj. Gednau však odlehčila hlasitým wzdychnutím sewřeným psům takto: „Pane na nebesích! tys mi za žiwobytí mého giž často z mnohé nauze pomohl, ó swal, možnáli, i tento kámen se srdce mého; štetriti budu drahého toho základu lásky twé, gačo oka w hlavě, a toliko nebi geg wychowám! Mnohá máti gest přehogně djetkami požehnána, a gá, ach! — či, ó Bože můg! gsem wywolena, abych, gsauc sama sirotek, druhdy rukau cizj odchowána, ubohému osiřelemu snad rozeňátku se propúgčila za matku? — S gač ráda! neboť gsau sirotkové, ó Otče nebeský! zvláštňj twé

dítě. Za šťastnou bych se pokládala, takového dítěte býti pěstunkou. Zgev gen mně a Bogtěchowi vůli svou svatau, ta Pane, ať se stane!"

Od té doby objírala se Ludmila tou myšlénkou, která by i Bogtěcha předsevzetí svému zjškala, očekávajíc hodnou k tomu příležitost. Za se udala brzo. V Strahovicích, poblíž kě vsi, udeřil, an byla veliká bouřka, hrom do zvonice, a svezá se po zvonovém prouze, zabil několik osob, genž právě proti mračnům zvonili. Mezi mrtvými nalezal se též chudobný nádeník, Saroš, gehožto smrt oplakávala manželka se čtyřmi sirotky. Bez dlouhého rozmýšlení poznala Ludmila vůli Boží, že totiž nově narozené dítě opustěné wdovy za vlastní má přigrauti. Bogtěch negen že se neprotivoval, anobř schválil dobročinně a velikomyslně gegi smýšlení. Wdowa Sarosowa welice byla potěšena, slyšíc, že své dítě tak dobře bude mjeti zaopatřené, a žehnala welice domu Bogtěchovu. Gediné si wyžádala, aby dítě bylo nějaký čas gessťe gj ponecháno, by nepřišlo o potravu, kteráž příroda za první člověku ustanovila.

3. Žádost Ludmilina se vyplnila.

Medlauho po této udalosti přigde gednau z rána Ludmila k Bogtěchowi, takto k němu promluvjc: „Bogtěše, nebe dobrodinj našemu požehnal, a zaljbenj své patrně dáwá nám na gewo. Wěž, že Pán wložil naděgi w lůno mé, a že dce-

ruffka nasse bratrjčka k sobě dostane. Chwal Pána se mnau, shlédltě plný milosti na djwku swau; wěčná gest dobrota geho." Tak mluwila Ludmila, a Wogtěch byl radošj škoro bez sebe. Se zdwo-
genau chutj šsel po práci swé, byl horliwěgšj w služ-
bách Božjch, štědřegšj k chudým, a wljdněgšj ku
každému člowěku.

Když pať se naplnili dnové gegj, wšsecko se až
proti nadání welmi šťastně dařilo. „Nenjli prawda,
tázala se Ludmila, že budu mjti potěšenj, přiwinau-
ti chlapečka ku srdci?" Odpowěd byla, že se Bohu
ljbilo, uděliti gj holčičku zdrawau a spanilau co an-
děla. Nad mjru by gi to bylo těšilo, kdyby nebyla
wěděla, gať welice milý byl by Wogtěchowi syná-
ček, a gaťby bratr k sestře dobře se hodil. Sedjc
hogné slzy, nemohla ani promluwiti. Bába se wšse-
možně wynasnažila, aby gi upokogila, an zatjm
otec Wogtěch, mage o wšsem giž známost, do swětnice
wšsel. „Gať se weđe má drahá? tážal se š wese-
lau myslj, a co dělá náš chlapeček?" — „Wšsecko
to progde, odpowj Ludmila nesměle, ale Wogtěše,
radoš twá nenj auplná." — „Š gdi blázknu, pra-
wil Wogtěch, chraňme se, abychom nemděčni nebyli;
w tom zagisté žádný ž náš nemá co poraučeti. Ge-
den gest Pán, a co ten činj, dobře činj. Gemu bu-
diž sláwa na wěky!" Ludmila odpowěděla: „Mn-
šjš-li to opravdu, Wogtěše, gá gsem spořogena."

„Nemějci! mluwil dále, gať ti to mám řjci?
Nemát se zagisté djti podlé hlawy nassj. Člo-
wěť mjnj, pán Bůh mēnj. Dn gediné wj,
čeho nám potřeba. Kdyby byl žádost mau wyl-

nil, snad by byl z chlapce hodný ničema. Bylby nám snad hanby nadělal, a nás před časem do hrobu uvrhl. Po hřichu! bylť jsem někdy tak zaslepen, že jsem Bohu chtěl předpisovati, co má činiti; než buď genu chvála, ten čas již minul. Na jakém mělkém základu spočívala by blaženost naše, kdyby Bůh po každé naše posetilé žádosti vyplnil."

Tato vážná slova dobře působila, a Ludmila se spokojila. Všlečka marná péče zmizela, a slzy radosti zableskly se v očích. Bogtěch obejmul manželku, vzal dcerušku do náručí, políbil její autlé čelo, a položil jí matce na lůno vřka: „Ženo, kdyby mi náš dobrý král byl dnes trůn svůj daroval, necítil bych zagiště takového utěšenj."

Z toho patrně viděti, jaká krásná horlivosť vládla oběma manželj, an druh druhu v autlé ssetrnosti přemýšliti, a v lásce předcházeti se snažil. Bogtěch by byl ovsšem raději syna viděl, než ho v starším věku podporoval, a kmen jeho zachoval; ale z lásky k Ludmile zapřel své neoblíbenější žádosti. Ludmila ale, ačkoli sama radši holku měla, přede se rmautila, že Bogtěcha naděge šlamala. — Tak i gegich odemzdánj se do vůle Prozřetelnosti bylo u obau příkladné. Gak mile byli vůli Páně poznali, byla svévolnost gegich přemožena, a oni oba upokogeni a šťastni.

Gak to zahanbj mnohé manželj, než se vynássegj vzdělanostj nad tyto naše! Gak vzácné gest u nich takové zapřenj sebe samého? Gak často záleží gegich náboženstvuj v tom, že gen potud věžtj na Prozřetelnost, pokud se propůgčuge gegich ná-

klonnostem a žádostem? Gať mile ale radby gegich se gim odegmau, když by práwě oddanost swau arawému Bohu dokázati měli, tu shrkne celé stápenj gegich wjry, naděge a lásky; neboť píšeł byl základem geho.

Nacházjwát zagisté zdrawy rozum sprostého člowěka w okrsku náboženstwj wjce swětla, nežli wznessená oswojcenost; a skoro by bylo potteba, aby nebužimé citliwústkowánj nasseho wzdělaného swěta po každé šlo do školy k nezkaženému citu neljčeného rolnjka.

Na tuto prawdu gestě častěgi se upamatujeme, čtauce dále tyto přjehody.

4. K ř t i n y.

Druhý den nesli dítě ke křtu. Křesťansstj rodičowé neměškali, wložiti miláčka swěho w luno swatého náboženstwj, a swěřiti ochraně nebeské.

U wolenj kmotra swědomitě se ohlédli, aby křesťanské. wychowánj dítěte gegich i tehdaž obstarámo bylo, kdyby snad sami rodičowé časněgi umřeli. Zwolen tedy gest nejbližšj faused, Božek, kterýžto, ačkoliw gestě mladý, neměl sobě rovného na dobré srdce. Gediná geho mladá manželka Swatawa byla skoro gestě nábožněgšj nežli on. Od nj dostala i malá dceruška gméno; aby prý giž gméno samo gi upamatovalo, že swatý má žiwot westi. Ačkoli se křtilo we wšednj den, a zcela w tichosti, předce byl chrám Páně naplněn nábožnými divákj. Pan farár použil té přjležitosti, a měl malau řeč k ro-

dičům a ěmotrům, w njž gim na srdce kladl powinnost křesťanského wychowáwanj dětj.

Pri tom učinil posluchače pozorny na tu zvlášť-
nj okoličnost, gať rodina Bohowěrných požehnána
gest djetkami. Připomenul toho, gať dlawho byli
manželé tito bez djetě, gať se důwěřowali w Boha,
gaťhm způsobem Zarossová ze Strahowic ositela,
a gať patrně se okázalo zaljbenj Páně na Ludmili-
ně skutku milosrdenstw. Wsěch oči stropily se
slzami, wsěcko sřlo z kostela srdečně pohnuto, a plno
nábožných předsewzetj.

Po cestě se někteřj přibljžili k Wogtěchowi, a
tiskli mu srdečně ruku, gewjce mu swá srdečná přá-
nj. — Mezi nimi byla owdowělá Zarossová, ne-
sauce swé ročnj dětátko na rukau. Přisřlatě ke křti-
nám, aniz o tom kdo wěděl, a kráčela zdlawha po-
zadu až do domu Wogtěchowa, nyněsřjho obydlj
swé Růženky. Ludmila přigala djetky se srdečnau
rozkossj do náručj, a prohlásila se přede wssemi přj-
tomnými, „že powážuge toto dvě sester za dwog-
čátka, gimaž gi nebe obdařilo, že ge bude se steg-
nau autlostj a péčj obstaráwati a wychowáwati, slo-
wem, že mezi ně rozdělj swé mateřské srdce.“ Wog-
těchowi se zaljbiło chowánj se Ludmilino nade wsěcko, a
sám učinil též. Udalost tato powzbudila společnost
k dobrému, a zagisté i andělé w nebi slawili s ni-
mi tento slawný den. Růženčina matka seděla s
hosty u stolu; a od toho času okaussela mnohých
dobrobinj w domě Wogtěchowě.

5. Gaš Swatawka a Růženka w nehpřvonejšjch létech cwičeny byli.

Od taš wzdělaných wesičanů bylo očekawati, že se strany tělesného obstaráwání malých ničeho nepominau, coby jim k prospěchu slaužiti mohlo. Ludmila se dala od welmi wycwičené báby zwláště poučiti, gaš se děti kobj, w čerstwé wodě kaupagj, gaš se lehce a nestaženě zawinugj, aby autlými audy wolně pohybowaly a t. d. Na gegj radu neužíwala kolébání naprosto nic, nebo welmi mjrně; za to dala dítky tjm častěji na čerstwé powětrj na wozjku wywezti, dáwala jim mjsto škoblivé maučné kasse gen řjdkau poljwku ze žemliček a z mléka, odstranila wšsecky teplé za'udek sešlabugjcy nápoje, a pécowala zwláště o to, aby se wždy čistě držely a do sucha ukládaly. Taš rostly děwčátka, gsauce co gádro zdráwy a wesely. Sotwa bylo rozeznati mladšj Swatawku od staršj sestry Růženky.

Matka stála danému slowu swědomitě. Taš málo se pozorowalo, žeby dítě wlastnjho žiwota wjce milowala, až i někteřj twrdili, že Růženka wětšj lášty požjwá u matky nežli Swatawka. Tomu ale lidé nerozuměli. Dwssem že nakládala se Swatawka přjnsněgi, ale gen pro gegj wětšj swéwolnost, giž matka chtěla potlačiti, widauc w této swéwolnosti základ budaucj neposlušnosti, gačož paš w této základ wšsech ostatnjch hřjchů a neprawostj. Kdnyž u. p. Wogtých obě djwčinky chowáwal, chtěla Swatawka sama u něho býti. Wžal-li Růženku gen na ruce, gen tu křičel malý nepřjzwnec, co z hrdla mohl

dupal nohama, až i často se zamilčel. To rmautilo matku welice. Konečně pomáhal i otec toto zlé zapuzowati, a oba rodičowé odporowali spogenau sílau wááánně dětské, kolikrát bez potreby plakalo nebo se zlobilo. Mnohé matce, widaucj to, srdce puřkalo, až i Ludmilu ukrutnicj nazýwaly; než ona se usmjwala řkauc: „Přirozené potreby dětské musęgi se uspokogiti: než gegich brzé náklonnosti nesměgi se podporowati, neboť gsau to gedowaté bylím, genž spanilé city w srdcjdch dětských udussugj a otrawugj. Pročež sнесme nynj radęgi malau boleřt, nežli potom welikau. Gestliže teby malým nic neschází, ať ři pláčj. Wřřař ony přestanau zař, a pomalu se poddagj. Gestliže ale wřřeřko po domě běhá, aň se malému weliteli gen we wřřem po wůli dělo, tu chtěgi gen wřždy wjce a wjce wládnauti, býwagi twordossigné, neždwořilé a neposlussné. Zař se z nich nabělá nežwedených řlaců, gacj se nemohau giž w ničem přemoci, ani Bohu ani lidem se podrobiti, a wřřemu pořádku gen wřždurugj.“

Nic nenj lepřřiho w takowé přjpadnosti nad sprawedliwau přjřnosť a wytrwalost; ale z přawě w tom hřeřři mnozi rodičowé, a neli z newědomosti teby ze řlabosti. Nemohauř to řněřti, aby se gim a gegich miláčkům gen okamžitá boleřt zpřřsobila, giž by sobě a gim welikau a řnad wěčnau usřetřili.

Dřřatněř owřřem i Ludmila cjtıla wjce přirozené náklonnosti ř dítěti; a wřřař tito řiwj citowé zmjřnili se mandrau lářřkau ř Řřůence, a tato wřždy gen znowa zahoreřa přirozenau autlořři řu

Swatawce. Tak se matka vždy stegně chovala v rozumném nakládání s oběma, neupadajíc nikdy v chyby bezcitné přisnosti nebo trestu hodné povolnosti.

Tak pomalu se zaljúbilo dítě dítěti, že byly nerozdělitelné. Nikdy nevedlo, nikdy nespalo vedno bez druhého. Tak bylo Ludmíle ve hřídání velmi ulehčeno. Když si hrávaly, odcházejala matka po své domácí práci, a někdy se i více vzdávala. Tato neopatrnost bylaby nasse malé hnedle život stála. Nagebnau wrazilá březí swině odewřenými dwjrkami do zahrady, a rozrýwala kwětné záhony. Kůženka tlaukla po swini, ale ta wzteč swüg wyšila na dítěti, přewrhla ge, a celý kabátek mu roztrhla. Bylaby zagisté obě děti sežrala, kdyby kmotra Swatawa, slýšíc na blízce křik, nebyla na spěch přiběhla, a diwokému zvířeti gestě w pravý čas drahocennau křisť nebyla wytrhla. Právě se jí bylo podařilo, chlácholením dítěti utišiti, když se matka wrátila, a widauc Kůženku na polowic obnaženau a žkřwácenau, welice se ulekla. „Hezky, hezky, milá kmotra, promluwila Swatawa, wy gste to hezky wywedla; kdyby mne nebylo, byloby nyní již po wassich dítěkách. Gakbych mohla své neymilegšší tak lehkomyslně w nebezpečí wydati?“ Nynj wyprawowala, co se stalo. Ludmila nemohla dluho promluwiti. Uznala a wyznala swau chybu, děkowala zachowatelkyni dítěť w slzách plynau, a sljúbila, že budaucně své malé nikdy bez opatrowání nenechá.

Po dlauhý čas nessler ani kroku z domu, aby nebyla někoho dala k dítčám. Zatím nahrnulo se často práce velmi mnoho, a pracujících rukou bylo málo.

Š vyššla gednau zase, an dítčy gessťe spalny. Zamřela pečlivě dveře, a nepředzvojdala nižádného dalššjho nebezpečj. Ale řdyž se byla do práce nenlépe zabrala, tu se gj nepokoř zmohl. Gařo andělem napomenuta spěchala domů, a bylťe zagistě nehyyššj čas. Gař dveře u světnice oteřrela, zarazil gj přehustý dým, a hned na to veliký plamen z duffeného dosud ohně wzhůru wyrazil. Lubmila wzkřiknauc klesla bez sebe na zem. Zatím wywalily se dým w strassných mrařkách gjž komjnem, což zpozorowawšse sausedé spěchali ku pomoci.

Statečný Božek hleděl nendřjwe kmotru obstarati, a pař se wrhnul w plamen, aby dítčy wyswobodil. W komoře ge nassel, an gjž se smrtj zápasily. Brařy gegich byly gjž wyhasly, obliče-ge zčernalé a zmodralé dusjčjm dýmem. S tjmto drahým břemenem spěchal k matce, a teprw, řdyž gj ge wložil w náručj, bylo widěti, že ge gessťe na živě. Zař gsauce pohromadě matka a děti, nehywěššjho strachu pozřbily. Přirozená barwa wrátila se w obličeg, a řdyž Swatawka na matku se zasmála, zapoměla tato radostj w okamženj, že dům gegj w plamenu stogj. „Š Bože můg! zwolala, gař ti mám děkowati! Š gař gsem štastná! Š drahé dítčy, teby wás mám zase! Wššecťo giné we swětě nenj mi ničjm. Dítčy, dítčy tož

bě, ó Bože!" Nemohliť přítomnj bez srdečného pohnutj hľaděti na to, š gaku wraucnosti dobrá ta matka své dwa miláčky střidawě na srdce tiskla, š gaky namáhánjm se snažila, aby ge wšji přestálé aužkosti zbarwila, gať ge w lásce topila, an ge stisněných prsau nehľubšji wzdychánj litosti wycházely. Š gať podiwu hodné gest srdce materšké!

Zatjm ž celé wšj hrnuli se lidé š hassenj. Po hřichu ale! nebylo giž možná dům Wogtěchůw ochrániti. Předc ale wobleššj starowj, až kolim ge sem tam oheň giž byl zastjhl, wyrwány gsau wzteku strassného žiwlu. Weliká byla štoda, a wšak gestě mnohem wětšj by byla, šdyby peroná žed nebyla dlawo odporowala. Wogtěch by byl na žebrotu přišel, gen šdyby štěchy byly dřewěné byly; neboť wjtr házel plameny šširoko a daleko.

W tať strassnau bjdu může okamžitá neopatrnost člowěka uwrhnauti.

W což asi způsobilo tento neshťastnj oheň? Ludmila byla nechala kus šyrowého dřwj w kamnech, genž nebylo docela žhorelo. Šo šdyž zase žnowa chytilo, a praškalo, tu nepochybně wletěla žištřa do bljžké kolěbky. Plátěná přikrywka snadno chytila, pať žahotěly periny, a brzo i štaty bljžko wšjci; a gať se dweře otwřely, a powětřjm se hnulo, bylo wšsecko w náhlém plamenu. Šdy by nebyla Ludmila djetky své na štěstj tehpaž do špmory uložila, byly by žagisté obě bjdně

Tato udalost byla robině Bohowěrných a wšem Dolaňanům zase hodným poučením, že s ohněm nemůže člověk nikdy dost opatrný býti, gelikož ta nejmenšij zanedbaná gisfra dům a dwůr, wesnice a města w popel obrátiti může.

Wogtěch byl ten den právě w městě, kde měl u wrchnosti co řjdiiti. Aby, přigda domů, náhle se nezalekl, poslal mu kmotr posla naproti, aby mu nestřastnou udalost šetrně oznámil. Tuť mu owšem na cestě kolena klesly, že sotwa dále kráčet mohł. Než brzo se zmužil, a w slzách a w modlitbě kroky okřjdlil. Wcházejicmu do vsi w austrety šli sausedé bėdugjce. Než on zmužile promluwil: „Sausedé! bėdowánj giž nic neprospěje. Chciť se odevzdati do wůle Božj. Dobrému se wšsecko obrátj w dobré. Bůh mě giž uštedřil mnohau radost: nemámi i utrpenj z ruky geho přigmauti? Nechalť mi gessťe mau dobrau manželku a mé drahé djetky, a co gessťe wjce gessť — dobré šwėdomj.

Tak se bljžil s křestansškau hrbinnoštj k dymagjcm žřiceninám domu šwėho, a hleděl nestřestj šwėmu právě w obljećeg. Zatjm se Ludmila docela zpamatowala, a poznala šwau welikau winu. Widauc Wogtěcha, zmėnilo se gegj němė hoře w tekaucj slzy. Wěkoliw gj negen docela nic nepředštrjal, nobřž wšsemožně se wynasnažil, aby gi potěšil, předce se mu dřjwe nepodařilo, gi aspoň trochu upořogiti, až mu i Božek pomohl. „Welmi dobře, prawil Božek, welmi dobře umj kmotra má giné w nauzi těšiti, kdjž ale nynj na ni do-

řlo, aby dala sebe těšiti, tu se zdá, gačoby slo-
wo Boží swau řlu bylo ztratilo!" Toto malé
zahanbení aučinkowalo dle žádosti. Božek nyní
nawrhl rovině, an byla obydlj a domow ztratila,
aby u něho zůstávala, a spogiw se s některými
řausedy pracowal neomrzele a horlivě, aby nowý
dům brzo se zřjdl, řterý w řkutku w málo měsí-
cích ř přestěhowání byl dostatečný.

Dřssem ř řtamba tato wřseřko dořud uřetře-
né gměnj Wogtěchowu pohřtla, ano muřelť se ge-
řtě něco přidlužitj; zatjm ale měl geřtě řwé ná-
řadj a dořyťel w dobrém řtawu. Děřugjc Bohu
za to, a naděgjc se, ře on zase wřseřko zřprawj,
přestěhowal se w nowé obydlj, genž pěřnostj a
pohodlnostj řtaré přewřřowalo.

Od této hodiny řkoro denně Wogtěch napo-
mjnal řwých, aby dali pozor na řwětlo, a nikdy
neodcházeli, pokud poslednj gřřtra nezřhasla, anebo
ginař neřřřodnau se neučinila. řudmila pař byla
we wřsem opatněgřřj. Dřpařowaná zřřusenost gi
na wřzřněř poučila.

Nynj mnoho let řřastně uplynulo. Řodičo-
wé uměli wřseřka nebezpečěřtwj, řterých tař mno-
ho na wřř dřřřám hřřoj, řwau neunawenau pozor-
nostj řřastně odstraniti, aby ani řiwotu ani zřdra-
wřj gegich malých nic neřřřodilo.

Řteř tělesně gich prospěchř a dřenj nezaměřř-
walo celau pěři rodičů. Řiř nyní wřseřko wřna-
lořili, aby i duch děřřř se wřděláwal. řudmila
pěřowala o přiměřeně zaměřřnání dřřelť pracj a
řyrau, zřwářřtě ale obřwěřelugjcjm pohřřowáním w

čistém povětrí, dobře vědauc, že zanebáním toho nezřídka se položí základ k tělesným nepravostem, pak k nečistotě, nepořádku, k lenosti a tuposti a t. d. Gať mile trochu s práce byly, bala gim dělali lehauně hrábě, lopatky, polévadla a jiné malé nářadí do zahrady, a pro gegich zaměstnání gim vykážala vlastní záhony. Dívky s radostí do práce se daly. Načerpovaly a čistily prst, klady semena, sázely mladé bylinky, plely škodnau trávu, okopávaly zelí, obstarávaly boby, hrách a t. d., a radovaly se, donássegice první plody a stěženj rodičům.

Pokud jen možná bylo, byla matka vždy sama u dětí, a jen zřídka je svěřila cizím osobám. Tento zájisté svým příkladem často dítkám vštípl své nečnosti, jako: marnost, žálost nad jinými vládnauti, nemírnost, mstivost a t. d. Ano, vždyť často i dospělí v gegich společnosti napáchnau gegich smýšlením a gednáním; neboť příkladové gsau školau maudrosti i posetilsti. Ljm více se wtísnau stvoruy domácího života dussem dětským, než se hebkostj wošku rovnají. Pročež vssecka taková působení Ludmila co nepřelivěgl ob svých miláčků obstraňovala.

Wogtěch použil prázdných hodin ku wzbuzenja wnywinuti tělesných a duchovních schopnosti dívkých. Cwíciltě střídavě gegich smysly a řeč, pamět a rozum, při čemž mu gegich přirozená zvědavost a činnost welice přispěly. Největší péči vynaložili rodičové na to, aby dívky své záhy k bážni Boží webli. „Abý

strom nábožnosti, pravil Bogtěch, budaucně nikdy newadnul, a wšsem baurkám žiwota statně wzdorowal, musj záhy hluboké kořeny zapustiti." Poněwadž cit nábožnosti gafo negaká zázračná moc na děti působj, dal si předewšjim na tom záležeti, aby nábožnau čeládku do domu dostal. Prwnj wyučowánj w náboženstwj odewzdal zcela péči mateřské. Gafo autlá bylinka zcela se poddá nebeské rose, tak i dětská mysl wedenj mateřskému. Matčino slowo o Bohu a božských věcech wnikne newypubitedlně w duši dětskau, gafo sama památka na matku.

Ludmila byla také zcela k tomu stwořena. Mělati i smysl i dostatečnau schopnost k rozważowánj stwořenj božských w přírodě, a tjm i stegně city pobožnosti w giných wzbuditi. Ze swětnice, kde bydleli, byla přerozkossná wyhlídka do daleké rowiny. Nebe i země poskhtowaly krásný pohled, gať se popsati nedá, a tjm byla wždy přjležitost, djtky učiniti pozorny na wšsemohaucnost, maudrost a dobrotiwost božskau w přírodě. Mimo to byla Ludmila obzwláště zběhlá w písni swatém, ž něhož při každé přjležitosti negakau powjdku nebo propowjdku uměsti hleděla, aby tak djtky k dobrému powzбудila a od zlého odwrátila. Žiwot Sežisse Krista, a zwláště geho utrpenj uměla s takowým pohnutjm wystawiti, že djtky častěgi slzy cedily, a newwraucněgšj láskau k němu zahočely. W pokore, tichoři, w lásce k prawdě, w wděčnosti, trpěliwosti, autrpnosti s chudými a giných ctuostech zachowala se Ludmila tak, že giž

paubý příklad gegj postačował, dáti dítčám ney-
lepšij nawedenj ku ctnostnému žiwotu. Nicméně
ně wždy poukazowala na příklad Pána Sežisse a
Swatých geho, aby si ctnosti ty zamilowaly a w
nich se bez přestánj cwičily. Aby rozum a paměť
gegich cwičila, k tomu použila zmláště krátkých
modliteb, weršů z pjsnj, biblických příběhů, mrav-
ných průpowědj, prawidel pro žiwot, což wsecko
pomalu u djetě tať se zakořenj, že dle toho i cjtj
i myslj.

Ráno i u wečer, před stolem i po stole, pať
při zwoněnj k pozdrawenj andělskému musely se djw-
ty na hlas a zdlauha modliti. D swátčjch mj-
wal Bogtěch za obzmláštňj wyražěnj, modliti se
s nima s pohnutým srdcem, a gim rozkládati roz-
um a duch modliteb a průpowědj, které giž na
z paměť uměly. Každé slowo, genž z úst geho
wyslo, hluboce se gim wtisklo, a brzo byla mo-
blitba, gdaucj z wraucněho srdce, gegich neywětšij
radostj.

6. Bogtěch zastáwá své starokřesťanské zásady u wychowáwánj proti nowým zásadám učitele Nowáčka.

Gednoho dne přissel giž pozdě na wečer do-
brý známý Bogtěchůw k němu do domu, chtě zde,
an giž do města dogjti nemohl, přenocowati. Když
Ludmila s djwčkama wečernj modlitbu wyřkonala,
a ge před uloženjm swěcenau wodau požehnala,
zamyšlil sobě ten pán z města přjležitosti takowé

použití, a rodiče, ostatně velmi rozumné, poučiti o
gegich přewráceném způsobu w gednání s gegich
malýma.

„Wogtësse, prawil, to není maudré, že swým
dětém, dříwe než rozum gegich procitnul, takové
modlitby dáwáš odříkávati, a ge mořiš obhčegi
dospělých. To ge zawádí w powěru a odbýwacj
zewnitřnj pobožnosti. S božšťhých wěcedy máme s
dětkami mluwiti, řdyž gsau giž s to ge chápati.
Tu teprw přechází náboženstwí w přesvědčení, a
modlitba w modlitbu w duchu a prawdě. — Tak
též školnj mistrowání dítě, genž od nedospělých
žádá, aby se we wšsem dle wůle a chování se rodi-
čů řídily, newede k ničemuž. Tak se nadělá gen
otroků, nemagjcjch ani wlastnj powahy ani wůle.
S dětkami nesmjme gafo se zwjraty a massinami
nakládati, tyť se musěj samostatně a z wlastnjho
puzení k dobrému uchýliti. K tomu gest potřeba
rozumu, kterýž teprw w dospělegššim wěku se gewj.“

Wogtěch negsa tak učěným wychowatelem,
gafo tento wycwičený učitel z města, a wšak před-
ce rozumným otcem, odpověděl: „S takowým učěnjm,
pane Nowáčku, přicházjte ke mně giž pozdě. Ta-
ké se naděgi, že se zegtra ráno mýma nedocela
šfestiletýma dcerušškama o něčem lepššim přesvěd-
čjte. Bagisté šhledáte, že negsau tak nerozumné
a nábožných citů prázdne, že negsau ani dřewa
ani otrocké dusse. Zatjm ale záležj mi na wěci
té velmi mnoho, a neopominu pustiti se s wámi
w obššjrněššj wylóženj. Řdny se mi bylo méně
podařilo s mýma dětkami, řdybnch ge byl před-

běžně gen na zernitřní chování namyšl, kterážto ale zernitřnost má se budaucně v ctnost a pramen gegich časného i věčného štěstí obrátiti, nebyl bych předce od vychování takového upustil podle slova Spasitelových, genž znj: „Nechte dítěte, a nebraňte jim ke mně, nebo takových gest království nebeské.“ Gessťe nás nikdo lepšijmu nenaučil. Z takového vychování possli vsicikui znameniti a sľechetnj lidé. Gen rozumnějšíkové, podvodníci a podvodenci zblaudili ve své domněnce nebo zaslepenosti, uchýlce se s cesty. Menjť to rozum, ale srdce, genž dává základ a pevnost nábožnosti. Potreba tedy, aby se dřive srdce vzdělalo, nežli rozum se osvojti. Wy chcete náboženský dvěřmi rozumu v dussi a mysl uvěsti. Gij slovo osvojcenj prozraze vaše blud. Dřive nežli se obgasňuge, muss něco býti, co se má obgasniti. Gessťe wjce ukazuje se vaše přewrácenost v dennj zkusenosti. Zpomenťe si gen, gaky život wedl Wassele Wesselka, genž byl onehdy ve Zlonicjch odpraven; dobře gste znal toho mladého zlosyna! — Než ke takové vslednj zkusenosti welicj duchové se nespaušťegj.“ —

„Týmž způsobem, gake vychovávali Wesselku rodičové, wnydowává své dítěte gaky si nádenjke Neduha, genž se sem nedáruo z Litné přistěhowal. Ani on ani geho manželka nikdy nebyli v špatné powěsti. Ale sedm dítěte wolalo ke nim o chléb. Aby ge a sebe spravedlivě užiwili, pracowali ve dne v noci, nedbagjce o vzdělánj ducha dítěte swých. Neflyšselit nikdy ani slova o

Bohu; neucili se ani křijž dělati, ani Štce náš modliti. Nikdo jim nepřekážel, šliť swau cestau podle wůle své, a tať měli dost wolnosti i příležitosti, aby podle wassého wyrozumjwánj, učeni pane, stali se samostatnými a w powaze pewnými. Přigdauce tedy še sedmým rokem do školy, dostali se zagisté gestě nepožaženj do rukau ochotného učitele, genž po mnohá léta maudře a horlivě auřad swúg zastáwage, nynj na niš, mě: swau schopnost žkusiti a žběhlost dokázati."

„Wšecky ty dítky měly weliké dary ducha, a za krátký čas se naučili čisti, psáti a počítati. Š katechismus welmi snadno se učili nazpamět; než obsah geho nenassel w gegich zanedbaném srdci giž nikoliwěť dobré půdy. Citowé uctiwosti k Bohu, lásčy a wděčnosti, gažož i pokora, mráwopočestnost, láska k prawdě nawždy jim ostaly cizjmi. Aníž příklad gegich lepššich spolužáků nepřisobil na ně; ano oni ge nenáwiděli, a žáwiděli jim lásku učitelowu. Častým napomjnaním a wýstrahau geho gen opowrhowali, a wuhrůžčám a trestu wzdorowali. Ano, gegich zarputilost zmařila wšecká spogená namáhánj taměgššich duchowných, genž wyučowali w náboženstwj we škole a w kostele. Nic nemohla porjdiť šla božšého šlowa proti nezšrocené smyslownosti, protože každě žrnko spasného učenj wyrostlým kaušolem hned za se bylo uduseno."

„Co ž toho posšlo? Šotwa že byli dwa nejštarššj ze školy wystaupili, tu žloba lichwila a žmáhala se teprw bez překážky. Šebylať giž leh-

komyslnost, a tať strassnými kroky spěchali záhubě
 wstříc. První ochlastové a práci byli w celém
 okolí oba Meduhové. Akekoliv se co zlého spá-
 chalo, tu byli w čele. Wssem božským i lidským
 zákonům se mysljwali, duchovní i swětškau wrch-
 nostj opowrhowali. Za málo let, tu co swůdnjci
 mládeže, tu co tuláci, konečně co pytláci a oprav-
 dovj laupežnjci sřkobili strassně lidské společnosti.
 Mnij pykagj, negsauce gessťe ani dwadctiletj, za
 své zločiny giž w rukau spravedlnosti, w káznici
 na Hladowce; a poněwadž na polepsšenj gich,
 zwláště na takowém mjstě, sotwa gest pomysliti,
 gakhch gessťe po přestánj trestu uloženého budau
 páchati neschetnosti?"

„Dstatnj dítky, wngmauce neymladšj, gbau
 sřoro tau samau cestau. Nikdo giž ge nechce po-
 držeti ani w učenj ani we službě.“

„Toť, můg drahý pane, gest ovoce wasseho
 zanedbaného wychowáwánj dítel w náboženstwj a
 mrawopočestnosti. To nic neplatj, gestli že mi
 řeknete, že se dítky w městě tať zanedbáwagj, ga-
 ko na we.ku, an se tamto hledj, aby se záhy
 wzdelali na wšselich způsob, (wngmauce nábožen-
 stwj,) a že pozděgi i w tom tjm rychlegi prospj-
 wagj; neboť zřussenost náš přeshwědčuje, že to
 lživé gest. Prawdať owšem, že měšťáci učj dosti
 záhy dítky své mluwiti i psáti, a to i w cizjch
 řečech, wučugj ge malowati a tancowati, řussně
 se řtatiti, řtawiti a twáriti se na způsob starých.
 Přicházegj s nimi do společnosti a na weřegná
 mjsta, řřizugj dítkám divabla a plesy, a učj ge

i giným gessťe welecenným obyčegům dospělých. Než ale zdali tím w náboženstwj a mravich dost málo přicházejí k ustanowenému cíli blížje, nežli oni mladí Neduhové? Patrně se od něho gen vzdalují. Zakorenělé špatné zvyky, a zamilowaný zgemnělý život tělesný překážejí wždy wíce a wíce pozděgšjim dobrým zásadám a novým dusšewnjm žádostem, nežli cel.čké zanedbání. A protož uic takowého wychwáleného prospěchu w náboženstwj a mravnosti w dospělegšjim wěku se neukazuje.“

„Wětšij části wznesšerých dětj wyššij třídy stýská se hned w prwnj hodinu u wyučowání náboženstwj, w druhé hodině se jim to zosškliwuge, a w třetj se začnau posmjwati. Dstatně gsau giž, an se jim od maličkosti wššecky nezbednosti a chyb prominowaly, w sedmeru smrtelných a hlawných hříchů giž zběhlj, nežli ge w katechismu gessťe gmcnowati slyšeli.“

„Tu wěru nenahlížjm, gať rozdjł gest w tom, zdali se wzdělání dětj w náboženstwj a mravnosti od rodičů zanedbá z přewrácené maudrosti a posštetilé lásky, anebo z hrubé newědomosti a nedbalosti o swé powinnosti. Toliko že w prwnj případowosti powstane z nich gemněgšij, w druhé pať hrubšij stádo; tamto budau prohnané lissky a wlcj, tu nesšrocená drawá zwiřata.“

„Tak gest tomu, wzácný učeuý pane! ať rozum wáš namjtně, co dyce. Udalosti rozhodnau wíce nežli předsudky, powštalé z nedužiwého mozku. Wychwálený rozum nassich oswojcených často giž klopytnul. Zwláště pať opravowatelé škol a

wychowávání w posledních časech, gať se sami častu přiznávají, skoro požadé dali záplatu wedlé djry. Prawjm, gať se sami přiznávají; nebo proč by wěčně mĕnili a hublowali? Zatjm ale bylo mezi nimi i strjzlimých mužů, gegichžto rozdĕlaný rozum se zkusenostj se srownával, a kterj gen na nestĕstj od hegna byli překřičeni. Teprw nedávno gsem četl we welmi krásné knize wýborné mjsto, které, gať se zdá, učĕný pane, práwĕ pro wás gest psáno. Nemohu se zdržeti, abych wám ge nepředložil. Zde gest!"

Učĕný četl:

„Mocnost zwnku mussj dáti základ ke wssemu dobrému. Wssecko záleží na tom, co se nám nedjwe wtisřlo a wstřpilo. To se nám zabere hluboko w dussi, a stane se nám drahým a stálým opakováním, ano slaučj se s celau nassj podstatu. Tak se stáváme ctnostnými anebo nestlechĕtnými. Mocnost zwnku začne od dětinstwj. Školo toho se točj celé umĕnj wychowávání. Když pablý člowĕk Boha se spustil, a gaťo sám sobĕ se odewzdal: tuť potřeba, aby, gsa na sobĕctwj nemocĕn, wychowáváním se uzdrawil a s Bohem zase spogil. Hlawnj teby zámĕr wychowávání gest, aby swĕhlawost a swĕwolncst, genž se s člowĕkem rođj, přemožena byla slowem Božjm a zákonem, tať aby tyto nad nawnklostj wsselikĕho způsobu swjtĕžily. Procitna pozděgi rozum, schwálj wssĕcky giž přigaté nawnklosti, gelikož nalezá, že se srownávají s wnitřnjmi city, wzdĕlá poblĕ toho swĕ zásady, umjřj ge we

svobodné vůli, a proměň je v ctnosti, které v sebe-
 chy poměry života lidského proniknou a spořádají.
 Nepředcházili taková narynklost v božských věcech,
 zmožou se zárodkové sobectví, dříve nežli s jím
 dobrého se zafelo, a tudy i pozdě přichází. Chtěl-
 li by kdo ale i dosti časné na místo takových
 zvyků hned dobré zásady mladým dušsem vstěpo-
 wati, tuť by se zagiště neugaly, gelikož se jim
 gestě neporozumjvá, a protož by žádného působe-
 ni neměly na srdce a vůli člověka. Pročež musj
 newyhnutelně narynklost předcházeti před wolným
 wywinutjm; a Kousseawowo ztwrżowánj: že se
 má teprw w osmnáctém roce o nábo-
 ženstwí mluwiti, gest a ostane mezi nej-
 wětšjmi possetilostmi, gakeť kdy kdo proneš. Doť
 žádá, abyhom dříve strom dorůsti nechali, a pať
 geg teprw ohýbali; aby dříve kůň we své sje do-
 spěl, než se mu začne uzda dáwati."

Učený pán těmi různými důkazy, gimiž Bog-
 těj wychowáwánj své zastáwal, celý zaražen gsa,
 nemohl jim nigakž odolati. Aby pať si z této
 patrné nesnáze pomohl, předložil swému protivnj-
 kowi rychle tuto otázku:

"Dkud to ale tedy pochází, že naši žáci we
 školách městských předce i w náboženstwí o mno-
 ho rychleji pokračugj, nežli wassi wesničtj? Regen-
 werégné žkauššy školnj, ale i wyššj stupeň wzdě-
 lánj w náboženstwí, na němž se měštané u srow-
 nánj s wenkowským lidem nacházegj, gsau toho
 důkazem. Wenkowským lidem wládne gestě wssu-

de slepá wjra a zeronitřnj swatočinnost, kdežto měšťtané z wětšj části čisté žnagi náboženstwj a rozumné učenj mravnosti?"

7. Zdali wzdělánj w náboženstwj gest lepšj w měšťtých anebo wenkowských školách, a co se má saudití o tač žwaném ošwycenj měšťtanů?

Wogtěch odpowěděl panu Nowáčkowi na hořegšj takto: „Učenj pane, wy žtworzujete přjliš mnoho na gednau, nedokázaw dosud ničehož. Gať se mi zdá, náležjte mezi gaťesi libičky, genž magj ten pohodlný žwňk, že mnoho žtworzuj, opominauce důkazů. Giž prwnj gest zcela chybne, že totiž wassi měšťstj žákové zaslubuj přednost w náboženstwj před nassimi wenkowšjmi. Že gsau u wás gednotlivé djetky, genž wynikaj, tomu rád připustjm; to gsau ale gen wýmjnky, nemohaucj nigať pravidlem býti; a tu gestě tomu odpjram, žeby byly podle wasseho nowého způsobu wychowány. Co se pať týká žkaussěkwěgnych, ty práwě nic nedokazuj. Děmi se může ukázati, co žáci z katechismu w paměti podrželi, gaťož i co pogali, ne ale, gaťého stupně w nábožně mravném wzdělánj dosáhli. Často pať ani w onom mnoho nedokážj. „Nenj wždyčy žlatem, co se lešne.“ Ošwycenost nassich časů se honosj, že gest nepřjtelkynj wšseho pokrystwj; než wěru (odpusťte), gať neznám nestydatěgšjho pokrystwj nad nj — gať se ukazuje při

školních zkuškách před školními představenými a předovšemi přítomnými."

"Chcete-li se přesvědčiti o pravém vnitřním pořádku vašich škol v ohledu náboženství, t. g. o bezbožnosti a nemravnosti vaší mládeže, tedy se podívejte ze školy do chrámu Páně. Gaiť tu městskou mládež nejednau viděl, a gmenovitě i mládež ze Blowic. Gaiť to pomyš gessťe před swatynj! gaiťá chladnost a newšimawost u swaté oběti messnj a u wyučowánj křesťanském! gaiťá roztržitosť na den sw. zpowědi! ano gaiťé šassky widěl gsem tropiti u zpowědnice, za gaiťé by se měli i na ulici stydět! Š sšerednj pohled! Š trpkým, bolestným citem ano š hrůzau před bu=daucnostj opustil gsem chrám Páně, genž se stal divadlem nezbednosti vaší mládeže."

"Šať daleko to u nás na wesnicach, aspoň w našem sausedstwj gessťe nepřišlo. Mateli chuť, učení pane, můžete se o tom hned zejtra w našem kostele přesvědčiti. Šagistě, že se vzděláte tau zvedenosti a tichostj, wnitřnj nábožnostj a spanilau pobožnostj šhromážděné vaší mládeže, nechť zpjwá nebo se modlj. A tať gi naleznete při každe wětegné šlawnosti. Gestli že prawda, že se štom pozná podle ovoce, tedy rozhodnuto gest o přednosti vaší školnj mládeže před vaší, ze štrany nábožnosti. Šřál bych welice, abyšte z došawádnjho poznal, že patrně nezdařenj městské mládeže ze zanedbaného práwě wychowánj náboženského (nebo raděgi nenábožného wychowánj) newyjce od dětinstwj pocházej.

„A právě tak, jako s vychválenou předností měšťské mládeže, gest to i s vyšší vzdělaností v náboženství, již se měšťtí lidé vychlaubají. Velmi způsobně obviňujete nás vesňáky ze slepé vojny a mrtvé svatočinnosti, schvalující nám ve vsi pokore náboženské osvícení a čisté učení mravů u vás ve městě. Dřívem až příliš často přesvědčujeme se přicházejíce do města, že od některého času měšťtané mají jiné náboženství a jiné učení mravů, nežli my na vsi. Dřápravdu, obojí se tak osvítilo a vyčistilo, že se toho již málo vídí, a za krátký čas se to může státi tak neviditelným, gať gegich neviditelná církev. Sediné my na vsich ostali jsme staré vojře věrni.“

„Zdali tato stará nebo gegich nová vojra lepší ovoce nese, toť nerozhodnau omrzelá slova: slepá vojra, svatočinnost a t. d., anobrž vážný a opravdový pohled do života, na činění a gednání lidské a tagné vsšeho pohnutky.“

„Měšťtáci vesměs gen po přijemném požjivání tohoto života se šhánějí. Žijstnost, ctizádost, hrubá i zgemnělá smysllost — ty oživují gegich vesškera gednání. Gegich učitelem, gehož gesttě poslauchají, gegich wzorem, gjmž se řídí, gest duch času a moda. Dychtění po něčem vyšším sotwa již v sobě pozorují. Záměry božského náboženství Žejššova a nábožné v něm se cvičení — toť vsšedko gest gjm již cizjm. Někteří zanědbají a zahrhnau ge docela, někteří se gjm gesttě objragí, ale s takowau chladností a lhostegností, že to vsše na gegich smyšlení a gednání velmi máz

lo aneb docela nic nepůsobí Pročež na místo křesťanských ctností, jako gest pokora, zapření sebe samého, mírnost a odemzdání se da vůle Boží w každé příhodě života i smrti protivné nepravosti nastaupily; jako pencha, auzkoředečné soběctwoj, marnotratnost, neměra w prožřetedlnost Boží a nepotročt ěgšj bázeň smrti."

„W sničan se sice také mnoho stará a namáhá o počasné, ale méně pro nyněgšj nežli pro budoucý život. Pamatuget na swau powinnost, že se má žiwiti w potu twáři swé; chceť zaopatřiti swé milé, a swau maličkostj přispěti ke wšseobecnému dobrému. We wšem dyce Bohu slaužití a swětu prospěšným býti, sám na sebe zcela zapoměra; nežádá nic giného, než aby swým nepřewyhnutelněgšjim powinnostem zadosť učinil. Tjm wjce ale žádá zbohatnauti na věci nebeské. Powinnosti swé týkagjci se náboženstwj wykonává přísně. Powolaný swému gest wěrný a swědomitý, gest sprawedliwý, wyhledává dobré, wytrwá w trpěliwosti we wšseobecných protivenskwjch weselé myslí gsa, odemzdá se w každé případnosti da vůle Boží. Gemu wšse přichází od Boha, wšse k Bohu ho webe. Tento diw wšsepronikagjciho a wšse poswěcugjciho nábožného smeyšlenj u sprostého člowěka gest plod swatého ewangelium křjže Sežjssowa, genž sprostým zgeruge to, co maudrým tagnostj uštává."

„Wy měšštáci za ewangelium toto giné gste si wyměnili, gež gmenugete čistým, ačkoli w skutku zpotwořené gest; to gmenugete náboženstwim roz-

umových, a dle toho přijímá nebo zamrhuge každých gen ony pravdy křesťanství, než za příhodné uzná. Protož světlo myslu, vřaucnost lásky a hvězda naděje, zářítka vřečen vyšší život mezi vámi djlem uhasnul, djlem již zhasíná."

Běru při takových vlastnostech nepochopuji, gať my, učení pane, nábožnost městskau můžete výše staviti nežli nábožnost našeho vesnického lidu, genž, gest gádro národu našeho. Geho přičynlosti a horlivosti, gjž se drží zděšené od otců svatosti, máme gesté co děkovati, že w tomto kotáceni, kde nenábožnost tať se zmohla, gesté u nás pravá myra se udržela. Kdyby byla myra i u nás tať schudla a oslábila, a nákažlivé učení mravů oné vznesené části tať vřeobecně se rozšířilo, zagisté i u nás byl by tento nečistý duch bez odporu své neřady již prováděl.

Než co není, to může býti. Gen ať se pokračuge, ať starokřesťanské vychování i u venkovského lidu se odstraní; ať děti nenbývje w rozumu dospějí, než se na gegich vzdělávání w náboženství pomyslí; ať se zatím sterým giným, djlem nepotřebným, djlem i škodným věcem děti učí, gaťož se w městě děje: a zagisté následek toho nás nemine. „Co kdo zanedbal w mladošti, nenahradí již w starosti.“ Potomť stisněnému lidu našemu poslední podpora útěchy vytvána bude, potom myra, důvěrnost a poslušnost i u něho přestane, a tu přijde hodina, kde se myra naplní, kde poslední základ blahosti

lidské se zborí, a přijmal všeobecné zájmy se rozvodnj.“

„Přál bych, učený pane, aby toto moge žázanj wassi hořliwost w opravowánj trochu ochlabilo, a wás tať zprawilo, abyste nasse sprosté wychowánj a náš ubožátka, genž slepě wětjme a na swaté hrage, něco snáže snesl.“

Učený pán nechtěl nágemnjkowi (Wogtěchowi) sice poslednjho slowa nechati, ale gestě mu odpowěděti. Že pať Ludmila s wečeřj byla hotowa, a pútku wedaucj napomenula, aby hádku swau giž skončili: upokogil se, a zcela smjřen gsa, zasednul za stůl trochu zamyslený.

Druhý den ráno pobyl u malé žkauffy, kteraž wjdný hospodár gemu k wůli s holkami předewzal; pať byl i na školnj mssi. Zde nešhledal toliko potvrzenj toho, co mu Wogtěch byl předpowědel, ale wšecťo přerwssilo geho očekáwánj. Srdečně stisknul ruku ochotnému wesničanowi za tuto duchownj rozkoš, giž mu byl připrawil; a tu wyznal, že se od něho a od Dolanských dětj mnoho naučil, a rozlaucil se s radostj.

8. Škola we spogenj s domácjm wychowáwánjm.

Wsaue djetj Wogtěchowy přeběžně tať doma wybdělanj, přissly do wěregné školy, kde učitel bezwšseho namáhánj snadno pokračowal w tom, co se bylo doma začalo. Na pozornost a pilnost, na čistotu a pořádek byly giž zwnyly; gegich náboženšťj cit byl dostatečně upemněn, srdce gegich

schopné toho dobrého. S křizby všech dětí byly tak připraveny do školy přicházely, každá nemyslitelná práce minula by učitele! Nebylo by třeba dříve vyřezávat nezpůsobny, když tak hluboce se zabraly, vyčišťovat tolik ševrn, opravovat tolik nedůstatků, k čemuž kolikrát půl školního běhu se spotřebuje, neníli dokonce celá práce na zmar; to se skoro vždy stane, kde škodlivé působení v domě rodičů neustále trvá.

Swatavka a Růženka v krátkém čase nejen ve čtení a psaní, ale i v ostatních předmětech školních, zvláště ale v náboženství, silně pokročily. Zkuseň učitel nebera do svého úkolu příliš mnoho, svým žákům tím důkladněji a trvanlivěji všechno vštípl. Nestaral se, aby se při větších zkouškách leskl, anobrž aby přiměřeně dusem mladým takovou potravu podával, co mohly strávit, v tuž a krev obrátit, a tak v životě dobře potřebovat. V takových rukou zrály zvláště Růženčiny schopnosti s velikou rychlostí. Každá již od dětinství vždycky dychtěla po učení a po velikém vzdělání více nežli její mladší sestra, tak nyní i ve škole skoro ve všech předmětech nad své spolužáky vynikala. Přitom byla plná pokory a skromnosti. Na svých přednostech si tak málo zakládala, že nikdy do horších nehnáží nepřisla, jako kdýž jí někdo chválil. Když jí vednou pan farář klenotem své školy nazval, žarběla se velice, a kdýž konečně jí všem dětem za vzor představoval, dala se pro to do pláče. Ny-

nj teprvo pozoroval otec duchovní, že se prohrěšil proti autlému citu nerozvážaného děvčete.

Ludmila se radovala z prospěchu své dcery, než nikomu nic nepovydala o svém štěstí nežli Bogtěchovi svému. Tenť často to neběli plačoval, wida Růženku to kostele wraucně se modliti, a slzy radosti nebi obětował, genž, gať se zdálo, dcerušku geho zvolilo, aby giž na zemi to aneběla gi proměnilo.

Denně prospjwala to duchovní i tělesné krásse, a wždy lásky hodněgšsi se stala. Swatawka nedostihla sice své wýborné sestry, přede ale statně pokračowala, a giž to druhém roce swau pilnosti dowedla, že byla mezi wssemi hned po své sestře. Než ale matka byla s nj méně spokojena. Bystřé oko mateřské po něgaký čas giž pozorowalo, že se Swatawčin neduh, totiž záwist, gať giž dřiwě bylo, znowa zmáhá, a to dobrém překážky činj. S zgewila swau péči otci, genž gi ale tím těšil, že ctizádost dětem wůbec, a diwčkám marnost zwlášt gest gaťo přirozená. „Gegich řerownost tedy nesmjme gim tať wsofo pokládati, nobřž této slabosti gegich k tomu použití, aby se k wětšsi pilnosti powzbudily.“ Ludmila se tím nemohla nigakž uspokogiti. Widělat to tomto nečistém si počínánj zcestj, které gi to bludy powede, a hleděla ge na wšelikh způsob přemoci a odstraniti. Strážilat mladau záwistnici dnem i nocj, a neseřčila ani napomjnanj ani trestu.

Než častěgšsi gegj zahabnenj přede Růženkau, někdy i přede wssemi domácjmi, nečistau žáhu tím

wjce geště roznjtilo, genž se konečně w rúznici djteř plamenogasně zgewila. Tuť musela Růženka mnoho od swé sestry strpěti. Než to wšsecko snešla nic se nemštjc, gakkoliwěť gi to trápilo; ano od toho času dwognásobně gewila swau sesterřkau lářku k Swatawce, odměňowala se dobrým za zlé, ano i mnohé winy a pokuty od nj wzdálila, wezmauc ge dobrowolně na sebe. Toto několikráte učinjc pohnula konečně srdcem swé zblaudilé sestry, že hřich ten šeredný poznala, a welice proviněnj swého žetela. „Ach! wzdnchla ší gednau hlasitě, gaťá přišřera gšem gá! Růženka geřt dnem nábožněgššj a lářky hodněgššj, a gá dnem zlomyšlněgššj a šeredněgššj. Dnať rodičům denně radost nowau působj, a gá gim gi zhořčugi, denně ge zarmucugjc. Růženka miluge geště swau hřišřnau festru, gaťo Abel swého newěrného bratra Kaina: a gá — Bože! gá se chwěgi před slowny těmito. Ne, niřdy wjce nebude Swatawka nenáwiděti sestru swau, milowati gi bude a se snažiti, aby gj podobná byla.“

S těmito slowny chwátala, hluboce gřauc pohnuta, k dobré matce, a křagjc prošila za odpusřtěnj. Potom též i u Růženky učinila: řterážto radořšj plačjc, wraucně gi obgala, na wšsecko ráda zapomenauc. Matka nynj obě djroky obegmauc, radostně zwolala: „Bože, gať ti děřugi! znowať gřš mi djřky mé zase darowal, an gšem giž gedno na půl za ztracené měla. Děřugte Bohu še mnau, djřky mé, a buďte wěrnny od nynjčka na wždycky geho řwatým přikázanjm!“

Swatarka nyní opravdu se vši horlivostí se vynasnažila, aby se polepšila. Muselať sice mnohau pŕtku sama s sebou podniknauti, vssal ale w zapjranj sebe samé denně se gj lépe a lépe dařilo. Ludmila podporowala swau dceru jako nábožná matka Auđustinowa*) syna swého, neustále se modlje. Přitom požádala pana faráře, aby gj dobrotiwě napomáhal, a odkázala Swatarku zvlášttnjmu dohljženj učitelowu. Za to odwedla učitelowi, an gegj okoličnosti wětšj oběti nedowolowaly, ku konci každého měsice ustanowený plat práwě na hodinu, gakkoli to dobrému Bogtěchowi od onoho nestastného ohně často dosti těžko přicházelo, neboť měl na mnohých stranách gestě co spláceti. Tak přispjwalo vssacko, aby se mladé ka-gicnici w dofonalém se naprawenj ulehčilo, která se w krátkém čase w nové stwořenj proměnila. Mewjce vssak wždy přispjwal powzbuzugjci přjklad a sesterská láska Kůžencina, kteráž se stala opravdu gegjm strážnjm anjelem.

D. Gakými pracemi a gakým čtenjm zanášely se djetky mimo školu, a gakeho owoce přinášelo jim čtenj?

W čas mimosškolnj musely djwetky wsselikými pracemi se zaměštňawati, u p. semjnká wybjrati, wodu nositi, swětnice a nádobj čistiti, to a ono na swé mjsto dáwati a pořádati a t. d. Mimo to pletly nohawičky (punčochy), předly a giné práce konaly, w gakých ge učitelowa manželka

*) Sw. Monika.

cvičila. Což přes obyčejné uložení za týden zhotovily, za to jim dávala matka nějaký peněz, kterých mohly buď uložiti do spořitelny, nebo na almužnu dáti, nebo k něčemu jinému prospěšnému obrátiti. Děť pomáhaly matce v zahradě a v kuchyni pracovati, nabývaly zde předběžně první známosti ve vaření a sázení kuchyňských rostlin, a tak se pomalu skoro hravě ve všech domácích řízeních wycvičily, s každolím jen věk gegich byl. Ludmila hleděla na to, aby se děti neustále rozumnými pracemi zanášely, nejen proto, aby na zahálku nezvykly, ale i proto, poněvadž byla přesvědčena, že nemůžeme nikdy příliš časně začít tomu se učit, co někdy našim povoláním bude. Při tom byly vždycky zdravý, a kvetly krásněji nežli růže.

W neděli a ve svátek po odpoledních službách Božích musely dletem opakovati, co si z křesťanského cvičení v kostele nebo ve škole pamatovaly, dletem čísti z nábožných knih, gimiž byl Bogtěch náležitě opatřen; u p. z domácí postilly, kdež mimo jiné byl i výklad nedělních a svátečních ewangelij, pak z biblických příběhů, ze života a utrpení Pána Ježíše, ze čtení o Swatých, z wysvětlení rozličných obyčejů a obřadů katolických služeb Božích a t. d. Wysvětlení obyčejů a obřadů se čítalo zvláště na velké svátky, a na předcházející swatocčerny, čímž se dwogilho záměru dosáhlo. Předně se učily děti a wšickni domácí wšemu dobře rozuměti, co se při službách Božích děje, a pak toho mají ke swému poučení a wzdělá-

ni použití; a za druhé se jim to v pravý čas v paměti obnovilo a na srdce vložilo, takže v každoroční slavnosti pokračuje s celou myslí a s radostnou účastností k svému nevyvratitelnému prospěchu počítati a sláviti mohli.

Za blažných večerů zimních, an čeledínové za přestlicemi seděli a jiné práce konali, čítaly dívky střídavě z krásných knížek, které jim dobrotivý pan farář čas po čase ze své knihovny půjčoval.

Co jiné takové hodiny zahálkou, marným žvatláním, dvousmyslnými spříchy a podobně se nřhaly, uplývaly Bogtěchovým lidem zcela jinak, an s radostí poslauchali o prospěšných a vzdělávacích věcech; zvláště Růženku rádi slyšeli. Negen je mluvila a četla s důrazností a slusností, no brž mimo to uměla celou svou duši v jemný a ohebný hlas skoro vložiti. Vypravování plynulo jako lžbezny zpěv od úst gegich, a působilo pronikavě na každé citlivé srdce. Sotva že Růženka knihu otevřela, všecko utichlo; a sotva že čísti začala, již mnohá slza tichého hnutí z očí posluchačů vylaudila. Nedá se ani udati, gať mnoho působilo nepřetržené čítání na vzdělání srdce, a gať ovoce uslechtilosti přinášelo negen Bogtěchovým čeledínům, ale i naskrze celé vesnici. Mnohé dívky požádaly Bogtěcha, aby jim dovolil, večery ve svém domě trávit; a brzo na to, s dovolením rodičů, tento krásný obyčej i doma zavedly.

Dana faráře to tať těšilo, že rád čas po čase knih přičupoval, a tím se své strany k to-

mu přispěl, že se mezi osadníky geho chuť k nábožnému čtení udržela, a vždy více a více se rozmáhala.

Pomalou vzrostla sbírka knih geho w hezkau biblioteku, která byla příhodná nejen pro mládež, ale i pro dospělé, tak že i jiní sousední osadníci knihy si od něho vyžádali. Geho příkladem povzbuzení gsauce i jiní okolní horliví otcové duchovní, jimž povolání gich opravdu na srdci leželo, založili také podobné knihovny pro lid, gegichžto spása w brzkém čase se ukázala. Co zpracované a umdlené tělo o svátých odpočívalo, nacházel duch přelibeznau potravu a výrázku *). Každý ubývalo na společnostech písařů, hráčů a jiných nezbedů, tak přibývalo na zevnitřní a mravné vzdělanosti mládeže. Poněwadž se gj nejen nábožných ale i jiných užitečných vědomostí, genž gj k přemyslení a činnosti povzbuzowaly, a gj čas po čas nad všelikými starými předsudky swjtěziti pomohly, až i nová dobrá zřízení a zlepšování průchodu dostaly. Dstatně nastoupila na místo dřewněgšj rozpustilosti mládežské a hluchých výrázek gakaši slusnost a tichá veselost. Nezbedné surowosti, pranice a jiné rozpustilosti, genž se zahálkau zvláště o svátých w spolku bolr, welice zřidly; opravdowá nábožnost, zalíbení w službách Božjch, zmedenost, láska k pokogi a pořádku vždy více a více se zmáhaly. Toť gest dostatečným důkazem, gať welice působí dobré knihy na lid wenčowský, a gať w rukau ochotných duchovních

*) Takowau pobává Dědictwí Swatojančé knihami wobání swého.

pastýřů wýborným prostředkem býti mohou, gjmž se obce gjm frwřeně na wyššj stupeň duchownj wyzdělanosti, mrawnosti a blahosti powznássej *).

Gest a ostane sice austnj slowo, zwláště u wyučowánj začátečnjků, newyhnutelně potřebné; i pozděgi gestě působj silněgi nežli pjsemnj; než hlas zanikne ošamženjm, psané slowo ostává, a může zase čteno a rozwažowáno býti. Rozššjřj zagisté a zdošonalj známost gjž nabytau, a wtiskne gi hlauběgi do srdce a trwanliwěgi do paměti. Gwicjř neustále rozum, usslechtuge mysl, wyzdělává řeč, a připravuge pamět pro každé dálšj učenj. Gjž apostolé, pař učitelowé a pastýři duchownj každého wěku powzbužowali proto wěrcj ke čtenj slowa Bžjho. Geden z nich nazwal wyzděláwacj knihy traudem lásky Páně, a prawil, že se má w nich denně čjsti, že se magj za dopisy powažowati, gež swatj š nebe posjlagj, aby nám cestu tam ukázali, a statečnosti nám dodali w krácenj po cestě té.

Gestliže za našich časů wšeliká špatná čtenj lidu se dostáwagj, a chuti ke čtenj schwálně k tomu se pouzjwá, aby se lid kázil: tedy gest čtenj dobrých knih tjm wěššj potřeba, genžby bogowalo a wjtěžilo proti onomu. Dbýzjř swůdnjř za dnš našich aučiniwěgi než řdy gjdnj, wyhledáwage obětj swých. Proti hegněššjm pokušenjm zapotřebj znásobených ochraňugjcjch léků. Menjř dost na tom, že mussegj wěrcj š wlastnj smyslnosti a přirozenau wáhawosti se potýkati; wibjzeni gsau

*) Wjz Časopis pro kat. duch. r. 1837. sw. I. str. 186 — 188.

neustále brániti se proti svůbnictvuj nemravného, bezbožného ducha světa nasseho; proti duchu nero-
vy a zpaury proti božským i lidským zákonům. —
Svět, tělesnost a peklo jsou ve spolku. Nesčís-
né množství kráčí již v pautech pekelných po ši-
roké cestě; a co ještě zůstalo Bohu věrno, to
svátěti nepřestávají tito pekelníci, odvažlivau lži
a zlým příkladem předcházejíce.

W takových nesnázech touží zagisté každý
pravý křesťan po úplnější a důkladnější zná-
mosti w náboženství, vyhledává pravdy jeho, a
představuje si příklady oných, jenž po užší ale
jistě cestě za Spasitelem svým kráčetí nikdy ne-
přestali. A jak by mohl člověk jinaké pravdy
Páně lépe poznati, jak se s příklady seznámiti,
nežli čtením dobrých knih?

Abv podle takových okolností dítě své Ludmi-
la vychovála, neopominula ani práce ani prostředků.

10. Jak působí služby Boží a svátosti církevní na vychovávání dětí.

Co se dosud se strany nábožného vzdělání
bylo stalo, na tom ještě daleko neměla dosti.
Děťávalať zagisté, že mnohem více působiti bude
modlitba a prostředky církevní.
Větším dílem brávala sama dítě s sebou na
služby Boží, a vlastním příkladem je k tomu
vedla, aby se staly účastny obyčejných církevních
pobožností a obřadů, nejen aby se jim záhy za-
ljbily, ale i všemožného požehnání z nich se jim

dostalo. Gať mile potřebného wycwičenj o zpcwědi byly nabyly, měla ge ě tomu, aby přigaly swátost swatého pokánj, z vlastnjho zřussenj dobře wědauc, gať prospěšně působj tento božský ústaw na usslechtěnj a naprawenj dětského srdce, gať mocně odporuge lehkomyšlnosti mládežské, gať hřjssné náklonnosti mladých dušj hned w zárodku udussuge, a opravdowau gest školaubázně Boží.

Častěgšj zpowěb prospjwala zvláště Swatance w gegj přirozené marnosti až ě podiwenj. Zwjtzjlať nad nj docela, a stálým se cwičenjm nabyla takowé přewahy w ctnosti, že w této wěci giž málo přednosti před nj Kříženka měla. Za swá předděslá poblauzenj činila přjssné pokánj, a pro buaucnost nikdy nezapoměla býti na strazi swých smyslů a náklonnostj, swého gazyka a každého hnutí srdce.

Tať též ě přigmánj welebné swátosti Oltárnj a ě birmowanj bala Lubmila djtky swé welmi záhy připrawiti, aby se nic neproměškalo, co by mohlo pobožnost gegich zwiššiti a uperniti, a owoce gegj na celý žiwot pogjistiti. Mělať za to, že za mládi gest nepřjrhobněgšj čas ě zasjwánj. „Za mládi se musj, iškáwala, základ položiti, máli se stawenj křestanského žiwota dobře wzdělati. Nikdy zagistě nestěžj se na podzim toho, čeho se z gara nezafelo.“

Děť by wssichni křestansstj rodičowé a wychowatelé tať smenššleli a gednali! Šť by porozuměli matce, cirkwi swaté katolické, genž gest we swém

způsobu gediný ústav na zemi, wedaucj k pozná-
nj prawého náboženstwj, kž by gj tať porozumě-
li, gaťo gj Lubmila porozuměla, a swěřili swých
malých docela gegj oswjčené a wěrné pečlivosťi.
D gať za krátký čas wzrostlo by nowé pokolenj
křesťanské, tať že bychom s potěšenjm hleděti mo-
hli do budaucnosti! Zagistě! nasse paubé učitelo-
wánj, nasse nedospělé mrawů káránj, t. g. nasse
nekřesťanské náboženstwj, nasse nenábožná mraw-
nost nás daleko nepřiwede ani we škole ani w
žiwotě, nedostanemeť se do swatyně živého kře-
šťanstwj.

**11. Gať dítky ponehprw wěregně a slawně
welebnau swátostj Dltárnj přigjmalj, a ga-
tého prospěchu z toho nabylj.**

Giz w dewátém roce taužila autlá dusse Rů-
ženčina, Spasitele swého, gegž w duchu owšsem
giz dáwno byla přigala, gessťe w tagemstwj swá-
tostj Dltárnj přigjmauti. Bylať giz dostatečně wy-
cwičena, a we wjře a wraucnosti se gj mnohý
dospělý křesťan newyrownal. Zatjm by to ale
matka nebyla ráda widěla, aby tať záhy w ne-
obněgném wěku a bez sestry Swatawky ku stolu
Dáně přistaupila. Tot postačowalo Růžence k
potlačení swé wlastnj žádosti, a tať trpělivě oče-
kávala dálšjho času. Wnžádala wšak si u mat-
ky, aby gi směla po každé sprowázeti, kdylow
se božšťe této swátostj bljžila, tať aby swau neh-
taužebněgšj dychtimost gessťe wjce roznjtila.

Když konečně přišel den, (bylať to první neděle po velikonočních svátcích, kdežto školní mládež ročně u přítomnosti celé osady k slavnému velikonočnímu přijímání se shromažďovala,) připravily se obě sestry, gať gen věděly, že možnou péčj. Toto svaté gednání bylo jim nejdůležitějším, co potud znaly, a na ten den gsau se těšily, co na den nejkrásnější celého života.

Odpoledné před tím vedl ge učitel v společnosti ostatních dětí k svaté zpovědi. Zpýtovalyť svědomí se vsí opravdomostí, a prohlédaly každé kaut srdce svého, tať aby negen každé spáchané pokléseť, ale i vslechté hříšné náklonnosti a žádosti poznaly, a z nich pokorně a upřímně knězi se wyznaly, gaťž se k hodnému přijímání Velebné svátosti wyhledávaly. Litosti a straussenosti byly tať proniknuty, že v slzách gen plynuly, a rodiče a čelediny za odpustění vselikého ublíženj srdečně prosily. Tať pravým pokáním od hříchu očistěny, s Bohem smjřeny a spokojeny gsauce, ubíraly se na slavný den s pobožným srdcem v společnosti rodičů a kmotrů do chrámu Páně.

Zde od pana faráře nebylo ničeho opominuto, co by hluboko do mladých srdcí wniklo, a spasná upamatování pro celý život pozůstavilo. Nendřjme vedl tyto nováčky, s nimiž na velikonoční týden učení o svatém křtu a přijímání zkrátka byl opakoval, ke křtitelnici, a předemzal slavné obnovení křestních slibů, vslechtě jim na mysl uváděge, co se s nimi na tomto místě někdy bylo stalo. Konečně podal na pa-

mátku co viditelné znamení každé dvojce hořící
 svíčku, srdečně je napomínage, aby milost křtu
 svatého, světlo víry, plamen lásky a klenot ne-
 winnosti po celý život zachovati hleděly. Nej-
 většij část dětí byla až k slzám pohnuta. Nynj
 počala mše svatá, a mezi zpěvy a modlitbami
 braly děti podjlu na svatém přijímánj. Na ko-
 nec se modlil pan farář na hlas, děti čině, a pak
 w několika slovy k odrostlým gestě pro-
 mluvil, připomínage jim gegich vlastnj slib, a
 na srdce jim klada powinnosti křesťanské
 k malým. Celé shromážděnj se radovalo z té-
 to krásné slavnosti dětské. Negen že se ohřály a
 zotawily srdce rodičů na nábožnosti dětí, nobrž
 každý widěl w tomto prawokřesťanském se chovánj
 zvedené mládeže rukogemstwj, že trwati bude ne-
 přetržené prawá pobožnost a blahost w nastupuj-
 cjm pokolenj.

Wogtěchowj děti, genž we wraucnosti a u-
 ctivosti nad jiné wynikaly, spěchaly w náručj ro-
 dičů a kmotrů, genž u kostela přede dveřmi na
 ně čekali. Dito zagisté ku swému welikému uspo-
 řogenj pozorowali, gať giž nynj owoce gegich peč-
 livého wychowáwánj zrátí počjná. Ano Ludmila
 zapoměla nagednau na wšechy starosti a slzy, slý-
 šjic, an jí některé sausebky do očí řekly, že Rů-
 ženka a Swatawka w onom krásném wěnci, gegž
 si tehďáž pan farář na prawodnj neběli zase byl u-
 wil, gsau nekrásnějšjmi a nehljbeznějšjmi křijt-
 kami. Růženka dogdauc toho dne swých ne-
 wraucnějšjch žábstj, rozplhnula takorča w po-

božnosti při tomto swatém gednánj; stař i mladj byli pohnuti, hledjce na ni. Kdokolivo gj w obličej pohlédl, sám k nebi pozdwižena se ctil. — Po celý ten den chránila se wšij roztržitosti, a ztráwila ho na modlitbách a we čtenj. Swatawka štetřila we wšem gegjho příkladu. Swjčky, gež djwky při křtitelnici obdržely, schowaly a zachowaly mezi nehyžácněgšjmi wěcmi co něgakau poswátnost, aby se gimi často upamatovaly na učiněné sliby křestnj, a aby někdy na smrtebné posteli to samé swěcené swětlo obgasnilo gim temnou cestu do wěčnosti.

12. Dwoce prwnjho sw. přigjmánj. — Můženčina křestanská mysl a gegj křestanský žiwot.

Od toho času powažowaly šse djtky samy u sebe za chrám Páně, w němž Bůh skutečně přebývá, tať že se nemá nižádným hřichem, ano nižádnau nečistau myšlénkau poskwrniti. Neskončená láska Páně, genž se gim we Welebně swátosti sám propůgčil, byla gim dostatečným podmětem, gemu se též zcela obětowati a poswětiti.

Obnowugjce denně swá předsewzeti, a požíwagjce často nebeského chleba, prospjwaly společně, a nepřestáwaly se podporowati na cestě ctnosti. Každého i toho nejmenšjho pochybenj se zhrozily, pošlechly rodiče na každé pokynutj, a cokolivo dobrého učinily, nebylo gim dosti. Zwlastě rády čítaly w utrpenj Páně, což gim mnoho šzj wytaudilo. Častěgiť wzdycháwala Můženka, že se gj

přiležitosti neudává, aby též pro Spasitele trpěla. Gesliže gi tedy někdy něgaký nebudh potkal, nebo se gi od někoho ubližilo, tuť se za velmi šťastnou pokládala. Poznalať w tom geho lásku, gelikož gi uznal za hodnu, bráti s njm podjlu na geho bolestech nebo opowrženj. Gesliže gi některý den beze wšj nepřjgemnosti nebo obtížnosti uplynul, tu ho považowala za ztracena. Protož si učinila ugmu častěji na večer buď na obweselenj nebo na gjble. „Zač bych dnes zasluhowala, iškáwala, přigjti do králowstwj nebeského ku swému ukřižowanému Pánu? —“

Neyhlauběgi pronikly wraucj tuto duffi slowa sw. ewangelium, když totiž poneyprw četla: „Cožkoli gste učinili gednomu z bratřj těchto mých neymenšjch, mně gste učinili. — Kdo nemiluge bratra swého, kteréhož widj; Boha, kteréhož newidj, kterať může milowati?“ Tato slowa si opakowala na tisjckráte, až tomu přimykla, že w každém člověku, zwołáště w nestřastném a pomoci potřebugjcjm, Spasitele swého poznáwala. Protož často, když chudý něgaký přissel, woláwala: „Matko Spasitel gest zde, žádage o almužnu.“ Kdo Růžence gednau ubližil, gisté toho wjce neučinil; neboť od toho času býwal dwognásobnými dobrodinjmi obdarowan. Dbyzwoláštnej dobrodinj prokazowala čeledjuům a giným domácjm. Staralať se o wšscký gegich záležitosti a potřebn, a pečowala o to, aby se gim nikdy neubližilo. Často ge podporowala w gegich prácech, a často

způsobila, že rozličné dárky na penězích a štatech dostali. Rodičové se radovali z této autlé šetrnosti Kůženčiny, gelikož si wssjimala wěcj, které se gj vlastně gestě netýkaly, a protož se rádi gegjm žádostem a prosbám propůgčowali. Čeledjnowé za to zdwognásobili pilnost, a byli swým představeným tím náchylněgssj.

Spolužačkám a giným djkám se zdálo, že Kůženka gest spjisse něgaké wyššj stwoření, ne že by gim rowna byla. Poněwadž k dětským hrám žádně chuti neměla, tudy z uctiwosti k nj nikdy w gegj přítomnosti djtky nehrávaly, tím méně se opcwážily giné frassky prowáděti. Předce wssať ničoho radšje newiděly u sebe, než gačo tichau, čistau, přčornau, wždy weselau a radosti plnau Kůženku. Každému djtku zwlášť, gačo i wšsem dohromady, wždy wěděla něco hezkého řci nebo powjdati. Chudšjim wšelico darowala, gačo : owoce, chleba, papjru a giných maličkostj. Pro takowé, genž přicházely z dálšjch mjst do školy, wyprošjwala od matky poljwočku, střewjce, nohawičky nebo také nocleh, řdyž náhle přjšnėgssj zima se ukázala, a cestu domů gim obtjžila. Řdykoliw několik penjzků swau pilnosti byla našhromáždila, neradšj ge obrátila na zřjzenj takowých potřebnosti. Častřwa welice šetrila, aby gjm, řdyž mu odroste, chudým pastřjřským nebo nádenničkým djtkám něgakau radost způsobila. Gelikož rychlého zrostu byla, častěgi se gj radosti dostalo, že mohla nahotu Spasitele na swých chudobných spolusestrách přjodjti.

Tolik doveđe láska, milostj Boží podporovaná, hned w nenautlegššim věku. Mnoho přikladů by se dalo uvésti, gať daleko sahala přiwětivost a dobrota tohoto slabého dítěte. Následugjci buď na místě wšech giných.

13. Gať se Růženka obětowala pro chudé nemocné dítě, a gaťého měla potykánj se soběctwjm lékařowým.

Gednoho dne žádala Růženka matku, aby jí dowolila, chudau dječku z Poblešj, genž se byla právě roznemohla, k gegjm rodičům, asi tři čtvrti hodiny zdálj, doprowoditi. Bylo jí dowoleno, ačkoli byl sichrawý den zimnj, a cesta wedla tmawým bukowým lesem. Přišel večer, a Růženka se nebyla gessťe wrátila. Pečlivá Ludmila wyslala posla do Poblešj, aby přiwedl dítě zpátky, kteréz se nepochybně u nemocné děle zdrželo. Než tu nikdo nic nemědel o oněch dwau dječkách. Posel proběhal leš na wšechy strany, ale ani na stopu nepřišel; a tať musel, nic neporjdiw, nazpět do Dolan se wrátiti.

Wogtěch přigda pozdě w noci domů, ulekl se welice, slyše co se stalo. „Ach! zwolal, to ubohé dítě musí dnes zahynauti. Gá gsem teple oblečen, a předce se třesu zimau na celém těle.“ Slysšje to malá Swatawka, dala se do hlasitého pláče. Ludmila ale s gistotau saudila, že gegi dítě negaťe weliké neshťestj potkalo; neboť zaumyšlně nikdy taťowého hoře rodičům nezpůsobila. Doť

se po celé vsi rozhlásilo. Růženka sřauc všem Dolanánům známa a podle zářluhy gař od mlá= dých tař od starých ctěna, byla tento večer předmětem rozmlaovánj a litovánj. Ž mnohých domů vy= šli poslowé na všecky strany, aby gi w této te= mné noci wynassli, a neutěšitelným rodičům na= zpět přivedli. Giž ge půlnoc byla dohonila, a gestě bylo tař málo naděge, že Růženku přede dnem u= widj, gařo se málo hvězd na nebi lesřlo. Wog= těch wynaložil všecko, aby sebe a svých, pouka= zugjc na otcovské oko Páně, co možná potěšil, genž bďj dnem i noci nad milowanými dťkami. Právě se začal š domácjmi modliti, řdyž se wen= řa na vrata tlaufflo. Š radostj běžel otevřiti, a tu cizinec wstaupi do dveřj, zřrávou o dceři při= nášřege. Byl to lékař ž města. Napřed požádal o nocleh pro sebe a svého řoně, a pař wypra= rowal tařto:

„Dřhotná Růženka domedla swau nemocnau až do polowic cesty, a tu gi tato spadla do přj= řupu, a zřámala nohu. Nemařjc Růženka drahý čas zahálčivým hořekovánjm, chopila se co stat= ná dťmka těžkého břemene, a wlěkla gi, dosti se namáhajjc, aš půl čřwert hodiny stranau ř sest= ralému polesnému, gehož prošila, aby neshřastnau přřgal; sama pař spěchala neodřládajjc pro hogiče, aby možnáli nohu a řivot dťmce zachowala. Že gest do Blowic půl druhé hodiny, že se den schyluge, že swým rodičům hoře působj, na to Růženka ani nepomyšřlila. Přišřlať, (w gařých nesřážech a ob= řjžnostech, můžeme si pomysřliti,) žimau stuhlá do

mého domu. Sotva že mohla promluvit, a gá gen s těžkostí porozuměl gsem gegj žádosti. Na štěstí přišel ke mně učitel Nowáček, a ten dořvědčil, abych nepochyboval nad výpovědemi gegji. Pozůstavě gi tedy Nowáčkovi na starosti, gaž byla nepochybně potřeba, osedlal gsem swau ryžku, a ačkoli si poměříj zle počjnal, a cesty ani znáti nebylo, předce gsem se dostal za tři čtvrti hodiny k polešnému.“

„Tedy geš dcera má obstarána?“ promluvila zagjřavě tisjcerým strachem mořená matka. „Ano buď Bohu chwála, odpověděl cizinec, rossaf gsmě s nj měli co dělati, než gsmě gi a sebe spořogili; gen si pomyslete, chtělaf mermomocj w té tmavé noci při té strassné cestě gessťe domů. Teprw řdyž gsem gj sljbil, že pogeđu přes Dolany, a rodiče že upořogjm, dala si řjci, a zůstala w městě.“

Wogtěch stišnul lékaři za toto radostné náwěstj ruku, řka: „Tuto pobožnau swéwolnost rád obpausstjm djetěti nassemu. Než nynj ale gessťe nerjme, gať se dařj nemocnému ubohému stwořenj, pro něž Křženka žiwot nasadila?“ Lékař mluwil dále:

„Wstaupna do stáge k polešnému, widjm, an djetě giž giž umjrá, a sešlý stařec se modlil u gegjho lůžka. Rychle gsem rossedfo uměnj wyňaložil, abych djwce ze mdlob pomohl; myl gsem gi spánky, čelo i nos ostrým octem, třel gsem gi měkkým kartáčem ruce a chodidla, a zahrál celé tělo teplým obalem. Zať se mi pomalu podařilo, že gsem k paměti gi přiwedl. Přes hodinu

neustále se namáháge, dostal jsem gi tak baleko, že jsem gi mohl posílňugjicjch lékú, a brzo na to teplau polévku podati. Zotawowala se patrně, začala vzdychati, a na bolesti nařjkati; a tu jsem se přesvědčil, že wjce nastuzenjm a prudkostí zimnice nežli poraněnjm tať zmrtwěla. Nynj giž nebylo co pochybowati, že snese bolest při naprawowánj nohy. Tato práce ale byla welice tjr obtžena, že pravé stehno bylo na dwj zlomeno, a gestě giné rány musely býti zawázány. Nicméně se wšsecko šťastně přestálo, a ta statnost, s gaťau dwwka wšsecko přetrpěla, slaužila by ke cti i dospělému muži. Nynj se tať naděgi, že se brzo wyhogy. Genom bych tomu ubohému čerwjčkowi přál, aby měl lepššjho obstaránj, než ho asi doma očekává."

„Bud Bohu tisjcerá dwwka, zwolala Eudmila, onť konečně wšsecko dobře zprawj. — Co mysljš, starauštku, tu ubohau nemocnau musjme k sobě wzjti na wyléčenau; a wy pane, nebudete snad proti tomu, abychom gi hned zegtra ráno sem přivezli? Růženka gi zagistě co autlá sestra ráda obstará, a nepřipustj, aby se gi na něčem nedostávalo."

„Regen že nemám nic proti tomu, odpowěděl lékař, kdž dowoljte, gestě o to sám prosjm. U wšsať nesmj se sem dowezti, nobřž na nosjtkách doněsti."

Wogtěch byl se wšjm spokogen, a požádal lékaře gestě o dalšj přispjwánj. „Wšsecko zaplatjm prawil, gaťo za swé wlastnj djtě."

Nynj uvedli unaveného hosta na odpočívnutí, a celý Bogtěchův dům pobal se spokojeně sňu v náručí. Sotva se rozednívalo, již Ludmila s dvěma dívkami nemocné dítě na dřevěných nožkách, do měkkých perin zaobalené, do vřát přinášela. Lůžko bylo v teplé světnici již připraveno; a vřtana lékař šhledal, že gest nemocná se vši opatrností přenesena a v ténž položenj, gať gi sám u polešného byl uložil. Wida Ludmilu, an o cizj dítě, genž bylo tať chudobné a sprosté, s taťowau horliwosti pečuge, byl náramně překwapen. Wšubec newěděl, co se má o té robině mysliti. Ani té neymensšj zisťnosti nezpozorowal, wšsude gen lásku, prostotu a oddanost. Poznam chowánj se robiců, teprw Kůženčinu geďnánj porozuměl, a sám sebe se styděl, že se wčera k nj tať neseťtrně zachowal, gaťž hnedle docela gináť uslyššimě, než co on nám sám nedáwno powěděl. Prohlédnum gestě geďnau zawázanau ránu, a šljbir, že nowých léků po zvlášťtnjm poslu odesšle, rozlaučil se a odegel.

Nebylo uplynulo gestě ani čtvert hodiny, a tu bylo widěti, an poloťkrytý wůž přicházi od Slowic po silnici; a kdo w něm? — Učitel Nowáček seděl na kozišku, a we woze Kůženka. Než rodiče přiškočili, byl již Nowáček před nima. „Nepřiwádjm marnotratného syna, nikolim, dobré, poslušné dítě přiwádjm wám w obgetj.“

Kůženka prosila otce i matku za odpustěnj, že gim způsobila toliť starostj; a na to se hned tázala: co dělá nemocná Woženka? Rodičowé ne-

mohli radostí ani mluviti; Swatarka ale obegmula sestru, řkaut: „Kdyby nebylo Kůženky, byla by Boženka posla.“

Nemocná se již zdaleka smála na swau wyswoboditelkyni, a podávala jí ruku. Kůženka nemocnau obegmauc, plakala radostí i litoostí. Na to pať jí těšila z celého nábožného srdce, sljbila jí, že welmi ráda jí bude obstaráwati a za ni se denně modliti, až jí Pán Bůh zase předeslého zdrawj nawrátj. Boženka nemohla ničehož odpowědět, nežli: „Dtec nebeský ti to wsecko odplatj.“

Zatjm se shromáždilo množstwj zwědawých, chtjce obě djwky widětj. Také pan farář přissel, aby se radowal s Wogtěchem, a dobré Ludmile poděkowal za gegj smilowánj nad chudým djetem, an aučimlivo se jí ugala. Podimě se welikomysl-nosti a slechetnosti Kůženčině, již sám welice byl pohnut, a napomena i potěse lastkawě nemocnau, zawolal Wogtěcha a pana Nowáčka stranau, a začal takto rozmlawati:

P. f a r á ř. Zdali pať lékař, který tady již byl, nebude pro chudau Boženku příliš wznesšený a drahý? Wjmě několik příkladů ze sausedstwa, kde nemocných buď zanedbal, nebo po wyléčenj o wsecko gměnj pripravil.

Wogtěch. Slj lidé owšem powjdagj, že se negmenuge nadarmo Zwrdhý, a že swé uměnj toliko za peníze prodává.

Nowáček. Powj-li se o člowěku, co gest na něm špatného, tu se také nesmj geho dobrá stránka obegjti. Gát powožugi za weliké štěstj,

že přišel Ervdy do stáje k myslivci, a ne geho druh. Tento by byl umjragjci djwku sotwa zachowal. Gestit sice dobrý člověk, a pilný nawstěwowatel nemocných, ale na obratnosti a odhodlanosti Ervdého docela mu chybí. W nebezpečenstwj mám wždy radšj Ervdého; a kde geho zisstnost a ctižádost potravny nacházegj, tam i při trwagjcyjch nemocch pilnostj giné překoná. Protož dle mého domněnj wolila Růženka dobře. Ervdy tehdáž nabude cti a gesttě penjze wydělá.

W o g t ě ch. Ale o tom wčera gesttě newěděl; nemohut se tomu wynadiviti, že w takowých okolnostech šel do lesa k polesnému.

N o w á c e k. Tu pohádku gá rozhodnu. Bud náhoda aneb angel krotky mé řjdl, že gsem w tom okamženj, když Růženka před Ervdým na kolenau klečela, práwě šel okolo okna, a ohlédna se, zdálo se mi, že widjm obličej dcery Wogtěchowj. Zwědawost mě přinutila, že gsem poslouchal za dveřmi. Tu gsem slyšel, gať dítě na kolenau prosj žkamenělého o smilowanj se nad gegj ubohau přítelkynj. On ale, gať se zdálo, gen rozkoš měl nad trápenjm sezláblého, zimau žkřehlého dítěka. Ani na prošbu swé manželky nedbal. Gá negsem pro žebráckau zběr, prawil zlostně, a chtěl práwě ze dveřj, an gsem gá mu cestu zastaužil. „Ervdy, tak gsem k němu promluwil, dcera mého přjtele tě žádá, abys přítelkyni gegj od smrti wyswobodil. Erpjcmu lidstwu na pomoc přispěti, gest twé krásné powolanj; — pospěš k polesnému, a čiň swau powinnost! za wšedko

ostatnj sám ti ručjm. — Mau přítomnostj zahaben gsa, stál chvilu mlče. Pak řekl: „Gesliže škrvně to znáš, a mně za to ručjš, že pravdu pravj, tedj, wem to dábel, gesstě tu noc obětugi, ačkoliv gsem se po celý den dosti natlaukl.“ Tu gsem ho gesstě o nepochřebněgšjm poučil; a dřjwe nežli sehnal své nádobj, gá mu giž koně ošedlal a přede dveře přivedl.“

14. Gať působilo gednánj Růženčino na učitele Nowáčka. — Jeho vlastnj wyznánj.

Pan Nowáček mluvil dále: „Nynj zagala Růženka celau mau pečlivost. Poohrávšši a zotawivšši se w mém přibytku znova cítila neukogenu tauhu po domowě, ačkoliv se byla giž tjm šlibem gednau uspokogila, že Dwardj šchwalně přes Dolany pogede, aby wás o wšsem zprawil. Konečně powolila gegj pečlivá mysl nassemu předstawovánj, a tu se dala do wyprawovánj udalostj celého dne.“

„Wogtěsse, tu gsem si zpomněl na onen wečer, gegž gsem před několika dnj u tebe ztráwil, a na twé řeči o nassem nábožensškém wychowánj a ošwjenj. Š gaká to prawda, gižš tehdáž mluwil! U gaké wznessenosti a usslechtilosti stála w tom okamženj slabá dřjwka ze wšsi před tjm bjdným malicherným měšštákem, před učným w lékarstwj i hogitelstwj, genž pro swau wycwícenost a gasné smeyšlenj co weliké šwětlo, ano co gakýš būžek, od nasseho ošwjeného měšštan-

stwa se ctj! U nj celá moc křesťanské lásky, nejčistší a nevdoukonalější odvážení života: u něho nejhaubnější nejhrubší soběctví! — S hanba! gestě se stydím za své sprostácké saudy o vykřičené vyšší vzdělanosti w náboženství, gjž se wynássegj vzdělanj měšťané opowrhugjce newědaucjm lidem westým, o gegich čisté mravnosti proti slepé wjře a mrtvé swatočinnosti westého lidu, a co gestě toho nerozumu wjce. Tenkrátě gsem byl gestě nezkušenný, a posetilau školnj domněnkau o učnosti přecpaný: twá poučlivá domluwa, gjž gsem zaslaužil, teprw mi oči otewřela. Mnoho gsem o tom rozmeyšlel, pozorowal lidi, hleděl častěgi obcowati s našjm wáženým panem farářem, genž s radostj mé liché smeyšlenj opravowal, a dobré knihy zaopatřowal; a tať gsem se konečně zbarwil té nezájimné tjtěry docela, gjž náš nabutj učitelowé byli přecpali.“

„Duť gsem tať wnitřnj spokognost, gjž gsem dťjwe neznal, šťastně nalezl, a poznal blaženost gako ty, Wogtěsse, poznal owoce opravdivého křesťanského wychowánj i na swých wlastnjch i na cizjch djtčách, genž mi swěteny byly. Wssechny tyto djtky i se mnau magj tobě co děkowati za časnau i wěchnau blaženost.“

Wogtěch. Učený pane, gať pať mě můžete u přítomnosti našeho pana faráře tať zahabiti? Co tuto prawjte, gest owšem velmi potěšné; než gá ľ tomu docela nic nepřispěl. Za to wsečto máte co děkowati swému dobrému srdci, genž se newěře zhaubného času přewrátiti nedalo, swě-

mu hlubšímu zpytování v dospělejších věku, přede vším ale milosti Nejvyššího, od něhož všecky dobré dary přicházejí.

N o w á č e ě . Muži Boží! nehádejte se dnes na novo. Nechtěte ublížiti své skromnosti, než musím se upřímně wyznati, že jsem po dwacet let nadarmo se všude sháněl po tom, co jsem na vsi v nájemním domě za gediny večer našel. Nejen že slova nájemníková pronikla srdce mé co ostrý meč, noprž mnohem více působil na mne lásky plný život v domě jeho, lásky, genž nyní tak krásné ovoce v dítkách jeho vydává. To se v srdce mé hluboce zabralo, a věcejší udalostí nového života nabylo.

P a n f a r á ř . Sedí ne jen slovo, ale více lásky plný život pronikl srdce vaše? Š garká pravda! Toť jest ten blud času, že tak mnozí na vyučování a osvěcování rozumu náboženství zakládají. Láska rozžehla oheň nebeský na zemi ne slovo.*) Láska Spasitelova svět vykaupila, ne slova jeho. Nebylať to učení, již první zvěstovatelé evangelium svjtžili. Už podnes to nebývájí neučeníjší

*) A což se má teprv o těch říci, genž náboženství učí v slovyh nesrozumných? či snad takových není? Zbali se neučí na mnohých místech české dítky katechismu v cizí řeči? Zbali se na otázku „Kdo všecko stvořil“ — již neodpovědělo „Duch svatý na křtu svatém?“ A gestliže dítě časem tolik se naučí, že na každou otázku dobře odpoví, toť gestě důkazem není, že proto nábožnější bude. D náboženství se musí nábožně a srdečně mluviti. Učitel mi teď svou poblé dítek zříditi, a ne dítky cizími slovy trápiti.

duchovní, z gegichžto vynasnažení nehogněšši požehnaní pocháží. Náboženství gest láska, a láska gen láskou se plobí, a ne učením. Kdo lásky nemá, tomu se světla náboženství ani nedostane, tím méně aby ho giným podával. Pauhý rozum působí tať málo na přesvědčení w náboženství, že často se mu gestě zprotivuje.

W o g t ě ch. To ge mi zcela ze srdce wzato. Mnohým lidem by se mohlo důvodů pro wjru gestě wíce dáti, to u nich wšlecko nic neplatí, ale proti wjře každá maličkost stačí. Zato chyba wěží w srdci; nenáwidjí světla, protože skutky gegich gsau zlé. Pokud kdo w lásce setrwá, setrwá i we wjře a naděgi. Zanikne-li ale láska, genž gest sluncem náboženství, tu nastaupí na místo wjry a naděge — temnota a smrt. Proč my sprostí wesničané ano i nasse autlé dítky tať dobře rozumíme wěcem, které často učenj muži a a welicj duchowé pochopiti nemohau? Gest tomu tať, gať swatý Pawel prawí: „Wšlecka umění lidská, není-li lásky, učiněna gsau gačo zvučící měd aneb zwon zwonjící.“

Nowáček. Člowěk by myslil, že mnoholetá zkušenosť aspoň nasse bohoslowce lépe by měla poučiti. Při wšlech gegich učeném zpytowánj, wyučowánj a psanj o náboženství, ubývá náboženství. Wyučugjí giž školnj dítky o náboženství se hádati, a předce nikdy nebyla mládež tať chudá we wjře a w nábožných činech, gačo práwě nynj. Toť gest patrné. Což gsau tať zaslepeni, že ani na bjlem dni newidjí?

P. farár. Gináť není; kde se sídci lásky nedostává, tamť ani rozum světla nemá. „Magjť oči, a newidj, ussi a neslyšj.“ Kterak se uzdravj neduh gegich? Giž na to přišlo, že wnučenj mudrci a nábožnjci na tu nepřeměššj otázku: Co gest náboženstwj? odpowědi newědj. Umjragjce gestťe pochybnostmi a nepokogem se trápj, geliž za žiwota nikdy se nepřesvědčili a neupokogili. A to nazýwagj oswjcenostj w náboženstwj, to pokračowánjm od světla k světlu, an to gest zatím pravé zatemněnj, hanebné a strašné nazpět chwátánj do starého pohanstwj. Šjm chtěgj svět oblažiti, a wěru giž to daleko přiwedli. Gen gestťe nasse swatá katolická cjrkw, gediná wěrná pěstaunka božského náboženstwj, w cestě gim stogj. Kdyby se gim podařilo gestťe gi s peroného hradu gegjho šwrhnauti, tuť by byli u cje swých žádostj. Za málo let náležela by wjra w ewangelium a celé křesťanstwj, co něco minulého, gen děgepisu. Protož také celau nenáwist swau na tuto cjrkw obrátili. Ale giž po dwa tisjce let wššedň wmyslitelné autofy a doráženj pekla o ni, bezbrannau, se obrážegj a w niweč přichážegj. Zaslibenj Páně ručj za gegj nepřemožitelnost i na budaucnost až do skonánj světa. Lidská djla pomjgegj, nikdy wššak djla božská. Nenslawněššjch mudrců smyššlenj a domyššlenj, nepřwětššjch kralů hrdé panowánj, bezuzdných národů počjánj hubjcm časem se zničj, gaťo by toho nikdy nebylo.

Slowěš za člowěkem, pokolenj za pokolenjm pryč se ubjrá, hory se wyrównáwagj, moře wysychá : gen slowo Páně na wěky zůstává, a byt by i nebesa se zborila, na něm ani čárky se nezměnj.

W o g t ě ch. Nasse rozmlauwánj weleb. Pane, skoro giž přišliš daleko nás webe. Nechme swěta, ať si táhne dle swěho způsobu proti Kristu a geho swaté cirkwi ; byloť to tať od počátku, tať to podlé geho wlastnjho předpowěděnj ostane, gelikož to tať býti musj. Gen řdnž my se nehoršíme z possctilosti křiže, a ze školy geho ducha, a sly zisláme, abychom šťastně žili a spokojeně umřeli.

W takowých rozmluwách o některých welmi důležitých věcech, gakož i o dennjch nowinách, gež pan Nowáček z města byl přinesl, přibljžilo se poledne, a pan farář zwal pana Nowáčka k obědu. Ten ale Wogtěcha se nespustil. Dbcowánj s njm a s geho robinau bylo mu nad gjdlo a pitj. Mezi tm přišel tať posel z města s čerstwými léky a s přikázanjm pro hljdačku. Růženka si wseřo na wlas pamatowala, a radowala se ze sljbenj lékařowa, že se gegj nemocná přítelkyně tm rychlegi uzdrawj, čjm pilněgi se bude o ni štarati. Nepronědbalať toho neymensšjho. Skoro se gj ani nezpusřila, a štetřila předpisů lékařowých co neypřjsněgi. Řdnž gj weliké bolesti nářeť wynutily, a ničjm se ulehčiti nemohlo, tu bráwala Růženka autočistě k náboženstwju, aby gi zde potěšřila. Tu wyprawowáwala utrpenj a bolesti Krista Pana na křižowé cestě, předstawugjc gj, takowým že způ-

sobem k štěstí přicházíme, následovati za ním k nebi po královské cestě. Také jí čtala z bibli-
ckých příběhů a z Bogtěchovy domácí krásné le-
gendy, kdež bylo zaznamenáno mnoho nemocí, gež
blahoslavení Boží přetrpěli. To na Boženku
velmi dobře a prospěšně působilo. Takové úte-
chy z úst Růženčinych vycházející měly takovou
moc na mysl trpícího dítěte, že po hodiny trva-
jící trápení bolestná v tiché trpělivosti snesla.

Odpoledne si pan Nowáček udělal to potě-
šení, že navštívil dolanskou školu, aby poznal
nové pokroky zdejší výborné mládeže, zase vednou
okrál. Spozoroval brzo, že květ zdejší školy
vždy víc a víc se zmáhá; neboť se nemohl vy-
nabídnouti hbitým a příhodným odpovědím dětí a
gegich zvedenosti a mravné slusnosti. Co ho
zvláště překvapilo, to byly pěkné práce průmyslné
školy, která nedávno založena byla. Newynikalhť
tak gemnosti a umělosti, jako trvanli-
vosti a užitečnosti. Nebylhť odhodláný pro škvošt-
nost a marný lesť, noprž pro domácí potřebu.
Pan Nowáček, gež by byl přál, aby i z měst-
ských dívek raději dobrých hospodynjí nežli pauhých
fintidel bylo, přigal s radostí od obau sester (od
Růženky a Swatavky) několik kausů darem, aby
ge představeným paním ústavu pro dívky a gi-
ným učitelkám v městě co wzory ukázati mohl. —

Gesťe než se odebral, děkowała mu Růženka
znova co nevdůtklivěgi za geho namáhání, gaťe
s nj po dwa dni měl, a požádala ho, aby i dále
o to se staral, aby lékař potud navštíwowal gegi

pljtelkyni, pokud to staro gegj žádati bude. Pan Nowáček sljbil, že tak učinj.

25. Nedočonalé wyhogenj Boženky. — Utěcha pro ni a zaopatřenj gj.

Druhého dne přissel pan Zworbý záhy z rána, a tak i ostatnj dni přicházal. Zimnice gjž byla pomínula, otoč na noze a na giných poraněných mjstech se tratil, bolestj ubýwalo, a hogenj se ukazowalo tak krásně, že se lékař prohlásil, že budoucj týden gen ob den přicházeti bude, a za měsíc, báli Bůh, že se noha docela wyhogj; gebiné ale, čehož se obává a tagiti nemůže, že gest to, že může noha ochroměti a kratšj býti, an prý mezi gjtřenjm několik kůstek se snad oblauplo. Toto wygádřenj Kůženku welice zarmautilo. Předce ale ráda nadála se lepššjho, a zamlčela to nemocné.

Když přissel čas wyhogenj, tu, bohužel! se okázalo, čeho se obávali. Boženka wystaupila u přítomnosti své matky ponejprv z lůžka, aby se pokusila o chůzi. Tu byla prawá noha negen ochromělá, ale i o dwa palce kratšj. Gen s welikým namáhánjm byla Boženka s to, že kulhagje swět-nici několikráte přessla. Nad tjm se ubohá ná-dennice, gsauc matkau pěti dětj, welice zarmautila. „Nebohé dítě, zwolala, tyš dwognásobně chudá; twá ostatnj bratr *) gest nynj bohatá proti tobě,

*) Brattj nebo sestry, nebo obogi.

mát rovné auby, a může se w pilnosti a poctivosti we swětě užiwiti, což ale tebe očekává, než že budeš museti, dům od domu chodjc, chleba si žebrati?" Matka i dcera plakaly. Lubmila i se swými, bolestj a autrpnostj gati gsauce, plakali s nimi a newěděli ani slova potěšného.

Tu právě wstoupil pan farář do dveřj, aby nemocnau gať obyčegně nawšstjwil. Newěděl, co se stalo. Na místě radosti a wděčnosti widěl gen bolest a hoře na wšsedy obličegjch. Zgewiwšstj mu Lubmila přjčinu, a on sám se přeswědčiw, tu autrpnostj hnut gsa, takto k nj promluwzil:

„Dobrá ženo! nemohuť wám, co matce, za zlé mjtj, že hledjc ponehprw zase na swau nynj síce wyhogenau, ale ochromělau dceru, slzy proléwáte. Než mám za to, že co křesťanka i útěchy pro sebe naleznete. Dtec wšsedy na wysosti gestě neumřel. Nebogte se, že dítě swé méně Dn miluge, nežli wy swé, a ge na živě zachowal proto, aby ge zanedbal. Gestliže mu giž w autlém dětstwj kalich utrpenj podává, tedy wám to buď důkazem geho obzwlášstnj milosti. Chceť srdce geho celé mjtj, a oddéluge ge od swěta, a by ge tjm bližje k sobě přitáhl.“ —

„Dbáwáte se, gať se dcera w asse užiwj? Š marná starost! Sečtemyť gsau u Boha wlasj na hlavě člowěka, a každá potřeba nasse gemu gest známa; aniť. na čerwa w prachu nezapomene: a my bychom neměli w plné důwěre zraků swých k němu powzněsti? „Sprawedliwý, kterýž chodj w sprostnosti swé, dobře wychowá, a

blahoslavené zůstavj po sobě syny!" (Přisl. 20, 7.) „Blahoslavený gest ten, gehož zpomocnjš gest Bůh, kterýž učinil nebe i zemi, more a wšsecky wěci, kteréz w nich gsau. Kterýž ostrjhá prawdy na wěky, dáwá pokrm lačným, rozwazuje swázané, pozdwihuge poražených (snjžených), -sirotky a wdow wy přigjmá." (Žalm 145. 5 — 9.)

„Tak zni slowo Boží po tisjce let, a swět gest plný příkladů, gať Bůh podiwně pečuge o swé. Zdaž se otcowská pečliwost Páně nedožála giž i na wassi dceři? Kdož gi od smrti wyswobodil? — Kdož gi dwakrát zlámanau nohu zhogil? Bůh škrze dobré lidi; a ti dali příklad giným, aby i oni též činili. Cyhle! gá gsem giž připrawen, abych za gegich příkladem následowal. Mchte mně dceru wassi, a gá se o ni postarám, gať budu moci. Už se zaljbj Bohu obět tato, nemá-li se to raděgi štěstjím gmenowati, toto wywolené dítě Boží a š njm i požehnanj Páně do domu přigmauti.“

Boženka padla na kolena před dobrodincem swým. Bogtěch a rodina geho ljwali mu ruce, a hořké slzy matčiny proměnily se nagebnau w slzy radosti a wděčnosti. Šlechtný duchownj děkowal nynj Kůžence a gegjm rodičům za wšsecko, coťoliw dobrého geho schowance učinili, zaplatil ztrognásobený aučet lékařůw, a dal Boženku přiwěsti do fary.

Neměť na budaucnost niťdy přjčiny toho li towati. Boženka, ačkoli na těle zmrzačela, na duchu denně prospjwala; stala se hodným wzorem

všech osob svého pohlaví, věrnou služebnicí
 svého otcovského přítele, muž a dětské lásky, a
 ne jako obyčejně u paubých uplacenů se děje, z
 otrocké myslí oddána byla. Hospodyně s ní měla
 největší radost, a nakládala s ní právě ma-
 teršky. Skončívala velmi dobře školní cvičení,
 byla do kuchyně vzata, se všemi řízeními v do-
 mě seznámena, a pomalu časem také vycvičena,
 že mohla při každém hospodářství představenou
 býti. Co ale ještě větší cenu mělo, byly její
 ctnosti, jako: Síla u myšle a důvěra v Boha,
 pracovitost a ochotnost, stydlivost a bdění nad
 každou záležitostí (zvláště k marnosti a
 peyssi), snášení slabosti jiných, tichost u zlobivých,
 a konečně trpělivost v soužení. Mabylať ctností
 těchto s Boží pomocí pilným učením, srdečnou
 modlitbou a dobrými příklady v domě. Těmi
 pak si získala nejen vážnost a lásku všech, do-
 kud se na faře zdržovala, noprž položila i pro
 budoucnost, když totiž Prozířetelnost božská v tomto
 domě změnu učiniti ráčila, ku šťastnému životu
 pevnější základ, nežli by jakkoliv jinak státi se
 bylo mohlo. Teprve dále se to ukáže. Protož
 matka její nedobře saudila, narěžajíc nad její
 krátkou nohu. Právě to, co měla za její největší
 neštěstí, bylo potom příčinou štěstí pro ni i pro
 její příbuzné.

**16. Růženčin prospěch v dobrém. Její denní
 porádek. Volení stavu. Dovolání klášterním.**

Na další vzdělání Boženky nemálo působilo
 její ustavičné obcování s Růženkou a dobrý

příklad. Kůzenka ale gesté wjce wseobecne wáž-
nosti nabyla, kdž se bylo w okolí rozhlásilo, gať
se zachowala w Boženčině nemoci, a wšude patrně
widěti bylo, gať we swých nynějšich okolícnostech
wětš a wětšj schopnosti prozrazuge a w dobrém
pokračuge. Powěst o nj se dostala až do města,
tať že mnozi ze zvědawosti pod wšelikau zámjn-
tau do Dolan přicházeli, aby gi bud w kostele
nebo we škole widěli. Kdy by byla náchylná
byla k marnosti, byla by čistá ctnost gegj w
nebezpečenstwj přišla. Dna wšak si myslila, že
gest gesté na nejnižšim stupni nábožnosti, taužila
denně nad swými slabostmi, a měla giné děti za
mnoho leššj a došonaleššj nežli sebe.

Abj opravdu pokračowala, a ne, gať řjká-
wala, den po dni gen hrobu, nobřž nebi a Bohu
je blížila, ustanowila jī po wystaupenj ze školy s
powolenjm matky gahšj dennj pořádek, gehož by
se co možná příšně držela, a podlé něhož by celý
čas dobře rozdělila pro modlitbu, pro práci, pro
domácj řjzenj a giné dobré skutky.

s Bohem začala, s Bohem skončila každý den.
Nežtjm se gesté neuspokogila, nebylo dosti na tom,
aby gen z rána a na wečer několik minut oběto-
wala tonu, w němž žige a se pohybuge, a ostatnj čas
o nēg nedbala. U každé příležitosti přišla na Boha
w myšlenj, w řeči i w gednánj. Wšlecko gi upa-
matowalo na Stworitele, gehožto welebnostj,
maudrostj a dobrotau šwět naplněn gest; na D t c e,
genž swého gednorozeného Syna za náš obětowal,
na tohoto Gednorozeného, genž dal život za

nás, na Ducha svatého, genž neustále nás učí. Tomuto troggedinému Bohu, před gehožto tvátí krácela, obětowala se částěgi za den, a poručila mu práci swau. Nebezpečenshvj, gichž denně na množstvj i síle přibýwalo, hrozjce dušš geji, nebyly giž gj neznámj. Widěla i slyšela welmi mnoho zlého we swětě. We vlastnjm srdci cjtıla hřjssnau žádost, a žkusila, gať ginj slowem i přjkladem schwalně gi ku hřjchu popauzegj. Proti tomu se wždy záhy ozbrogila zpomenutjm na wšewi-
 baucj oko Páně, což tať we zvyku měla, že gj to welmi lehce bylo, — prosbau k Panně Marii, giž si byla za wzor zvolila, — pomocj strážnjho angela, gehož měla za neywěrněgššjho ačkoli newiditelného přjtele, — a přjkladem egypt-
 ského Josefá: „Ne! gať bych mohla takowé zlé zpáchati, a proti Bohu swému hřessiti!“ — Na konci každého dne zpýtwala pečlivo swědomj swé, litowala i těch neymenššjch pokléšků, a nikdy se na spanj neuložila ginať, nežli smjřena s Bohem, spogena s njm w lásce a wděčnosti, a tať gista geho wšsemohaucj ochrany.

Od swých knih neodlaučila se Růženka ani při tomto dennjm pořádku.

Nynj čjtala tjm radššj, čjm wjce zral rozum geji, a čjm wjce srdce geji po wyššjm duššewnjm powznessenj dychtilo. Použilať k tomu každé doby, genž u giných gen pro wyrážku byla odhodlána, ano i mnohau nočnj hodinu k tomu obrátila. Gakkoliw ale tichost a osamělost milowala, předce s nábožnjmi osobami swého pohlawj,

zvláště s dospělejšími velmi ráda obcovala. U
 však i mladší k sobě vábila. Pomalu se sebral
 celý spolek dvanácti- až i osmnáctiletých dívek
 okolo ní, za šťastné se pokladajících, že mohly
 účastnými býti jejího čtení a maudrého rozmlau-
 wání. Tak powstala sama sebou garkási swáteční
 škola, w níž po odpolednj pobožnosti Můženčiným
 wedením wšlecko, čemu se kdo dřívě byl učil, se
 opakowalo, rozšírowalo, a zdokonalowalo. Mladé
 Dolananky, a mezi nimi i cizí služky nabyly tím
 w ručních pracech zvláštěnj hbitosti, a ta jim byla
 k velikému prospěchu. Geště wětšího požehnání
 ale přicházelo w tom ohledu, že gednať w těchto
 rozhodujících létech w křesťanském cwičení a w
 nábožnosti pewnějšiho základu nabyly, gednať
 zahálčiwého taulání, tanečních a giných společno-
 stí, a tak mnohých nebezpečností pro ctnost a
 blaženost se uwarowaly.

S opravdowau radostí patřily Dolanské mat-
 ky na krásné wzkwjtání této nové dívčí školy.
 S zlomyšlnj, genž ginať wšlecky nowoty haněli,
 neopowázili se něco proti tomu promluwiti. By-
 lit již dílem na schůzky dětské we Wogtěchowě
 domě nawykli, dílem bylo dobré ovoce, po němž
 se strom nevgistégi pozná, přjliš patrné. — Než
 nové nebezpečnosti hrozilo tomuto wolnému, do-
 bročinnému ústawu wesnickému. Gednoho dne totiž
 přišel schwalnj posel z města, gsa od předstawené
 tamějšiho dívčího kláštera, genuž byly dívčí
 školy swěřeny, k Můženčiným rodičům odeslány.
 Tato ctihodná panj, saudjc poblé wšleho, co o

této sšlechtné panně slyšela, měla za to, že gest k něčemu ginému povolána, nežli ke sprostým pracem swého dosawádnjho stawu, a že, gšauc od zaměstnánj a nebezpečnstwj zdálena, lépe se hody, aby Bohu slaužila, a swých schopnostj a přednostj gedinému wzdelávánj mládeže zaswětila. Protož wzkážala rodičům, že by dítě gegich do kláštera přigmula. Ze zwláštjnjo ohledu, že by klášter ani obyčegného wěna nežádal. Dvě léta že by tam byla na zkussenau, wzdeláwagje se u wnyučowánj a wnychowánj. Gestliže by po dwau letech si nepřála w kláštere žůstati, tu že by se gj, chtje wNSTaupiti, negen nižádné překážky nečinilo, nobrž že klášter i powinnost by na sebe wzal, k ginému gj zaopatřenj dle možnosta přispěti, mage za to, že Růženka w každém stawu a poměru mnohō dobrého působiti bude.

Tento návrh Lubmilu welice lákal. Wogtěch ale, nehledě tať na štkwostné zaopatřenj, gaťo na spokogenost dítě swých, křčil ramenama. A wššak ten ani ten nechťel předstjhati Růženku w gegim wlastnjm dobrowolném odhodlánj se. Růženka žiwot klášternj přjliš málo znagje, ráda postauwila wolenj swého budaucjho stawu radě rodičů. Ši se obrátili k panu faráři, a on přede wššim ššolačku swau zprawil a wnyčil o wššem, čeho bylo o klášternjm žiwotě wůbec a o klášteru Blowickém zwlášt zapotřebj gj wědětj. Pať žkaussel šrdce gegj, a nawrhl gj, aby se s Bohem porawila, a k němu wraucně a stále se modlila, prosje,

aby gj swau swatau wůli nęgař urcítě poznati dáti ráčil.

Tjm se Růženka uspokojila; neboť nechtěla, než aby se wůle Boží stala; vlastnj wůli potlačowati a Bohu podrobowati, naučila se giž z mládi. Swau přirozenau náklonnost gen potud na žřeteli měla, pokud by se w nj wůle Boží snad zgewowala. „Kamkoliw mě Bůh ustanowiti ráčj, prawila matce, tamť půgdu s radostj, tamť si žádám žjti a umřjti. Už dosud se mi ljbj w domě otcowském; než abych se Bohu zaljbila, gest mi nade wšsecko. W tomť gsem si wywolila stánek, w tom budu odpočjwati gisté a blaženě na čas i na wěky.“

Růženka si wyžádala čtrnácte dnj na rozmyšlenau, a mezi tjm že se bude chowati poblé narjzenj zpowědnjka swého. Zatjm se tento k rodičům takto prohlásil: „Gá mysljm, žeby Růženka powolánj toto mimo sebe pustiti měla. Gestit owšem dobře, na statky a radowaný tohoto swěta nehleděti, s celau dusj Bohu se oderzdati, a o wěcném spasenj se ugistiti. Než Růženka to giž posud učinila, negsauc mezi čtyřmi zděmi zamřena. Gest se nadjti, že budaucně u prostřed swěta stále bude mjti' Boha na očjch i w srdci. Dokazuget to statnau mysl a odhodlanost, kdž se kdo pokušiteli ze wšj geho moci nagednau wyrwe, a tak si půtku usnadnj: než gessťe wětšj zásluha gest, půtce se nerwyhýbati, z každé zkaussky wjtěžně wygjtj, a tak koruny ctnosti si wydobyti. Takowé zásluhy Růženka dobyti si může a dobude.

Z každého stavu máme cesta do nebe. Neprigdei na to, kde, ale gať se prostředků k spasení ucho-
píme, na nichž nikde neschází. Snad málo klá-
sternic převyšší Růženku pokorau, zapřením sebe,
tichostj, poslušnostj, láskou k samotě a k modlitbě.
Mnohá vzala s sebou i do kláštera svět a sobě-
ctvoj, a nenalezla tam ani Boha ani mjr. Rů-
ženka učinila z otcovského domu kláštyřek, a z
každého koutku v domě celu, kdež nebagjc si pře-
kážeti světskému hluku, Božj přítomnostj si před-
stavuge, a geho dobrotivé blízkosti zakaussj.
Braucné pobožnosti gegj snad by se v kláštěre
gen překáželo, a gegj plamenagjcj horlivoost pro-
všeccko dobré snad by ducha prážnostj a nesnáste-
livoostj; mnohé klášternice gen ochladla."

Tak a podobně gestě wjce mluwil pan farář
k rodičům, kterjžto, že dobře a pravdu mluwj, s
wbděčnostj uznali. Wychowalowalť klášternj život,
zwláště tdyž gest i k tomu ustanowen, aby se tam
mládež wychowávala, nemocnj hlj dali, a obstará-
wali, a podobné skutky křesťanské lásky aby se čini-
ly; to ale gen pro ty gest, koho skutečné pc-
wolánj s hůry a ne něgaký lidšty, počaf-
ný ohled do kláštera uwedl.

**17. Růženka poslechla hlasu Božjho. — Tutož
gest wjzor pro všeccky, kterj chtěgj djtky své na
čas a na wěky zaopatřené mjti.**

Gestě nebylo ani čtrnácte dnj prošlo, an-
tu gednau z rána Růženka wštáwagjc bolesti po

levoé straně cítila, tať že zase do postele vrátiti se musela, a opravdu onemocněla. Powolaný lékař se prohlásil, že sice nemocná se zase uzdraví, že se jí ale neodkládajíc žilau musí pustiti, ona že nejméně osm dnj léků užívati, a pať powstanauc pro budaucnost každého wětšjho namáhánj prsau bedlivě se chrániti musí. Zohoť se rodičowé nemálo zhrozili, Růženka ale nic. „Nynj, pravila, poznávám vůli Boží. Má nemoc gest hlas Páně. Nesmímě za dům otcowský klášter wyměnit; gestě rodičů potřebugi; gestliže ti hlasu tomu tať též porozuměj, tedy gest skončen čas rozmyslenj.“

Wogtěch se béle nerozmyslel, a w neděli na to sám se wydal na cestu do Blowic, a wyřjbil představené klášternj, že dcera geho nemůže přigmauti onen ctný návrh, podaw jí i list od Růženky, w němž za tu milost, kterauž jí panj ta dobrotiwě obmyslela, srdečné díky wzdáwala. Šlechetná panj, uznajíc w tom prst Boží, podbala se, ačkoli s bolestj, gelikož žt atila čekanku, kterauž že dostane, za gisté měla, widauc w nj gíž napřed okrasu klášternjho sboru. Ducha i citu plný list Růženčin, genž byl wěrný otisť dusse gegj, pohnul gi až k slzám. Prohlásilať Wogtěcha za šťastného, an takowau má dceru, a odcházegjciho ubezpečila, že si klášter bude za štěstj pokládati, kdž by jí někdy, gestli že by gi Bůh pro staw manželský ustanowil, znamenitým darem wěnným pomoci mohl; gelikož se nepochybuge, že i w tomto stawu swé srdce Spasiteli, co swému

wěcnému ženichu, zcela zasvěti, a nikdy nepřipusti, aby w něm giný vládl, ano že nikomu ruky nepodá, kdo by ne učinil jako ona, a nespogil se důvěrně s onim společným Pánem a Přítelem gegim, aby gemu gebinému sebau dal vládnauti."

Wogtěch byl tauto welikomyslnostj a šbjlnostj tať překwapen, že newědel slowa, gať by swé city wygábril. Než slza w oku se lesknaucj wygewila ctihodné panj, s gaťau radostj a wděčnostj z kláštera odcházj. Z obcowánj s gaťausi třídu lidj měl wsseliké předsudky o klášternicich a o klášterjch wúbec. Dv toho času ale saudjwal gináče. Welikož gměnj geho bylo nepatrné, a péče geho o djetky autlá, přišlo mu sljbenj to welice whod; to gebiné kalilo mysl geho, že snad Růženka tať málo bude swětškau gaťo nebesťkau newěšťau.

Dočud byla Růženka nemocna, nawssťěrowal gi pan farár denně, ne tať aby gi těšil, gaťo aby na gegim nábožném odewzdánj se do wúle Božj a na gegim náboženštem smeysslenj sám se wzdělal. Po osmi dnech, gať lékař řekl, powstala s lůžka. Wessťerý dům ano wessťerá weš radowala se z toho. Gegj přjtelkyně a žákyně přišly, aby radost swau zgewily, kdž práwě pan farár byl přjto men. Bylť pať zwynělý každé přjležitosti použitj, kdekoliw slowo Božj hlásati mohl. Pročež se ke swým posluchatelkynjim, mezi nimiž i mnohé matky byly, s těmito slowy obrátil:

„S, kž by wšecky dítky, wstaupiwše ze školy, Křžence se rovnaly! Gať blažena by byla mládež, a gaťého žehnanj by se gj dostalo we wšokém wěku! Tato plnost nábožných citů, — tato žiwost u wjře, — tato wraucnost lásky, — tato nepochybugjci důwěra! Bagisté djteť gest Králowstwj nebesťé. Tak čistě srdce, tak nepoškwrněné, nižadnau wášnň nedotknuté, péčj pozemnj nestjžené, wše nedůwěry wzdálcné, každé radosti otewřeně, pro wšecko dobré horaucj, a tať docela způsobné ě důwěrnému a oblažugjcmu obcowánj s Bohem a ě swatému žiwotu, stegně odhodláno buď žjti nebo umřjti — a to wšecko z lásky ě Bohu! — Nymilegšj! „Nebudemeli gaťo dítky tyto, newegdeme do Králowstwj Božjho.“

„Pohřjchu nacházjme za nassich dnů častěji dítky, genž podobněššj gsau dospělým, nežli dospělé, genž by se dítkám podobali. Giž z mládi umrtwuge se mysl dětská, a wstěpuge se duch swěta, lži a přetwárenj, lehkomyslnosti a způrnosti. Wšecko se odstraňuje, co by cit náboženstwj, bázeň Božj, poslušnost a giné dětské ctnosti posilowalo, a žiwotu křestanskému základu dalo. Za to se seznamugj s náklonnostmi, wášnňemi, zwňky a pozjwánjmi stáršjch, a tjm se způsobj, že i hřjch a nepravosti stáršjch giž w dítkách zragj, a že w hanbu a zřázu přicházegj gestě nedoroštauce.

S, kž by wšickni otcowé a wšecky matky takowé nebalosti o powinnosti, takowé neswědo-

mitošti se zhrozili! Když by dětkám svým, na něž mimo otcovský dům všude jen pokuseni a swadění čhá, aspoň v tomto bezpečné a uočistě pobožnosti a nevinnosti zřídili. Mnohých jest takových, kteří, k nehoršším ginať práve nenálezejíce, domnjwají se, že powinnostem svým již zádošť učinili, gestliže děti k tomu mají, aby doma ustanowené gafěši modlitby odříkávali, a při obyčejných službách Božích v kostele potrwávali, ačkoliv to s offektivostí a mrzutostí činí, a později s tím wětšší dychtivostí po marných věcech se shánějí, wolně se potulují a v rozpustilostech si libují. — Rodičowé! škola a chrám Páně mohou mychowáwanj dětí wšich jen podporowati, gemu napomáhati: hlawnj wěc musj ow wás pocházeti. Dtcowé i matky, učitelowé i duchownj pastýři musěj sworně k gednomu cíli pracowati, chtějíli swěrenau sobě mládež zachowati, a před osidly nepřátel gegich ubezpečiti. Gako na oheň stále přikládati třeba, a rostliny stále zaléwati se musěj, nemagjíli umříti: tak musj nábožný žiwot u člověka powzbužowan, ožiwowan a cwičen býti."

18. Dětky se učj obstaráwati domácí hospodářstwj a kuchyni.

Sloma tato šla všem k srdci, zvláště ale Ludmile. Zdwočilať jest od nynjčka swau pečlivost a bedliwost u wedenj svých dcer. Mohau gich nynj již ke všem pracem potřebowati, při-

držovala se k pilnosti v domě, v zahradě ano i na poli, nespauštějíc jí pokud mohla, ani z očí. Tak jí podala příležitost, nejkrásnějším způsobem všem výhodám a obrátům v hospodářství se naučiti, kterých ona přemýšlením a zkušeností sobě byla získala; jako v prádle, v bílení, pečení, sušení ovoce, vzdělávání lnu, připravování seyra atd. Tak též v nakládání s čeládkou, v obcování s jinými, v obchodu a jednání, když něco kupovala nebo prodávala, když někomu napomínala nebo výstrahu mu dávala, chválila nebo hanila, ve všem byla vzorem svým dcerám.

Na dobrých vlastnostech hospodyniných záležejí větším dílem dobrý stav rodiny. Pročež Ludmila na maudrém a věrném vedení domácnosti nejvíce si zakládala. Vedlať dcery své k tomu, aby se častěji za den po celém domě ohlédly, všude uklízely, kde by toho potřeba kázala. Zvláště tlačila v chlevoch na pilnost, čistotu a pořádek. Krmení a sloužení muselo vždy v příhodný čas náležitým způsobem obstaráno býti. „Nehdřjvé musěj, říkával Bogtěch svým čelednům, obyčegně hned z rána, nehdřjvé musěj mogli lidé o chlévo se postarati, pať mohau teprv na sebe mysliti.“

Rázením kuchyně odvezdala nyní Ludmila střídavě svým dcerám. Dbě se musely důkladně učiti, gať by dobře vařily, negan aby obyčegná gidla chutně a lacino, ale i něgakau hostinu wenskau, snadno záživnau strawu pripraviti mohli. Obyčegně neuměj ženy na wenku krom svých denních těžkých pokrů, nic jiného vařiti, ačkoli

na tom, čeho potřebují, jako na masce, vejcích, másle, brůveži, ovoci, zeleninách atd. nikdy nedůstatku nemívají. Gestliže se tedy někdo roznemůže, neboli samy do sesti neděl přigdau, dostanau li hosta, přigdeli svátek, tu si newědj, gať raditi. Děti i starci, churawci i cizinci musěj se wždy tau-těž hrubau strawau uspokogiti. Gať mnoho nemocných wesničau, gimžto bez toho málo kdy lékařské pomoci se dostane, zase by se zotawilo, kdy by se jim alespoň přjhodné strawy podalo! Ale gegich maučné klobatiny zkažj ge hned prwnj den, a uwrhnau do časného hrobu.

Těto nehodě Lidmiliným wynasnaženjm z newětšj části w Dolanech se wyhowělo. Zrawala hned od prwnjch časů rozličné mladé sedlky k sobě, a učila ge strogiti w šelické dobré pořmy z mauky, z mléka, z wagec, z masa, ze zelenin, ze zemnych plodin, pať rozličné přjgemné, žiwné nápoje pro nemocné; z čehož gsau měly welikau radost. Při tom jim též swým přjkladem ukázala, gať se má s takowým zbožjm nakładati, gať se ho w náležitý čas nabude, a gať se zachowawati má, aby w nižádný čas po celý roť nedostatku na něm neměly. Gelikož tyto sedlky swé dcery a sau-sedky, tyto pať zase giné wyučowaly, tu se brzo w celých šloro Dolanech lepšjch, zdrowěgšjch a předce ne dražšjch gidel požjwalo, nežli ginde. Zwláště nemocnj byli lépe strawowáni a obstarawáni. Z toho posslo, že ginowské djwky nikam raděgi do služby nechodily než do Dolan; a tudy

měli Dolanaňé to štěstí a tu pověst, že nejlépe voliti mohli, což nemálo přispjvalo ku zvelebování domácího pořádku a k zachování čisté mravnosti gegich mládeže.

10. Můžencina láska k nemocným a gegi noční bdění.

Sažožo h l j b a č k a n e m o c n ý c h w y n i k l a Můženka nade wsecky. Negen doma, ale po celé wsi byla typem opravdu anelem útěchy. S pomocí rodičů připravowala, a nosjwala chudým nemocným obyčegně sama, co jim bylo dowoleno a prospěšno požjwati. Nigakát práce nebyla gj obtjžná, nigaká cesta tak daleká, nijádný kout tak špinawý, nijádná nemoc tak osšklivá, aby gi to bylo odstrašilo, w potřebě jim w utrpenj ulehčiti, jim raditi, ge potěšiti anebo ginať laškawě se o ně postarati.

Geštlize se někdy nákažlivá nemoc we wsi ukázala, a podezřelému domu nikdo se gjž bljžiti nechtěl, tu Můženka tjm raděgi se dostawowala, čím opusstěněgšj byly takowé rodiny, aby jim přispěla, a ty nejnižšj práce wykonawala. Často se rodičowé gegi trášli, bogjce se nakazenj. Než požjždě ge upokogila tjm, že jim křestanskau powinnost, nuzným napomáhati, na srdce kladla, a ge ubezpečowala, že w službě Spasitele swého nijádné nemoci nemá se co báti. „Nemohl-li by mě ten, říkáwala, w němž žigi a se pohybgi, ten, genž mezi zdrawými každě okamženj, kdyby

chtěl, mě nemocj navštíjviti může, u prostřed nemocných zdrawau zachovati? Neměla-li bych se více nežli wšelikeré nemoci někdy té wentky báti: „Bylť gsem nemocen, a ty g si mě nenawštíwila?“ — W skutku nebyla Růženka nikdy zdrawěgšši a bystřegšši, nežli kdýž nemocným posluhowala. Dbyčegně pať i to neywětšši nebezpečj při tať dobrém obstaráwánj rychle minulo, gestliže smrt w to newkrčila. Nikdy se tato nehoda, gegjmužto rozšširowánj še wšši pečliwostj se překázelo, do wjce domů se nedostala.

Za takowé gebnánj žehnaly celé Dolany Růžence, a rodičowé gegj oželeli rádi ten čas, gegž ona tjr. ztrácela. Proto ale nezanedbáwala swá ostatnj řizenj. Wen pro cwičenj se w pobožnosťi obyčegně gj dne nepostačowalo; pročegž ráda nocj nastawowala, a ne-žřidka wětšši část gj před obrazem Krista Pána a we swých knihách probděla. Tato přepiata horliwost znepokogowala matku, an se bála o gegj slabé zdrawj. Předce se dlawho neodwážila něco gj zapowědět. Konečně zgewila swau nesnáž panu faráři, a ten gj poradil, aby dcery swé poučenjm a příkladem k tomu nawedla, gať by měly modlitbu s pracj spogiti, a tať nagebnau dwogj powinnosti žádost učiniti, neubjhağice w nebezpečj zdrawj lidššému hrozjci.

20. Gať se může modlitba s pracj spogiti a celý žiwot w službě Wšji strátwiti. — Požehnánj a blajenost prawé modlitby.

Přjstj neděli měl pan farář krásné kázanj, wykládage, gať se máme dobře modliti, a odpole-

dne Ludmila, s dcerama se gať obyčegně bavjc, takto o tom rozmlauwala:

Djtky! nynj giž nemáte tolik času, co ginby, k modlenj, doľud gste se gessťe učily a ku křesťanstwji wedly. Welikož gste giž dospěly a dalššich pokroků učinily, tu gest práce w tomto stawu wěc j h l a w n j. Pan farář to w dnešním kázanj tať pěkně powěběl, gaťo by mně to byl ze srdce wzal, a práwě wehslowně pro wás kázal.

Swata wřa. Ano, drahá matinko, na to kázanj do smrti nezapomenu. Kdyby měl seďláť nebo řemeslnjť, tať pravil, celý den w kostele žtráwiti, musilť by i še swými hladem pogjti. Pročež musj býti prostředku, gať by si chleba pozemského i nebeského wydělal, a tať žiwot časný i wěčný si zachowal.

Ludmila. A gaťy gest to prostředek?

Swata wřa. Uby swaudennj práci gaťsi w modlitbu a službu Boží změnil.

Ludmila. A gať to dowede?

Swata wřa. Reginalť, než tjm, gestliže denně hneb žrána to dobré mjněnj obnowj, že chce přede wššim ž lásky k Bohu a k dobrému swých bližnjch, a ne pro chléb a počasný žiř práci swau wykonáwati, — pať gestliže w takowém ustanowenj mysl swau častěgi za den k Bohu pozdwihne, genu swé činěnj a předsewzetj obětuge, a při wššem o pomoc ho prořj. Tať se modle gaťo bez přestánj, slaužj Bohu, sobě a giným. D wyplněnj wůle Boží se starage, ža-

slaužj mždy Božj, a tať má za sljbenj tohoto i budaucjho žiwota.

Ludmila. Swatawko, tyš si to dobře pamatowala. Tedy se poblé toho zprawug. Dstatně gest wzdychy zase času zwláštneho k modlitbě, gaťo k práci, ano u prostřed práce můžeme se w skutku modliti; neboť každá djka nebo prosba, každé kagcuj wzdychnutj, každé odewzdánj se do wúle Božj, každé zapřenj sebe, každé pobožné hnutj srdce gest milau Bohu modlitbau. Takowá modlitba podporuge nás w práci, dělá gi snadšj, požehnaněšj a záslužněšj. Takowá modlitba nežádá ani namáhánj ani uměnj. Nepřigbeť na pěkná slowa, ale na dobré smenyšlenj, ne na délku, ale na wraucnost modlitby. K tomu není potřebj ani růžence ani knihy, nobřž gen upřjmné dětské mysli. Tuť mluwjme s Bohem gaťo djtky s otcem.

Růženka. Gest ale rozdjł mezi gednotliwými myšlěnkami nebo gistrami lášky, a mezi delšjím rozwažowánjím a zahlaubenjím se do prawdy sw. náboženstwj. Totot musj práwě w tichých hodinách oheň nábožnosti w srdci obnowowati a oštrjhati; ginať by plápol brzy uhasnul, a po něgakém čase by ani ony dobročinné gistry ze srdce giž newycházely.

Ludmila (s pohnutau mysli). A wssať o hniště, dcero má, na němž wětšj plamen rozdělati chceš, musj býti pewné a nespálitelné; a předce by konečně i to nepewněšj puřnauti muselo, řdyby se mnoho a dlouho přikládalo.

Kůženka se zardjic, sklopila oči, a přemě-
 ňla, jakby se ospravedlnila. Zpozorujc ale,
 že hoří srdce matčino, a že plápol lásky materšké
 slzami oči gegj zalil, vyskočila rychle, a padnauc
 matce k nohám, prosila gj za odpusttění, gestliže
 by gegj dosavadnj nočnj bděnj bylo půwodem
 gegjho tagného hore. „Matko drahá,“ pravila,
 nikdy gsem proti uznané vůli twé žaumyslne ne-
 gednala. Ani tehdaž by nebylo třeba tať tuhé
 zkaussty, na twé gediné pokynutj nebyla bych se
 wjce opowázila, tehdaž se modliti, když ginj spjce odpo-
 čjwaji. Dd nynjčka wynaložjm noc k spánj a
 den k práci, gakož pan farár dneš kázal, k delšj
 pať pobožnosti toliko swátků použigi.“

Ludmila polibila dceru swau s takowau
 uctiwostj, gako by angela ljwala; a obweseljc se,
 mluwila tákto dále:

D! pravila, kdyby gen wšickni lidé obyčeg-
 né, od cjtwe swaté předepsané nebo nařjzené ča-
 sy a okamženj pobožnosti obětowali, oštatně pať
 swým pozemšým powolánjm Bohu libeznau obět
 přinášeli, žagisté wšickni angelé nebesstj měli by
 neustále co dělati, aby wzghůru a dolů stupugjce
 wšedny dobré skutky před Boha přinášeli.

Swata wěa. Když člowěk prawdu tuto
 tať rozwáži, hledě při tom na obyčegné gednánj
 a šháněnj lidšké, a tať gegich dennj proměškáwá-
 nj přehledne, tu by myšlil: Proč nepracuj wšic-
 kni s pozdwiženau myšlj a nábožnau wůlj Bo-
 hu slaužiti? Museljť se gedni předce tať

dobře trápiti, gašo bruzji, a — žadali gsau
wssicĕni swau mždu! —

Ludmila. Bohužel! A wssak wina gest
gegich, an se rownagi wolúm swým u pluhu, ni-
čeho mimo pokrŕm nežádagjce. Tito lidé nepo-
znáwagi ani sebe, ani Boha; protož ne-
magj lástĕy, neznagj pobožnosti. Gegich
mysl obrácena gest gen ke hrubým, smyslŕným wě-
cem, které gim gsau taĕ blizĕké, gašo howadům
pĕce. Na ty gebiné myslj dnem i nocj. Mnozi
nemagj o modlitbě zcela žádného poněť. Domnj-
wagjĕ se, že množstwj slow, genž gest pauhé rtů
pohybwanj, nemagjĕj ani sily ani požehnánj,
nečinjĕj člowěka ani lepšĕjim ani maudĕgšĕjim, ani
weselegšĕjim ani trpĕliwĕgšĕjim, to že gest modlitbau.

Ginj magj modlenj za gakausi robotu, giž
Bůh od nás žádá, nemage při tom ani náš, ani
swůg prospěch w aumyslŕu. „Tjm žwatlánjm, ři-
ĕagj, gen se čas mařĕj.“ Byli snad ž mládi-nu-
cenjm a trestánjm k tomu dohánĕni; tudy
giž záhy se gim modlitba zossĕlĕwila, a taĕ se
nikdy záležitosťj srdce nestala.

Dĕtky! toĕ gest weliké nĕstĕstĕj, gestliže člo-
wĕĕ časné prawau modlitbu nepozná. Dĕkugte
Bohu za toto poznánj, a šdĕlugte ge š ginými,
ĕde a gaĕ mŕžete. Wy gste hned od maliĕkosti
poznáwaly otcowsĕkau lástĕu Božĕj, a oĕaussĕly gste
blahodĕgného owoce, genž pocházĕj ž dĕtšĕkého obco-
wánĕj š Dtcem tĕm. Naučili gste se, gaĕ máte
welikost a wssemocnost geho, geho maudrost a do-
brotu wssude poznati, wssude se gj diwiti. Protož

powinnoſt waſſe geſt, wždy ſ nym rozmlawati, gemu ſwau podrobenoſt prokazowati, gemu ſi poſteſtnauti, u něho ſwětla a útěchy hledati. Tať gaťo on wás wždy w ſrdci má, a ſ oka wás nezpauffti, tať i wy wždy na něho hledte, a we woſſem podlé něho ſe řidte. Gen tať ſe ſtalo, že gſte ſi modlitbu za neymilegſſj práci wywolily, za prawnj potrebu uznaly, a w nj ſwau blaženoſt ſhledaly.

Četřte této weliké miloſti Boží, a přičiňte ſe, abyſte gj byly wždy hodněgſſimi ſwědomitým gj užjwánjím po woſſecken čas žiwota.

21. Proſebnj modlitba geſt mnohým zátwadau, nechť ſe žádá o dary časné nebo wěčné.

R ů ž e n ě a. Ule matko, geſtě proti gednomu druhu modlitelů horlil dneš náš kaťatel, kteřj ſice trochu lepſſj, ale předce nepravé ponětj magj o modlitbě. Myſljm totiž ony, genž ſe domnjwagj, že mohau modljce ſe wždy od Boha proſiti a žádati, co ſe jim zdá; a tu, neobdržewſſe žádaného, zmalomyſlněgj a nedůwěřugj ſe w modlitbu. Někteřj, prawil, tať welice zblaudj, že chtěgj Bohu předpiſowati, co má činiti, nehrubě myſljce na to, co ſami činiti magj. Neſtaneli pať ſe hned dle žádosti gegich, tu reptagj proti Bohu, tjkagjce, že modlitba taťé nič nezpomáhá.

L u d m i l a. Ano, ditky, ſnyſſely gſt, že množjtroj takowých modlitelů geſt přeweliké. Wy

vsšickni máme se co na pozoru míti, abychom ge
 nezvětšili, a w čas pokusŕenij na této nebezpečně
 záwadě se nezkláceli. Znáteť neduh lidského srdce,
 pŕi rozena u své wolnosti, kterauž by proti
 vsšem u ano i proti Bohu prowěsti chtělo. Po-
 časná blaženost gest mu nejbliže, dychtj tedy pře-
 de vsšim po nj. Protož žebragi mnozi nešťastěgi
 a neybaurliwěgi o časné věci, — a mezi nimi i
 dobŕij, dobře mycwičenij křesťané. Tito welmi ča-
 sto dobře nahližegj, že Bůh lépe wj, nežli oni,
 co jim opravdu prospěšno gest, a předce se ne-
 důwěřugj w geho maudrost, a nechťegj se s geho
 ustanowenijmi spokogiti. Dobřeť uznáwagj, že gest
 modlitba k tomu ustanowena, abychom se onoho
 zlého wstřihali a zbarwili, tohoto pať dobrého
 aučastni byli. Na to vsšak nedbagjce často se k
 Bohu obracugj, hroznými hŕjchj znečišťenij gsauce,
 buď aby počasné dobré si wnjádali, nebo
 něg a kě st r a s t i odwratili, což práwě proto
 na ně Bůh seslal, aby se polepsšili. Nemo-
 hauť zapjratj, že neslussnosti žádagj, a žeby to
 zle we swětě wnhlželo, kdby Bůh vsšecky
 possetilé žádosti lidské požáždě wyslyšel. Sami pať
 předce pozůstáwagj na své possetilosti.

Dítčj, aby se také wám tať nedálo, zwněkněte si,
 nikdy ginať se nemodliti a o nic neprositi, nežli
 we gměnu a podlé pŕjkladu Pána Ježíše Krjsta.
 Wnhledáwente přede vsšim wůli Otce nebeského,
 pať co se ostatnjho týká, buďte spokogennj, pŕigď
 co pŕigď. Spasitel sám donese wásse záležitosti
 před Otce, a otec dítčám nedá kamene mjšto chle-

ba. Gelikož srdce lidské slabé gest, negsau nám počasné věci wždycky k spáse. Protož Kristus Pán chválil cestu odřeknutí se světa učením i příkladem co nengistější cestu do nebe. Chraňte se tedy dítě, mjeti boháče za zvláštěné blažené, chudáky pak za opuštěné od Boha. Pamatujte si: nepožehnanější gsau ti, než gsau neybohatší u wjře, lásce a trpělivosti a giných křesťanských ctnostech.

S w a t a w k a. Konečně gestě gednu třídu modliců haněl pan farář, kterj sice o pravé, nebeské věci žádagj, ale gen prázdňými slowy, neucinjce se gich skutkem schopnými a důstojnými.

L u d m i l a. Ano tyto dary, prawil, nepadagj nám gen tať náhoda u š nebe, gako se to děge š wěcmi swětšými; těchtoť si musjme neyhnutelně wlastnjm přičiněnjm wydobyti. Tu si stěžowal na některé modlitebnj knihy, které blud tento podporugj, předkládagjce modlicjmu celé stránky, plné zahálčiwých wždyhánj a rozmazaných promlawánj, cestu ale a prostředky, gakby se těchto darů dostlo, špatně udáwagjce. Takowým knihám příkládá welikau winu, že mnozi na pauze zdánliwé, w lichý pokog ukágegjcj modlitbě přestáwagj, a tu že požehánj opravdowé pobožnosti, genž wnitřnj poswěcenj podporuge, w lidu nic patrnější neni. Gelikož takowé nahrnowánj slow a citu málo namáhánj stogj, a předce neywyšší dobré slibuge, tudy byly takowé spisy lidu wždy příhodné, a to

tjm wjce, gelikož velmi lacino se provádějí. Protož gest co přáti, aby od samých duchovních představených častě schváleny byly obzvláště n j vzdělávací knihy, a gegich působením za sluffnau cenu se rozšširovaly.

S w a t a m ě a. To také pan farář powěděł, kdž onehdy sedlka z Danowa wěregně se Pánu Bohu rauhala, prohlassugjc se, že giž ničny wjc do kostela nepůgde, protože gi Bůh to neny milegššij na zemi, gegi gedinau dceru, wzal. Kdžby sedlka ta, prawil, každy den gen gedinky Dččenáš upřjmě se byla modlila, lépe by byla učinila, než že denně swau duchovní kytku a sedm nebeských kliců list na list přebrala, a každy večer poslední z kostela wycházela.

L u d m i l a. Předce se gich taľ mnoho denně modljw Dččenáššij: „B u d w ů l e t w á!“ a gaľ mile wůle Boží s gegich se nescrownáwá, tu reptağı, gaľo sedlka ta, že se gegich wůle nestala. Hle, dítky, tuto máte památný příklad, gaľé hluboké koreny má w člověku pencha a swéwolnosť. Zato gindy taľ pobožná a nyní neutěšitelná matka dáwá osadě veliké pohorššenij, že Bůh gegi neny milegššij dítě z tohoto, nebezpečij plného, swěta powolal, a ľ sobě do nebe přigal. Zauto swau wýpowědj, že není taľ veliká hřššnice, aby takowý trest zasluhowala, že by byla dceru swau gistě w bázni Boží wychowala, že Boha wenslowně každy den o zachowánij gi prosila, Boha hlašitě z nescprawedlnosti winij. A neuji

giž to, že tať bezemšij mjrn na gebiný t w o r se může wázati, hrubau úražkau Božj? Můžemeli pať se do takowé hřjssné přichylnosti maudrého wychowánj nadjti? A konečně můželi pať se takowá modlitba, genž Bohu rozkazowati chce, prosebnj modlitbau gmenowati? Protož rádi přigjmáme, že pravé užjwánj rozumu u této sedlky boleštj bylo přetrženo, a že se brzo ginať a léperozmyslj.

22. Sprawdowá nábožnost důwěřuge se w Boha w každé okoličnosti žiwota. Abh Ludmila w takowé důwěře swé djetky potwrdila, pouzila zkušfenosti swého žiwota.

Můženka. W takowých udalostech předce není těžko wůli a ohled Páně poznati, ať hledjme na matku nebo na djetě; gestliže ale, gať se často děge, wůle božská oku lidskému zastřena ostane, a nehoda nehodu stjhá, tu se může křesťan na pozoru mjti, aby wjra a důwěrnost w něm se nezwtřkala.

Ludmila. A předce nám podává pjsmo swaté, děginy lidské, ano i žiwot každého gednotlivého člowěka toliť příkladů podimného pečowánj Božjho, že není třeba, rozdjlu činiti, zdali nás na bjlém dni nebo w temnotách nočnjch wede, gelikož Bůh wždy swé zaljbenj na tom má, osud nábožného trpěliwce — často giž w tomto žiwotě — tjm slawněgi wyměsti, čjm pochybněgšj byl staw geho.

Můženka. Milá matko, wy gste nám giž wjcekráte sljbila, ž wkrěsu zkušfenostj swého vlastního žiwota nám to dokážati.

Swatawka. Ano, drahá matko, nynějši příležitost nás sama k tomu přijetivě zve; povydejte tedy, my prosíme.

Ludmila. Ale toto odpolední kázání trvá již trochu dlouho. Než poněvadž mě tyto zkušenosti ze vši nedůvěry v Boha na vědycky vyvedly a uzdravily, a upamatování na podobné okolnosti i na vás dobročinně působiti může, dciť státi slowu swému, a s wámi, nežli toto bawenjčo dokončime, nehlavnějši věci sděliti; předce trprw ale po něgaké přestávce, neboť musím dříve swá domácí gednání odbyti.

Dívky učinily totěž. Po hodině se zase shromáždily, a Ludmila mluvila bále takto:

23. Ludmila osiřela velmi záhy.

Musímě začíti od swých utrpení; nebo o radoštech swých mladých let mohu wám málo pověděti, wngmauc ony, kterých sem pocítila, kdž jsem autrpnosti a poslušnosti matku swau w gejjich protiwenswých potěšiti mohla, které gj způsobila gegj nemoc a podivné chwijle mého otčjma.

Bylo mi dewět let, an geduau tento zlostný nuž tať gj pěšti k srdci uhobil, že tu chwijli bez ebe na zem se swalila, a dlouho ležela, než se zase pamatowala. Od toho času trápil gj neustálý affel, často plivala krew, a slabosti málo prawovati mohla. Gá ráda podnikala všedka domácí řjzení, abych gen matku zastala; než šla máyla gestě nepatrná. S toho gsem se také rozne-

mohla, a gisté by mě byla nemoc a ta tonitrnĳ bolest, že musĳm matku bez pomoci nechati, a gegĳ trapnĳ kassel we dne w noci slyseti, brzo ztráwila, kdyby dobrĳ saused nebyl se nad námi slytowal, a swau staršĳĳ dceru, co wyswoboditelkyni k nám denně nebyl posĳlal. Za se o nás taĳ dobrotiwě starala, že negenom w nemoci náš opatrowala a nám slaužila, ale i napotom chléw a giné těžké práce obstaráwala. Matka se patrně zase zpravila, a mně se dostalo času, že gsem mohla sskolu w městečku bez pretrženĳ nawšštěrowati. Tu gsem se za krátkĳ čas naučila wšsemu, čeho djwka potrebuge, aby Bohu w křestanské nábožnosti slaužiti, a w čas potreby i mezi cizĳmi lidmi chleba si wydělati uměla.

Mezi tĳm mě matka denně nabĳzela k neywětšĳĳ pilnosti. Pláčĳe tĳkáwala: „Milé dítě, předzwydáš patrně, že mě dlawho mĳti nebudeš; gaĳ se ti asi potom powede? Na otce se zpolehnauti nemůžeš. Gaĳ mile gen oči zawru, dostaneš gešště macechu. Použĳig tedy času, uĳ se wšsemu, čemu gen možno; mĳg wždy Boha před sebau, warug se hĳjchu, co neywětšĳĳho zlého, neĳiň křiwdy niĳkomu, buĳ laškawa ke wšsem lidem, a taĳ zagisté nagdeš wĳžiwu we swětě i gaĳo sĳrotek.“

Bylo mi trinácte let, když matka umřela, a co předpowěděla, stalo se, a to dost záhy. Šest nedĳl po gegĳ smrtĳ položitá mi giž macecha uzĳječ k s prádlem na stůl, a otec mi poručil, abyĳh si nynĳ sama chleba wyděláwala, že mě bez toho dost dlawho krmil. Gaĳ poslechla bez odporu, dě-

ěrovála gsem otci za wšedčo dobré, a wyhledála gsem swau dobruu učitelkyni, genž mě měla ráda, a ta s radostj až do druhého rána mě w domě podržewssi, a tu mi několik kaušků štatushledawssi, gessťe mě na cestu poučila a napomenula. Konečně mi gessťe darowala půlzlattník, a dala psanj poukazugjcj na gegj sestru, genž byla bohata winarčka we Slowicjch, a od gegjžto lásky se nadála, že se obstará, aby mě w městě do služby dostála. Poněwadž z Dlaskowa, kde gsem zrozena, gest sedm mil do Slowic, dala gsem se velmi časné ráno na cestu, a dostála gsem se do poledne celá unavená a w potu plynaucej na wrch Panny Marie. Tam w stjnu lip gsem si nezdřjw odpočinula, wůnj gegich posilnila, a bzučenjm wčel, gichžto plny byly, obwefelila, a pak teprw do pautnjho chrámu Paně, těmito lipami obklopeného, gsem wkročila. Spanilá malba na zděch a na oknách, předstawugjc w nezhjwěgšjch barwách nehpřjgemněgšj podobn, pologasnost welikého oltáře, schwalně mjrně oswjceného, dotkly se podirně srdce mého. Zde, nebo níkde, poinyšlila gsem si, nagdu útěchy a pomoci. Plná důwěry wrhla gsem se na kolena, a plačjc wšedčy swé záležjtošti ze stjnsněných prsau přednesla, a této swaté Panně a matce, gegjžto ochraně mě nebožka matka gessťe na smrtelné posteli odporučila, na srdce wložila. Při tom gsem si co nehpřjsněgi předewzala, níkdy cesty Paně se nezpauštětj, a učenj matčina po celý žjwot swatoswatě zachowáwati. Zagistě gsem půl hodiny žtráwila tak wraucně se

mobljc. Tu se mi na gednav u srdce ulehčilo; rosfckj mé starosti byly gako zázrakem ty tam, a rozkoš nebeského mjrú naplnila mé wnitřnosti.

W okamženi gsem byla ze swého zahlaubeni wytržena mládencem, genž práwě do chrámu wstoupil. Bylo mu asi šestnáct až i osmnáct let. Někdywe prohlédl malbu a giné okrasy, pať si kleknul do stolice, a mobil se s takowau pobožností, že mu důwěru získala. Gá pať wstala a z kostela se odebrala. Ale ach! sotwa že gsem na wolné powětrj staupila, bylo mi nagednau tať zle, že wzkřiknauc na sedadlo drnowé gsem klesla, a giž nic o sobě newěděla. Když pať gsem se zase zpamatovala, utjral mi onen mladý muž čelo a spánky čerstwau wodau. Geho prwnj slowa, gimž gsem porozuměla, byla: „Snad gsi, celá gšauc zapocena, do chladného chrámu Páně wstoupila, a nastydla gsi. Do nesmjš giž nikdy udělati. Gá tě bowedu domů.— Dkud pať gsi? — Kdo gšau twogi rodičowé? —

Konečně gsem mu předce mohla powěděti, že gsem mladcowa dcera z Dlaskowa, a že musjm, an rodičowé mogli zemřeli, sama w dalekém swětě chleba si hledati, že gdu do Blowic atd. — Wypraw se na rosfckj mé okolnosti, prawil: „Tys nepochybně, ubohá djkwo, welmi chudá! Kž bych ti mohl pomoci! Což bys neměla docela žádné chuti, do sedlské služby wstoupiti? Matka má by tě zagisté přiwětivě přigala!“

Gá. Sedlské práci gsem se neučila, a gať widjte, bylo by tělo mé pro ni slabé. Wždyť pať

gest Bůh otec širotkůw; on se o mne postará, a čemu gsem se naučila, tjm se také snad wyžiwjm. Štatně wám mnohokráte děkugi za wassi welkau dobrotu.

Dn. Šwá wjra gest šilná, a ta snad také ti zpomůže! Šo se mne týká, gá mnoho na město nebám. Učkolim gsem giž léta do města gačo zaklen, předce se šotwa na geho hřbitowě pochowati dám. Poněwadž to ale w moci mé není, abych wjce pro tebe učinil, musjm se upokogiti, a štěstj ti přáti. Bůh tě opatrug! Š tjm mi wtj-šl půlžlatnjš do ruky, a ubjral se šilnicj, po šeré gsem gá byla přiššla.

Šelikož nigakž uhodnauti nebylo, šdoby ten mladý muž byl, nelámala gsem ši tjm dlaho hlavu. Dost na tom, že gsem wěděla, že mi ho Bůh ku pomoci poslal. Šwognášobně pošilněna gšauc, a Bohu děkugjc, okřjdlila gsem mnj šroky šwé, neboť gsem měla nahražowati, co gsem byla. dosud zanedbala, nechtělali gsem štrášně noci w náručj uwážnauti. Šomalu se hlášily hlad a žjžen. Abych se těchto obtjžných hostů zbarwila, než gsem se gessťe uhřála, šáhla gsem pro šauseš chleba, gegž mi dala dobrá učitelka do uzljčku, a nabrawšš z nejbližššjho praménku čisté wodny, zbyššřila gsem se. Paš gsem špěchala radoštně osamělau šilnicj, nikoho nepotkáwagjc, a ššrašně gsem se dostala do města, gessťe než se šmrklo.

A wššak gaš docela gináče bylo žde! Šjdný žiwote lidšš! šotwa že šlza radošti nebo wděčnosti uschne, giž za nj následuge šlza hoře a bj-

dy! Magdauc po blaühém wyptáwánj konečně předce wjnárnu, a chtjc pšanj odewzdati, dowěděla gšem se, že není doma ani pán ani panj, že geli wčera do hlawnjho města na hlawnj trh, a po čtyry dni že se newrátj. Newjm, zdali tauto zpráwau zaleklá nebo neobyčegným namáhánjm sešláblá, upadla gšem w tentýž staw, gačo o posledni na prwnjm zastawenj. Wšecko se sběhlo, ale gen zemlowali, ničo nepomáhal. Teprw když konečně sama sebau gšem se zmohla, wedla mě gačáši stařice přes ulici do malého domku, a občerstwila mě teplau poléwka. „Wjce ti dati nemohu,“ prawila. Wyndala gšem penjze, chtjc gj platiti; než ona nic wzjti nechjc, wedla mě do hostince, kde gšem, gač ona žáwala, dobrého zaoptřenj našla.

Druhý den zgewila gšem hospodské swau záležitosť, kteráž ale slyšjc podiwně na mne hleděla. „Týť můžeš býti hodná holka, prawila, ale nemáš ani let ani sily, abyš něgakau práci zde zastala. Máme zde dospělých djweš dost, a děti pošláme do školj. Podobně a gestě hůre byla gšem wssude obdnta, kdekoliw gšem se po tři dni hlásila. Menhruběgi pač mě přiwjtala má patronka, na niž gšem až do přjchodu s bolestj čekala. Přčetšl list, zasmála se úšštěpačně, a nazýwajc sestru swau, učitelku, hlaupau řachnau, prawila, že mi lepšj rady newj, než abych se odhodlala tautěž přjležitosťj, kteráu gšem dneš z hlawnjho města pišla, zase se tam zegtra nawrátiti, gelikož tam

pro takové lidi, gažo gsem gá, gsau s'irotčj domy a špitály.

Dorozumělať gsem dobře této autrpné panj, a nemohla gsem gi béle obtěžowati. Poděkujc teby za dobrau radu, brala gsem se pryč, sama newědauc, kam giti. Cestau gsem přišla náhodau k welikému farnjmu chrámu. Gsautc ode wšech lidj opuštěna, kdež gsem mohla pomoci hledati, než u Boha? Wstaupila gsem teby do kostela, hledajc kautku, kde bych se mohla wyplakati. Brzo ale přišel kostelnjč, odháněge mě, aby mohl kostel zawřjti. „Zdá se mi, prawil, že gš' zde cizj, což pakš tať uplakána?“ „Ach! odpowjm, gsem osírela, a nynj beze wšj naděge, že obžiwu na-gdu, p'akala gsem, přednášsegjc Bohu hoře swé. Celé město gsem šchobila, od domu k domu, hledajc službu, ale nadarmo. Mezi tjm gsem i poslednj kreycar utratila, a nynj š' newjm nigaké pomoci.“ Slzy se znova wyhrnulj. „Wj blázjn-ku, prawil kostelnjč, proč pakš tať wšecko běžj do města? Wšh řjdy š'rdce lidš'á podle swé wúle. Šnad gš' ustanowena pro wenkow, obšad gš' přišla. Pogđ na chwilku se mnau!“

Tu mě webl za ruku do kostelnického domu, a představil mě přítomnému učitelowi Božkowš'tému, genž právě dhtěl odcházeti. „Milý pane Šagečj! prawil, mysljm že mi Wšh w prawý čas tohoto š'rotka sem poslal. To ubožátko přicházi z wenku, hledajc w Blowicjch obžiwu, ale celé město uzawjralo š'rdcj a dweřj před nj. Pravě

přednášela Bohu své hoře, plačíc srdečně. Spanilý muž! sám bez dítěte gsa, giž gste mnohému chudému dítěti ochrany a obživy podal, smilugte se nad tímto čerwjčkem! Bůh wám to odplatj!"

Nerozmenyšlege se dlaho, řekl přjwětivý muž ten: „Když sám Bůh w to wstupuge, nemohu nic proti tomu mjtí, abych nebyl někdy i še Blowichými obžalován: Šostem gsem byl, a nepřigali gste mne, nah gsem byl, a neobjwali gste mne. Než nenprwněgšj otázka gest: Máli pať holka ta chuť, še mnau gjti? a budeli pať tať hodná, gaťo mé předešlé šchowanky?“ Š poljbila gsem laškawému muži tomu uctiwě ruku; a šžy šanaucj na ni šnad mu powěděly, co má ode mne očekawati.

„Nu dobře, dítě mé! prawil dále, šlibugi ti, šrebaš ne hned domow, aspoň předce přebyti na několiť dnj w mém domě. Co se dále š tebau štáti má, bude záležeti na tobě.“ Giž bylo zapřaženo, a brzo gšme i město za šebau měli, šteré mi mnohem protiwněgšj bylo nežli onomu nezudnému na Mariánské hoře. Po cestě se mě wyptal můg dobrodinec na celý můg žiwot, a gá gsem mu powěděla čištau prawdu. „Šwau matku, prawil, nemohu ti owšsem giž nawrátiti; ale lepššjho otce, nežli byl twůg otčjm, budeš mjtí na mně, budešli poslušna. Má manželka ti bude tať potud matkau, že tě bude učiti tomu, co ti gestě chybj, abyš měla šnadšj žiwobyti w šwětě.

21. Ludmila w městě odmrštěna gšauc, našla w Božkowě swúg druhý domow.

Prigdauce do Božkowa, tu sotwa že wůz zarazil, měli gšme giž panj Hagečkau před sebau. Wzał nás nynj obě s sebau do swětnice, a ona domwědewšsi se, co gj bylo o mně wěděti potřeba, wzala mě za ruku, a ugistila mě o swé autpnošti a náklonnosti. U wěčete mě předstawil pan Hagečhý takě ostatnjm w domě, genž se wšični, co audowé gedné rodiny, milowali, a mezi nimiž gšem brzo tač zdomácněla, gakobnych se mezi nimi byla zrodila.

Prwnj noc gšem spala w hostinském pokogi, který byl ozdoben krásným domácjm oltářem. Před tjmto gšem klečela do půl noci, děkujic Bohu, že tač milostiwě modlitbu mau wyslyšseti ráčil. Podruhět gšem pocjtila za swého žiwobnyč Boha na bljzku a plnost gehu smilowánj a útechy we wyššji mjte. Po půlnoci gšem wstaupila do měkkého lůžka. Skoro mi bylo ljto krásných powlašků, a byla bych raděgi celau noc bděla, kdybych se nebyla bála wentky, a spanj mě bylo nepřemohlo. Probudiwšsi se ráno, widjm, že slunce giž o okno se odrážj. Práwě mi gessťe stačil čas, že gšem postel spořádala a se pomodlila, než panj Hagečká do pokoge wkročila. Nynj gšem šlyšela, co se ode mne wšičko žádalo. Mělat gšem se starati o čistotu swětnic školnjch i ostatnjch, zastáwati druhau kuchynškau, w zahradě spolu pracowati, w pletenj nohawiček, w šitj košil a

šťastliva se zdořonalowati, pozděgi panj učitelkyni u wyučowánj djweč podporewati; a konečně, že pán Hagecký měl weliké zwláštnej hospodářstwj, měla gsem se i sedlšké práci učiti, abych mohla wssude, kde by toho třeba bylo, pemáhati. — Do wsse mi nebylo gessťe mnoho. S radostj gsem sljbila, swé powinnosti zastáwati, a prosila gsem, aby gen ze začátku měli še mnau trpěliwost.

D dalšj duchownj wzdělánj mé staral se pan Hagecký tjm, že mě gessťe po něgaký čas do učenj wyššjch třjbd, a w neděli a we swátě na každé kázanj a učenj křesťanské posjlal. Při tom se dáwalo bedliwě pozor na má gednánj, a neymenšj přestupky se wytkly; a magjc na wssech osobách w domě prawý příklad a žiwý wzor nábožnosti a každé domácj ctnosti, snadno gsem dobrému umykla, a zlé si zosškliwila. Pan Hagecký skoro wssedky swé lidi wzal na podobný způsob gačo mne do domu, ugam se gich opusťených. Děm záhy w autlá srdce bážen Božj wstěpugjc, a wssedch maubřých prostředků u wychowáwánj použigjc, že wssedch dobré křesťany wywedl. Protož wedli dohromady weselý a šťastný žiwot, od něhož nikdo tač snadno neupustil, krom že se mu někde zwláštnej dobré zaopatřenj nahodilo.

Slyšjc tedy gedněho dne, an se mogli dobrodinci prohlásili, že gsau še mnau spokogeni, a že se nemám co o budaucnost starati, neměla gsem nižádných dalšjch nesplněných přánj. S zdrawj mé se mezi tjm tač zlepššilo, že mi mnozj mau slju a dobré wyhljženj záwiděli. U předce genom

málo let bylo mi přáno tohoto štěstí požítovati ! Ustanovení mé bylo jiné, než abych v tichosti a bez starosti život svůj tráвила.

Paní Hagecká se starajíc, abych se vaření naučila, hleděla, abych střídavě tu na fáře, tu v zámku, zvláště když měli nějaké hostiny býti, kuchyni obstarávati pomohla. Krom vaření viděla jsem při této příležitosti veselico drobného, a mnohému jsem se také naučila. Od pana faráře jsem dostávala co nejprospěšnější knihy čítati. Také mě austrijm vyučováním v náboženství a v křesťanstvém životě utvářoval. Milostivá paní v zámku mě naučila, jak si mám s tenkým prádlem počínati, a ukázala mi mnohá výhoda v rozsáhlejších hospodářství, což mi později velmi dobře posloužilo.

Než právě v zámku našel nepřítel kaukole v pšenici. Snížen se milostivě vrchnosti ke mně přestlo i na její dítky. Mezi nimi a mnou povstala taková důvěra, jako bych k jejich rodině náležela. Z toho konečně poslo, že nejstarší syn, Saromjr, začal, když jsem měla v zahradě nebo ve sklepě co dělati, sám potagmu za mnou docházeti. Gelikož mau výstrahou jen pohrdal, svěřila jsem to hnedle své pěstounce. Ta brzo poděkovala milostpani, jak jen věděla, za vřelou mně prokázanou dobrotu, a gá od toho času žrdka jsem již šla po zámeckých schodech.

Dím častěji přicházel Saromjr do fary, kde dějme cvičen a rád viděn býval. Přicházel

pať w čas i w nečas pod wšselikau zámjnkau, ktere gsem gá ale neylépe rozuměla. Panj Sagecká to oznámila panu faráři, a on Milostpánu s tau prosbau, aby pro budaucnost na swěho syna dal pozor. Než pan Spatrný nawrhnul, abych se vzdálila, odeberauc se z Božkowa. Uěkoliw to mým dobrodincům dost těžko přicházelo, předce konečně sami nahlédli, že giné cesty nezbywá. Milostpán sám psal do hlawnjho města, a zaopatřil mi we wznesšeném panském domě welmi přjhodnau flůžbu. Den rozchodu se přibljžil. Gať boleštný pro mne byl, a co gsem sljz wycedila, to gest Bohu powědomo. Stawitel pana faráře musel mě dowesti až do Blowic, a zde mě odewzdal powoznjkowi.

23. Ludmila z Božkowa wyhostěna bljz se swěmu ženichowi.

Kdo by si pomysllil, milé djetky, že bych od nynjčka nebyla od Božkowa, této mně tať drahé a zamilowané kraginy, nawžby oblaucená? A wšsať člowěk m j n j, p á n B ů h m ě n j! Sotwa gsem byla odesšla, přissel mladý Zaroslaw Nowodworšský, gehožto otec nedáwno při poráženj dřjwj padagjcjm stromem byl zabyt, k panu faráři, a žádal ho o radu, zdali má dle žádosti matčiny školy opustiti, a gakožto gebiný syn statek po otci přewzjti? W hlawnj wěci že nemá nižádné giné překážky, než že newj, gať by dostal manželku, genž by se hobila i pro něho i pro geho hospodářstwj. „Dobrau se dleku, prawil, a wzd ě-

lanau djwku w gedné osobě najiti, gest těžká wěc." Pan farář se ho otázał, zdali taková osoba, kdž by se našla, také peníze by najiti musela? Gestliže by se sšlechtnějši přednosti u ni nacházely, odpowěděl, tu že by se po penězích neptal, gelikož těmito penězi se wydělati daži, onyno přednosti ale za peníze kaupiti se nemohau. Dtec že mu sice znamenité dluhy pozůstawił, zatjm ale že daušá, že dobrým hospodářením ge pomalu zaprawj. „Dobře, prawil pan farář, tu tedy Bůh nagednau o dwé potlačěných djtek swých se postaral.“ Dbgednal tedy Jaroslawa na zętrj, a poslal hned rychlého posla do Blowic, aby Ludmilu zase do Božkowa nazpět přiwedl.

Poslednjimi ubalostmi ke wšsemu we swětě tať gsem zelhostegněla, a gediné wůli Boží se oddala, že gsem sebau, co chtěli, činiti dopustila. Wrátila gsem se do Božkowa, a tu se mi oznámilo, na čem se tam usnesli. Poněwadž mi osud čeledjnů w městě nišdo nišdy z pěčné strany nepředstawowal, a gá po něm bez toho gen nuceně sahala, nemohla gsem tento návrh za nic giného powažowati, nežli za saub Boží. Pročěž gsem snáže oddychowala, a nechala se djti, co Bůh dále ke mnau učinj.

Jaroslav nenechal druhý den dlawho na sebe čekati. Sotwa že slunce wrcholy hor ozátilo, giž widěl pan farář z okna swým dalekohledem, gať po silnici přigjždj. Gelikož gsem tuto noc zase wjce se modlila, nežli spala, tu gsem byla i gá čásně připrawena na toho, gemuž gsem měla w ně-

Kolika okamžejch, nikdy ho před tím nemidauc, srdce i ruku podati. Gíž gsem zaslechla dupot koně. Skočila gsem k oknu, a — veliký Bože! Koho gsem widěla? Podruhé se mi okázal, w hodině rássečko rozhodugjci w mém životě mládenec z hory Mariánské, genž byl zatím dobře wyrostl, nezmeniw ani obličeje ani postawy. Dřjceré myšlénky progely co blešť dussi mau, srdce mi tlauklo hlasitě, a naděje s báznj potýkaly se o wítězstwj. Na štěstj wedl ho pan farář dřjwe do swého pokoje, a mně se dostalo času, že gsem se zpa-matowala. — Tu se oterwřely dwěře, a oba wstaupili ke mně.

S a r o s l a w. Gaká záležitost mne gsem webe, dobrá Ludmilo! o tom gste gíž zprawena. Přál bych pro wasse a swé okolnosti, abyste se dlouho nerozmenšlela. Co se mne týká, gá gsem gíž wolil.

G á. Kých byste, pane Saroslawe, we swém wolenj se nepřekwapil! Dřjwe byste měl předce mne poznati.

S a r o s l a w. Woleno gest neydřjwe mým welebným přjtelem, genž wás dostatečně zná, a ne snad teprw od wčeregšška mau důwěrnost má. Gá gen schwalugi a tím potwřzugi geho wolenj.

G á. Smjmlj pať gá se gen na gednu wěc zeptati?

S a r o s l a w. Gá na ni odpowjm, gať budu uměti.

G á. Zdali gste gíž před pěti lety nab mladgu djwčicj na Mariánské hoře se neshitowal?

Saroslav (trochu zaražen). Pamatuji se, že jsem ubohému sirotku z autcynosti gaksi ochotným se prokázal. Než co z toho má býti?

Gá. Nic giného, nežli že vás již pět let znám, a mezi tím časem s wděcností částěgi se na vás upamatovala.

Saroslav (divě se). Gestli to možná? Bůh wj! Krom gména nenacházím mezi onau slabau utrápenau djwkaui nižádné podobnosti.

Gá. Gestliže tato udalost w mysli wassji nic nezmenj, tuť s mé strany po takové dlahubé známosti s takowými upamatovánjmi nic w cestě nestoj, co by mně swoliti bránilo.

Pan farář. Toť znj skoro gako něgaký román! Kdož by zde nepoznal cestu Páně a newelebil Boha? Djtky, gá wám přegi štěstj k snatku, genž patrně na nebi gest uzavřen a potvrzen bříwe, než gste wy gestte na to pomyslili. Gá při tom nebyl ničjm než nástrogem, a mně dále ničeho nepozůstává, než abych wám swého požechnánj udělil. Gať se naděgi, nebude ani matčino swolenj žádná překážky mjti, a tať by byly wsecky nasse nesnáze nagednau ukončeny.

Na mjsto do hlawnjho města byla nynj cesta do Nowých Dworů, kamž mne můg dobrý pěstoun i se swau manželkau doprowodili, welice se z této udalosti radugje. Dagje matka bez obtěžowánj swé přiwolenj, slawila s námi nasse obapolné zaslíbenj, a tať den skutečného zasnabenj nebyl daleko. Nežli tento důležitý den přissel, pobyla jsem gestte den w Božkowě w domě pana Hagedkého, kdež

gsem se ku změnějí svého stavu náležitě připravovala, a potěšenjí dočkala, že mě milostivá vrchnost, radugjc se ze šťastného obrácenjí se mého osudu, nákladným swátebním tauhem, auplnau, stavu mému přiměřenau, wyprawau obdariti ráčila.

Gestě ani tři neděle nebyly prošly, a giž bylo po swatbě. Ubych wám skromnost a náklad zasnaubenjí nasseho wyljčila, nebudete žádati, geli-kož wás ubezpečugi, že byste málo k dobrému porozbuzugjcjho w tom shledaly. Učkoliro pan Spatrný sám z wětšjí částí autraty zaprawil, předce bychom byli mnohem lépe učinili, kdy bychom swatebnjí den we skromné tichosti beze wšeho lesku byli ztráwili. Ejm gsmo nepřátelnjí své gen gestě wíce rozdráždili, gegichžto zlolagjcj gazykowé nassi powěst, co gen bylo možno, hanobili.

Kenwjce se o to wynasnažila wdowa Brožowá z Lučice a auřednjí sluha ze Blowic, gegichžto dcery od Zaroslawu kossedostali. Dna by byla owšsem Nowé Dwory dluhů sprostita, a swým časem celé své gměnj s tjmto statkem spogila. Tento (sluha) byl pro své gměnj, gehož gediná dcera dědičkau byla, w celém okolí znám. Když se tedy o Zaroslawowi rozhlásilo, co gest učinil, powstal weliký powyk; tu mu nadáwali hlupáků, třesstidel, nědbalých studentů, an si že bracku na krk urvá-žal, geli-kož ho gegj zewnitřnjí postawa a aulisněnj očarowaly; wšak že to že statku, co gestě geho gest, brzo protluče a matku do hrobu urwčne atd. Uražená peycha auřednjšho sluhy wypukla konečně we wšeliká prokljnanjá wyhrožowanjá; ano gednau

se panáček tento, dobře znage svěrenau jobě moc, tať zapomněl, že se zaklel, že si dříme pokoge nedá, až Jaroslawa docela zkaží.

Předce vsať byli někteří, genž nestranně saubili a Jaroslawa z geho maudrosti a welikomyšlnosti chwálili, an nedaw se penězi a cti zaslepiti, srdce své toliko poslechl, a chudau osiřelau osobu pro gegi ctnost a nábožnost, gať gi znal, štastnau uciniti chtěl. Gediné se obávali, že na Nových Dworých pügde wsecko nazpět. „Tento študent, prawili, nerozumj hospodářstwj, není práci zwněhlý; rolnjků se bude štítiti, a pügde raděgi do města po swých wnrážkách, nežli doma po swém hospodářstwj.“ Ano tito nesaubili křiwě. Kdyby byl Jaroslaw něgakau zlenělau, po wnrážkách taužjci a fintiwau ženškau za manželku si wzał, byla by zagisté po něm weta byla. Než gaťo každé zlé we swětě tať své dobré má, tať i pomlwa zlhých lidj. Jaroslawowi tjm bylo owšem gednať na cti ublženo, gednať ale byl na slabosti své pozorným uciněn.

Hned prvni den po swatbě, když byl powně přessel, a my se shledali w komůrce matčine, řekl: „Ne! nepřátelé mogi nesměgi plesati! Gá gsem mladý; co gsem se dosud uaučil, nebude mi na škodu, a co neumjm, tomu se bohda gěště naučjm. Nic nechci na polowic; gsa dosawad študentem s celau dussj, owerzdám se i nynj s celau dussj swému nowému powolánj. Ubnych we wšsem s ginými pracowal není potřeba; duch může wjce než tělesná sja. Na rozumném wedenj a stálém dohlženj wsecko

záleží. Ljubmilo! gá wessečty utrhače zahanbjm. Na Nowých Dworech pŕgde s Boží pomocj wessečo ku předu, a my budeme šťastni."

Stará matka, chowagjc až dosud wselikerau starost w srdci swém, poslauchala slowa ta s rozkossj pomznessenau. Gako u wytrženj zwolala utěšená: „Synu můg! budešli slowu swému státi, bude požehnánj otce twého na tobě spočjwati. Necht i tebe, gako geho, genž po dwakráté djlem strže zlé lidi, djlem strže oheň o dŕm a dwŕr by byl přissel, neschťstj snad potká: neschťstj nenj ani hřichem ani znamenjm nemilosti Boží. Bŕh wždy s tebau bude a w Bohu se ti sauženj obrátj w radost, a chudoba w bohatstwj."

Ku gsme gŕi přeb matkau obapolně sljbiti, že se budeme statně podporowati, a nišdy gsme slib swŕg nezruffili. Matce gsme swěřili neywyššj spráwu a dohljďku, a wzali gsme si gi za swau raditelkyni. Čeledjny a nádennjky, kterj z wětšj části giž otcj po mnohá léta byli slaužili, zjšťali gsme si dobrým platem a dobrým s nimi gednánjm. Náklonnosti nassich sauseďů nabyli gsme wselikými malými dobrodinjmj a ljbostwmi. Tak se wessečo do bře dařilo. Jaroslaw byl wssude prwnj u práce a poslednj z práce. Gá pomocj matčj nau spořábala gsem si hospodářstwj osi tať, gať ge nynj widjte. Ku se stalo, že gsme giž w prwnjm roce wýnoš nasseho hospodářstwj zmnožili, a znamenitau summu usšetřili na zmenšsenj dluhů. Snizowatelowé a utrhači nassi umřeli, a mnozj sauseďé si wzali Jaroslawowo hospodářstwj za wzor.

26. **Wladhch** manželi štěstj mnohonásobně se
 řazj. **Welikau** řadau sauzenj ge nawštětowugi, až
 celá žkáža na ně se wrhne.

Tať prošly dvě léta, a nižádné protiwenstwj
 pokogi nassemu a štěstj nepřekážely. Než po ta-
 kowých různowých cestách náš Pán Bůh nechtěl ne-
 ustále wěsti. Negsmet na žemi, abychom zde nebe
 po žjwali, nobrž abychom ho za slaužili.
 Ačkoli gsme obadwa w křesťanstwj dobrého základu
 měli, předce mělo křesťanstwj nasse dřjwe gessťe
 ohněm nesnážj a protiwenstwj žkause-
 no, wyčistěno a utwřzeno býti. Koho
 gessťe to nepotkalo, tomu gessťe mnoho chybji, aby
 byl prawým uředlnjkem Kristowým.
 Bolestnau ztrátaw musjme pomjgegicnost a ničem-
 nost ztraceného teprw pocjtiti, a srdce swé onomu
 odewzdati se učiti, genž gest sám gediný na wěky
 a lásky nassj hoden. Dokawad se trápenj přjlišně
 bogjme, wládne námi swět a tělesnost. Dokawad se
 za neshťastné pokládáme, řdyž njžkostj a chudobau
 Pánu Kristu se podobáme, nemáme ducha Kristowa,
 a gessťe máme daleko do řjše geho. Protož gest
 prawda, že :

K o h o P á n B ů h m i l u g e ,

K ř i ž e m h o n a w š t ě t o w u g e .

Prwj bolestnau ránu gsme ucjtili we smutné
 ztrátě nassj matky. Ghodjwalať welmi často do
 města sama gediná, a tam swau pobožnost wykoná-
 wala. Gednau wracegje se z města, náhle se roz-
 nemohla, tať že sotwa gessťe swátostmi umjragjčjch

mohla býti zaopatřena nežli v lůno smrti klesla. Ubýchom tím povstalý nedostatek nahradili, pozvali jsme mého otčima, aby se k nám přistěhoval. On byl mezi tím ovdověl, a svou poslední ženou na žebrotu přiveden. Když jsem k němu přišla, chytíc ho k sobě vzíti, nechtěl tomu ani věriti, že by jeho pastorka, s nímž tak zle byl nakládal, v jeho bídě ještě laškově se na něho upamatovala. Slzje pozdvihl očí svých k nebi a pravil: Tedy mi Ludmila odpustila? Děkuji ti, dobré dítě! Však ale Ludmilo, co myslíš, zdali mi Bůh také bude moci odpustiti má mnohá a velká na tobě a tvé nebožce matce spáchaná provinění? Já snažila jsem se, upokojiti ho, představujíc mu mezi jiným, že ho Bůh pro matku svou již dosti potrestal jeho druhou ženou, a že právě jeho neotcovským nakládáním děkovati mám ne jen za své štěstí, ale i za radost, že mu nyní sama pomoci mohu.

Naleznauc jeho dříve zcela zanedbané srdce nyní tak pohnuté a k polepsšení se schylující, tím raději jsem ho k sobě přigala. Za krátký čas se tak velice obrátil, že ani k poznání nebyl. Do jsme mu spláceli neuvraucnější láskou dětšau, a svěřili mu všecko v domě. Svou umělost ve zhotovování domácích náradí obrátil k tomu, že nás všech vydaných zbavil, kterých za rozličné náradí pro domov a pro pole ročně jsme mývali, potřebujíc k nim rozličných řemeslníků. Žel ale! že nám ho nebylo dlouho přáno! Když se zdálo, možilo ho tagné hoře a uvrácelo dnů jeho. Dlouho nebylo možná přigiti na původ toho; konečně se

podařilo panu faráři, že ho k přiznání se přivedl, gať těžké břímě dušičky jeho tlačí, dávající mu málo naděje, že spasení dosáhne. Od nynějška neměl zaslauný pan farář poškoze, až to tak daleko dovedl, že ubohého všeho moření od svědomí zbavil, a pomalu tak připravil, že pokog nau a tichau smrti umřel.

Po celau čtvrt léta musela gšem ho gafo dítě zdvihati a klásti, a konečně gssťe dvě ště dolarů obětowati na vyplnění wýmijneš, na nichž pokog dušičky jeho záležel. Bůh sám nejlépe wí, že gšem to všedko ráda učinila. —

Nynj gšme měli na krátký čas pokog; pak ale sauzeni sauzeni stjhalo. Mnozi lidé, chtjice šimě neswornosti w manželstwj nasse nasjti, dělali Zaroslawowi námjtky, že musí býti bez dětj, a mluwili wšselicos, co by ho bylo mohlo proti mně popuditi. Snad by byli zámyslů swých dosáhli, kdyby se myšlénky jeho důležitějšjmi uďalostmi nebyly ginam náhle obrátily.

Na stala wog na a béle trwala. Tu byl Zaroslaw hued na začátku wogštem na obydlí k němu zaslaným welice obtjžen. K odwábění potrawy a přjprěhu wždy dwognásobně byl hnán. Gcho stjžnosti u auřadu negen ulewu mu newymohly, nobrž mu nové pronásledowanj způsobily, které se tjm lehčegi wmwěsti mohly, čjm wětšj motaniny bljženim se nepřjtele powstaly. Každý wěděl, že mstiwý sluha auřednj wšsude w tom wězj. Ano geho nawedenim se stalo, že nám gednau nehránsnějšj dobyteš nepřátelšským hegnem byl z chlěwa

odehnán, a gindy zase ofenj spaseno. Často ptepadli tať nazwanj pozadnjci za bjlého dne náš dům, a pobrali, co gen ulowiti mohli, aniž se kdo s kým potýkal. Kdykoliv si Jaroslaw něgakau stjžnost wedi u auřadu, dostal za odpowěd, že to wog na tať s sebau přinássi, anebo nebyl ani wyslyssen. Tjm rozhněwán, dowolil si gednau wsselikých nelsussných wygádřenj, a wyhrožowal, že zadá žalobu u wrchnjho auřadu. To mu ale přišlo welmi draho; neboť byl tu chwjli do wězenj odweden, kdezto deset dnj trpěti musel, a tať ufrutně držán byl, že mé prosby nic giného newymohly, než že se i mně tam wysmáli, a nelidsky še mnau nakládali. Konečně pomocj pana Dpatrněho, genž celě pronásledowánj Jaroslawa u wlády byl udal, a wězenj byl propusšten, gednánj auřednj wysšetrowáno, a auřednj předstawený gakož i sluha, proti nimž mnoho swědků wystaupilo, byli s auřadů šwrcženi. Uno předstawený byl mimo to na roč uwěznen a k náhradě odsauzen.

Celau náhradu darowal Jaroslaw domu nemocných a chudých we Blowicjch, a tjm si ziskal wděčnost we měste a požehnánj trpjicjho lidstwa. Za krátký čas gsme se zase zotawili, že gsme na pře-trpené nehody sotwa giž myslili. A wssak giž bylo w radě Božj rozhodnuto o osudu nassem, genuž gsme giž w druhém roce na to w austrety spěchali. Nesstastná bitwa wuhla nepřjtele náhle nazpět, a plná nádoba zlosti geho rozlila se w nassem okolj. Gako wjch w málo minutách wssacko s sebau strhne a gkazi, co w moc geho se dostane, tať činili

nepřátelští plukové, táhnouce nassj fraginau. Co po nich ostalo, ztrávili a zkažili za nimi následující přátelé a ochraňovatelé nassi, z nichž osmdesát tisíc mužů po osm dní v nassem aužkém audolj leželo. Tu ani živočicha neostalo, ani kauska dobytka, ani kuřátka, ani stromu ani stébła. Pole a luža podobaly se sílnici, zahrady a lesy suchému pastwišti; wssedlo bylo pahau pustinau. Z Nowých Dworů a wssech okolních míst nepozůstaly nežli stavenj; a kde dřevěné střechy byly, i ty w záhubu přišly, a tak byli obyvatelé ze wsseho wyzuti.

Pohledem na tuto nekonečnou bídu, a smutným žtenjm do budačnosti wssichni gsme onemocněli. Gediné okamžitá pomoc z města a zdálenějšjho okolj ochránila nás hladem giž giž umjragjci. Zaroslaw, na něhož nyní břjmě dluhů geho tjm tježegi doléhalo, podal se bolesti tak, že giž nad hrobem se snášel. Na štěstj se o tom dowěděl gessťe wliďný lékař špitální, který ze wděčnosti bez odkladu do městské nemocnice ho dal přiwěsti, a co nenpečlivěgi obstarati hleběl. Tam se pomalu zase uzdrawil.

Giž se chtěl nawrátiti domů, ačkoli byl gessťe slabý a wyhubený. Než djetky milé, mjra hoře nebyla gessťe naplněna. Tu samu noc, po njž chtěl nemocnici opustiti, byla wssedka stavenj Nowodworšťá, gsauce w neylejšjim stavu, w popel obrácena. Na genu gest, že bylo založeno. Gaňsi wěžeň nassel příležitost hanebným uplacenjm swau poslednj mstu na nás wyliti. Led teprw bylo po wssj naděgi. Poslednj podpora, o kterau gsme se gessťe

rossichni opjrali, byla ta tam. Welice gsem se bála, že tato neybolestněgšij rána bude státi Jaroslawa žiwot. Než buď Bohu djka a dhwála, měloť to práwě naopak swúg aučinek.

**27. Nehwětšij bjda nehwětšijmu gegich štěstjmu.
Pomoc nehneočekáwaněgšij.**

Když gsem po této strassné noci trápenjm stj-
sněná a gačo smrt žbledlá do swětnice k němu
wstaupila, wšročil mi naproti s weselým obličegem,
a uchopiw mě za ruku, pravil upokogen: „Dra-
há manželko! gá giž ničeho nežádám na zemi,
než abyš ty nestěstj nasse s takowau odhodlanostj
nesla, s gakau gá ge s Božj pomocj snáššim. Ny-
nj teprw poznáwám swaté záměry Božj. Dosawad
gsem ho špatně znal a špatně milowal. Erdce
mé přesilnau wazbau wázáno bylo na wěci pozem-
ské. Teprw nynj, an wazby tyto roztrhány gšau,
cjtjm blažený staw swobody, w němž se
duše bez překážky k nehwětšijmu dobrému powžně-
sti může. Nynj mohu Boha gediné, gať se šlussj,
milowati, a w něm spočogenj nagjti. Wšeho gsa
prázden, mám geho, od něhož wšedko pochází.
Takowý žiwot wěsti, gaký on wedl, na zemi
widitedlně se zdržowaw, gest powolánj nasse. Ge-
ho dobrotawede náš dle nehwzpytatelné rady geho
wšselikými protiwensstwjmi pedirně k cili. Blažený
ten, kdo we žkaussce obstogj; budeť zagisté, gestli
byl w pravdě šhledán, šorunau žiwota obdaro-
wán, gakauž Bůh zasljbil těm, genž ho milugj.“

Tak se Jaroslav osudu svému zprotivil. A gá na síle geho poznowu gsem se zpřimila, nabyla nové statnosti a usnadňující potěchy. Wrah náš dosáhl špatně svého záměru, gelikož nám ne k smrti, ale k opravdowému žiwotu nápomocen byl — k žiwotu nenžiwé gssj wjry, nenwraucné gssj lástj, nen dokonale gssj důwěrny w Boha. Žertowně litowal Jaroslav, že obraz Sobůw nebyl w něm dokonale obnowen; „mně, prawil, gestě žena má gest wěrná.“

Zpráwce nemocnice narjdl, aby náš oba dotud w domu podrželi, až budau Nowé Dwory z nowa wystawěny. Jaroslav ale, poděkowaw mu za geho melikomyslnost, prawil: „Nowé Dwory wjce neuwidjm. Mně giž z nich ničeho nenálezi. Co gestě požůstává, práwě tak stačj, abych wěritele své uspokogil. Mně gestě zůstane dobré swědomj, má žena a tyto dvě ruce k práci na wyžiwě nau. Mogi pronásledownjci budau owšem plesati, že mě na žebrotu přiwedli; a wšak gestě se mohau šlamati. Bůh gestě wládne, a swět geho gest plný požehnánj. Ano na tisíce přišlo giž lidj w haněbnau zkázu ale gen takowjch, genž we své hrdosti Bohu wzdorowati chtěli; z daufagjicjch w něho w potčre ani geden. Gá se přidržjm poslednjch; a abych nezapomněl na slib swůg nišdn, a aby co možna přátelé i nepřátelé na mně příklad měli, že w Boha důwěrowati gest mnohem wjce než w dům a dwůr, — tedy se budu na žywati od nynjčka Wogtěch Bohowěrných.

Dirve nežli jsme se pautnické holi uchopili, upamatovala jsem Bogtěcha na naše dosavadní truchlení, že žádných dětí nemáme. „Kdyby byl Bůh, pravila jsem, mé opěťované vzdychání vyslyšel, co bychom nyní s dětmi svými počali?“ — „Ano odpověděl, tak jsme my starý blázní ještě dětmi zaslepenými a svévolnými, pokud náš Bůh v lázeň svou nevezal. Sám sebe se musím stydět, když si na to zpomenou, a nemohu se Bohu vynadělovati, a jeho dosti velebiti, že to tak dobře učinil. Ale nikdy, co živ budu, nechci již reptati proti řízení jeho.“

„Dokončeno již mé starání,

Bohu oddána péče má:

Strachug se světe roztrýskání,

Dn přede mne navzdů zachová.

Když jen věrného Boha mám,

Život svůj rád mu odovzdám.“

Nyní si Bogtěch zpomenu na hlavní město, kde vřel, gať čtrny pracovitě ruce bez těžkosti rodinu uživil. Mé srdce bychtiwě taužilo po Božkowě, po onom místě, kde jsem nejkrásnější dny života svého byla ztrávila. Pěstauka má nebyla sice již na živě, ale můj dobrý pěstau, tak jsem si myslila, mohlby mé služby tím více potřebovati; a Bogtěch by zagisté v zámečku dostal práci za denní plat. Protož jsem psala potažnu panu Hageckému, a naděže mě nesklamala.

Gíž druhý den přinesl nám schwalný posel listy od pana Hageckého i od milostivého pána Dpatrného. První nám otevřel uegen své ot-

cowské srdce a rámě, ale i svůj dům, a pan Dypatrný psal Wogtěchowi, že sice za nádeníka přigmauti ho nemůže, ale že mu na jiný způsob bude nápomocným. Buď že mu půgčj peníze bez aurokŭ, aby mohl Nowé Dwory zase wystawěti, anebo že mu přepustj na spravování gedno ze swých hospodářstwj, Liten nebo Dolany. Drosslem že gsau wognau spustly, že ale pokážená stawenj na své autraty dá zprawiti, wsecko náradj a dobytek, gakož i semeno že obstará, a na jiné potřebnosti domownj že dá Wogtěchowi dostatek peněz do rukau, aby hospodářstwj zase do starého porádku přivedl. Teprw až by strassnau spaustu Wogtěch odstranil, a celý statek zase, gaf dřjwe by, w kwetaucj zahradu obrátil, že by ustanowil mjrný poplatek, genž by se ročně podle aurody zřjdl a odváděl.

28. Dolany gegich nowé obydlj.

Wogtěchowi se třáslj slzy radosti w očjch. Padna na kolena, děkowal Bohu za tu radostnau wyhljdku, genž se nassemu zakalenému zraku tak rychle okázala. Bez odkladu gsme se vydali do Božkowa, kde se Wogtěch u milostiwého pána dostawil, prose ho, aby mu, geťtjže smj woliti, popustil Dolany. „Wnitřnj spokojenost, giž gen Bůh dáti může, gsme giž nabyl nehořami, snad w Dolanech nagdu pokoj pozemskŭ, gegž gsme dosawad na darmo hledal. Dausám, prawil dále, ljbage milostiwému pánu Dpa-

trnému cítě, že v Dolanech sobě čest a vášní Milosti radost způsobím.

Než se na našem statku potřebná příprava stala, abychom se usaditi mohli, zdržovali jsme se v domě pana Hageckého, který nás ohrnul dobrodiními křesťanské lásky. Velikoz jsme při ohni ničehož před zkazou nezachovali, přinutil Bogtěcha, aby krom jiných darů od jeho šatstva tolik vzal, aby se mohl třikráte převléci. Mne učinil dědičkou vesměrého šatního nábytku mé nebožky pěstounky, připogim i peřiny a náradí pokojní. Ša vslecko vděčně přigala, co láska dávala. Š gať to člověka blažj, kdž v takové opustěnosti dobročinné ruky nalezne! Kž by vsični, gimž Bůh pozemských statků požehnal, gen gednau za živobytj blaženosti, š prokázaného nešťastným dobrodinj vyplývá gicj, okusili, ó gať málo bylo by tu nešťastných!"

Gen kdby byl gessťe pan farář na živě ostal, tuť by nám nebylo docela ničeho scházelo. Bohu žel ale! v oněch strassných dnech padl co oběť lásky a ochotnosti, nakazim se horkau nemocí ve špitále, kdež dnem i nocj nemocným a umjragjcjm posluhowal.

Přistěhowawšse se do Dolan, našli jsme gessťe vsšude smutné pozůstatky podobné zpausty gaťo okolo Zlowic; panšťe polnosti byly docela zpustlé. Zatjm při takové pomoci dowedl váš otec swau nesmjrnanu pilnosti tolik, že nehlavněgšj zkážu hned v prvnim roce odstranil, a v druhém roce, že ani známky po nj nebylo. Co se

dále w Dolanech udalo, gať náš dobrotiwé panstvo w obstaráwanj hospodárstwj stále podporewalo, to gest wám, milé dítky, bez toho powědomo.

Nynj wjte wšlecko, gať se mi w mém žiwotě kby přihobilo. Není možná, ne poznati w tom ruķu Páně, genž w maudrosti a lásce často a ž k zážračnému sa hagic, mne a ž potud wedla, — wžbyčny noci k swětlu, utrpenjm k radosti, — staragje se otcowšky dījwe o wěčnau spásu, pať ale wžby zase o časné zachowánj.

Kž w tom shledáte, milé dítky, nowý důwod, že se nemáte w tomto žiwotě o nic starati, nežli o wyplněnj swých křesťanských powinností! Neproste Boha o nic wraucněgi, než o to, aby se swatá wůle geho we wšsem stala! Š podrobte se wšsem geho řizenjm pořáždě wolně, a staňte se hodnými gména swé rodiny, gežto Bůh sám otcí wšsemu na křtu w ohni a w protivensstwj udělití ráčil!"

Swatawka a Nůženka, na každě slowo matčino dobrý pozor dáwagje, a radost i žalost spolu trpjce, byly welmi pohnuty, a obnowily š radostnau odhodlanostj slib, zcela wedenj Božjmu se oddati, a dobré a zlé z ruķy geho wděčně přigjmati, gsauce pewně přewěděny, „že dobrým wšse w dobré se obrátj."

29. Nůženka ležj nemocná, a chowá se práwě křesťanskj.

Welmi brzo došlo na to, že měla Nůženka ukázati, gať se gegj smenšlenj w skutku potwrdj.

Učkolí ž lásky k matce svou noční bdění zmenšila, a těžké práce se varovala, nic méně nebyh gegj ošklivou povahu na sebe vzal. Chtila bolestné pýchání na prsau, které málo kdy ulewovalo. Lékař sice sljbil, že wěc tu brzo zprawj, a wšak gj ani neulehčil, a gegj spanilá křetaucj postawa chřadla. Přes to wšedko nemohli gi k tomu přiwěsti, aby od swých obwyklých gednání upustila, a se wjce šetrila. U prostřed swých bolestj stawěla se weselá, a teprw když ginať nemohla, přiznala se, že gj není zcela dobře, a swolila gjti do postele.

Tak uplynulo několik měsíců, až konečně slabostj nemohla postýlku opustiti. Zde trpěla gačo beráneť k smrti odsauzený; nikdy si nestěžowala, nikdy o ničemž nemluwila, co by nebylo swědčilo o odowzdání se zcela do wůle Boží, a o gegj dobrotě k těm, genž okolo nj byli. Kdočkoliw gi nawštjwil, nebyl tak zaugat citem autrpnosti a lítosti gačo uctiwostj a podiwenjm. Gedni odcházeli naděgje se, že Bůh tomu andělu ku wzdělánj osady žiwot prodlaužj; ginj si přáli, aby s nj umřjti mohli, kdyžby swůg krásný žiwot tak záhy skončiti měla. Lékař Swrdý, genž gestě s giným lékařem byl o radu tážán, a swau snažnostj, gať se nyní Kůženky ugal, swau někdegšj chybu, gať se zdálo, naprawiti chtěl, gegjm se chowánjm tak byl pohnut, že zcela ginému smeyšlenj se naklonil. „Takowé nábožnosti, prawil panu farári Dolanškému, gež to může takowé diwy činiti, nemohu ani gá swé pochwalj odepřjti; gest-

líže se Růženka pozdravj, tuž bych přel, aby byla učitelkynj a wzorem mých dcer.

Než ale nemoc wšsemu lékařskému namáhánj na wzdor pořád gen wzrůstala. Giž klesala naběge rodičů, a Ludmila se welice strachowala takowé ztráty. Pan farář neměškal, gim představiti, žeby to gednať pro Růženčiny rodiče štěstjm býti mohlo, kdoby to nehdražšj, co magj na zemi, Bohu za oběť přiněsti mohli, gednať také i to nižádným neshěstjm, kdoby dítko gegich těchto nezpečestwj pozemnjch zbarveno, a do společnosti andělků přigato bylo. Spozorugje Růženka, š gať aužkostným hořem celá rodina o gegj zachowánj š nebi wzdyhá, kárala ge z toho, ačkoli š tichau myslj o šetrně. Gednau se gj matka tázala, ždaliž se giž nechce uzdrawiti a rodiče raděgi opustiti; nemyslji, že gim gi Bůh děle zachowati chce a w škutku zachowá? Na to odpowěděla, že Bohu gest wššecťo možné; že ale ničehož nežádá, než aby se stala wůle Božj. Šstatně mluwila radšj o uzdrawenj dusse, nežli těla, radšj o smrti nežli o delšjim žiwobytj.

30. Poslednj řeči Růženčiny. Gegj šaud o smrti, o bázni smrti atd.

Růženka nemohla nigaf pochopiti, gať lidé toto žiwobwtj tať přjlišně milowati a smrti se tať hrozně báti mohau. „Což gest to tať weliké štěstj, prawila, od Boha, od Štce nasseho, — od Wykupitele nasseho, genž gest žiwot náš a nasse

blaženost, vzdálenou býti? Gest to nestěšný, gestliže nasse přebývání v této cizině a nasse namáhavou pať se zkrátí, a gestliže dříve v nebeské vlasti, na konci běhu a směru nasseho se octneme! Čím déle tady žigeme, tím déle musíme toho prázdni býti, tím vícerym bludům, nebezpečnostem a hříchům gsme podrobeni. Tam se nás nebudau tázati, gať staří gsme, nobřž, gať milugeme. Kdo miluge, tenť každý den gest zralý pro nebe, buď on dítě nebo stařec. Kdo se příliš smrti boji, dokazuje nedostatek lásky k Bohu, a svou posetilau přichylnost k světu, gegjžto pautu každým dnem peroněgi se uzavjragi. —"

„Slychala gsme často, že některý nemocný delšího žiwobytí si přegí, aby hříchů svých litowati a káti se mohli; a zagisté dříve nebo pozděgi musíme se důwěřowati v milosrdenství Boží. Sini, prawí se, že se smrti tak strachugi, že na ni gen si zpomenauce paměť trátí, útěchami sw. náboženství pohrdajce, a služebnička Kristowa od sebe odstrugí. To kdyby prawda bylo, tuť by se takowí lidé bez wjry a lásky ani křesťany gmenowati nemohli. Gen pohané we své newědomosti starawagi se toliko o swůg tělesný žiwot, křesťané se staragi dříve o swau duši; a gegich duchowní lékař, Sežjš Kristus, gest gim wždy wjtaněgší nežli lékař tělesný. Lépe by bylo, kdyby se strachowali smrti duchowní, dali se ze své slepoty wyléciti, a sonau láskau se smjřili, gižto zauřagjci bázeň wylučuge. Co žiřtagi tito posetilci? Umrau předce!

Gegich modla, gįžto se klanęgi, nemųže gim zpomoci, i musęgiť se nynj dostawiti, a za Saudce uznati toho, gehož za Wykupitele mįti nechtęli. Křestřanu gest smrt prospęchem. Kde Bůh geho, tam geho srdce. Koho miluge, po tom tauzi. Žádá podle přįkladu welikęho aposřtola odlaučen býti od swęta, a by slaučen byl s Křistem."

Řak rozmlawala nemocná dennę s osobami, řterę gi nawřřtęwowaly, neyradřřj ale se swými družkami, gežto ráda okolo sebe widęla, a na gegichžto slzách, řterę gegj pohnutliwę rozmluwj gim wylaudily, welikęho zaljbenj, gať se ždalo, na cházela.

Nicménę podrobila se Kůženka wřřsem lékařřřm přędpsřřm swędomitę, a nezamesřřkala ničęho, co by ř naprawenj gegjho zdrowj bylo přįspęti mohlo, protože i to za wůli Božj uznawala. Prá= la, aby se uzdrawila, gestliby se to Bohu ljbiło, a nebála se smrti, gižto męla gen za přįhradu, stogjicj mezi nj a Spasitelem gegjm. Co duřři gegj neywjce trápilo, byla myřřlęnka, že swým p ř j= bu ž n ý m swau dla u h o t r w a g j c j n e m o= c j o b t j ž n o s t i p ů s o b j. Protož ge častęgi za odpuřřtęnj prosjwala, práci gegich gim swau tr= pęliwostj a wdęčnostj oslazowala, a zasljbenjm Pánę ge těřřjwala, ijkawagjc, že Pán Bůh welikę má zaljbenj na takowých obętech, a že za ně přę= řřřagjicj mįrau odmęnj.

31. Poslednj pobožnost Kůženčina.

Řčkoli nemocná z pauhę pobožnosti giž wjce= řrate neyswętěgřřj swátost Dltárnj byla přįgala,

a gessťe dosawad nižadné nebezpečnstwj se neukazowalo, předce si žádala, aby swátostmi umjragjich byla zaopatřena, djlem aby něho nezamešťkala, co ě gegjmu auplnému uspokojenj náleželo, djlem, aby přjklad dala, že se toto nehdůležitěgšj gednánj na poslednj ošamženj odfládati nemá.

Přigda pan farář, byl od nj požádán, aby tehďáž trochu děle trpělimost s nj měl, gelikož mjnj delšj zpowěd, totiž z celého žiwobntj swého, wykonati. Pan farář s tjm byl spokojen, toliko napomenul nemocnau, aby se přjliš nenamáhala, gelikož celý gegj dosawádnj žiwot byl gen samau přjprawau ě smrti. „Gož bych ale mohla, prawila Kůženka, gessťe tento ostatnj čas lepšjho činiti, nežli s Bohem se zanášeti, abych se s njm i pro nejmenšj pokléšty gessťe smjřila, a dle nařizenj cjrkwě swaté zcela se s njm spogila?“ —

Po wykonané zpowědi gi nechal ctihodnj otec duchownj něgaký čas odpočinauti, aby se dokonale zpamatovala, nežli bude přigjmati swatého pokrmu na cestu ku wěčnosti. Pať přissel s welebnau swátostj we slawném průwodu mnoha nábožného lidu, který s Kůženčinau nemocj powždy měl nehwětšj autrpnost. Tu přigala chléb žiwota s takowau pobožnostj, gať se wypsati nedá. Plamen gegj wraucnosti wnřknul do wšsich, a mjrnil gegich bolestné pocity. Rdyž duchownj, udělugjcswatého poslednjho pomazánj, pohnutliwé modlitby se modlil, plynuli wšřični w slzách. Wnohým přicházelo Kůženčino lůžko gaťo přjby-

tež zgemeneho anděla, gačo předsji nebeská, kde duchownj newěsta swatebnjm rauchem se ozdobuge, aby byla připuštěna k slawnosti nebeského ženicha. Dokončiw pan farár toto swaté gebnánj, modlil se s nj gessťe chwjli, a mluwil s takowau silau a wážnostj o wěcném životě, že si mnozj z přjtomných přáli, aby s Růženkau umřeli.

Od té hodiny mluwila nemocná méně. Sama w sebe obrácena gsau, náležela, gať bylo widěti, giž wjce nebi nežli zemi. Na swětských wěcech, ano i na obwyšlých domácjch žanepřázdňenjch niádneho podjlu giž nebrala. Na mjsto předsšlých austnjch rozmlawánj u postele dáwala si toliko od swé křestnj kmotry, gižto obzwláště milowala, anebo o sestrj Swatawky z knihy čjtati, gižto gj byl pan farár proto pügčil. Přitom swá poznamenánj dělajic, častěgi swé tauženj wygáďřila, aby giž Spasitel brzo přissel a s sebau gi wzal. W neděli před na nebe wzetjm Panny Marie wygáďřila se o tom s takowau gistotau, že pan farár některá slowa, gežto byla u welikém nadšsenj pronešla, za předpowjdanj powožowal, že gj ney swětěgšj Panna u Boha milost wyprossi, aby se mohla na slawnost gegjho do nebes wzetj s pozemským obydljm rozlaučiti, a s nj památku gegjho krunowánj s anděly w nebesjch slawiti. Protož si dal opravdu záležeti, aby rodiče na to připravil. Na swatwečer této slawnosti byla Růženka patrně weselá. Lékařowé z toho saudili, že se s nj stala gačáši změna, a nadáli se polepšsenj.

A wšak gen slabostj necitila tolik bolestj, a tať každé se gewenj gich snáže ukryla.

32. Múženka se laučj a umjrá.

Celý den stráwila w tiché modlitbě a w roz-
mažowánj utrpenj Sežjisse Krista. Tázala-li se gj
matka, proč si ani neodpočine, a gačo gindy si
nezdjímne, odpowěděla gj: „Čas gest drabhý; prá-
wem by mi nebeský ženich móg wytknauti mohl:
Takliž gsi nemohla těchto málo hodin
bdjiti se mnau?“ Na samu půlnoc, když byly
umblenau skoro přinutili, aby trochu poléwky wzala,
wyhrjkla náhle, až se wšickni ulekli. Pronikla gj
totiž bolest s takowau prudkostí, že gj odolati gjž
nemohla. Teprw pomalu se zase tať zpamatovala,
že gj wynaloženjím poslednj sily přemohla a
w tiché trpěliwosti snesla. Skoro hodinu trwalo
to weliké trápenj. Pať se utišila a poslau-
chala s napiatau pozorností slowa žiwota, gež-
to pan farář k nj mluwil. Blížký konec cjtje,
děkowala gestě gědnau welebnému p a s t ý ř i b u-
ch o w n j m u za geho otcowškau péči, gjžto gj po-
celý gegj žiwot tať hogně byl popřál. Na to pro-
mluwila s newypsana u autlostj k r o d i č ů m taťto:

„Wjm dobře, milj rodičowé! že giných djků
nežádáte ode mne, nežli přánj toho, co wám Spa-
sitel náš w nebesjch připravil. — Měgte se dobře!
— Mně zegtra, když slunce se wrátj, giné swětlo
swjtiti bude. — Neplačte, ale radugte se se mnau!
— Gen kratičký čas náš rozlaučj, pať se uwidjme
zase, aniž se kdy wjce laučiti budeme.“

Umlkla malaunko. Pať promluwila ě se stře:
 „Měg se dobře, drahá Swatawkó! Na twau
 lásku nezapomenu. Pamatug i tona mne! Dstaň,
 gať gfi dosud, nábožnau, newinnau a dobrau!
 — Milug Boha, a nezpausstěg se Spasitele ne-
 besťého! — Ěti dobré rodiče swé, a hled, ať gim
 radost způsobjě dobrým se chowánjm! — Gestliže
 by se rozstonali, zastaň i mne u nich; — zwláště
 pať we wyššjm stárj budiž gegich laškawau opa-
 trownicj!“ — Umlkla slabostj.

Brzo pať pozdwišla oči ě nebesům, sepiala
 ruce, a modlila se, gsauc wesela co anděl: „Bo-
 že! zachowey ge wsechny we swé milosti — pod
 swau ochranau — a nechať u tebe w nebesjch
 zase s nimi se shledám!“

Nynj obrátila žřetel swůg na krásný obraz
 umjragjcjho Wykupitele, genž wisel u ždi w dlé nj,
 darowaný gj w nemoci od předstawené kláštternj
 ze Blowic. Dbljčeg gegj giž se leskl w záři brz-
 řého proměnenj. — „Gaťo ty, Wykupiteli můg!“
 modlila se ž ticha, sotwa že gj sljsseti bylo, „du-
 cha swého do rukau Dce swého gfi poručil, tať
 gá poraučjm dušji swau w ruce twé.“ — Po
 malé chwjli: „D Sežjssi můg! tobě gsem žywa
 byla, tobě umjrám! — Přigmi ducha mého!“
 Gegj poslednj vzdychnutj bylo: „Swatá Panno
 a Matko — buď pozdrowena!“ Umlkla. Na wě-
 ži uderila dwanáctá. Dbljčeg gegj žbledl wjce, oči
 gegj žtuhly, a ona usnula w tiché myšli gaťo
 djtě newinné w náručj matčině. — — —

Pan farář se domodlil poslední modlitby za umírající. Pak řekl k přítomným: „Eiž dokonala! Gals byla živa, tať umřela — gačo swatá. Bylať giž pro swět mrtwá dčjwe, než umřela. Protož gi byla smrt snadná a přjgemná. Ano smrt gi byla dokončenjm gegjho wyswobozenj z paut tělesných. Kžž gegj řjdnj příklad i na nás swé působenj ukáže! Potom i m. n. někdy zwiťezjme gačo ona, a smrt nás do swého lúna tať tať přjwětjwě přjgme, a do kragů zwolenců Páne přenese.“ —

Když na to z rána hlas umírající se ozwal, giž celá weš wěděla, co to znamená. Nejstarší osoba we wsi, dewět a osmdesátiletá wdowa, gižto Kůženka gessťe nedáwno w ossklivé nemoci obstaráwala a čistila, mluvila taťto: „Swatá Panna wzala gi s sebau na swüg nebeský wůz, a domezla gi ke swé dnešnj slawnosti. Tať ctj milugjčj matka wěrnost dcery swé. Blaženě dčtě! nebudeme plakati po tobě, ale modliti se. Nezapomeň na nás w nebi. Budiž stálým andělem Dolanům, a wyzjstey nám swým příkladem a prosbau Božj milost a požehnánj. Brzo zwonečeť tento i mně zawzňj. Potom Kůženko! nezapomeň na mne!“ —

Mnozí ze wsi shromáždili se w kostele k modlitbě, a wssak wjce aby w Pánu zesnulau uctili, než aby o pokoj pro dusi gegj prosili. — S w celém okolí rychle se rozšjřila zpráwa o gegj smrti; a wssude gi tať litowali, gačo kdy-

by každému geho gediné dítě z domu bylo umřelo.

Co Růžencino tělo po dva dni na prkně leželo mezi svjcnny a křížem, zdálo se, že se Bogtěchůw dům w gakaufi pautnj kapli proměnil. Bud mladý bud starý, každý gi chtěl gessťe widěti, aby se pohledem na ni vzdělal, a s nj se rozlaučil. Gen toliko bile oblečena gsauc we swátečnjm štatu, neležela gačo umrlá, nobrž gačo spjci. — Nemy-psaná přjwětjwošt spočjwala na gegjm obljčegi, gehožto barwa a plnost wjce dlahotrwačjcm trápenjm, nežli smrtj trpěly, a w němž byl ráž neyčistšj newinnosti a odhodlanosti hluboce wrynt. Slawné ticho panowalo w komárce, a gen wzdychánjm modljicjch sem tam přetrženo bylo.

33. Růžencin pohřeb.

Na den pohřbu byl weliký žběh lidu ze wšsech okolnjch wesnic. Průwod pohřebnj, gegž školnj mládež hořjci swjce nesauc začjwala, musel schwalně dále za hřbitow se wěsti, aby se wšseckj dlahé řady s njm spogiti mohly. Pohybował se zdlahuwa wážnjm krokem. Wšsecko gen cjtjlo smutek a ljtošt. Šestero panen neslo račew, gžto weliké wěnce z kwojtj od nich pletené ozdobowaly. Giných šest bile oblečených šlo s rozežhatými swjcnny po stranách. Štatnj přjtelkyně, k nimž se počjwaly wšsechny djwky gegjho stárj, křáčely we smutkowém oběwu před račwj. Mnoho okolnjho duchowenstwa a wážených osob z města, mezi nimiž

tažé učitel Nowáček a lékař Zmrhý se swýma rodinama, následowalo mezi truchllycmy za rakwy.

Když bylo tělo do hrobu puštěno, a pohřeb-
nj obrady dokončeny, obrátil se pan farář k lidu,
a začal mluwiti. Ale sotwa že z plnosti srdce swé-
ho některá slowa byl promluwil, tu powstalo ta-
kové rosseobecné a hlasité vzdychánj, že dobrého
pastýře duchownjho ani slyšeti nebylo. On sám
začal proléwati slzy a umlknul. Konečně předce
gestě zawřel s těmito slowy: „Pokračugme po-
dlé nj, a buďme taž živi, aby i na nassem hrobě
někdy takové slzy kanuly, gažé kanau pro tuto
spanilau dussi! Rozšjwemyne bohatě, abyhom i
těžiti mohli bohatě!“ —

Po skončenj služeb Božjch za dussičky, při
nichžto sotwa polowice lidu do kostela se wessla,
rozdáwán byl hogný dar na chlebě a peněžjch
mezi taměgšj a okolnj chudé. Panenský klášter
ze Blowic darowal krom pět a padesáti liber wo-
slowých swjček i gmenowanau almužnu, aby do-
kázal, gaž se ho týká tato slawnost.

Kdožokiw přítomen byl, byl hluboce w srdci
pohnut. S na ty nenlehkomyslněgšj a nezatwo-
zelegšj působila památka Kůženčina dobročinně
a trwale. Wedni, zwláště mladj lidé, obrátili se
hned, druzj začali aspeň nahljžeti, w gažé zma-
tenosti gsau, a taž i ti k lepsšj cestě směrowali.

Kůženčin hrob nj nápis.

„Ne wěť podlé let wyměrený, ale wěť, genž
mjsto šedin maudrostj se stkwj, a za krátčj čas
we ctnosti dospěl, ten gest ctihodný.“

Tyhle krásné kvítko ctnosti !
 Sotva že se rozvílo,
 Už tu w autlé své mladosti
 Paut' života obvylo.

Díky otci nebeskému !
 Ze mu život nový dal,
 Sáhna milostivě k němu
 Mezi kvítky w rág ge wjal.

Ty to spláta stále ctnosti,
 Tak kdo život zpravoval,
 Tomu umřít blaženostj,
 Být, že věrně bogoval.

Mezi pluky andělskými
 Už se nyní radugeš,
 Chváljc stále Boha s nimi
 Gestě wjc geg milugeš.

Tak se s Kůženkau rozlaučjme, s tjm spani-
 lým časně dozralým owocem w praw-
 dě křesťanského wchowanj; ne wssať
 na wždyčny, nobrž gen w následugjcyh listech, gežto
 zvláště o gegj sestře Swatowce wyprawugj. Ků-
 ženčin pať obraz nemychágeg nikdy z dusse nassj.

D d d ě l e n ě j d r u h ě .

1. Gať Růžencina smrt na gegj rodiče pũ- sobila.

Ludmilu potkalo w gegjm žiwobytj giž mnohé protiwenswj, které gj i sly žiřkalo, i we snášenj welikých trampot wycwičilo; a wssak smrt milowaného djetě dokázala, že s úlohau s zapřenj sebe gessťe nigakž hotowa nenj. Žřjďka i neylepsšj lidé dokonale lásce Božj a tauženj po nebeských wěcech docela se odewzdaji, pokud se wjcekrát těžká trápenj na ně neshrnau; ano někdy gich teprw žtráta neymilegšjho dŕjwe skoro žničiti musj, nežli se pozemřkosti docela odřeknau. Ludmilina přjchylnost ě Růžence byla tať weliká, že bez nj sotwa giž žiti mohla. S tjmto djetkem gsauc, měla se za bohatau a řřastnau i w chudobě a nauži; bez nj ale gj přjcházelo, že celý swět nižádného pũwabu pro ni nemá.

Lehdáz přjřel zase čas, kde gj Pán nawřřtwil, aby gj dokázal, že lidské řrdce nižádného tworau, ať by to i anděl byl, tať přjřlissně žamilowati ři nemá, a že manželswj má býti wjce pro rozmnoženj nebeských nežli pozemřských občanũ. — Tohoto žáměru Božjho dokonale se nynj dosáhlo. Roztrženjm tohoto růžowého swazku, genž gj dosud pewně na tento žiwot wázal, an gj wřselikými žádostmi a naděgemi gessťe ukágel, řřchalo se wřse-

čto až na poslední nitku, na čemž se gesttě držela. Mána byla tať hluboká, že nebylo pozemského léku, aby gi byl uzdravil.

Tať gsauc docela opusttěna vrhla se k nohaum ukřižovaného Sežisse Krista, přednássela mu plačje wssedny swé bolesti, a pať se wssemi swými w obět mu se podala.

„Neyswětěgssj, neymilofrdněgssj Bože! prawila zagjlawě, giž často we swé bjdě a nesnázi autočisttě a útěchu u tebe gsem hledala a nassla! A tobě tehdáž opět se utjkám naděgjc se, že pomoci a spásy nagdu. Welebim twé swaté cesty. Sřjčku srdce mého wzal gsi mi nyní, a za mau newěrnost mě potrestal, gelikož gsem, na swúg předesslý záwazek zapomenauc, tomuto swúdnému swětu zase se byla oddala. Ddpust, milofrdný otče! uznáwámť swého zblauzenj, a oplakáwám, hořkých bolestj cjtjc. Od tebe opět na milost přigata gsauc, nedám se ničemu wjce od tebe odlaučiti. Se wssjm, co gsem a co mám, gen tobě gedinému dci přináležeti. Wezmi od mého, cokoliw se ti gesttě ljbj. Swúg vlastnj život ráda ti obětugi. Djm wladni podlé swého neyswětěgssjho zaljbenj! Propúgč mi gen ke wssemu swé milosti, w trápenj trpěliwosti a při smrti ugisttění, že twář twau uwidjm, abych tě milugjc, nikdy welebiti nepřestáwala, we společnosti oněch, genž tě po cestě křjže u wěrné lásce následowali.“

Milofrdný Bůh, genž nikdy nebige, než aby hogil, wyslyssel wraucj modlitbu, zrosil rozžjsttěné srdce sladkau útěchau, a tať neplepssjim zwůsobem

Ě sobě dobrotivě pozdvihl. S rozestlo Ludmile po smrti milovaného dítěte slunce nového života. Všedko ginať widěla než bříwe. Nic u ni giž ceny nemělo, nežli opravdové, stále dobré. Po tom gebiném toliko taužila s newýslownau dychtivostj. Ano sama se z toho kárala, že toliť slzi prolila, plačjc pro své dítě, gelikož se gi nemohlo nic lepšjho státi, an tať časné wessla do radosti Páně, a spogena gest s kúry andělskými. Dbyčegné lopotowánj a namáhánj se libj swětu oddaných zosskliwilo se Ludmile nynj docela, a giž nežádala na zemi ničehož, než aby, dokud žiti bude, sa uženjm a težkostmi Spasiteli byla podobněgssj.

Čeho žádala, w plné mýře se gi dostalo. Muselať gašti, čehož se neyméně nabála, od osob, gežto by gi byly ostatnj dni žiwota gegjho oslabiti měly, nehohčegssjch sa uženj zkaussteti.

Brzo po Kúženčině pohřbu zgewila gi ge dna nádennice, genž byla w domě Bogtěchowě po mnohá léta slaužila, že od aumrtj tohoto dítěta swědomj gi neystrassliměgi pronásleduge, gelikož bez pochyby sama gest půwoděknj dlouhé nemoci a časné smrti tohoto wtěleného anděla. Nynj wyprawowala, „gať gebnau w noci, když byla Ludmila s Bogtěchem na swatbě gednoho přjwuzného, plačjcj dítě, aby ge utissila, ě sobě do postele wzala, a brzo na to usnula. S nedle ale na to byla křikem obau díteť probuzena. Tu ležela ubohá Kúženka na holé poblaze stjssněna mezi stěnau a postelj. Gen několik minut gestě w tomto polo-

ženj — a byla by snad musela ducha vypustiti. Po celau noc nebylo giž možná, dítě upokogiti, a gať prý se Ludmila sama upamatuge, postonávala dítka po delšij čas. Časem potom bolest se sice ztratila, ale kdýž Kůženka wyrostssi w práci tělo své namáhati musela, na tom práwě místě zase bolest se wrátila, a tať nemoc gegj wždy wjc a wjce se zmáhala, až i smrt z toho následowala. Že tedy ona, nádennice, gest wšseho gegjho trápenj winna, a na rodině Bohowěrných a na celých Dolanech welice se prohřessila, tať sice, že pokoge nabyti nemůže, dořamad od Kůženciných rodičů odpusttění nedostane."

Gakkolim wyznání to Ludmilu welice zarazilo, předece se hned prwnj okamženi zpamatovala. Pokáralať ustrassenau ženu z gegjho trestu hodného prominěnj, a upokogila gi potom welikomyšlným příslibenjm, že gest gi odpusttěno od nj i od gegjho muže. Nádennici bylo tjm pomoženo; ale gaťo těžký kámen ležela nynj wina na Ludmilině autlém swědomj. Předhazowala si, že sama newětšij chyby se dopustila, swěriwssi cizj, dennjm wedrem zmořené osobě na noc své autlé dítě. Melať se za geg wražděnllici, a upadla w hlubokau těžkomyslnost, že kterčž gi nemohl niřdo uzdrawiti.

Žalostný příklad neopatrowání dítěť! Gednau neopatrnostj může se položiti základ k mrzáctwji na celý žiwot anebo přebržké smrti člověka, gednjm okamženjm může se wšsečo namáhání a pečowání, a wšsečen na wychowávání a

wzdělávání wedený náklad giž na mnoho let napřed we mar uwešti. Dnes gessťe radugj se rodičowé a učitelowé z pohledu na spanilý kwět a owoce swého namáhání, a zegtra giž klesagj před gegich očima we h r o b ! —

2. Následky posetileho promjgenj.

Wogtěcha zaugala ztráta, gežto se domu geho stala, tať tuze, gaťo geho manželku; ale on upamatoval se na záwazek, gegž byl Pánu Bohu učinil, a na w ý z n a m swého gména, genuž se nechtěl zpronewěřiti. Přitom nezapomněl, že mu Bůh gessťe ponechal druhé dítě a milowanau manželku. A wssak změna, která se s manželkau štala, trápila ho welice. Dbáwal se, aby zakalená mysl matčina nepřessla i na dceru, a protož se domnjwal, že bude lépe pro tuto, kdžž bude mjtí wjce wolnosti w obcowání s ginými. Ludmila mu wsslicič předstawowala, ale nadarmo. „Dost blaugo, prawil, měla gfi Swatawku w rukau swých. Nynj, kdžž giž tať odrostla, že přjsněgšjho dohljženj zapotřebj nemá, mušš také mně dowoliti, abych slowjčko promluwil.“ Než by byl od úmyslu upustil, raděgi s manželkau se neshodl; a té nepozůstáwalo nic, než naděge, že se Swatawka láškau dá wěsti.

Do něgakh čas nepoužila w skutku nigakž swé swobody. Ale na neshťestj přissla práwě gakáfi marnomyslná djwka gegjho stařj, Bělínka Hasskowá, do wesnice. Překúeho obljčege a způ-

sobného chování gšauc, uměla se velmi dobře přetvařovati. Byloť jí to něco lehkého, nezkušené Swatawce hodně mnoho o gegjch obzvláštních vlastnostech, o gegjm wtipu a předobrému srdci namluviti, a tak jí sobě zjistiti. Od toho času nikoho radšji newiděla, než swau Bělínku, zvláště o swátčjch, když byla hodně wystrogena, magje gestě giných djwek okolo sebe. Tato společnost zbudila brzo dřjmagjci marnomyšlnost Swatawky našj. Už dosavad gšauc gen prostě oblečena, zachtělo se jí nagednau pěknějšjich štatů. Od nedávna také Bogtěch byl w takowých okoličnostech, že jí mohl podle wůle býti. Sděbil totiž po nebožtjku učitelowi Hagečkém z Božkowa hezké gmenj, a swůg dosud nagatý statek nyní kaupil. Tu si také myslil, že gest powinen, dceru swau pěkněgi štatiti, a činil wjce než ona od něho žádala.

Kmotra Swatawa pozorowala s žalostí, gaká změna se stala w domě od aumrtj Růženčina, a měla za swau powinnost, učiniti kmotra swého na to pozorna, co z toho newyhnutelně následowati musí. Tento pať jí odpowěděl, „že to není geho winau, nobřž tizenjm Božjm! Gestliže z ohledu Swatawky se menj, tu že se to neděge s geho wůlj, gelikož on nic nechce, než dobré.“ Když mu kmotra předštarwila, w gaké nebezpečnstwj swým promjgenjm uwádj spásu Swatawčinu, a wšsecko owowce gegjho předěšlého krásného wychowánj že zničj, wzdychnul řka: „Co si mám

počti, gelikož Lubmila nynj na těle i na duši
gest nemocná?

Smotra se nabjbla, že Ldyž Bogtěch svolj,
přewezme na sebe wedenj swé kmotričky w tomto
rozhodugjcjm wěku, pokud by tomu práce gegj
dowolily. Gegj prwnj wynasnaženj bylo, ačkolim
gj obcowánj s Bělinskau zrowna nezapowěděla, aby
gi přeswědčila, že si nehodnau osobu za přítelky-
ni zvolila. Aby gi mohla zvláště o smátčjch
lépe pozorowati, byla gegj průwodčynj při služ-
bách Božjch před polednem i od poledne.

Přijstj neběli přišla Swatawka w nowých
státech. Neníli prawda, prawila kmotře, že mi
předce docela dobře nesusj. S, ne tak, od-
powěděla kmotra, welmi dobře ti susj! Při tom
pohlédla s hlubokým vzdychnutjm na Swatawku,
čjmž mohla wice rozuměti, nežli každau řečj. Po
malém pomlčenj promluwila: Ach! milé dítě! ge-
stě před málem měsíců nebyly takowé wěci nassj
wyrážkau! Swatawka umlkla a žarděla se. Tak
šly spolu do kostela, nemluwjc gedna k druhé gjž
ani slova. Dbě byly při službách Božjch, ale každá
docela gináf myšlila a cjtila. Smotra se modlila,
aby Bůh Swatawku oswjtiti ráčil, aby se na-
prawila: ta ale nemyšlil na nic giněho, než gať
by to způsobila, aby wšični lidé gen na ni hle-
děli. Sotwa že se služby Božj skončily, dala swé
průwodčyni znamenj, že magj čas, aby šly; a
wngdauce z kostela, tu se nabjbla, že gi doprowodj
k gegjm přjbužným, gežto w ten čas obyčegně na-
wštěrowala. Gelikož až na žadnjm konci stál dům

gegich přibuzných, tu se mohla Swatavka gbauc tam a zas nazpět, po celé vsi svým družkám dokonale ukázati we svém novém štatu.

Sotwa že se blížila k obydlí své zamilované Bělínky, již jí běžela tato naproti, div jí nezadusíje auliskými pochvalami. Toť bylo Swatavce něco nového, ale i welice přijemného. Plná radosti žwatlala blaugo, až se sotwa mohla rozlaučiti. Konečně pravila: „Gest mi welmi ljto, že musím chwátati domů! A wšak uwidjme se brzo zase.“ — „Ano gestli se ti ljbj, třebaš gestě dnes, odpowěděla Bělínka. Gá půgdu odpoledne do Litně k slawnosti sw. Wogtěcha, kde se s welikým průwodem oftáw ukončj. Gá již po několik let gsem wždy při té slawnosti, a ty byš měla wětšj přjčinu tam gjeti, nežli gá. Wjmť zagisté, že otec nebude mjti nic proti tomu. Tu uwidjš mnoho ljbj pohromadě, ano i mnohau panj a djwku z města w gegich štwostném štatu, a le dacoš giného, že ti toho nebude ljto.“ Swatavce se návrh tento welmi ljbil, a myšlela, že by se i wywesti dal, to gediné že bude těžké, aby jí rodičowé dowolili. „D to neměg starost, pravila Bělínka; otec gest ti po wůli, a matka“ — tu pokrčila rameny, potutelně se usmjwagjc. — K tomu přibala gestě některá pochlebná slowa, a uměla marnomyšlnost djwčinu tať dobře rozdrážditi, že jí konečně Swatavka dala slowo, nemysljc ani na to, co z toho může následowati. D hodinu a mjsto segitj se umluwily, a rozestly se radostně.

3. První pokleky obvyčene je špatné společnosti pocházejí.

Swatarůka cítila dobře obtížnost, v jaké se nacházela. Gať pať se shodne s matkou, a gať s kmotrou, která jí zagisté bude chtít promoditi. Gať přišla velmi nepokogná domů. Teprv po obědě pravila k matce: „Dneš bych velmi ráda šla do Litně ku skončenj osmidennj slawnosti sw. Bogtěcha. Gest tam překrásně. Nenyhodnějšj djeťky ze vsi tam skoro wsecky gdau. Milá matko, domol mi s nimi; budu se hodně modliti, a brzo se wrátjme.“

Ludmila uhodla snadno, že gest matnomysl-
nost w tom, a odepřela zcela gegj žádosti. Swa-
tarůka plakala, a otec musel w to wšročiti. „Nezdr-
žug se, pravil Ludmile, wždyť gest to slawnost mé-
ho patrona; djeťka se pomodlj za mne a za tebe,
a gať to mohau býti nebezpečnstwj?“ — „Ny-
šljš, Bogtěchu? odpowěděla pečliwá matka. Ge-
nom si wšimněme, gať tyto poběhlice wsecky
kostely šgezdy, a gať se při tom chowajj, a po-
guáme hnedle, kam to směruge. Zámjnkau gest
pobožnost; w skutku ale gen zwědawost, marnost
a duchtjwost po společnosti ge k tomu dohánj.
Djeťky tak slyhđnau a slyšj wšelikých wěcj, kte-
réžto newěděti lepsšj by bylo; za to dobrému od-
wyřagi, až i na wsecko lepsšj zapomenau. Zatjme
Bogtěsse, nechám to na tobě; chcešli, ať Swatar-
ůka gde. Ale pať ať gde raděgi s kmotrou. —
Gestliže ti, milé djtě, opravdu na pobožnosti zá-

leží, tedy zagiště mnohem lépe pochodjě s nj nežli še swau wychwálenau společnostj. Gdi tedy s kmotrau tam, a s nj se wrať zase nazpět. Gen pod tau wýmynkau mohu ti dowoliti. Rozumělaš?"

„Rozuměla, matko,“ odpověděla Swatarwěa, perwně odhodlána gsau, proti wůli gegj gednati; neboť s Bělinkau se byla již umlúwila. Na chwat tedy oblekla nové šaty, a aby gi kmotra nepřekwapila nebo na cestě nepotkala, chwátala hnedle z domu.

Sama samotinká, toliko swědomj swé s sebau magjc, začala se znepokořowati, a rozmyšlleti o tom, co byla učinila. „Kam gsam se zpusřtila?“ řawila sama k sobě; a gen wjc a wjce zasmuššela se dusse gegj. „Proč se wyhýbám swé nejlepší přítelkyni? A seřdemeli se w Litni, co gj řeknu? Gať pať se doma wymluwjm? Bože! co z toho bude? Ach Růženko, proč pať gsí mě tať brzo opuřtila? Takowé nebyly aumyšly nasse, řdnyž gjme spolu šly ponehprw k swatému přigjmánj. Gestě před několika nedělni nebyla bych něco takowého pro wššedko na swětě učinila.“ — To powědjc, zachwěla se, a málein by se byla wrátila, a Bělinku wězeti nechala. Gestě gednau přemyššela, nemohauc se rozhodnauti, který šlib má šplniti, ginať zagiště šlibila rodičům, ginať swé swůdkyni. Ach! gať gest gen možná, aby w tať krátkém čase tať těžké gj bylo takowé wolenj? Tať rychle řazj a hubj mládež ššpatné obcowánj!

Konečně Bělinka dlahým čekánjm znetrpěliwěrořšš, přiššla sama kuš cesty naproti, a tu bylo po rozmyššlenj. Nynj se honem chwátalo dále

„Ale sotwa že byly čtvrt hodiny dále, narostjwila Bělínku zase giná společnice, a tu se zdržely tak dlouho, že již bylo po požehnání, po hodinách i po procesji, než gsau byly do Litně přišly.“

To trápilo Swatawku owssem welice. Protož kárala z toho i swau průwodkyni i potagmu sama sebe, a seznama w tom rychlý a spravedlivý trest swého neposlušenstwí. Zlostj storo plakala. Bělínka se sice starwela, gačo by gi to také trápilo, ale w srdci gj to bylo lhoslegné. „Za to my nemůžeme, prawila, že služby Boží tak časné se začaly, a u Boha platj dobrá wůle za skutek. Po druhé budeme šťastnějšj.“

To powěděwšj naměřila rovnau cestau do trhu, kde se množstwí lidj gen hemžilo. „Ne! prawila Swatawka, my gsme sem šly pro pobožnost, do kostela musíme; ano máme příčiny, abychom Boha, že gsme se tak omeškaly, za odpustění prosily, než pobožnost wykonáme.“ Gač koliw to lehkomyslné Bělince proti myšli bylo, předce newěděla nic důwodného namjtnauti; a poněwadž přátelstwí gestě bylo nové, nemagjc gestě dobrého základu, musela powoliti. Wšak ale již cestau napomjnama, aby se dlouho nemodlila. „Wjm dobře, že ráda dlouho se modlíš. To tak děláš po swé kmoře; ale gá wždyčj slychám: Modlitba budiž krátká a dobrá; kdo se mnoho modlj, často se z modlenj wytrhává. Doma to můžeš wynahraditi. Čas náš drahý gest. Měly bychom předce také něco widěti, a radowanek slawnosti aučastny býti.“ — Tak žwatlala až do ko

stela, ano gestté w lawici, řdňž byly kľekly. Swatamka, negsauc gestté zwnylá we chrámu Páně tľachati, nedala gj odpowědi, a modlila se.

Ale gestté nebylo půlčtwort hodiny minulo, giž ztratila Bělinka trpěliwost. „Giž máme čas, prawila, nechcešli se wrátiti domů ničeho newědauc.“ Ze začátku gi Swatamka neposlauchala. Řdňž ale opět napomjnalá, aby šly, tu gi omrzela. Nicméně wěděla přede zchýtralá poběhlice, gať aučelu swěho dosáhne. „Šled, milá Swatamko, prawila dále, stawjc se pobožnau, gá se mám dneš také gestté mnoho modliti, ale gá si raděgi na wečer na spanj ugmu, než abych tě o takowé krásné wyraženi pripravila, gaťe na tebe čeká. Co se mne týká, málo mi na tom záleži; gá gsem to giž na stokráte widěla, ale pro tebe gest wšsečo nové. Pogď, má milá, těch pár hodin brzo uteče.“ Swatamka se konečně stýděla za tu žwástalku; a aby wšsečo pohoršsenj skončila, gsauc bez toho ž pobožnosti gen wytrhowána, odešla s nj.

Bělinka gj wedla rownau cestau tam, řde se nenlehkomyslnějšj mládež scházela, totiž do zahrady wedlé hospody, řde byla tanečnj hubba. Ach, co tu widěla! Řde bráborali opilci, zpjwagjce oplzlé pjsně; onde hádali a strkali se, tu žertem tu opravdu. Řde bylo slyšeti wšseliké hanebné řeči, hanobenj wchnosti, rauhánj se Bohu, strassné prokľjánj, posměchy ž náboženstwj atd. Řrochu dále bylo widěti mladá hochy a djwky, anižto se wšselikými a wšsať ne newinnými hrami wyrážegj. Wšsude ohlussugjci kriř a diwoky powyk,

gafo w něgakém městě, gehožto se nepřítel autofem byl zmocnil. —

Z toho divokého si počínání a shánění se měla svěťácká Bělínka nasse přenáravnau radost. Bylať na to, gať pravila, giž zvyklá. Swatawka ale, gežto dosud gen ctnostné lidi byla poznala, cjtíla hlubokau osflimost. „Ach, wzdychla si, gaťy to rozdjí mezi Bělínkau a Swatawau (šmotrau)! O matko drahá! gať spravedlivé bylo twé podezření, w němž gsi mě měla, řdyž gsem chtěla do kostela. O proč gsi powolila? Než gá gediná gsem, na niž celá wina spočívá; řdybnych byla s šmotrau šla, gať gsi ty chtěla, niřdy bych byla na toto mjesto nepřišla. Bůh se smilug nade mnau!“ Tato poslednj slowa tať hlasitě gj wyklauzla, že ge Bělínka zaslechla. „Menjli prawda, to gest ti wšlecko docela neznámé? Mně se ginať nebělo, řdyž gsem ten šhon ponejprw widěla. Ale člowěk pomalu do toho přigde. Dwissem se tu gestě lebacos widj, co mě wzdychty gestě mrzi, ale což nám do toho? Co my se máme o gednání giných lidj starati? Za to ať si sami odbývagj. Co se náš týká, my z mezi newyhročjme. We cti wesele býti, proč bych nesměl chtjti. — Gen se wyraz w čas, budeš k práci zaš.“

To powědj, uwebla Bělínka swau mladau přítelkyni do zboru oné čisté společnosti. Wšseobecna pochwala ukázala se tleskáním. Djwky gi chwálili z dobre wybraného oděwu, a hoši welebili gegj krásu. Wšsichni si gj welice wšjmali. Toto neočekáwané přigetj pochlebowalo gegj marnomyšlnosti welice. Prwnj

hrůza zmizela. Všude, co se tam dělo, nepřicházelo jí již tak ostlivé, ano sem tam se ledacoš líbilo.

Bělínka to pozorovala s velikou radostí. „Vidíš, šeptala gedné společníci do ucha, gať to dobře chodí! Brzo uděláme z této zdivočilé dvojky, co gen budeme chtít. Dě se založíme, že bude ještě dnes tancovati?“ Co se zatím gen znamenými mluvilo, gimžto mimo Swatawku všichni rozuměli, přišel také Budiwog, Bělincin bratr, mezi ně. Mezi těma dvěma bylo již napřed všecko umluveno. Budiwog ale nedal docela nic na sobě znáti, ano on se welice divil a těšil z toho nenadálého se segitj zde. On ohrnul Swatawku ještě většimi aulísnostmi, než gaťe již šlyšela, hleděl, aby jí co nepřijemněji vyrážel, podával jí wšeliké sladké věci k jídlu a k pití, a požádal jí konečně, aby s ním šla na tanec.

Tento mladý člověk nebyl gen dobře zrostlý a velmi krásně ustrogený, ale měl i jiné lásky hodné vlastnosti. Swatawka by mu byla ráda po vůli byla; gelikož jí ale přirozená nesmělost a myšlénka na matku zdržowaly, wymluwila se způsobnými slovy, a odřekla mu. Tomu se ale zprotiwila Bělínka. „Zdali možná, pravila, aby dvojka twého stárj, takowého newinného, všeobecne dowoleného, obyčegného wyraženj se odřekla? Kdy by to bylo něco nedowoleného, mysljš, že by tato nebo onano (ukazujc na některé gindy velmi mravné dcery wznessených rodin) na to se odwázila? — Bogjš se matky? Toť bych newěděla proč? neboť wěz, že my všichni na mlčelíwost gsme umyšli; a

„Kdo koliv se náš ptá, buďtež si to i rodiče, ten se ledačjm odbude.“

Takové důvody ale nebyly důstatečny gegj povzbuzené svědomj ukogiti. Ano právě naopak aučinkowaly. Také se Swatavce pomalu wjc a wjce oči otwjraly, pozorugjcj powahu své přítelkyně. Zprotiwila se tedy gegj wtjrawosti a gegj ústřepkům, gačhč si mezi giným dowolila, zcela neustupně. Konečně prawila Bělinka cela rozhořčená: „Dělen, co se ti libj! Každý má swau wůli. Gá to též udělám, a budu se zdwozenau weselostj tančiti, co ty zde zatj m gačo dřewěná socha pro wysmání postogjš.“

4. Nebezpečnosti tance.

Swatawka pozorowala nynj swau učitelkyni, kteráž se byla vzdálila, i celau společnost tjm bystřegšjm okem. Gij se gj nic neljbiło. Nic méně nebylo to, co widěla, bez škodného působenj na gegj mysl, gač si pozděgi častěgi narjčawala. Ano po mnoha letech gestě psala gedné své přítelkyni o tomto neshťastném wečeru následugjcj rozwáženj hodná slowa, kteráž se tuto dobře hodj:

„Prawjš mi, drahá přítelkyně, že twé družky o to pracugj, a by tě k tanci přiwedly, namjtagjce, že gest to gen hlaupá bážliwost a chaulostiwost, takowého obweselenj se vzdalowati. Co ti na to odpowědjtj mohu, to mám z wlastnj žkuffenosti. Zaneč gest powžbyččy záhubnau wytrážka. S tom mlčjm, že mnozj také své

zdrawj při tom zadagj, a život si zkrátj, gá porojm gen to, co mám za důležitěgšj. *Mewi nnoft duſſe* gde na zřázu. Už si říká kdo chce, že gest tanec weřegně wyraženi, při němž se nemůže nic hřjšněho djti; gestli pať ale pohoršeni, které se weřegně dáwá, weřegnoſtj tau menšj? Právě proto wyžywám každěho, aby wydal swědectwj, ždali prawdu mluvjm, když prawjm, že si při tom právě ney- neslušněgšjch wěcj dowolugj. Š při slušněgšjch tancjch, nežli gest diwoký walčjť, přicházegj wšseliké postawy, gežto by se měly raděgi neſtydatým přetwářowánjm nežli umělým wytwářowánjm nazýwati. Mimo to děgi se gesttě giné wěci, kteréchžto wyslowiti čistý gazyk ani se neopowážj; a právě ti, gižto se při tom neynecudněgi chowagj, co neylepšj tanečnjci a tanečnice se wy- chwalugj."

"Drahá přítelkyně! kdo na takowých wěcech zaljbenj mjti může, u tohoť gest *o k r a ſ a d u ſ ſ e*, p a n n i č ě ý cit, giž ten tam. Pannictwj gest ostý- chawé a tiché. Láſka panenská náležj gen tomu, genž gest gediný láſky hodný. Geho čistému oku se zneljbiti, gest gegj neywětšj bázeň. W této swaté bázni zawře se gako w něgaké nepřjstupné tworzi. Dokud w té přebýwá, ostáwá nedotknuta, a blažena; gať mile ale wyſtaupne, podrobena gest zagisté neſčjslným pokušenjm a pútkám, w nichž gen málo kdo zwjtězj. Kdo si tanec obljbili, tiť giž tworz tu opustili, a moři nebezpečnému se swěřili, w němž potud plugj, až utonau. Kdož by wſſecty ſečetl, kteréj gen tancem ſtali ſe laupežj

svůdnictvji. Neznámí ovšem špatné ony dívky, gežto okolo tebe gsau; ale ze swého sausebstwa bych ti mohla mnohé gmenowati, které byly dťjwe prawýmim wzory ctnosti; od toho času ale, co po tancjch běhaji, gsau zcela přewráceny. Zanedbáwagi modlitby a giných cwičenj se w nábožnosti, gsau samá marnost a pencha, vyhýbagj se swým předestlým družkám, a wyhledáwagi podezřelých spolecnostj; žkrátka, tyto chwátagi rychlým krokem k oné propasti, do nž se giž na tisjce giných stácelo. Bo že! gať zaslepeni gsau oni rodičowé, gižto sice propasti této se hrozj, cestu pať tam wedaucj si newssjmagj!"

„Některj rodičowé chtěgj se uwarowati nebezpečenstwj tjm, že gsau sami přítomni, řdnž dťkgy gegich tancuj; a wssalř swůdnictwji gest žchytřalejšj nežli oni; mluwjť s dťkami gegich žnamejnimi, a probodá newinnost gegich u přítomnosti rodičů swými gedowatými šipkami, po nichžto rány gaťo rať se rozžjragj, a dťjwe nebo pozděgi usmrcuj. Gsaut nemoci, kteréž gen toliřo tēm šřobj, gižto gsau gimi giž zachwáceni; ony ale, o nichžto tuto se mluwj, rownagi se moru, genž wšseřo pořazj, co mu na bljžřo přigde. Šdřub pocházj nynějšj newmrawnost nassj mládeže? Š pohorřeni, gežto gest wšseobecne rozšřřeno, — řde druh druhu swádj."

Š gaťá to prawda, co psala Swatanřka! Š řhž by byla žřussenosti onoho wečera, na řte-

rýž se jí svůdce gegj ponejprw blížil, sama použila, gať mnoho nehody byla by si usšetřila! —

Od té hodiny, co se Bělínka do tanečnj společnosti byla smjchala, nedala se své průvodkyni dříme widěti, až tato aužkostj giž nucena gi musela wyhledati, a napomenauti, aby šly domů. Pod wsselikými zámjnkami zdržowala Swatawku gen chwjli po chwjli, až se giž noc blížila. Konečně přispěl i Budiwog, a tať nastaupily cestu domů, gsauce sprowázeny od něho.

Bělínka gessťe se neustále weselje, smála se, zpjwala a žertowala celau cestu. Ubohá Swatawka ale gen štále wje a wje litowala, že se na cestu wydala; a bázeň z přjkorj, které gi doma očekáwalo, zmáhala se každým krokem. To dalo rozpustilé přjtelkyni přjležitost k neustálým ausměškům, co mezi tjm gegj bratr se wynasnažil, aby zarmaucenau potěšil; a u té přjležitosti podal jí rámě, gehož ona se bez rozmýšlenj chytla. Cestau se spěchalo, a brzo by se bylo došlo, kdyby nenadálá přjpadnost nebyla mezi to přišla.

Giž měli wesnici před sebau, an nedaleko zablédnau dwa ozbrogené muže, štogjcy, gať se zdálo, na čekané. Budiwog nemoha ge w noci dobře rozeznati, měl ge za ony dwa práce, s nimiž se byl w Litni silně pohádal; a gsa dosti odwážliwy, zpusťil se rovnau cestau na ně, nepomyšle na následky. Dwoky se daly strachy do křiku, chtjce ho zadržeti. W tom šklauzla Swatawka do něgaké lauže, a swalila se tať pěkně, že se celá zamazala. Ubohá dwočka by snad byla raděgi

nohu nebo ruku zlámala, aby gen byla své krásné štaty tak nezdělala; a to pro nic a za nic; neboť to byli dva hossi, gižto na zagjce čekali. Djm se nynj owšsem zase znova zdržela; nendřjwe musela štát swüg u Bělinky wyčistiti, a pať teprw přeš celau zase weš nahoru gjti. Budiwog gi chtěl tať gestě doprowoditi, ale tomu giž připustiti nemo- hla, bogjc se, aby při měsšjcku nebyla wyzrazena, anebo dořonce od matky spozorowána. Nebylať by se zmenyila; neboť Ludmila čekala giž celý wečer u ofna, pilně hledjc, nepřicházjli giž gegj dcera.

Řdnž konečně giž běžjc přicházjela, zwolala matka š tlukaucjm hlasitě srdcem a š potlačenau newolj gj naproti: „Ale djtě! gaťš to mohla matce učini- niti? Už do hluboké noci necháš mě w aukřosti na sebe čekati? Š! že gšem tě gen š slawnosti pustila! A wššať gest to ponejprw a naposled. Šikdy giž nepowoljm takowé šlabosti.“ Swatawce ššlo matčino hoře tať š srdci, že se gj š nohaum giž wrhnauti chtěla, aby š opravdowau ljtosťj ze wššeho se wyznala; než bohužel! giž se byla š Bě- linkau umluwila, gať má odpowjdati; a tudy wy- myššlenau lež, řteráž na gazyřku giž čekala, opo- wážlimě wyřybla.

5. Pokračowánj we žlém. Prowiněnj na pro- winěnj se hrne.

„Milá matko! pravila Swatawka, gest mi toho welice ljto, a wššať ginať činiti gšem nemo-

hla. Služby Boží trvaly dlouho. Již než hodiny začaly, bylo pozdě, na to přišlo kázání, konce nemagji, pak litanie a konečně teprve slavný průvod okolo vesnice. Myslíla jsem, že tam budeme museti přenocovati; neboť kmotru jsem nemohla s místa připravit, až bylo viděti, že kostelník chce kostel zamýkati. Darmo jsem jí napomínala, že přijdeme pozdě domů. Že si tak již ušmyslíla, musela jsem poslechnouti. Sdauc potom domů, tu jsem ovšem velmi spěchala; než tím jsem již ničeho nezjistala, než že jsem nyní sama přišla; kmotra mi stačiti nemohla.“

Mluvic tak Swatavka, byla ovšem u velikém nebezpečenství, že se již obljícem prozradí. Gegj hlas, gegj celá postava. — všecko bylo nuceno. Toť cítila dobře, a protož hleděla, aby matce brzo s očí vyklouzla. „Po celém těle se potím, pravila, musím se rychle převléci.“ Toť byl jediný prostředek, jímž mohla svou pomatečnost a potkalau jí nehodu ukrýti.

Každá lež gest haněbná a obyčejně nepatrná. Deyme tomu, že by byla Swatava, gať obyčejně činjala, na večer po hodinách Ludmilu narostjivila, a po Swatavce se ptala, gať by byla nyní před matkou stála? Náhodau ale byla toho dne zdržena. Uvšsať druhého dne přišla velmi záhy; a i teď by bylo všecko se vyhradilo, kdyby byla Ludmila právě nepochla. Toť považovala Swatavka za štěstí; ale lépe by se bylo stalo, kdyby byla hned z počátku se svou daremností vyražena a zahanbena byla.

Hned se jí Swatawa ptala, proč wčera nebyla na hodinách? Odwáživě lež na lež hrnau, odpowěděla Swatawka: „Ach milá kmotra, na cestě gsem potkala něgakau panj, která hned za wýchodu slunce byla wysšla z města, a nynj giž umořena gsauc dále giti nemohla. Wedla s sebau djetko, zmořeněgšji gestě nežli sama matka. Milá kmotra, kdy byste byla ty dvě ubožátka widěla, gisté že byste se byla sama také smilowala. Bez mé pomoci byly by mdlobau a hladem zagisté possly. Dala gsem gim tedy těch několik penjzků, co gsem měla w kapse, a hausku, a wyprawodila gsem ge až do gegich přjbytku, po prawé straně matku po lewé djetko wedauc. Právě bylo po odpolednj pobožnosti, gať gsem se wrátila. Tuť owšem myslili rodiče, že gsem byla w kostele. Prosim wás, milá kmoťičko! nemluwte wjc 'o tom; bude mi milé, když krom wás a Pána Boha nikdo o tom nezwj.“

Tuto báchorku wyprawowala Swatawka s tašowau gistotau a zdánliwau srdečností, že se kmotra Swatawa dala zawěsti. Tu widjme, gať strassné pokroky člowěk dělá we zlém, odwážiw se gednau na tu strassnau cestu. Prowiněnj spěchá za prowineňjm, a odwážliwost se zmáhá každau zkauškau. Při wšsem tom ale zpozorowala Swatawa předce, že Swatawka, wyprawugjc, gaťsi roztržitá a gaťo poplassená byla, kdejto gindy neohroženě a pokogně mluwjwala. Znamenat, že gj něco na srdci ležj, nechtjc ale podežřenj zwětšiti, ukrátila náwstěwu. Gestě we dweřjch řekla na rozlaučenan,

nečekajíc na odpověď: „Ach! milá Swataro, giž negsi, gaš bhwala!“

Nynj osamělá a slowy těmi zaražená wzdychala naričagjc: „Ach! strassná prawda! — Co gediný den ze mne ubělal! — Gaš to nepoko, gaš lichost! Wčera lhauc, gessťe gsem se chwěla; š gašau nestydatostj lhala gsem giž dneš. Wčera sama Bělinka mi prawila, abych modlitbu swau přigdauc domů dokončila; a gá sotwa že swau obyčegnauc večernj modlitbu gsem wykonala, a tu — gaš?“ —

Co taš Swataro, še swědomjm se shodnauti nemohauc, nad swau náhlau změnauc bėdowala, přišla matka naričugjc, aby gi šla do města nakaupit léků a wšelikých giných potřebnostj. Wěru nic nemohlo býti přjhodněššjho pro ni to ošamženj než takowé naričženj. Gedno že mohla, taš řičagjc sama še se zprostiti, gedno matce swau dětškau poslušnostj prokázati. Rychlá co šipka hned byla přištrogena, a giž na cestě. Spěchagjc okolo obydlj Bělincina, nemohla minauti přjtelkyni, nenawšstjwojc gi aspoň na ošamženj. Ta paš byla prawě taš rychle odhoblána, že pūgde š nj do města, taš lebačehoš nakaupit. Smluwila se š matkau, a obě djwoš odesšly.

Sotwa že to Budiwog zwěděl, hned se wykradl z domowa, a šel ginau cestau za nima. Teprw řdyž giž byly nakaupily, a se wracely, šhlédla ho Bělinka z daleka. „Pro wšecko na swětě, zwolala, gaš paš ten sem přišel, a co tu aš děláš?“ Tu šly š němu, a musely hrozne wšičky poslau-

chati, že mu sestra nic neřekla, co měla před sebou, gelikož by mu byla snadno cestu usšetřila a geho řízenj za něho w městě obstarati mohla. Bělínka se musela namáhati, aby se nesmála; Swatawka ale gessťe nezkušena, aby chytrost byla zpozorowala, ugala se silně swé přítelkyně, a zastávala gi. Konečně se Budiwog smjřil; a wšak pod tau wýmyn-
 řau, aby se gessťe do trhu wrátily, a nakaujce, šleničku dobrého š njm wypily, a pak se š njm teprw wrátily. Do se přigalo š radostj.

Při té příležitosti wyprawowala Swatawka aniž se zardj, gať si ze wšeho pomohla, gať nedjw rodiče a pak Swatawu obelhala. Bělínka chwálila gegj umělost, a radowala se zwláště, že swé šmotře takowého buljka na noš powěsila. „Ach, přítelkyně milá, ta žena si přiswogila tať směšnau wládu nad tebau, že celá weš o tom mluwj. Zať si počjná, gať byš u nj w šáznj byla, a djťe desjřileté. Kdy by sama předce swatau byla, gať chce swět o tom přemluwiti; a wšak se wj, co se má o nj mysliti. Než nechci dále mluwiti! D libech řeci roznášeti, to zanechám pobožnúškářkám, tyť gsau w uměnj tom mistrně.“

Budiwog znamenage, že Swatawka takowých řecj gessťe šnesti nemůže, obrátil na ginau, šlawě se, gaťoby chtěl Swatawku zastáwati. Nic méně wšedko mu na tom záleželo, aby štarau, gať gi gmenowával, od mladé odlaučil, tať aby nemohla na ni nigalž působiti. Ale práwě ta přetwárená mjrnost měla ho š aučelu přiwěsti; tjm chtěl do-
 wěsti, aby djwka o něm gessťe lépe smyšlela, a

Bělínka aby dostala příležitost, swúg utchačný gazyl wybrausiti. Swatawka, gsauc gessťe welmi bážliwá, hágila gen slabě přítelkyni swau, a postaupila konečně zlehčugjci wýmłuwnosti docela. Djlem nemohly nahrnuté žaloby bez aučinku zůstati, djlem gj začaly ustawičná ponaučowánj a napomjnanj Swatawina opravdu gjž obtjžná býti.

Djnto následkem posilněna gsauc Bělínka, nebala si drjwe pokoge, až gj Swatawka sljbila, že kmotru, co možná, zjždka bude nawšřtewowati. Stála slowu dobre. Gjž častěgi docházela k Bělince, tjm wjce se wyhýbala Swatawě; a gestlize se gj někdy nemohla wyhnauti, tu gj přigala tať wlažně, a w tať krátčých a suchých slowjch mluwila, až to mohla maťati, že chce přátelstwj docela zrusšiti. Genom nemohla uhodnauti, gaťá gest přjčina této tať náhlé změny. Ze wšseho, co gessťe mohla činiti, bylo to, že pozornost swau na Swatawku zdwogila, a tjm wjce Bohu na modlitbě gi poraučela.

G. Swatawka se rozrůžnj se Swatawau, a pať i s otcem.

Druhau neděli přišla sama kmotra k Swatawce, chtjc gi s sebau wjzti do kostela, a nečegjci, až sama se pro ni zastawj. Swatawka šla sice s nj, ale sotwa že byla rodičům s očj wyklauzla, tu se wykradla, a nebala se gjž ani w kostele ani mimo kostel widěti. Druhého dne přišla Swatawa zase, ale wyhnula se mluwenj o wčeregšřku před rodičemi; gsauc pať sama se

Swatawkau, wythkala gj tichomyslně gegj pobirné se chowánj. Zo gi ale mimo wsecko nabánj taž zbauřilo, že na uctiwost a slusnost docela zapomenauc w následugjcj slowa wypukla: „Wssať giž negsem dítě, a nepotřebugi hljdačku. A giž mám dost na tom ustawičném střeženj a kázanj; deyte mi konečně pokoj, ať giž negsem déle předmětem wseobecného posměchu!”

Swatawa stála gažo žkamenělá. Nemohauc ani slowa promluwiti, a slzy w očjch zdržugjc, wzdálila se š tjm pewným předsewzetjm, že kmoťřičku swau dřjwe nenawstjwj, dokud se neukáže lepšj přjležitost, aby mohla na ni prospěšněg působiti. Nynj byla Swatawka, nechťje se giž ani rodičům ani kmoťře swěřiti, gediné sobě a náwodům lehčě Bělinky pozůstawena, gežto wsecko wynaložila, aby gi docela žkazila.

Až dosawad tráwila žiwot swüg taž štastně, že o oněch wěcech, gežto mládeži neznámé žůstati magj, w skutku nic newěděla. W gegjm nyněššjm spolku pěkném se gj ale nagednau rozblešlo. Poznala nagednau i neprawost i zářady, gimíž se osptawědlniti může. Nad čjmž se dřjwe zarděla, na tom nynj giž žaljbenj nacházela. Gegj dosawádnj smenšlenj se gj zdálo, že gest přepiato, gegj bázeň Božj wjce než powěrečná. Zwláště se gj žaljbila wýborná průpowěď swětáků, genž žnj: „Člowěk gest w swětě, aby žiwota užil, ne aby ho prowždychal.” Wjsto práce a modlitby zanepražďňowala se štoro gediné genštrogenjm a čtenjm románů, které gj Bělinka půg-

čovala. Du se lákagjejm hlasům lidšhý wášnji s takowau bychtiwostj oddala, že celé dny a noci ztráwila, wlastnj smyslený žiwot si tworje, který gegjmu skutečnému spolku docela odporowal.

Tjm nebylo nic giného očekáwati, než že se se swým zernitčnjm stawem wždy wjce a wjce gen znespokogowati, a po wolněgšjich okoličnostech mimo otcowský dům taužiti bude. Gen škoda, že se nechtěla nižádná přjležitost udati, která by byla gegj sny a žádošti uskutečnila! Dlauho byla tjmto trapným nepokogem sem tam zmjtána. Konečně dosáhla omrzelošt gegj nenwěššjho stupně.

Nynj srownáwala přjtomnost s minulostj, a shledala, že má co naržkati nad swým nyněgšjím stawem. Prwněgšj dni gegj newinnošti a wnitčnj spokogenošti zdály se gi býti nepřjstátněgšjimi w celém dosawádnjm žiwotě. Hořem plačje bēdowala, tento rág že ztratila, a že by za to mnoho dala, kdyby ho zase dobyla. Než ke komu se měla obrátiti? Kmotry Swatawj se styděla. S gegjch přjtelkň gi nemohla žádná raditi ani pomoci! — Giž měla na mysli, že se swěřj panu farári, genž se byl o nj od autlého dětinstwj tať otcowský staral. Než kde má té zmužilosti nabyti, aby se dostawila před onoho muže, gehož na neweně zarmautila, a genuž po několič giž měšiců schwalně se wyhýbala. Také se bála, a to ne bez přjčiny, že by gi předepsal přjliš přjšný žiwot, w gakh se nynj giž odhodlati ani nemohla. A předc by byla ráda něco učinila. Pročež šla do města, a swěřila se zpo-

wědníkowi, kteréhož nendějme napadla. Tento s nj nafládal velmi přiměřeně; a konečně gj uložil, aby, žádali úplného uzdravení, častěji k němu přicházela, a daných předpisů pilně šetrila. Než Swatavka toho nezachovála, a proto také duchovní pokrovnosti nenastla.

Nyní se Bělínka sama do toho wložila, a radila gj, aby předsudků, na nichž prý gessťe z powěrečného wychování tak tuze lpi, docela se zpusťila, a k gasnějšim zásadám dobročinné oswěcenosti, gjšto se za dnů nassich wšickni maudřej lidé bez wňgjmky drží, se wšij opravdowostj se přiznala. Swé wřtochy aby prý zahнала we weselé společnosti, a sezení za kamny aby postaupila starým babám a mladým pobožnůstkářkám. Tuto radu uposlechla Swatavka. Při tom gj Bělínka schwálila duchovního zesausedstwj, genž owšem dosti přísný nebyl, a u něhož sama gjž po několiť let welikonočnj zpowěd wřkonávala. Takhle bylo po něgaký čas dobře. Gegj pokračujc j oswěcowání a lichý pokog swědomj, w něž gj zdánlivá zpowěd ukonejšila, slaužily Swatavce dobře.

Gen toliko rodiče, widauce, gakými hroznými kroky dcera gegich cestau nezdárnošti pokračuje, nemohli déle spokogeni býti. S Bogtěchowí se oči wždy wje a wjece otwřraly. Umjnil si tedy, že sám se Swatavkau opravdowé slowo promluwj, aby gj zatjm gen k tomu přivedl, by k swému starému příteli duchovnímu, wšecobecně ctěnému faráři Dolanskému, se obrátila. Ale Swatavka byla nyní

giž otce přerostla. Brzo mu zavřela ústa odpově-
djc: že si giž zpovědníka zvolila, a důvěrnost
že se nedá nutiti.

Wogtěcha to welice bolelo, že Swatavka,
tato gindy tať dobrá dítka, toto tať poslušné
dítě, gindy ani kroku bez vědomosti a vůle ro-
dičů si nedovolujc, teď ani k poznání není.
Wedlať život, gať gen chtěla, myšla z domu a
přišla, kdy se gi líbilo. Nechtě gi mluvili, co
chtěli, ani dobrá ani zlá slova se gi netkla, a
tať konečně neustále se s ni wazenj i rodiče omrzelo.

W takových okolnostech zvláště se zmáhala
gegj marnomyšlnost a tauženj po modě. Cokoliv
u giných holek widěla, musela mjeti. U žádné ne-
chtěla býti pozadu. Gednau o nějakém slavném
swátku přišla Bělinka w nových šatech z nery-
pěknějšiho anglického kátonu, a ty se gi welice
líbily. První, co, přigdauc domů, promluvila,
bylo: „Matko! gá musjm mjeti nové šaty. Zeg-
tra kaupjme na ně, a gá sama si látku wyberu.“
Wogtěch gsa we wedlegšj swětnici, wystaupil ešj
omrzělý, řka: „Swatavko! i anděla by musela
trpělivost s tebau konečně přegiti. Což gsi se za-
lelela, že mě chceš zkazit? Dnes čepce, zegtra
oponky, tu stříbrný řetěz, tu zase kabát, a tať toho
požadovánj ani konce není. Chcešli to tať pořáb
prowáděti, toť musjm na nějakau změnu mysliti.“

Marná Swatavka, giž opravdowá slova
ubližjila, dala se do pláče. Ludmila ale geště wje
rozhorlena gsauc nežli Wogtěch prawila: „Wěru,
dcero! mášť proč plakat, neboť po nějaký čas

znamenám, žeš nejen srdce ale i rozum ztrátila! Řekni mi, na čem se ti nedostává? Nemášli všeho, čehož ti potřeba? Zdalíž ti mimo to nenecháme pro radost, cokoliv si svou rukou přivyděláš? Pomysli jen, k čemu to všechno vede!"

Co by byla měla tato dobromyslná slova pečlivých rodičů oběčně přigrauti a rozvážiti, zdvihla se v této nevoli a zmatenosti, a přigrauc rovnau cestau k Bělince, tážala se gj, co má činiti. Zato gj odpověděla: „Zkus toho gednau, a řekni jim, aby ti dovolili, že se budeš sama pro sebe živiti, a pak že nebudeš chtít ani gjdla ani štěstí od nich, to že si všechno sama zaopatříš. Tak budeš svou vlastní paní, a všech přikoj se zbavíš." Z počátku Swatavka slyšíc tento návrh hluboce ustrnula, pomyslic na vyvedení geho; kdž ale po několika dnech matka gj opakowanau prosbu o nové štěstí s gestě většim důrazem odepřela, tu se gjž déle nerozmyslela, a postavila na odpor. „Musíže teby, pravila, nechte mě, ať pro sebe pracuji i vydělávám. Budu vám platiti za ztrátu, ostatně budu hleděti, abych se zaopatřila, gať bude možná. Velikož se mnau gjž co s negaťkau cizj nakládáte, mám za to, že vám to nebude proti vůli."

„Bože! vzdychla Ludmila, tak daleko to přišlo? Zoho jsme se dočkali na svém vlastním dítěti? Ano nevděcnice! bez odkladu bychom měli žádost tvau vyplniti; nezaslugeš gjž býti dcerau našj; než kterak bychom mohli na to hleděti, gať před očima našima vadneš, gať se, chťc

strogivost' svou uspokojiti, dnem i nocí až k smrti namáhá. Chcešli tedy ve své nevděčnosti setr-
wati, a na všecko zapomenauti, co já a otec
tvůj od dětinství jsme ti činili: tedy gdi z do-
mu a nepomyšli nikdy více, abys nám na oči cho-
bila!" To pravíc, odstaupila Ludmila do vedle-
jší světnice, a vzdychala na hlas: „Ach Bože! jak
blázeni jsme byli před mála měsíci! Cizí dítě
učinilo z domu našeho polovičnj nebe; naše vlast-
nj, to geg nyní v peklo obrací!"

**7. Swatavka se potýká se svědomím; ale svěd-
nictvím napne své ausky a tvíravost.**

To slova rozdrtila srdce Swatavčino; náhle se zřepatowala, vrhla se k no-
hám, a prosila tisíckrát za odpuštění oněch mno-
hých bolestí, které jí po nějaký čas byla způso-
bila. To též otcí učinila. Dba rodiče pohnutí
gšauce upřímnou lítostí a rychlým se obrácením,
líbili jí, gestliže se polepsí, že na všecka pět-
pená ublížení rádi zapomenau. Swatavka za to
všecko dobré líbila; a zagisté byla by ve všem
slovu stála, kdyby potměšilá Bělinka v pravěho
fatanáše nebyla se jí proměnila. Gotwa že jí
první neděli byla shlédla, giž se jí tázala, mno-
holi si první týden vydělala? Báživá Swatavka
odpověděla: „Ach! se mnau gest to gesté při
starém, a věru se obávám, že při tom také ostane.
Požadání štát z nowa mi byl odepřen. Což mohu
lepšího činiti, než ho oželeť?"

„Ach ty rozmilá sprostoto! wpadla gj Bě-
 linka austepečně do řeči, ty gšf k politování! K to-
 muť ovšem velikého rozumu třeba, když si má
 člověk z takových nesnázi pomoci. Musjm ti zrov-
 na do očí říci, že kdy bych gá byla taková kach-
 nička, gačo ty gšf, mně by se ani o vlas lépe
 nedělo. Pšf, hanba! B tom zasluhugi choválu mé
 přítelkyně Božena a Lidka, gimž mám za mnohau
 výhodu děkovati, a které musjm každé dvojce za wzor
 wystawiti a schwáliti, která se chce trochu we světě
 ohlédnauti anebo obtjžného poručěnstwj se zpro-
 stiti. Meymětšj část rodičů má we zvyku s dít-
 kami co s otroky nakládati. Kdež ty potom magj
 práwa wyhledáwati? To si musgjsamy zgednati.
 Gle! má matka mě posílá do města nakupowat
 wěcj. Gá wždy kaupjm laciněgi než ona, a tať
 wšjm právem náležj několik kregcarů mně. Gá
 dostanu za deset grossů wěc, za kterauž by ona
 zagisté dwanácte dala, a tať giž mám dwa gro-
 sse w pytljku. Gindy zase prodám něco za dolar,
 zač by matka sotwa zlatý dostala. Komuž náležj,
 co wjc dostanu, než mně? A tať seberu pomalu
 sumičku, kterauž si pomohu, aniž oč na kolenau
 prositi musjc!“

„Daufám, že autlé svědomj twé nebude zase
 námjtky dělati. Twé práwo gest zde tať patrno,
 gačo že dvě a dvě gsau čtyry. Dwssem že by to
 trochu dlauho trwalo, než byš mohla drahý katón
 kaupiti; a wštať gest gestě wšelikých prostředků.
 Přicházjš pať častěgi na špenchar a do šlepu k
 owoci a t. d., tu ber hežky hršť po hrsti obilj

nebo otroce, a ukládey někde tať blauiho, až byš toho měla tolik, že byš mohla nagednau plnau měřici probati. Něčjm musěj rodice předce tať přispěti. Pri tom wždy gessťe zjstajj, gelikož gsau mrzutosti prosti, která se gich pořáždě dotýká, řdykoliw oněco žádáš."

Toť sředně poučowánj poslauchala Swatawka s newolj. Zhrozila se myšlěnkj, že by rodiče měla okrádati. Protož swůdkyně, to spozorugjc, dále giž o tom nemluwila. Než druhého dne zase gi srdečně litowala, že zatwřelj, swěwolnj rodičowé ani newinné radosti djetí swému nepřesaj! Tu gi zase ukázala, gakau zásobu má w sstatech, a zase nowau radu gi dáwala, gať by pomalu tať taťowau mjti mohla. Swatawka wždy wjc tomuto hanebnému wyučowánj přiroukala, a sotwa giž pokussenj odolati mohla, řdykoliw se gi příležitost ukázala. Gegj marnomyšlnost gi tať zaslepila, že bjdné důwody "zdánliwé, gimij Bělinka nepravost okrástliti hľaděla, u nj prossly, a tať se gen gessťe o to gebnalo, s gakau opatrnostj si musj počjnati, aby nebyla lapena nebo wyzrazena.

Mezi několika dnj giž se udála příležitost, hned nagednau potřebnau sušmu ztržiti. Wnlit gsau rodiče na trh odessli, a Swatawka hospodarila w domě poblé wůle. Hned druhý den kaupila si nespěkněgšj látku na sšaty; a nowé sšaty byly gessťe mnohem krásněgšj nežli Bělinciny. Wěděla ge ale před rodičema dobře schowati. Dtdub pořáčowala neustále, denně si něco wyzjstajjc, a lež na lež hrnau. Wšseliké wěci se kupowaly, aniž

byli rodiče obtěžováni. Domnívali se tedy, že dcera gegich opravdu se stala škromnějšj, a radovali se z gegiho se polepšenj. Než taková laupež nemohla dlouho škryta ostati. Swatawka se stala předmětem dennj rozmluvy, a matka slyšela od cizjch lidj, gaťj povněl dělá po celé vsi gegj přepiatá škrovnost w štatstwu. Š prohlédala gegj štatnjš, a našla ony nové štatj. Swatawka ale byla gž dosti zběhlá we lhánj, a tať si i tehdaž snadno z nesnáze pomohla. Celá rozhorlená, nigatž ale se nezapomenauc, odpowěděla tázagj se matce takto: „Ach! gaka u záwist wzbudily štatj tyto! Přigdauť mi dosti draho! Gať mnohé noci musela gsem žtráwiti nespjč, než gsem si tolik wyděkala, abych si gen katón kaupiti mohla! Wššak to gž cítjm na očjch a škoro na celém těle. Než raděgi bych se na smrt umorila, než bych si tať důtklivých příkořj činiti dala, gaťjch gsem gž poslednauti musela.“

Ludmila dala se tauto neohroženau řečj do-
bromyšlně zmenšiti, anobřž i autrpnost měla se
swojm djetkem. Předce wššak neobměšklala při té
přjležitosti opět gi napomenauti pro gegj přjlišně
wyhledáwánj w štatstwu, a činila gi pozornu, gaťé
nášledky to může mjtí.

Gelikož se Swatawka proti wšsemu nadánj š
matkau tať dobře šhodla, odwážila se na gakaufi
prošbu, šteráž gj gž dáwno na šrdci ležela, totiž
aby gj dowolila, někdy na wečer šausěba, w ge-
hožto domě rodiče sami gindy častěgi býwali, na-
wšštwiti a tam pobytí. Ludmila si myšlila, že gj
to dowoliti může, gelikož šausěba žnala co welmi

hodného, bohabogného muže. Zatím tam přišla i Bělínka se svým bratrem. Ze začátku se drželo všecko hezky v mezích. Sama Ludmila vyprovodila vyčkáte Swatavku do společnosti. Než ale návštěvy se opakovaly příliš často, a vždy více a více se prodlužovaly, tak že konečně Ludmila se tím znepokojovala, že gest dítě gegi v noční čas pryč z domu. Stežovala si s tím Wogtěchowi. Ten jí ale gegi předpogaté podezření vymluvil, mace za to, že v takovém křesťanském domě ničehož se není co obávat. „My starj, pravil, nemusjme při všem býti s nassj stuhlau přjssnostj, kdž mladj lidé gsau we cti pospolu weselj.“ Tak welice byl promjgegjcy otec vždy zase nakloněn, gen všeho nejlepšího o své dceři se domyšleti, gačo by mu nebyla již dosti hoře a trápenj způsobila.

8. Swatavka klesá vždy hlouběji. Všechy klaušky v polepšení se roztroštagj.

Marnomyslnost Swatavčina dosáhla mezi tím časem nejvyššího stupně. Na Bělínku se gen vždy více a více rázala, a nechala i trest u hodné náklonnosti k gegjmu lehkomyšlnému bratru, genž v umění, dílech poblázniti a podváděti, začátníkem nebyl, u sebe vzniknauti. Jeho nepořádný život byl více známý v okolí, kde se byl zrodil, nežli v Dolanech a okolo. Dosavad již více osob do neštěstí byl přivedl. Po nějaký čas náležel k galeši pověstné karbanické společnosti,

u něj to lži a podvodu, to praní a nočním taulání brzo mistrůstvoj dosáhl. Pro pranici byl dwaakráte to wysšetrowánj, a gebnau pro těžké ranění také i do wězení wzat. S tom o wšem Swatawka nic newěděla; ale tjm hůře pro ni, gežto se dala zewnitřním přetwatowánjm a potřytčým na sprawedliwého hránjm mámiti. Gakého diwu, že to takowých okoličnostech wždy nezbedněgšj se stáwala, a že krádeži, od něj byla po někaký čas giž pustila, znova autočistě wjzti gafo nucena byla. Dřjwe, a zwláště že začátku byla to w tom welmi opatrná, tať že nemohla snadno býti postjžena. Nynj pať gsauc přibhwagjci hostowostj to páchánj neprawosti giž mnohem smělegšj, neseťčila ani potřebné opatrnosti.

Gebnau šla za bjlého dne, magje pytel na obilj to rukau, na seypku, aniž se ohlédagje, zdali gi kdo pozoruge, aniž pať gafo gindy ž ticha po prstau gdauc. Na neseťstj byl otec to dole pod seypkau to owocnjm šlepu. Slysšel, gať obilj nandawala, a mage za to, že se tam žloděgi dostali, spēchal rychle nahoru. Než gať se ulekl, wida, an geho wlastnj djtě takowau pracj se zanášj! —

„Ha! žloděgko! zwolal, tať to přicházj na swětlo? Mé obilj musj twé fintěnj spláceti? Žoli gest to nočnj práce, gežto té to záhubu wede? — Tu gi wytrhl lopatu ž rukau, gjžto obilj nabjrala, a dal gj přeš lopatkj takowau ránu, že bez sebe a gafo mrtwá na zem se swrhla. Tu se znouu ulekl. „S gať neseťstnj! zwolal a lomil rukama. S spláče nade mnau, bjdným otcem! Což

gšem nyní učinil! Svě dítě gšem zabil. Bůh se smilug nade mnau! Swatawko, milá Swatawko, probud se! Cyhle, dítě mé, wsecko ti odpustím.“ Tak křičel a nariikal Wogtěch dlaho, a skrápěl dceru swau slzami, až konečně hlasem geho wzkrj-sena a na srdci geho ohřáta gsauc, oči pozdwišla, a s hlubokým vzdychnutjm zase oddychowati počala.

Nynj také srdce otcowské wolněgi oddychowalo. Naděgi oživen, chopil se Wogtěch probuzgjcj se Swatawky, donesl gi do gegj postele, a zamolal také matku, a teprw gegjmu namáhánj konečně se podařilo, že se zase dcera zpamatovala. Wogtěch nyní owšem swau přenáhlenost pykal welice, o Ludmila proléwala hořké slzy i nad zločinem dceřiným i nad neshťstjm gi potkalým. Teprw po několika dnech zotawila se Swatawka tak, že mohla rodiče za odpustěnj prositi, a opravdowé se polepsšenj gim sljbiti. Učinilať to s welikým pohnutjm. Dwssemť, že by tato událost byla mohla z cela přjhodná býti, aby se gegjch nezhlubššjch wnitřnostj byla dotkla, a gi ze základu, zwláště tškage se strogenj a libowánj si w sobě, giž byla zhogila. Ale gegj marnomyslnost zarazila hluboké kořeny, a kam to dosud we swé lehkomyslnosti přiwedla, dokazuje následugjcj.

Dřjwe mjwala Swatawka nezřjďka welmi krásné sny. Wjdaleť často Pannu Marii a swau patronku, gežto si byla za wzor zvolila. Hned po smrti sestry Křjženky, widěla gi w rági nebeském w zástupu panen swatých, kde králowna gegjch, matka Páně, gi zastřela w gasné rauce

andělské, a korunu života na hlavu jí wložila, plnau perlí a drahých kamenů, gežto se co hvězdy nebes třpytily, gažoby představowaly ony ctnosti, w nichžto w Pánu zesnulá djwka někdy za živa se cwičjwala. Tak okrášlena gsauc byla potom promáběna, každá blahoslawená jí pozdravila

● zvlášt co swau milowanau sestru, a wssechny dohromady zpjwaly w podivných hlasech, gažé nikdo na zemi nesyssel, swaté wjtězozpěwy, které dusi gegj tak rozplamenily, že tyto swaté nebeské nápěmy gestě blaugo se jí ozýwaly.

Takowý sen, ugiffowala tehdaž matku swau, prý by nebyla dala za celý swět, a na takowé úkazy že prý nikdy nezapomene. Ludmila se z toho welice radowala, a powzbuzowala swé milované dítě, aby nábožnost a newinnost swau nawždy zachowala, by se nestala nehodnau takowých milostj. Bohužel ale! že to Swatawka nezachowala. Wyměnilať si za nábožnau dětškau mysl marnost a lehkost dcer swětšých.

Od toho času ale bylo po wsech čistých radostech. Ano brzo se jí okázaly zcela jiné podobny we snu, gsauce někdegšjm právě naproti. Newidělatť Kůženku nikdy gináce, nežli we smutek zahalenau. Spasitel se jí ukázal na kříži, a swatá Panna we wselikých obrazjch, a wždy s obrácným obličegem a wyhrožujcj postavau. To jí sice pohnulo, že rozmyslela, a wssať tuze na to nedbala. Wjice přisobil na ni posledního času Kůženčin obraz, genž se jí gednau ukázal na oblacjch, magjc meč w ruce a wraždělnicj jí zowauc.

To to představení jí tak otrásl, že nagednau se probudila, a bdyc gestě myslila, že slyší, gať se rozléhá ono strassné slowo w gegi komnatě nočnj.

Přemyslela, co by asi nejsnáze obraz ten we suu znamenal, a tu si nemohla zatagiti, že se nemůže na nic giného wztahowati než na zrušeni gegich někděgšich slibů a na gegi se chowaní k rodičům. Gegi wěrná pamět často jí obnovowala Růženciina poslednj slowa: „Mě g se dobre, drahá Swatawko! Ma twau lásku nezapomenu. — Pamatug i ty na mne! Dstaň, gať g si dosud, nábožnau, newinnau a dobrau! — Bud potěšenjm rodičů a gegich podporau w stáří! atd.“ Tak také při poslednjm widění wšedko to na pamět jí štaupilo, a pot aužkosti wyrazil se na čele. Tu se dala do pláce a modlila se celau noc. —

Po několik dnj tagila své hoře, trápjc se bez ulehčeni. Konečně se odvážila, a zgerwila swau aužkost své gediné swěrené, totiž Bělince. Toť gest neshťestj swedených, že newěřjce swým prwněgšim přátelům ussj slowům gegich zandaji, a tak beze wšij obrany gsauce w zkázu ubjhazi. Kdyby se byla Swatawka své matce nebo wěrné kmotře swěřila, ach, gať šťastně byla by těch úkazů, ať gsau si byly, gať chtěly, ke své spáse použila! Tak ale — což se mohlo giného štáti, než že se Bělinka snátce wysmála, a sšastky si tropila z gegi lehkowěrnosti! Hle, prawila, twá

stará pověra, a z ní pocházející hloupá bážlivost
 sfau pramenem, z něhož vslechny tvé pomatené ob-
 razy vycházejí. Čím se duch tvůg za dne objrá,
 to ti ve snách na nepochopitelnější způsob zase
 představí. Zahod ten kvaš, a gest ti zpomoženo."

„Merliš se, pravila Swatarůka; wždyť pať
 wjš, že giž po dlouhý čas ginými docela my-
 sllénkami a žádostmi se objráám." — Bělínka mlu-
 wila dále: „Předce tomu ginať není; gá někdy
 trpěla tu samu nemoc, a we snách gfem byla
 tu w nebi tu w pekle, a předce to nebylo nic gi-
 něho, nežli mámení; neboť od toho ofamžení, kde
 gfem to za nic giného neuznala, než co to bylo,
 dala mi to počoge."

Swatarůka taužje též po počogi, ať si gest
 to i lichý počog, ráda přigala takové wýklady,
 gežto gi byly tať patrné gako žádané. „Máš před-
 ce dobře, řekla Bělínce, nebo ačkoliv se nemohu
 mjeti za swatau, předce nemohu býti nigakž wra-
 žednicí."

Za krátký čas byla celá přjhoda, gakkoliv
 se srdce gegjho dotkla, na wlaš zapomenuta. Tať
 nakažlivá gest pro mladé srdce lehkomyslnost, která
 nedávno nassj Swatarowce, zcela neznáma byla;
 kdo koliv se lehkomyslnosti poddal, gest
 otrokem swých wá ssnj.

9. Nejblížší následkové gegjho bezuzdného žiwota.

Abj gi pať to zcela z paměti wypudila, pře-
 mluvila gi dhytrá Bělínka, aby přjssj neděli slla

s nj a s gegim bratrem na posvojení do Muňovic. Bogje pať se Swatawka, a to ne bez přičiny, že by jí rodiče nedovolili, vykradla se bez gegich vědomosti hned ráno velmi záhy z domu, a ustrogila se u Bělínky. Šloť se s weselau myslj, a poslyšserosse gen polowičku mše swaté, sli hned na trh, aby wsecko widěli a od giných widění byli, a odtud bez odkladu do tančírny.

Sotwa že se byli posadili, přítowaryšsil se k nim gahýši starý známý Budiwogůw, spoluaud geho nědegšj karbanické společnosti, a požádal Swatawku, aby s ním šla k tanci. Ona se wymlawala, že není w tanci cwičena, a že se jí tato wrčážka wzdychy zprotiwuge. On ale, silný chlap a známý práč, měl se hned za urážena, wntýkage, že ho welice pohanila. Swatawka odpowěděla, že si nemá na nic stěžowati, gelikož ani netancuge. Na to se vzdálil.

Brzo jí ale požádal Budiwog k tanci, a ačkoliw se zpěchowala, činjc ho pozorna na následky geho žádání, předce stál na swém. „Ať gen přigde Wacek, prawil, wšak gá se před ním netřesu!“ — Nynj na ni dorážela i sestra geho. Pať pomáhalo gessťe wjce djwek, a tenraly jí tať dlawho, až jí konečně přinutily, že jim byla po wůli. Ludy se stalo, co se snadno předzwjdati mohlo. Sotwa že se několikráte otočila, giž tu byl Wacek, a wyťal jí hezký poljček. Swatawka plakala, a hanbjc se chtěla hned tančírnu opustiti. Budiwog jí ale nepustil. „Ne, prawil, za takowé pohanění musjm se mu djwce pomstiti.“ — S

tím wyletěl co šípka po Wačowi, a uhodil ho pěstj w obličej tak silně, že se mu krev z úst a nosu gen walila. Nerozmyšleje se dlaho, popadnul ho ten za wlasj, smyknul jim několikrátě w kole, a sebera wsečeku silu wyhodil ho ze dveřj. Ten wentu bráboral celj omráčenj gestě několiť kroků, až spadl do hognice, kde se na dobro zmalowal. Tuť se mu celá společnost od srdce wysmála.

Wačowau hanbu na sobě nechati, bylo Budiwogowi nemožno. Zlostj plný odstaupil do gednoho domu, aby si šaty wyměnil, a sotwa se mohl dočkati chwyte, aby se na bogiště zase nawrátil. Zatím Swatawka a Bělinka se wynasnažily, a wsečku wýmluwnost wynaložily, aby zlost geho utišily a wsečku dálšj půtku překazily. Špowedlo se jim, že ho aspoň k tomu přivedly, že mstu na jiný čas odložil, a pro dnes s nimi cestu k domowu nastaupil. To ale nebylo podle žádosti udatného práce Wača. Ten tedy se zpusťil za nimi, a hleděl wsečko wynaložiti, aby gen započatau hádku dále wěsti mohl. Giž z daleka se mu wysinjwal pro geho bogácnost, nadáwat mu bab a bjďáků a g. Tu se krev Budiwogowa gestě wjce rozpálila; a nemoha se giž déle zdržeti, uderil rozljčený na Wača, wrazil mu swůg na obě strany ostrý nůž, gegž wždryčj při sobě nosil, až po násadu do hrudj, tak že tento na mjestě se skácel, a w krevi se topě ducha wypustil.

Šrozný pohled pro tyto dvě dívky! Zať ulečány gsauce, newěděly, co dělají. Wrah se dal rychle na autě. Bělínka plačje a kričje utjkala též. Toliko Swatawka ostala nazpět, a lomjc rukama padla gačo omračená na mrtvolu.

Batjm se sesslo wsselikých lidj, a ti byli swědky této truchlohry. Co se někteřj namáhali, aby gessťe snad něgaké známky žiwota na zawražběném nassli, prokljnali ginj ukrutného wraha; gessťe ginj láli předmětu a přičině této pűtky, totiž Swatawce, gegjžto gměno nynj skoro wssěch ústa probjhalo, a brzo w celém okolj š osskliwošty gmenowáno bylo. Sprawedliwý Bože! gaká to žpráwa pro gegj rodiče a přjbužné! Kmotra Swatawce spěchala Swatawku wyhledat, a nassla gi na mjstě, kde se wražda stala, u stromu bez pohnutí ležeti, kteráž magjc obličeg zahalený, ani šlowa nemluwila, ani šlzy necedila. — Pozdwišla nassťastnau a gakó djtě wedla gi za ruku domů.

Šhlédnauc Swatawka šwých rodičů, dala se do ukrutného nářku, a tu dostala takowau žimnici, že gi museli do postele odnesti. Šdnž se trochu upokogila, a matka se gj na tu událost wyptáwala, odpowjďdala šlžje, a po každé se po celém těle třášty počala, šdnkolim gj štranau toho něgakau otázkau dali. Šeprw po několika dnech mohlo se š nj o té přjpadnošty mluwiti. Powěďdela ale welmi málo, a škrýwala se před celým šwětem.

Šel ale! nebylať to prawá ljtošť aniž oprawdowý aumyšl obrátiti se, gegjžto gi

Ě tomuto skrývání se pohnulo, nobrž pauhá bolest z uražené marnomyšlnosti. Že nynj každý prstem na ni ukazoval, bylo to gediné, co snesti nemohla. Gať málo gi záleželo na trápenj se rodičů, gať málo na tom, že Boha urazila, gať málo se starala o své věčné spasenj, které w takovém nebezpečensťwj bylo, o tom svědčilo hoře, o němž Bělince žalowala, že gi srdce roztrhá, — totiž hoře, že namoždy ostane znamenau, kteréž z každé společnosti gaťo wyvržená — předmět všeobecného pohrdánj — ani muže ani zaopatřenj žádného nebudě.

10. Swatawka na fragi propasti.

Tať hluboko klesla Swatawka! Požíwalať od dětinstwj mnohých a velikých milostj; gelikož se ale za ně stále gen nemděčnau a newěrnau prokazowala, dopustil Bůh, že padla, a zanechal gi zcela gegj přewrácenosti. Š! gať mnohem snadšj wěc gest, od Boha a geho cest nikdy se neuchýliti, než gestli že gsme giž se uchýlili, zase se wrátiti! Že začátku sice zprowázi hříšnička svědomj geho gestě po něgaty čas po geho zlých cestách, napomjnage, přeže a kárage ho; ponralu ale hlas geho, negsa slyssen, wje a wje slabne, a mlčj konečně docela, an tu nastaupne auplná zatworzelost, z niž obyčegně giž nebývá wyswobozenj.

Swatawka na této zlé cestě činila od nedáwna veliké pokroky. Co by gi byla měla hořegšj událost zastrassiti a ě obrácenj se pohnauti,

počarovala gen tjm smělegi bále. Nynj se vyhýbala wšem lepššim lidem wjce nežli kdy gindy. Giž ani do kostela neszla, zanedbávala wšecko cwičenj se w pobožnosti ano i dennj modlitbu. Mimo to, že k rodičům a giným domácjm dosti newděčně a nelaskawě se chowala, gessťe taž žcitliwěla, že se sotwa opowázili na ni promluwiti. Pro neynepatrněgšj maličkost náramně se rozhněwala. Netrpěliwost a omrzelošť wynikalj w powaze gegj taž, že s nj giž ničdo nechťel mjti co gednati. Nic méně předce neobložila swau starau marnomyšlnost a strogiwost, gelikož taž tuze giž byla na ně namyšľa. Poslednj widěnj Růženky we snách owšem nynj wjce wýžu a mu dostalo, nežli obyčegnj sen. Nic méně Swatawka, gessťe před nedáwnem dnj a noci se strachugjc Růženčina meče, nynj lhostegnau ostala, kdykoliw si na sen zpomněla. Swědomj giž swé bodadlo bylo žtupilo. Srdce gegj bylo wyššjim wnučnutjm neprůchodně; wěřila na wýpowěď, že gsau snowé gen strassáci obraznosti lidské, a byla za to Bělince wděčna, že gegj pomocj takowého stupně oswojcenosti dosáhla. „Práwě nynj, pravila k nj, neydobročinněgi na mne působj; co by mě mohlo w mé nyněgšj opuštěnosti, w těchto a giných bauřech, které snad gessťe na mne se šhrnau, před zaufanjm uchrániti?“ —

Wa wěru strassná opuštěnost! A práwě w tom, co gi žgewně do toho neszťastiněho stawu uwřhlo, a co gi, gessťiže se brzo newrátj, w zau-

fánj přivéstí musj, chce ta possetilá útěchy a poslednj podpory nacházeti.

Tomuto wssať úřazu nemáme se co diviti. Známoť gest, že člowěť mnohý tať hluboce klesne, že se mu zdá křiwé rovným, černé bjlým, — že wnychwaluge bláznowstwj za maudrost, temnotu za swětlo — že nepravost za ctnost pomyšsuge, nehohaw-něgssj otroctwj swobodau gmenuge, a holau newěru za prawé náboženstwj wyhlassuge. Zkrátka, gest to takowá přewrácenost, že se člowěť za nižádnau possetilost a hanebnost negen nestydj, nobrž — s každau se chlubj. Š gať mnozj až k této propasti se dostali! Tať i ubohá Swatanka gest giž na samém kráji. Š kž se gj newiditelná ruka milosrdenstwj Božjho, gežto gj dřjwe tať otcowšty wedla, gessťe w prawý čas uchopj, a oči otewře, nežli do nj spadne! — Na swé prwněgssj nábožnosti, onom podjlu swých w ýborných rodičů, na owoci swého dobrého w ychowánj nassla by snadno kót-wici, gjž by se peroně držeti a tať zase porozněsti mohla.

Ano, gessťe žlge Lubmila, nábožná matka gegj, — gessťe gi hoře docela neztráwilo! — Gessťe na kolenau kľečj, a neustáwá w slzách a modlitbách Boha milostiwého prositi, aby djetě gegj pro sebe zachowati ráci! —

D b d ě l e n í t ř e t í.

1. Wrah Buditwog odsauzen na smrt. Dobrý pastýř duchowní pokládá žitwot swůg za otce swé.

Buditwog byl na autěku hned druhého dne na hranicích zadržěn, a do Blowic na wyšetřování přiweden. Wšecky osoby, gežto byly swědky spáchané wraždy, byly před saud powolány. Wrah se sice pokusil zapjraci swé přečinění, a wšak to bylo příliš wšsude známo, a on w zapjrací geště málo wytwičen, aby byl proti přeswědomání stál. Giž při druhém wyslechnání wyznal se doceia, a z toho posslo, že byl, co zaumyslň wrah na smrt odsauzen. Welikož zeměpán nijádného dostatečného důwodu nenacházal, aby mu byl milost dal, tudy byl i hned den odprawen ustanowen. Dhlásil se mu rozsudek, a tu byl napomjnan, aby se k smrti připrawil. Toho se ale tať náramně zhrozil, že w pomatenost upadl, a že se s ním nic předewzjiti nemohlo.

Co se wyšetřování bylo započalo, znepokogowala se Swatawka denně wjce myšlénkau, gať se asi skončí. Noci trávila buď we bdění buď we strassných snech. Bylo to w neděli, kdž přišla do Dolan zpráwa, že má Buditwog ručau k atowau s tohoto swěta segjti, a že dowědět se to, upadl w zaufání. Swatawka negsauc na takowau zpráwu připrawena, roznemohla se z toho.

S panu faráři, tomuto výbornému pastýři duchovnímu, gehož slast i strast osadníků geho tať welice zajmala, gaťo by se to geho vlastnj osoby týkalo, šla tato zpráva welmi k srdci. Nejwjce ho trápilo to, aby Budiwog bez pořánj na onen swět se neodebral. Posel mu prawil žregně, že o nižádném duchovním slyšeti nechce, ano že domácí duchovní wězných, chtěge ho nawštwiti, těžce od něho raněn byl. Pan farář ohlásil při službách Božjich tuto smutnau nehodu bjdného hřjšnjka swé osadě, a odkázal ho gegjm modlitbám. Škončim pať služby Božj, sedl na koně, a gel do Šlowic, aby swého býwalého osadnjka, možnáli bude, gestě schopna učinil, by útěchy náboženstw s sebau na cestu wěčnosti wzal.

Přigda tam, byl od dohlédače wěznjho žkrátka obdnt. „Tu diwokaw přjsseru nesmj giž nišdo widěti.“ Dále ho nechťel ani slyšeti. Šepw řdnž pan farář w prosbách na něho dorážel, wyprawowal, gať odsauzený w šjlenost upabl, gať těžzy a pauta rozlámal, blažbu we wězenj wytrhal, a šaudnj osoby, gežto mu rozsudek četli, blažebnjmi kameny na autěk přinutil. Několik duchovních a mezi nimi taťe městšského faráře u welikém prokljnanj, Bohu se rauhage, od sebe zapudil. Semu že se lépe nepowede; neboť člowěk ten gest přý wzteklý a řwe tať šrašně, že po celém hrade slyšeti gest. Nišdo se giž nechce opowážiti, aby dweře u wězenj otewřel. Protož i auřednj osoby že budau we weliké nesnázi, řdnž se ho budau museti na den odprawy žmocniti.

Wšecko to nemohlo pana faráře odstrassiti, a on prosil ž nowa, aby mu wězenj oterwitel. „Gá se naděgi nenlepššjho, prawil; a kdyby bylo třeba, tedy gsem hotow i swúg žiwot nasaditi, abych dussi zachowal, ž njž musjim Bohu někdy odpowjdati.“ Dohlědač mu odpowědel, že on sám nemá méně odpowjdanj ž wyplněnj swých powinnostj, a že nemůže nigakž připustiti, aby do wězenj wstoupil, pokud se nemůže wyššjim nařizenjm wykázati.

Pan farář nynj šel rovnau cestau k předsedowu (presidentowu) saudnjho auradu, a nedal š dījme pokoge, až ten geho předstawowanjm obměkčen, geho žádosti powolil, pod tau ale wyjminkau, že ku swému obhágenj čtvero strážnjch mužů s sebau wezme. Tato opatrnost se ale pana farāti neljbila, gelikož se nadjeti nemohl, že by tak důwěrnost neshťastného zjškal. Na štěstj nechtěl se nikdo ani za penjze ani za dobrá šlowa propůgčiti, aby se dobrowolně we zgerwné nebezpečj žiwota pustil. Šak minul den, a ubohý přítel lidšký nemohl dogjti záměru swého. Šo měl činiti? Wrátiti se domů, nic nepotjdim, nebylo mu možno. Noc ztráwil na modlitbách, wykonal neshwětěgšj oběť časně ráno, a odebral se znowa k předsedowu, wyprosit š milost, aby byl ku wěznému sám připustěn.

Tento pán se mezi tjm bljže na pana faráře wyptal, ždali není něgaké přjbuženštwj nebo něgaké giné spogenj s odsauzeným přjčinau geho wtjrawosti; a žwěda prawě wšecko naopaš, gaž

totiž Budiwog giž po mnohá léta pana faráře gen w nepřátelstwj uwáděl, geg osočowal, a wse-
liké zlé mu způsobil, rozmyslil se ginať, přigal ho
welmi přiwětivě, a wyslechl ho s trpěliwostj.
„Ach, wzdychal pan farář, ani gednoho muže
gsam nagjti nemohl, genž by měl tolik srdnatosti,
aby mě do wězenj sprowodil! Tuť mi nepozůsta-
wá nic giného, než abych prosil o milost, by mi
bylo dowoleno, abych tam sám šel.“ — „Weli-
komyslný muži, odpowěděl, gsa pohnut, pan před-
seda, gděte we gměnu toho, genž wás tau boha-
týrškau myslj obdaril! Nemůžet se wám nic zlého
státi; neboť Bůh sám pod swau swatau ochranu
wás wezme.“ To powědew napsal rozkaz dohlé-
dačowi wěznjmu, že se nemá panu faráři w ni-
čem, co by žádal, giž překážeti.

Když byli giž po schodech až dolů došli, kde
pomatence iwáti šlysseli, napomenul dohlédač
gestě gednau pana faráře; než nic nezpomáhalo.
Tuť mohl sotwa okamženj se dočkati. Giž stáli u
dweřj. Sotwa že šlyssel Budiwog kljčemi zachra-
stiti, tu křičel, co z hrdla mohl: „Prwnjmu, kdo
se opowážj sem wstaupiti, rozrazjím lebku.“ W
témž okamženj otewřely se dveře, a weliký kámen
přeletěl přes farářowu hlavu, tať že mu klobauš
daleko do chodby zanesl. Wzteklec popadne druhý.
Než tu giž klečj farář u geho nohan prose sepiat-
týma rukama: „Synu můg, zadrž! — šlitug se
nad otcem swým! proč chceš zabiti toho, genž ti
žiwot přinášj?“ Budiwog poznal hlas swého do-
brodince. Uštrnulý hledj dwjli na něj mlče, a

pusliv kámen z ruky, klesne mu w ruce, gežto právě proti němu byly se vzťahly.

Co zatím pan farář, gsa w citech šťastného otce, genž syna ztraceného nassel, pohrauzen, tohoto neshťastného w obgeti držel, a řzy geho lize onoho skrápěly, zdálo se, že řyla lářly led mnoholeté zatwřzelo řti nagednau rozhrála. Budiwog přišel poněprw zase k citu, wzdychal křtage: „Běda mně, neshťastnému! Nevinnost pláče nade mnau, — a gá, na mněž wina ležj, gá gsem bez citu? Sprawedliwý se dobrowolně na smrt wydáwá, zločinec pař novými ausřokř gř chce ugřti. Ne, to giž běle řnesti nemohu. Negsa hoden delřřjho řiwota, umru nynj wolně! Než welebný otče! nebudeli pař wřřeřka waffe lářla a waffe wynasřaženj na řmar? Geřli pař možná, abych byl geřtě zachowan? Můželi pař bohapřáždnost, gařo geřt má geřtě milost nagřti?“ —

Unřknul; a řzy, w nichžto řonečně boleřt geho se rozplynula, řmjchaly se ře řřami dobrotiwého duchownjho. — Pař se tázal, rozmenřleže se: „Přede wřřim řlechetný muži, budeteli pař wy mně moci odpustiti ty neshřřlné řřiwdy, gichžto řem se od dáwna giž na wář dopustil?“ — Pan farář odpowědel: „Protoř pař gsem přišel. Řřiwdy, gichž gřli se na mně dopustil, neurazily mě tař, gařo mi zpřřsobily řtrach o tebe. Geřliřoř ge ale nynj poznáwář, tuř giž na, wřřeřko zapomjnám. D tom giž ani wjce nemluwme! — Synu můg! nynj se gebná tořiko o twau w řěřnau řpářu.

Proč a snad gest již ta tam. Chcešli teby o spáse věčné se ugistiti, propůgčugi se ti k službě. Nasse sroaté náboženstvoj tať oplývá útěchami, že gestě i oněm gsau dostatečné, které svět již opustil, ano které již docela ze sebe wyrhl."

Budimog. Velebný otče! myslíte, že mi také Bůh hříchů mé odpustí?

P. farář. Gať? Bůh by neodpustil, když lidé odpausstějí?

Budimog. Gen Bůh sám zná ničemnost a opovorženost mau, lidé gi neznají! — Wám, nerovnomnaný dobrodinče, wám musím wsecko žgewiti. Když již byl rozsudek smrti přednessen, a gen několiť hodin gestě gsem měl žiti: gestě zloba má nebyla ukrocena, nobrž tjm wjce rozpálena. Gať málo gsem myslil na pokánj, že gsem se gestě Bohu rauhál, a po geho služebnjcch, gižto mi přispěti chtěli, ukrutně sahal. Chtěl gsem se saudcům swým zprotiwiti, a žadostučiněnj rozsudku překaziti, stawě se pomateným, a páchage wseckh ohawnosti, gať sám gste se přeswědčil, a málem i obětj toho byste se byl stal. Bože! gá trnu! tať hluboce nižádný člowěk gestě neupádl; gať bych se mohl gestě odpuštěnj nadáti?

P. farář. Pravda gest, tys hluboce padl, a wsať předce gestě ne. tať hluboce, že by tě milosrdenstvoj Božj již dosáhnauti nemohlo. Gle! uchopilot se tě právě u prostřed pádu, dřjwe, než gšl w propasti zausánj zahynul. Přiwedlot tě k žpamatowánj, a tjm znamenj ti dalo, že tě

chce zachovati. Drž se nyní pevně na fotovici w jry a naběge, a gegich pomocj wynikneš gestě až k wysošti lásky. Uvěřilť zločinec na kříži, že není hříchu, gegž by milosrdenstwj Božj nepřewýšsilo. Z této wjry nabyl naběge, tať že k utřizowanému Spasiteli zwolal: „Pane! rozpomeň se na mne, kdýž přigdeš do králowstwj swého!“ A slyše odpověď: „Gestě dnes budeš še mnau w rági,“ — což mohl činiti, nežli geg zase milowati, genž ho dřjwe milowal, a dobrowolně na smrt se dal, aby dal život tēm, giž to byli smrti propadli?

Budiwog. Ctihodný otče! gaťž bych mohl takowau lásku nemilowati? Práwěť láska wasse rozbudila cit ten zase w srdci mém. Zdali ale láska má Bohu gestě přigemná bude?

P. farář. Gelikož wěřjš, že muě twá nynějšj láska přigemnějšj gest, nežli twá předešlá zášť, gať byš se mohl w Boha méne důwěřowati? — Gát gsem gen lidšťj, pozemšťj pastýř, a na tři dni gsem opustil wšsecky owce swé, spěchage za gedinkau ztracenau. Nemohlť gsem odpočinauti ani we dne ani w noci, až gsem ginnassel. Smenšlel byš o božšťem pastýři, Ježjssi Kristu, snad špatněgi? To budiz tebe daleko. Lidšťé srdce gest gen myšlénka božšťého, a láska lidšťá gen gistra neskönčené lásky božšťé. Abyš měl gen něgaké ponětj o nj, upamatug se na podobenstwj o marnotratném synu w ewangelium, a pať sud sám, zdali láska twá Bohu gestě přigemná býti může?

Pan farář mu nyní porověl a vysvětlil podobnoství to podle jeho potřeby, a sice s takovou gasností a s takovým pohnutím, že Budiwoge všech pochybností zbavil, a všecku důvěru v Boha mu dodal. Zagisté! zvolal s radostným přesvědčením, jen na mně jedině to záleží, chtějí se s marnotratným synem otci k nohau vrhnouti, a milosti od něho dožiti. Uvšsať nemusímli se lásky té dříve hodna učiniti?

P. farář. Dvšsem! Slzami a lítostí, a obětí opravdového pokání.

Budiwog. Gať mně to ale možná? Dřkamženj má gsau sečtena! Jedině snad mohu u nohau otcových hříchů své oplakati, ne ale pokání činiti, snad již ani ne zpověď pořádně vykonati, gať teprw žádost učiniti?

P. farář. Uby se ti potřebného času popřálo, o to gá se postarám.

Budiwog. S! za to váš duchovní oče prosím pro všecko, co gest vám swaté na swětě. Budu hleděti, abych vám ve vašem swatém autadě, gegž gsam vám za živobytí swého tak příliš zhořčil, nepochotnějši poslušností w smrti ulehčil.

Kdo si může takovou případnost duchovního pastýře a přítele lidského představit, w gaťé byl nyní náš pan farář, ten si může pomyslíti, gaťá rozkoš w tomto okamžení srdce jeho zatápeła. Widjť, gať ztracená duše z vazeb smrti wyvážnauti se namáhá, aby se k životu věčnému znoma zrodila, a pozná w sobě nástrog, jehož při tom použití láska věčná ustanowiti ráčila.

Zatím byl vězňi dohlédáč vstaupil do vězení, neboť mu nastala tichost byla přepodivná, a zvědavost mu počoge nedala. S gať se podivil, wida Budiwoge co beránka u nohau farařowých kleteti, a to wíce, kdýž, pozdrwihna se, i geho tisjkráté prosil za odpusttění swého diwotého chowání se we vězení. Při tom i žádal, by odprawa geho se odložila, aby swůg duchownj život w náležitý pořádek uwěsti mohl. Dohlédáč litowal, že prosba tato giž přichází pozdě, geličož giž wšedco připraveno, a giž weliké množstwj lidstwa shromážděno gest, aby widěli tento smutný děg. Pan farář se nad tau zprávou welice ulekl, a wšak hleděl Budiwoge upokogiti, sľibugjc mu, že pospíšj a wše možné wynaložj, aby potřebného showění wyžádal. Sdchážege napomjnal ho, aby času použil, a ku zpowědi se připravil. Ale nepokog a strach nedopustily mu ničehož, až přissed pan farář, tu radostnau zpravu přinesl, že odprawa geho s obzwláštnjho ohledu pro něho o dwa dni pozděgi gest odložena.

2. Pán Bůh dal swau milost, a Budiwog činj požanj.

Stnjž žádal, aby byl na několik hodin sám, a pak učinil wyznání hřichů s celého života, dáwage na sobě znáti auplnau sľraussenost a ľtost.

Mezi geho promwřenjím bolelo ho neyhořčegi, že newinnau dceru Wogtěchomu byl tať swedl, neboť on byl, gať se sám wygáďtil, pomocj swé

nezdárné sestry, původem celého gegjho nestěstí. Byloť to dílo mncvičené satanské zloby, kteráž cíle svého chytře nastrogenými osjdy dosáhnouti hleděla, a díjwe pokoge si nebala, až se gj bohužel zcela bylo podařilo.

Co se týkalo Wačka, zaužila ho zvláště geho náhlá smrt, k níž se nebyl docela nic připrawil. Dstatně sice poznal, že gest původcem geho nestěstí, důvěrowal se ale tjm wíce w milosrdenstwj Božj, gelikož mu ránu tu smrtebnau w garkési zaufalosti byl zasabil, do níž ho bylo wyžymagjci se chowánj nezbedného práce w wrhlo. Zlostj a hanbau, prawil, že newěděl to sklamženj, co dělal. Wzpamatoowan se potom na autěku, a porážiw, že se wraždy dopustil, nemohl se ubrániti garkési pomatenosti, z kteréž ale gsa zatčen a uwězen, zase se uzdrawil; a wšak pozděgi tjm na tu nestřastnau myšlénku přissel, aby se pomateným stawěl, a zatjm trestu smrti a swým časem i wězenj ussel.

Pan farát mu nynj ukázal, w garké spogemosti gšau wšedka geho poblauzenj, gať přečiněnj ptečiněnj stjhalo od té doby, co se dal k prwnjmu hřjchu zaměstí, gať teby ani geho wražda wnymluwiti se nedá, gelikož byla následkem giných hřjchů. „Kdo gedenkráté, prawil pan farát, Bohu z poslussnosti wypowj, podrobíw se wládě tělesnosti, tenť gest otrok hřjchu, a w štálém nebezpečenstwj, wšedch neprawosti se dopuštiti; anobř wNSTaupiw ponewprw dobrowolně z cesty zákona Páně, giž garkš se dopustil wšedch ostatnjch hřjchů, a wšedku wš-

nu a kletbu gich na sebe wložil. Rowrát se opilému, genž rozum swüg utopil, a w otročkau službu swých wásshj se poddal. Kdo upustj od lásky, propadne smrti, a wssickni skutkové geho mrtwi gsau. Gen pokud rěwa na kmenu gest, zelená se a přinásshj owoce. Takť žige dusse lidská žiwot opravdowý, pokud šgednocena gest š Bohem a Kristem, gediným pramenem wssého žiwota."

Š kňž by to rozwážili wssickni, gižto se domnjwagi, že i bez náboženstwj (bez bázně a lásky Božj) ctnostnj a blaženj býti mohou a u.

Budimog cjtíl hluboce pravdu, těchto slow a shledaí smutné gich potvrzenj we swém žiwotě. Protož narjkal zwlásshě na swüg prwnj hřjch, š němuž byl zaweden obcowánjm še šspatnýmj lidmj, z čehož skutečně celé geho neshěstj pocházelo. Naučil se giž co školák od swých dwau spolužáků w karty hrěti, a w čas nauze a nedostatku peněz dal se od nich zawěsti, že w lastnj matku okrádal. Šd nynjčka proviněnj wždy gen množil, až konečně tauto cestau kráčege oně karbanické špolečnosti do rukau se dostal, kteráž mjru zkážy geho doplnila. — Neměššj část hrubššjch proviněnj litowal Budimog prolěwánjm šzj. „Ach! wždychal, kňž bych mohl dni swé nazpět wžiti. Šdyby mi bylo gen několiš let geshě žiti přáno, ach! š galkau horliwostj bych hleděl, dané pohoršsenj napraviti, a wššedko žanedbané nahraditi. Mež toho šstěšj giž

se mi nedostane. Bez poňání, aspoň bez dostiučinění musím se představití před soudce, u něhož se nemohu ničímž vykázati nežli proviněnímí. Ach gaž obřtogjm!"

Pan farář mu připomenul, že právě giž na zemi geden trest přestogj; aby se gen w pořoře poddal, a to že gest dostatečné pro spravedlnost zde na zemi, a tjm že případne nebeskému milosrdenství. Co se týká dálřřjho zadosťučinění, k tomu aby po užil těch několiř okamženj, pořud může; ostatně že bude milosrdný Bůh s geho dobrým a opravdovým aumyslem pořogogen.

Z toho všeho pořšlo, že pořsil pana faráře, by se o to pořstaral, aby z geho gmění předně pořřečo to, čehož nespravedlivým způsobem nabyl, gažo krádežj, podvodem, děláním dluhů, hranjm atd. tēm bylo nawráceno, kterýmž to odňato bylo; — poř aby za neřřastného Wacka mřře swatá se četla, co žbude, aby se dalo geho chudé matce, by měla nějakau podporu we řívém starém věku. Několik osob, k gichžto řwedenj byl pořřpěl, odkázal žwlářřtnj pěči řwého otcowřřkého pořřitele, aby ge we gměnu geho napomjnal, pořčil a možnáli, na cestu ctnosti pořivedl.

Pož ři wzdychnul řka: „Což ale s ubohau Swatawřkau se řtane? Gegj osud mi ležj na řwědomj co neytěžřřj provinění. Bez úřechy umřiti museti, že neřřtěřřj mé gj hne, a řpasiřelně se gj dotkne, gest mi wěc hrozná! Dřřřž bych gegj se obrácenj řřwj řwau wykupitř mohl! řřž by pořhlédnauti mohla do řřdce mého,

snad by, widauc, gaš ljtošti pušá, nášlebowala přjkladu mého a činila pokánj." —

„Gá se peroně důwěrugi, prawil pan farát, že twé nyněššj smenššlenj nebude bez aučinku, a že se gj dotkne. A wššak wždyň máme prostředeš, gjmž byš gi se swým smenššlenjm seznamil; nuže nemesšškej ho použitj.“

B u d i w o g. Ach! račtež mi ho oznámiti, š tisjcerau radostj to učinjm — — učinjm to hned, pokud toto rozdrčené šrdce gessšé tluče, a ci-ty swé gessšé gewiti může.

P. f a r á ř. Zde máš, co potřebugeš (tu wy- táhl, co brlo potřeba ku psánj); napiš Swataw- ce list, a rač šrdce gegj ostrým mečem šlowa Božjho, gaš gen můžeš. Gát paš gj ho sám potom odewždám.

Budiwog se rychle uchopil papjru a pera, a špěchage napsal dwa listy, jeden Swatawce a druhý swé sestře. „Ach! wždyňš si, tétoš gest gessšé wjce pokánj zapotřebj. Škž šlowa má, škž obzwlášššé má šrwawá wšštra ha nenj bez aučinku pro ni.“

Prwé nežli se pan farát odebral, napomjnal Budiwoge, aby použil drahých okamženj, a h o d- ně se připravil š wečeři Wáně, gižto co potra- wu na dalekau cestu naposledy přigmauti obmen- ššj, a šlibil mu, že zegtra časně ráno zase u ně- ho bude.

3. Buditvogowy listy Swatawce a Bělince.

Co pan farář byl pryč, roznášely se w Dolanech wšeliké powěsti, které osadníkům geho nemálo aužkosti a starosti působily. Sedni pravili, že potud wězného ani newiděl, ginj, že byl od něho roztrhán, zase ginj, že gest smrtebně raněn atd.

Swatawka zatjm wjce se zamyslela a rozmyslela, a gať se zdálo, začala se pomalu probuzowati ze swého twrdého we hřjssich spánj, gaťo ž nĕgaké hluboké pomatenosti. Zawřewssi se do swé komory, pokusila se zase gednau o modlitbu; a wšak modliti se nemohla. Kdykoliw očj swých k Bohu pozdwiyla, newiděla než saudce swého. Přigda pan farář, nassel gi, ana pláče. Spatije ho ulekla i zaradowala se; bálať se owšem nehorsšjho, ale nadála se též mnoho potěšného slyšeti, widauc, an před nj stogj náležitě zdráw a weselého pohledu. Co tyto dni o geho otcowské mysli zwěděla, bylo by uctiwost gegj k němu zwýssiti muselo, kdy by giž od dáwných časů nebyla ho welice ctíla. Nic méně nebylo gj možno — mlčky a nepohnutě gaťo mrtwá socha stogjci — ani slowa promluwiti.

Pan farář, posadiv se, promluwil taťto: „Swatawko! dělug Bohu za ten zázrať, gaťý Bůh na Buditvogowi milostiwě učiniti ráčil. Gij ho byli wšickni opustili, nikdo se neopowázil gemu se bljžiti. Tu mne slabého Bůh posilnil, že gsem wšefeky překážky odstranil, tať že nebylo na tom

dost, abych ho widěl, gá ho i z geho pomatenj a neřa gicnosti wyhogil." Nynj wyprawowal celau událost. Swatawka poznala smilowánj Božj, a děkowala Bohu slzjc za zářačné wzkrjsenj tohoto mrtwého. Tuť hned se probudila tauha w nj po nawrácenj se do otcowského domu Božjho se wssj swau silau. Předesslá důwěra k gegjmu duchownjmu příteli začala zase žiwota nabýwati, a gen náhlé pohnutj gegjch wnitřnostj gj zdržowalo, i hned k nohaum se mu wrhnauti.

Pan farát to zpozorowal s welikým zaljbenim, žádage, aby gegj aumysl gessťe wjce dospěl. Pro zatjm wntáhl psanj, ika, že ho Budiwog požádal, ahy gj tento listek doručil, gelikož by pokogně umřiti nemohl, ič by dřjwe potěššnau zpráwu něgakau od nj dostal. Zegtra ráno, přiwil, že by přišel pro odpowěd, aby gj do Złowic s sebau wzal. — Odcházegce od Swatawky zprawil rodiče o wssem, co se bylo dálo, a připomenul, aby gj nechali o samotě, nepřekážegjce gj w gegjm pohnutj.

Nato odewzdal i Bělince psanj. Za se optala hežky chladně na swého bratra, děkowala ždwořile panu farāti za geho wynasnaženj se, přigala se wssj trpělimostj napomenutj, kteráž gj pan farát dáti hleděl, mage to w těchto okolnostech co duchownj za swau powinnost. Slibiwssi wšsecko dobré, rozlaučila se s njm tať lhostegně, gafo ho byla přigala. Matka gegj, bogjc se, že

by musela blažehé kázanj poslauchati, docela se schowala.

Budiwog, genž piššje psanj docela giným duchem giž nadšsen byl, nadál se owšsem, že slowo geho nepřigde docela k hluchým; ale bohužel, on se zmyslil. Gakkolim přišná a pronikawá slowa geho byla, předce se fražila na železném brnění zatorzelošti. Ano ani známky pohnutí, ljtosťi nebo polepsšenj nebylo spatřiti na mnoholeté hříšnici.

Tak rozhodujci pro celý život lidštyh gest prwnj wychowánj. Bělinka sice chodila we swých dětských letech do školy, ale welmi nedbale; a co se tam dobrého naučila, to wšsecko widěla doma naopak. Dtec gj umřel, když gj bylo sedm let, a matka měla wšsecky wlastnosti špatné wychowatelšyně. Za děti své tak hlaupě milowála, že ge z ničehož, ať dělali, co chtěli, netrestala. W ničem jim nemohla brániti, ničeho jim odřjci. Tak též nikdo giný se nesměl opowázjiti, gegich chyby jim wytyčati nebo ge z nich trestati, nechťelli s matkau w nepřátelstwj wjiti. Proto práwě powažowala pana faráře a učitele wždy za své protivnjky. Gegj děti ztráwili den z nejwětšj části na ulici, kde na obcowánj s neylehkomyslnejšimi poběhljky tak nawykli, že se jim i pozděgi w každé lepšj společnosti stesškalo.

Dwanáctiletého Budiwoge wžala po smrti Stcowě bohobogná teta k sobě, a wynasnažila se wšsemožně, aby mu způsobu geho odwnkla, a k dobrému ho nawedla. Ale w patnáctém roce wžala mu smrt geho dobroditelšyni; a tu se wrátil

do otcovského domu. Ačkoli nyní v nehybebezpečnějším věku zase do předestých špatných rukou se dostal, předce nemohlo dobré sje karkolem docela uduseno býti. Toť byla ta okolnost, že ho trestající ruka spravedlnosti tak brzo dostihla, že obrácení jeho se usnadnilo, a tak ob věčné záhuby zachován byl.

Zcela jinak působil Budimogův list na Swatarfu. Zněl takto :

„Geště dva dni, a mne nebude wjce. Nechciť nářkem své poslední okamžení mařiti; nobrž ge ku své spáse wynaložiti. Na takovém stano-wisťti, na gakém gá se nacházjm, nezastepuge giž nižádný blud, ani žádná wásseň; protož powážug tyto řádky za wygádřenj čistě pravdy z wěč-nosti tobě poslané. Zpytowal gsem swüg celý život, a wšecky hřichy své a zločiny před Bohem na wáhu položil, awšak nižádný tak těžce a wřele na dusi mau nedoléhal, gako ten, gehož gsem se na dceři Wogtěchowě dopustil. Swatarfo! co twoge šlechetnj rodičowé s neunawenau aužkostnau péčj za osmnácte let na tobě dobrého wypěstowali, to gá neshťastný s nesmjrnau lehko-myslností, ano s ďábelskau zlobau za málo neděl gsem zničil. Gá wás wšecky připravil o štěstj a pokoj wásseho života. Hrozná myšlénka! Swatarfo! gak se mohu spásy nadáti, mage se dostawiti před sandnau stolicí božskou obtjžen tjmto křwaným proviněnjm? S, pro Bůh! segmi tuto winu se mne! ty gediná to můžeš. Co se stalo, nemůžeš owšsem giž změnit; ale smutné

následky pro mne i pro sebe můžeš gestě zničiti. „Bůhť nežádá smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živo byl.“ Tedy nechce ani náš narození odstrčiti, ale zase na milost přigmauti, gestliže se dáme na pokání, a k lásce geho autočistě vezmeme.“

„Swatawko! gá gsem se wynasnažil, učiniti zadosť tomu, co ode mne nasse swaté náboženstwí wyhledává, až na to, že mám gestě tebe na cestu pokání přiwésti. Toť nynj činjm tjmto listem. Slediž, ať se gestě, než umru, té útěchy dočkám, že i ty se mnau na pokání gsi se dala. Žel bohu! žeš byla gen přijliš poslussná, kdnž gsem se wynasnažowal, abych swými hanebnými ausřoekn a lotrowskaw bugnostj wzdálil tě od twých krásných zásad a obyčegů, a wyrwal ti ze srdce cit uctiwoosti, poslussnosti a wděčnosti k rodičům zwláště k twé nábožné matce a smotře. — Swatawko! kam boh aprázdnost tato přiwádj giž w tomto žiwotě, tohoť máš nejniřassněgšj obraz na mně. Ano ty sama giž těžiš w plné mjře hořkého plodu gegjho. Porownen gen swůg nyněgšj staw s dřewněgšjim! Co tedn, powážišli wěčnosti? Neni možná, abys prosby mé newyřlyssela! Zagiště, že opustíš cestu hřjchu, časné i wěčné zkázy nassj, a budeš gestě nábožněgšj, lepšj a stálegšj w ctnosti nežli dřjwe. Dať že odpowjš, očekawám od tebe. Pať blaze nám! potom nemám na této zemi nic wjc co dělati; s potěssenjm se wrhnu umjragjcjmu na křjži Spasiteli swému do náručj,

w lúno geho božského smilování, genž mi bude milostivým saudcem."

**4. Gať se Swatawka sama s sebau pothká.
Gegj smjrenj se s rodičema.**

Medát se wypsati, gať hluboce zatrášlo Swatawku Budiwogowo psanj. Ani gedno z těchto wáhy plných slow gj neušlo. Ano aby wšsecky cty, gať se z dusse Budiwogowy wylily, zcela do sebe přigala, četla list geho opět a opět. — S rozhodlala se brzo, aby totiž žádost Budiwogowu w plné mjre wylplnila, a aby, stúg co stúg, tuto poslednj útěchu na poprawiště s sebau wzjti mu dala.

Než ale — gať pať obhodlání a předsewzetj to wnywede? Djm se objrala celý večer a celau noc, ani oka nezamhauřic. Tu se w posteli posadila, tu zase wstaupjc před ukřižovaného Krista Sežisse si klekla, tu zase po swětnici sem tam se procházela. Nynj probrala swúg celý život, srownala swúg nyněgšj star s onjm, než Bělínku žnala. Upamatovala se na lásku a štěstj swých rodičů, na autlé přátelstwj kmotry Swatawy, na andělské ctnosti swé sestry, na tať mnohé milosti nebe, gichž se gj doštało tať, že málo kdo s nj mohl se srownáwati. Upamatovala se, gať býwala wesele mysli, gaťé nábožné šliby, dělávala, čehož se wšseho pro budaucnost nadála, atd.

„Ach, porozbdyčla si, a wšsečo to nebylo s to, aby mi to bylo mau newinnost a gegj útěchu

zadržovalo! Přijetí takové hřdnice jsem vyhledávala, poslouchala její výpovědi jako nějaké proroctví, a slepá a hluchá ke všem napomínáním, i k tomu, žežto mi mé vlastní svědomí dávalo, běhala jsem jí v patách! — S láskou k ní odvrátila jsem Swataru od sebe s takovou surovostí, jako bych byla třesstila, nesciitelná dobrodiní rodičů jsem splácela černou nevděčností, obelhávala, podváděla, okrádala jsem je! Svěho duchovního pastýře a důvěrného otce, a všechny dobrých, čistých lidí jsem se strauila, až jsem konečně svého anděle strážce od sebe zapudila, abych se jen ve tmě a noc zahalila, a skryté hřích hříchem rozmnožovala! Bože, jaké to ohavnosti! — To gest zrcadlo, v němž duši svou vidím. Dáť se z toho hrozím!"

„Uvšak gesté není konce mých hanebnosti. Na té bludné cestě jsem tak často byla napomínána. Slovo Boží, mé knihy, stále více jsem svědomí atd. to vše mluvilo denu a silně k srdci mému. K tomu gesté prosby mých někdejších přátel, vyhrožování a kárání otce mého, slzy a hoře matky mé. A gá — gá ve své zatvorenosti ostala! Bůh mě strasil v nočních snech, a vobrazích milovaných a zemřelých osob ochraňující rukou svou po mně gest sahal; ale i ty jsem od sebe odvrátila! — Takovou strasnou mocí hřích nade mnou vládnul. Tak pevně pouta jeho mne svíraly, že všechny tyto prostředky nestačovaly k osvobození mému. —

Š neobmezené smilování! a předece jsem měla býti ještě zachována! Bůh poslal nyní své ráragjci saudy, a jako násilím ze zřázy mé mě vytrhl. Propast, gežto mě již byla pohltila, musela mě nazpět vydati. Smrt ustupuge novému životu. Sřauc již hluchá pro slovo Boží, poznovu ge slyšjím. Što mé světlu nebeskému již zavřené otvírá se zase. Vítey mi, dni světla! na tvém oblažugjcm paprřku se ohřegi, a oživnu, až budu z noci té zcela wyswobožena, až budu oswjcena, očistěna, poswěcena a potěšena, a ž w život w jry a lásřny znova se zrodje o své spásě šťastně se přeswědčjím." —

Nynj seupa matowala na učení w ewangelium o počání, na mnohá mjsta, gežto o životu a utrpenj Šežíšowě mluwj, z nichžto zvláštnj lásřka se gewj k hrjšnému pokolenj lidskému, na powzbugjci přjklady řagjcih osob, kteréž wrauci horlivosř w počání geště we swaté proměnila. Nynj gj dobré učení, gačého někdy měla, a gegj dřewněgšj pilnosř we čtenj řřestansřřhř knih wřborně poslaužily.

Konečně se wrhla před obraz ukřižowaného Šežíše, prosje ho o milosř, aby gj řzj a pravého počání propůgčeno bylo. Šlořčilař dnu a hodině, řdež swazeř swaté lásřny, genž ř s Bohem a přj-
buznými spogowal, rozřhla, — řdež spustinu za dům otcowřřhř, společnost spustlřhř za společnost dětj Božjch, pjci swinj za potravu nebesřkau byla ři wyměnila, a taužila s wrauci dychřivosřj po oně době, řde by se gj popřála přjležitosř, přibřžiti se saudu

zporovédnjmu a slawiti slawnost smjřenj se s nebeským otcem swým.

W takowém se potýkánj ztráwila Swatawka celau noc. Dřjwe než se rozednjwalo, opustila swau komnatu, aby neydřjwe s rodičema se spořádala. Dito pať práwě tať málo spali, gačo dcera gegich, modljce se i s kmotrau Swatawau k Bohu, aby w této rozhodugjci době dceru gegich oswojtiti ráčil. Sotwa že ge Swatawka spatřila, byla giž u nohau gegich wzdyhagje a zagjtagje se: „Nessem hodna slauti dcerau wassj! Mámlí wssať gaťé milosti před obljčegem wassjm, přigmětež mě za neymenšj služebnici do domu swého! Buduť co tagjci wám a Bohu mému po celý žiwot swůg slaužití!“ —

Ludmila gi podala ruku, a pozdwihsšj gi s neyš:dečnėgššjm pohnutjm materšké autlosti gi obegmula. Pať wložila znouu nalezené djtě w ruce otcowšké. W tomto setkánj se byli by snad gestě dlaugo nepromluwjce trwali, kdby pan farát nebyl práwě k nim wstaužil, gsa giž na cestě, chtě přigjti časně do Slowic.

Swatawka se hned k němu obrátila, prosje, aby giž nepochybowal o gegjm se obrácenj, a aby gi wšsecky křiwdy, kterěz mu byla kdby učinila, a wšsecko pohoršsenj, gež byla osadě dala, dobrotiwě odpustiti ráčil. Pan farát to učinil způsobem welmi porozbuzugjcm, napomjnage gi, aby začaté djšlo w štálosti dokončila. Také kmotře učinila u přjtomnosti pana faráře zcela zadošť. „Wjmť do-

bře, pravila, gať welice gsem se prohřěšil proti své ěmotře; awšak na to budu wždychy pamatowati, a gi po celý žiwot swůg co druhau matku swau ctiji."

Nynj žádala, prosje co neyhraucněgi swého starého přjtele duchownjho, aby gi zase swau otcowškau péčj obstaráwal, dáwagje mu na srozměnanu, gať neyživěgšji w pokání horliwostj gest proniknuta; gať dychtiwostj plane, wyrownati minulost s přítomnostj, a nahraditi wšěcko co zaměškala. Pan farář sljbiw strany sebe wšěcko možné, odebral se plný útěchy nebeské k ubohému Budiwogowi.

5. Budiwog u swatého přjgmání, a na powěstí.

Budiwog slyše od pana faráře, co se we Bogtěchowě domě bylo štalo, upokogil se strany toho docela. Nowý wšak nepokog powstal w něm, a dal mu přjčinu, gestě gednau se zpowjdati. A gestě potom pochybowal, můželi s dobrým swědomjím přistaupiti k přigetj ney-swětěgšji swátosti Dltářnj. „Gať, prawil, ždali pať může Neyswětěgšji a Neycištišji do srdce wgti, gežto až do nynjčka přepluěno bylo zlobau a nečistotau?“ — Pan farář ho upamatoval na moc a sllu zpowědnjho rozhřěšenj, gežto ho hřichů geho zbawila, a očistila. „Dprawdowě po-tání, prawil, odjwá kagjeho w bily oděw milosti, a proměňuje nádobu ohawnosti w nádobu cti a

žalíhoj Božího. Bělegši nežli svůj byl Naaman
 wystaupiv z Jordanu: takť právě bývá i hříš-
 níž wystaupiv z kaupele nového narození. Proč
 by ginať byla tak veliká radost w nebi nad hříš-
 níkem, poťání činjcjm? Tam se giž nehledj na
 geho pád, nobrž na geho powstání, ne na geho
 provinění, nobrž na geho slzy." Pan farát mlu-
 wil gessťe dále o lásce Boží k hříšníkům, za něž-
 to syna svého Bůh dal, — o lásce Synově, genž na
 kříži ruce i srdce otvírá a podává, aby na mi-
 lost přigal wšedny, gižto důwěrugjce se w něj
 autočistě k němu berau.

„Tomu wšsemu, odpowěděl Budimog, gá
 wěřim, kdž kagicj kagicnost swau skutkem, t. g.
 ctnostným životem dokáže; to ale bohužel o mně
 neplatj!"

Pan farát mluwil dále: „D to ty se ne-
 staren, zdali Bůh rozeznává pravdu ode lži.
 Dnt prohlédne twé wnitřnosti, a wjwšsedko. Per-
 nau wůli přigjmá za skutek — smyšlenj za či-
 něnj. Dey se tedy opravdowě na poťání, a setr-
 wey! Komu on se ljbj, ten zagistě ljbj se i gemu.
 Kdo giž nižádné wůle nemá nežli geho,
 tenť gest s ním spogen, a kdo s ním ga-
 ko gedno gest, ten bude spasen. Budiž s
 ním šgednocen we wjře, lásce a důwěrnosti, a při-
 gmeš ho hodně při wečeri Páně, gežto gest ga-
 ko zástawa ku pogistění wěčného života." „Kdo
 mne gj, prawil, bude žiw na wěky. Kdo
 w lásce ostává, ostává se mnau a gá
 s ním." „Tak hle tedy giž tě nic od něho od-

laučiti nemůže, ani minulost ani budoucnost, ani v životě ani v smrti." —

Tato slova konečně dala mu úplné důvěry, a on přigal s obzvláštní pobožností a s odezdáním se Spasiteli svému pravý pokrm na cestu věčnosti. —

Nyní ostal chvilí o samotě, povolil docela citu, klaněl se, děkoval a obětoval se. Potom pravil panu faráři: „Nyní jsem připraven. Milost Boží mě posílila, že snesu zasloužený trest s křesťanskou zmužilostí. Stať by mohl ještě zločinec žádati, aby na měkkém lůžku, přirozenau smrti umřel, gelikož Kristus Pán, on spravedlivý, neyhanebnější a neboleštnější smrti umřel? gelikož na tisíce následovníků jeho z lásky k němu dobrowolně mučednické smrti se podrobilo, sami si jí zvolivše? — Ne, Spasiteli můj, a vy svatí mučedníci! mně se stává příliš mnoho cti, že umírám tak lehku, bezbolestnu smrti!"

U takovém smeyšlení setrval Budiwog, a ještě více se v něm posílil neustála u modlitbau, gižto mu pan farář předjíkáwal, trwage s ním celý den a celau noc. Gelikož spáním a gjdem giž opowrhl, mage to za hřích, starati se ještě o tělo, a těch několik okamžení žiwobytí svého gináce než s Bohem ztráwiti, tedy mu i pan farář tu oběť přinesl, že se od něho giž nezdánil.

Druhého dne ráno o devíti hodinách wyprowázal ho na popraviště. Přigda tam, a wšseobecného rozhrěšení dosáhna, měl za to, že by bylo

dobře, aby dřive, než skončí život, gjmž mnohým bratrům pohoršeni dal, několič porozbuzujících slov k nim promluvil. Vypravoval zkrátka, gač se svých bludů dopustil, gač se konečně obrátil, a dal všem rodičům opravdové poučení, gač spása děti gegich w ručau gegich gest,— geliž wšedko přigde na křesťanské bohabogné vychování; že genom toto ctnostné lidi wzdělává, a gen ctnost k blaženosti wede.

„Co se mne týká, pravil ku konci, gá bohužel ani z mládi tauto cestau weden nebyl. Zuby mé nestěsti na zemi; a gestliže věčnému zahynutj ugdu, tedy mám po Bohu gen mé nábožné tetě za to děkowati, a onomu poslu z nebe, gegž mi milosrdnstwj Božj gesttē w těchto poslednjch dnech poslati ráčilo, aby mě tač ržkage na prahu pekla zastihlo, a z hrdla geho wytrhlo. Na rodiče naržkati nechci. Bůh gim buď milostiw! Budeť gim těžko dosti, před saudem Božjim se zodpowjdati, a winu se sebe swrhnuti, gjž gá i má nestěstná sestra zkaženi gsme. Pro zatjm se pokládám za štěstěného, že trpjím trest smrti; tjm že za své zločiny pokánj si odbudu, a tač uražené nebe gačož i pohoršenu zem smjřim. Toho se naděge modljm se: Dťe odpust— buď mi milostiw, ubohému hřjssnjku!“ —

Tato slowa mluwil s tač nepomatenau pamětj, že se bylo co diviti. Gesttē gednau panu farári poděkowaw, a w tichosti krátka modlitbu wykonaw, požádal poprawnjho sám, aby powin-

nost swau konal.— Tento dal ránu, a—duch geho se wznesl ku věčnosti.

Budimogowo se obráčení wzbudilo welikau pozornost, a geho poslednj se zachowánj wseobecné pohnutj. Mnohý zatvorený hřissnjš sebau zatrášl, a na pokánj se dal. Zekloť mnoho slj autrpnosti, a sotwa bylo člowěka, aby se byl s njm nesmjřil, gaťkoliw hořce před tjm weřegná newüle proti němu se byla wygáďřila. Celé to množstwj lidu wzdálilo se we wšj tichosti a zamysšleno s po-prawisště.

Druhý den měl pan farát Dolanský slaw-nau mšš: za odpočinutj dusse Budimogowj, a na to tať zaujmagjčj řeč, že se o tom w celém okolj mluwilo. Také působila na neywětšj část posluchačů, zwlásště pať na mládež welmi spasně. Zancjřna, toto hrdlo záhuby, gežto giž tisjce bylo pohltilo, od mnohých nawždy gest opu-šštěna, a za to odpolednj služby Božj pilněgi nawšštěrowánj, a tať wšseliká pokautnj wečernj společnost zcela rozwedena.

G. Gať Swatawka s Bohem se smjřila, a za hřjchy swé došti učinila.

Prwnj, na čem nynj Swatawce neywjce za-leželo, byla myššlěnka, aby celo žiwotnj z po-wěď wykonala, k nžžněkolik dnj zatjm se byla při-prawowala. Rodiče swé giž byla prošila, aby gi prominuli, oť ge podwodem a křádežj přivedla, gelikož toho nawrátiti nemůže. Za to sljbila, že

budaucně tjm snažněgi bude pracowati, a s nepsprostššim statstwem ráda se upokoj. Za wsecko hoře, co gim byla způsobila, od nynjčka wsecku práci wynaložila, aby swým dobrým chowanjm tjm wětššj radošt gim dělala. Tiť také s tjm byli docela spokogeni.

S Bohem nynj hleděla, ne gačo se dřjwe častěgi bylo stalo, gen na polowic, nobrž zcela a wsestranně se smjřiti, dle příkladu swaté Márij Magdaleny a giných kagjicjch swatých, gižto swěta nawždy se odřeķnauce, Bohu žiwot swúg obětowali. Dřjwe, než se odebrala k sw. zpowědi, rozgjmala gessťe, před obrazem ukřižowaného Spasitele kľějc, opravdu swau newděčnosť proti Bohu, a prolěwala hořké slzy ljtosti, zwláště pak proto, že tak mnohým, láskyn plným wyžywánjm dobrotiwého Spasitele gen wzdorowala. „Ach, wzdychala, bylať bych owšem zasluhowala, nawždy zawrženau býti! Negsemť hodna, milosti mjiť u Boha mého. A wšak nekonečné gest geho milosrdenstwj k hřjššnjkům, nesmjrné geho showjwánj. S, Spasiteli můg, doben mi myšli, abych zraků swých z této hlubokosti bjdy mé k tobě pozdwiwnauc, nowé naděge nabyla. Nechcešť zagistě, aby ohnutá třtina zcela se zlámala, nobrž aby se zase narownala. Protož nowau úmluwu s tebau učiniti chci. Swěta, a což geho gest, chci se od nynjčka zcela odřjci. Žádostem smyslů a žiwota chci gačo odumřjti a wsecku sílu na duššj wynaložiti, a wsecky audy těla twé swaté službě obětowati. Cokoliw se okolo mne nacházj, k tobě

mě wediž, coby mě pať obwádělo, toho nebuď. Nižádná práce nebude mi těžká, nižádné utrpení hořké. Obrat mě, ó Pane! za nástrog dobrého, a užjwey až do posledního wzdechnutí! Požehney tomuto swatému slibu, gegž obnowugi před tebau a weškerým stwořením, a deňž, ať geg milosti twau wěrně splnjm." —

W takowém smenyšlenj wyřkonala Swatawka swau pobožnost, a Bůh gi přigal, mage w ni zaljbenj. Srdečně potěšena gfauc, odcházela z poswatného mjsta saubního (od zpovědnice), a okuřimssi zase gednau we swaté wečeři Páně dobrotimosti božské, wracela se zcela uspokojena do swého obydlj nazpět.

Nynj celau péči swau k tomu obrátila, gať by blaho šioé zachowala, wášně swé přemáhala, a život swůg ze základu spravila. K tomu konci uwešla zase takowý pořádek doma a we swém životě, gať někdy zachowávala, přjsně modlitby dennj a čtenj swá wyřkonávala, a še Swatawau w mnohem srdečněššj a perwěššj přátelstwj wešla, nežli bylo někdeššj. Rodičům činila, co jim gen na očjch widěla. Ludmila se mohla docela na ni spolehnanti a zdravj si hleděti. Swatawka šla wždy poslednj do postele a prwnj z postele. Dbstárowala celau domácnost, a dáwala na wšecko wšecko možné pozor, každé přjležitosti štetřjce, gať by rodičům radost způřsobila.

Abj marnost swau zcela potlačila, a na ztramě si ugnula, odložila swůg dosawádnj štrug, a způřsobila si neyšprostššj ššaty, gaťymiž by se

šotwa chudá ná dennice spoľogila. Gelikož ale rodiče neradi widěli, gať wsecko přepiatě wywádj, podala se gegich žádosti, a šatila se přislussně stawu swému, gednodusse a čistě. Pohoršsenj, gežto mladým djwčkám ginďy dáwala, hleděla nynj přjkladem wlastnjm, gaťož napomjnanjm ke ctnosti, wýstrahami před zlym, kdekoliw se přjležitost genudála, dle možnoshi napraviti. Takhle se Swatawka cjtila gaťo nowě zrozenau a šťastnau. Swaté osenj, gežto bážen Božj od dětinstwj do šrdce gj nasela, a na něž oštrý mráz zimnj byl padl, swižněgi nynj zruštaló než ginďy, a přinášelo w h b o r n é o w o c e. Šsenj pať toto swlažowáno bylo hogně rosau slzawau wšselikých nehod a protiwenswj, gežto gednať co přirozený frešť na hřjch následowaly, gednať wěrnost kagicnice zkausseti, a ctnost gegj powýššiti měly.

Rychle zruštaló a pozdwihaló se owoce křjže Páně, gegž s opravdowě křšťanským zapjránjm sebe denně na ramena swá bez reptánj wzkládala; neboť nezapomněla nikdy, gať mnoho powinna gest, máli za swá weliká poblauzenj Bohu žádosti učiniti.

Snadno si můžeme pomysliti, gať Bělinka, gšauc wjtězswj swého nad Swatawkau namžďy gista, wsecko toto gegj si počjnanj přigala. Rozhněwalat se welice na to, že se každé přjležitosti wnhybala, kde by se byla mohla s nj segiti. Pročež se počusila cestau pjsenj se s nj smluwiti, a tu wsecku wýmluwnost swau wynaložila, aby gi k obnomenj gegich předesslych spolků přivedla.

Swatanka gj z počátku ani odpowěbėti nechtěla; awšak rozmýšlívši si to dobře, měla za swau powinnost, aby swau spoluwinnici na staro dusse gegi se wšij opravdowostj pozorňu učinila, a možnáli bude k poznázi gi přivedla. „Gať šťastná bych byla, pomyslíla si, kdy bych psaním swým srdce gegjho se dotkla, a k zpamatowánj se gi přivedla! S gať bych Boha denně o geho swatau milost prosila, aby gi wždy wjc a wjc oswjtiti a zcela naprawiti ráčil!“ — Psaláť gj gšauc plna swaté horlivosťi. Ne aby byla swůd-čyni swé něgakau winu dáwala, ale dala gj au- trpnost na gewo, a celau winu gegj přewráceno- stí wrhala na gegj zanedbané wychowánj. Pať gj ukázala, gaťá nebezpečensťwí na ni čekaj, neo- pustjli cestu, na nž bratr gegj před očima gegj- ma w záhubu upadl, a wšičěni dčjwe nebo poz- děgi za njm se dostanau, kterj tauto cestau křá- čegj. Předstawila, gať gi ž nynj beze wšij o- prawdowé radostí a w newážnosti žige, gať se gi gedni bogj, gať druzj gj pohrdaj, — gať ko- nečně žiwot tento křátký, smrt gistá, saud stras- ňý gest, kdežto nižádné wýmluwy mji moci ne- bude, gestliže takowých wyžyránj k poťánj wšij- mati si nebude.

Takowých a podobných wěcj, které by gj byly hnauti mohly, stawila gj žiwě před oči, a ugistila gi, gestliže se obrátj, ona že w přátel- stwí a sautrpnosti pevně setrwá. — Než to wšse- čto bylo na žmar mluweno; ano práwě naopak to působilo. Bělinka se náramně rozhněwala, že

gest Swatawka tať smělá, a se opowázji, gi powučowati. U nemohauc se nadjeti, že s nj dále co porjdi, zamenšlela pomstu, a pronásledawala gi.

7. Swúdkyně Swatawčina proměnj se to gegi pronásledowatelkyni. — Swatawka se mstj láškau.

Bogje se Bělínka, aby Swatawka gegi powahu a zpusťlost swětu neoznámila, hleděla, aby gi předěšla, a swědectwjm gegjm wjru odgala. S opowázila se o nj mluwiti, co nejwjce gi zlehčugje, a ošočowala gi wssude, kde gen mohla. Swatawka to sic dost brzo zwěděla, a wssak se gi niťterakž nezprotiwila mlčjc a trpjc. „Pocitugi gen metlu, prawila, kterau sem gji sama upletla, a pykám právem.“ Dstatně gi ani nenapadlo, aby se rovným odměnila. Mobrž se ugala sočyně swé, a wymlawala gi, anebo zpráwám, kterěž gi docházely, uwěriti nechťela. Takomé se chowánj bylo by mělo utrhatelkyni odzbrogiti. Než kdož nezná mstu rozhněwané pynch a marnomyšlnosti? Což učinila wssěcko Bělínka, aby gi žádost učinila?

Přisstj neděli šla do kořtela, což owšsem málo kdy činila, a po skončenj služeb Božjch čekala u wrat na swau starau přjtelkyni. Když tato wystaupila, promluwila s přetwárenau přjwětiwostj takto: „Swatawko, nechťela byš mě dnes trochu nawšstjwiti? Měla bych s tebau něco důležitěho mluwiti.“ Swatawka odpowěděla we wšij škromnosti, že gest gi lito, že nemůže gegi žádosti

po vůli býti. Tím se rozpálila uražená pýchá Bělinčina, a vypuřla u přítomnosti hrnaučjho se lidu z kostela w nehruubšj nadávky. „Gať, kričela co z hrdla mohla, ty peyššo nadutá, ty se máš za mne styděti? Neměla byš býti ráda, že s tebau Budiwogowa sestra gessťe mluj? Hledte tu lichoměrnau. Giž nenj dosti, že chce na swatau hráti, gessťe chce giné obraceti! S tať hlau-pá nenj Běla, aby se dala fariseyřny mániti. Gá tě znám lépe, hanebná děwko! Dobře máš, že se sřowáváš. Než še wšjm tím twým pře-twárenjm a swataušřlowánjm nepřemluwješ swět, aby zopomněl, žeš wražednice bratra mého. Ano, i to ať swět wj, že gš zloděgka, gežto giž po dlahý čas w domě rodičů kraděš, aby se kažďh měl na pozoru před twými dlahými prsty. A gestliže ty, swataušřku! gessťe se nehanbjš, powjm ti třeba gessťe wjce.“

Swatawka stála mlčěny gaťo omráčena. Mnozi zwědawj a že šřkody a nessťestj se radugjcj, byli by rádi widěli, aby i ona mluwila, a gessťe wěššj podjwanau způsobila; ona wšřať měla na tom dosti, že si šřzjcj oči utřela. Tím se ta ljtice gen gessťe rozwtělila, tať šice, že i rukau na ni sáhla. To ale wšřecěny diwáky pobaurilo, a geden z nich mršřnul Bělinkau tať, že i hned nosem šřwacegjc omdlela. Prwnj, genž gj řu pomoci přisřpěl, byla Swatawka. Umnyšři gj obljećeg wodau, gi dotud občerstwowala, až se zase docela wzpamatovala. Šdyž pať procjtiwšři w náručj pohaněné dobrodi-

telkyně se spatřila, odsřčila gi od sebe, a pustila se z nowa do nadávky. Tu giž reptali wšickni na hlas. „Nynj gest patřno, prawili, která strana gest nezwinna. Tento beránek tady nechal by se mučiti, a ta wlcice by oběť swau raděgi rozšápala! Pryč s tau wžteklicj! zacpěte gj hubu!“

Abj Bělinku před nowým násiljím uchráníla, a tomuto pohoršlivému wýgeru konec učinila, přewzala Swatawka slowo, řkaut: „Memohu zapjřati, že mnoho prawdivého o mně powěděla. Dna krwácegcj wina ležj owšsem na mně; neboť kdybych se nebyla dala swěsti k tanci, nebyla by nijádná pūtka z toho powstala, a ne gen Budiwog, ale i Wacek byl by gestě žiw. Tak též prawda, že gsem rodiče swé okrádala, a gim mnoho hoře způsobila. Také gsem swau lehkomyslnostj a strogirnostj celé osadě špatný přjklad dala. Z toho wšeho musjm se před Bohem wyznati. Gen to gest lež, že se přetwarugi. Bůh sám neylépe wj, gať gsem se upřjmně na pokánj dala, a se wynasnažugi, giný žiwot wěsti. Protož nadávky: Swataussku, hanebná děwko atd. mně nenáležj. Odpust Bůh Bělince, gá pať nařjkati nebudu; neboť gsem wšefcko to zaslaužila, a protož gsem si gen tolik silj přála, abych to dobromyslně snesla.“

Takowé se zachowanj zahanbilo Bělinku wjce, než kdyby byla Swatawka i gj gegj zrcadlo ukázala, a ublžženj ublžženjm splatila. Toť bylo že a w é u h l j n a h l a w u g e g j, gehožto působenj sice tu dobu necjtla, gežto ale pozděgi wždy wjce a wjce srdce gegj rozpalowalo. Gestliže gestě co bylo

co by na dušši naštrž zkaženau spasně působilo, teby to byla gediná láska plná pokora Swatawčina. Přiznala se pozděgi w skutku několika osobám, že hanebně gednala s tauto dobrou dívkau, a od toho času že zůstalo bodadlo w dušši gegj.

Diváci byli sšchetnau myslj Swatawčinau tať k dobrému pomzbužení, gačo se z drzosti Bělinčiny horššili. Tato se konečně na autěť dáti musela, aby bita nebyla. „Swým vlastnjm gménem, pravila gačáši staričká matka, chce ta hanebnice oběť swau przniti, gačo by ničdo newěděl, že tuto newinnau do osidel swých wábila a zamedla, a zloba gegj gen odtud pochází, že gi wězeti neostala. Menjli prawda, tázala se nynj Swatawky, že gste s tauto osobau denně okolo domu chodjwala, a s nj welmi tagně gednala? Pamatugte si to, buď wám to wýstrahau: Kdo ljhá mezi otruby, přichodj swini pod zuby. Dprawdomá láska gen mezi dobrými se nachází, a bez ctnosti neu j přátelstw j.“

„Děugj wám, dobrá matko! pravila Swatawka, na wasse slova nezapomenu.“ W tom okamženj popadla gi Swatawa za ruku, přicházegjic poslednj z kostela. Ušššewšši, co se bylo přihodilo, welikau bolest z toho měla. Předce wššak myššila, že by gegj kmotřičce, gelikož se tať sšchetně zachowala, toto wěregně wykřičenj wjce k cti nežli k hanbě bylo.

Swatamka ale byla sama s sebou méně spokojena. Ach, milá kmotra! gestte gsem daleko od cjele. Snestat gsem vyčjtky Bělinciny s malým zapřením sebe. Kdo tak těžce nese ublíženj, a w tu dobu, když se pokořj, takový nepokog cjtj, tent se sotwa gestte s abecedau křestanské spravedlnosti seznámil. Ddkud possly ty slzy, gichž gsem zadržeti nemohla? Ddkud ta přepiata citlivosť a to bážlivé se zastávánj? Ach soběctwj gest u mne gestte w plné žiwosti! Zdaž bych nebyla měla raděgi mlčjc trpěti, a Bohu děkowati, že mi tak brzo příležitosti popřál, abych mohla aspoň za částku winy své pokutu si odbyti. Učkolim nebylo wsecko prawda, co Bělinka řekla, předce gestte gest mnoho, co neřekla, ano co ani neměděla, a protož mě gesttemnohem méně černau představila, než gať w skutku gsem. Spasitel prawj: Udeřjli tě někdo w prawé ljece twé, nasad mu raděgi i druhého! Ach, gať vzdálena gsem gestte od toho!"

Swatawa odpowěděla: „Nikdo nenj nagednau ani zločincem ani swatým. Bůh ti gestte wětšjch milostj udělj, gestliže gich wěrně použigeš. Dstatně i ctnosť má swau mju. Učkolim často dobře gest učiněnou křimdu mlčky sněsti, předce někdy mlčenj by se mohlo považowati za tiché přiznánj se, a tak i dále pohorssenjm býti. W takowých případnostech býwá powinnosťj, abychom se s pokognau myslj a sprostými slowy hágili. Sám Spasitel liché obwiňowánj fariseů

od sebe odmrštil, a při wšelikhých příležitostech na hlas gewil boleš, kterau ctil."

"Spasitel trpěl newinně, pravila Swatawka, gá ale swau winau. Protož sem wynasnažim, abych chybu swau napravila, a Bělinku budu tjm wjce milowati, za ni se modliti, a wšeccko dobré, co mi možná bude, gi prokazowati. Doť gsem gi nynj dwognásobně powinna, gednať o mé někdegšji nepřitelkyni, doľud mé marnosti pochiebowala, a mě k žlému zawáděla, pať co mé nyněgšji přítelkyni, která mě kárá, swau hrubostj mé soběctwj křižuge, a k mému polepšsenj se přispjwá. Přjgemrěgi mi chutnal owšsem opogugjci med gegi slabké přjwětivosti; a wšsať hořký lěť gegi žlosti wyweđe přigatj ged ž dusse mé, a uzdrawj a žbawj gi usmrcugjci nemoci, ačkolim nepřjgemně chutná.

8. Swatawka dřjwe pro weliké štěstj určená, uspokoguge se nynj tjm, že si bere chuděho nádeničkěho syna.

Tať rozmlawagjce přišly domů. Rodiče giž byli o události té slyšeli, a rmautili se ž toho welice. Wědelit dobře, gať mnoho trpěla powěst dcery gegich, a že každá nowá šwrna obtjži gegi budaucj žaopatřenj. Ludmila giž byla pro hospodářstwj nedostatečná. Tať Wogtěch ctil břjmě domácnosti denně wjce, a taužil po pomoci správneho žetě. Přitom bylo gegich bá-

ženj, aby dceru swau aspoň, to gebinké bjtě, šťast= nau učinili, a gi tedy tať hned každému nedali.

Dokawad Swatawka Bělinku neznala, neby= lo zagisté w celém okolj mezi mnohými ani geb= noho mladjka, genž by si byl nepřál, gi někdy za swau manželku mjtí. Welmi wážný, zámožný muž, gsa správceu hospodárským u pana Dpatrného, giž si gi byl pilně wssimnul, a gi pro swého gebi= ného syna wywolil, gehožto lásky hodné vlastnosti pochybawati nedaly, že by Swatawka dostanauc ho, šťastnau manželkau byla. Giž milostivé pan= stwo o tom wědělo, a bylo s tjm tať spokogeno, že mladému Lipowskému službu po geho otcí a tu milost sljbiło, že celá rodina wezme, podjlu na této swatebnj weselosti.

Bože můg, gať se to docela smutně obrá= tilo ! Když pať Swatawka začala s matkau se různiti, marnosti a strogiwosti hleděti, a podezřelé rodině se připogowati, začal se starý zpráwce o swé zaměření i hned báti. — „En, wzdycháwal, což gsem se s Wogtěchowau dcerau tať tuze meny= lil, a s rodičema též?“ Když potom Swatawka s lehkomyslnau Bělinkau mezi rozpustilými mla= djky na tančjrnách se ukázowala, a wšude se o gegj surowosti mluwilo, gižto si proti matce do= wolowala, tu bylo s budaucj panj správcowau konec. Na gegj mjsto byla zwedená a bohata schowanka z Božkowa zvolena. Nynj k tomu přišla konečně událost s poswjceneckým tancem w Luňowicjch a wsse, co s tjm spogeno bylo. Zpráwa o tom naplnila celau rodinu správcowu ošklivosti

Ě Swatawce, a dala jim gaffi přjčinu, aby se o brzkh sñateĚ mladých lidi postarali, a wšsemu gegich cti sškodnému mluwenj se wyhnuli, ědy by snad o zamejššleném něĚbegššim záměru něco se bylo rozhlásilo.

S, ědyby byl otec WogtĚch gen něgakĚ zdánj měl o sšěstj, ěteré se žĚkwĚtagjci dceři geho strogilo, oĚ že by se byl pečliwĚgi staral, aby gi přede wššj zĚlau spoleĚnostj a před gedowatým puĚhem swůdnictwj zachránil. Ach! gaĚ mnoho hřĚššj slepá láska rodiĚů swým promjgenjm. Smutná autlost, gežto toliĚo o přjtomnau dobu, gen o to, co tĚl:sným náĚlonnostem gest přjgemné, neustále pečuge, nehledic na budaucnost a na opravdowé dobré dĚtj, ěterá uĚrutně wlastnj rukau sšěstj gegich bořj, gežto jim byla Prožřetelnost božšĚá připrawila!—

Ědyby se ani neššĚstj s Budiwogem a WadĚm nebylo přjhodilo, giž by byli měli lidé dosti co mluwiti o Swatawce. GaĚ se něĚteré w:ci djwĚkám tohoto wĚku nerády odpausšĚgji, gaĚ ěolifráte malá nerozwmáženj pro celý žiwot náššĚdky mjwagji, gest ěaždému známo! —

Swatawka giž nemohla mĚti nabĚge Ě něĚĚmu znamenitému přjgiti. Gegj se obráĚenj nemohlo w oĚjch swĚta gegj ššworny zahladiti, gimĚž powĚšš swau zneĚiššila. Protož taĚĚ otec gegj na nic giného nemyššil, než aby gi stateĚ odewzdal, a gi za něgakĚého, třebas Ěudého, ale ššpřáwného muže prodal. Nebyloť mu to

těžko, gelikož Swatawka starou swému porozumj-wala, a při swém nyněgšjim smenššlenj wjce na bohabognost a ctnost swého budaucjho manžela hleděla, nežli na jiné věci, na něž se ginať oby-čegně weliký ohled bere. Bylaby raděgi zcela swo-bodná ostala, a welmi se za šťastnau pokládala, kdyby byla za nebožku Růženku do kláštera Zlo-wického přigata byla. To wšak se nescrownáwalo že žádostj gegjho otce, genž by byl nerád widěl, aby geho wýborně zřizeny statek do cizjch rukau byl přissel.

Dle geho wůle spravowala se Swatawka. Gemu odevzdala také wolenj budaucjho zetě a manžela, a to připadlo na nádennického syna, Konráda Pokorného z Podlesj. Byltě to staršj bratr oné djeňky, která co dítě gdauc do školy nohu zlamala, w domu Bogtěchowě se wyhogila, pozděgi na Dolanské škole wychowána, a potom někam do swěta osudem zahnána byla, že se o ni giž nic neslyšelo.

Tento mladý muž slaužil co zahrabnický to-waryš na panském statku w Květowicjch, bljzko Podlesj, a gať se powjvalo, wázili si ho tam pro geho pilnost a tiché se chowánj welice. Plesalť radostj, slyše, gaťým štěstjím Bogtěch ho obmyšlil; toliko se bál, že dcera geho, o věci té gestě ničeho newědauc, a gen na welkau od nedárna hrage, nebude s njm spokogena. Slyšeltě owšsem, gať welice se změnila; ale práwě gegj nyněgšj přepiatá, gať si představowal, nábožnost, dala mu příčinu, aby si to porozmyslil. Neboť z ohledu

toho znal své vlastní slabosti, a aby se dobře řeklo, svou nehodnost. Nic méně dodal si myslí, a vynasnažil se, aby svým se chová-
njm náklonnosti dvůrciny si získal. Přicházeli pod
velikau záminkau do domu, a aby mohl konečně
denně přijíti, nabídnul se, že bude spravovati
zahradu u domu, a že se jí řídí pravidelně,
vezma si zahradu ve Květovicích za vzor.

To se Swatowce welice zaljebilo. S velikau
radostí hleděla, negfau co domácí zahradnice v
té věci neznáma, gať kusy země denně zpracuje,
gať krásné řady zřídí, a gať v krátkém čase
celá zahrada novau podobu dostává.

Oddělení na stromy bylo rozšířeno. Všechy
nezdravé, špatné a z hušťa stogicj stromy byly
vykopány, a za ně tříleté i čtyřleté stěpy v pra-
videlné od sebe vzdálenosti nasázeny, a sice nej-
významnějšího a nejvyššího druhu, gať se
sám ve své stěpnici byl vychoval.

Kuchynské oddělení dal ohraditi vysokým
plotem z latí, a tu nasázel nejpěknějších očko-
vaných smrků (karelných stromů), gabloňových,
hrusťkových, slivových, švestkových, třesňových,
višňových, broskvových, merunkových, vlastních
sliv a giných křovin té přiměřených ovocných
stromů. Na tři kroky od hrady zřídil chodbu, a
tu mezi chodbau a hradbau nasázel květin a roz-
ličných dílem užitečných dílem vonavých bylin. Dstat-
ní prostrannost rozdělil na čtyři stěpné části, oddělil je
chodbami pískem posypanými. Každá tato část mě-
la deset záhonů, na nichž bylo nasázeno dílem

salátu, rozličných řep, okurek, ředkve, karviolu, hráchu, bobů, dlemb cibule, oslegchu, petržele a jiných kuchyňských bylin a vaření. S ohražením a okrášlením záhonů v chodbách vzal gahody a růže, a mezi ty zase karaviáty, tulipány, lilie a jiné zamilované květiny.

Swatavka byla vždy rozkošně opogena, kdykoliv se na to podívala, newědauc, máli se více Konrádově pilnosti nebo geho umění ve vzdělávání půdy diviti.

Wěřic a frownawagjc malé s velikým, myslila si, že by se hodil také k polnímu hospodářství, a tak že by statek gegi do svělejšího gestě stavu přivesti mohl. Gelikož i v ostatním dobré vlastnosti prozrazoval, slusného zrostu a přigemného oblíčege byl, a mimo to bratr oné milované hodné Boženky, gižto giž nebožka Růženka co dítě welice milowala, tudy newiděla nijádných překážek, proč by mu k zahradě i také hospodářství a konečně i sama sebe neswěřila. Genom newiděla, gať by to měla zaměstti, aby to i gemu i rodičům swým oznámila.

Tu jí šťastnau náhodau otec sám pomohl. „Swatavko, promluwil k nj gednau, gať se ti ljbí náš zahradnjí? Gá mám toho člowěka rád. Menjí třeba, abych ti ho chwálil; vždyť ho widjš sama a také práci rukau geho. Dwssemť gest chudý a sprostého rodu, awšsať nezmenjmlí se, na to ty právě tolik dbáš gaťo gá. Za to není newzdělaný, gest způsobný, wšselicoš umj, a přitom, gať se mi zdá, dobře se chowá.

Gá bych ho wzał za zetě, kdy byš ty ho chtěla za ženicha mjeti. Wjě, že matka neustále postonáwá, a gá stárnu, a taužim také po odpočinutj. Proč se máme déle lopotowati? Dsš obstarána."—

Gakkoliro přjgemně zněla řeč tato otcowa w ussich Swatawčinných, předce se nechtěla w ničem překwapiti. „Milý otče! prawila, žádost mých rodičů gest mi zákonem. Mohla bych tedy tu chwjli své swolenj dáti. Wssak wy sám nechcete, abych tento důležitý kroš gináce učinila, nežli š náležitým rozwáženjm. Protož nebude snad wám to mnoho, wyžádámli si osm dnj na rozmyslenau.“

Wogtěch gj w tom ob srdce rád swolil, a Swatawka se radila gestě ten den š matkau a šmotrau.

Magjc šmotra Swatawa w Poblešj i we Swětowicjch známé, nabjbla se, že bude hleděti, aby za osm dnj wssacko zewrubně zwěděla, co se o Konrádowi mluj. „Ano, prawila Swatawka, to ubělyte, a paš se š prawdau přede mnau netagte. Wassj rady budu šsetriti, co swatých slow. Musjm se wám upřjmně wyznati, že dosawád Konrádowi přegi. Wážjm si geho wycwičenosti a geho tiché powahy. A wssak ráda bych wěděla, co se týká hlawnj wěci, bez něj manželského domácjho šstěšj nigakž štáti nemůže, totiž žd ali gest w skutku nábožný, neboli se gen tak stawj, t. g. ždali se přjznáwá š Bohu a geho swaté cirkwi. Gestliže se muž Boha nebogi, a geho swatých přikázanj nessesřj, co může žena od něho očekáwati?“

9. **Gaťá láska činí manželstvo šťastným ?**

Milá Swatavko! odpowěděla kmotra, to ti giž twé srdce prawj, ačkolim gsi gestě ničeho takowého nezkusila; což teprw když se we swětě trochu poohlédneš? Ach! gestliže manželé se nemilugi w lásce swaté, t. g. w Bohu a pro Boha, tuť gest láska gegich gen pomatenost smyslů, pocházegjci z nespořádané tělesnosti, a z takowého mámenj brzo člowěk se wyspj; a takowá láska přecházi we lhostegnost nebo i w nenáwist. Takowými manžely pohráwagj wásně gako mječm, odporugjci samy sobě. Potom giž není na swornost co pomysliti, a bez nj — gať se budau moci protiwenswj žiwota a obtjžnosti stawu snesti? Protož u některých manželů giž prwnj neděle powstává omrzelošť a obogstranné teyránj. Manželské štěstj tluče se pěstj.“

Gen bohabognj manželé wyššj láškau se milugi, gežto stává buď sama bez tělesné, anebo aspoň tautowládne, a oněch possetilostj a neprawostj střeze, do nichž tato obyčegně sama člowěka uwrhne. Uznáwagjť a pwwážugi se obapolně za djetky Boží, gežto w sobě gen Boha milugi, a w Bohu spolu sworně setrwagj, a to na wždy we wšlech okolichnostech; neboť láska tato nezakládá se na bohatstwj nebo zdrowj, aniž gi chudoba nebo nemoc nezawrtká, onať ostává stegnau, staňte se změny gaťekolim; nic nemůže tať se milugjci rozlaučiti, neboť Bůh sám ge spogil. Gaťože gen takowá swatá láska duchy oblažuge,

tať též na ni štěstí manželstva spočívá. Budiž, že mnozí i nábožní manželé s tělesnou láskou z ačj na gi; předce zagisté u ni neostanau, neboť po ni teprv co po řebříku k lásce nebeské a trwagj se wznesau. Dať napomáhá staw ten gegich ča snému štěstí a býwá též wychowatelnau pro wěčnost.“

„Swatawko! milovaná Swatawka, tedy gen nábožnému muži můžeš se swěřiti. Pamatug si to dobře! gen takový může a bude tě s opravdowau, čistau láskou, t. g. w Bohu milowati, — gen takový bude si tě wážiti, bude tě ctiti, — gen takový bude se tě we wšech okolnostech, w radosti i w žalosti upřímně držeti, a nezrušenau wěrnost až do smrti zachowáwati.“

„Protož ačkoliv se ginať do takových záležitosti neráda mýchám, předce tehdaž z lásky k tobě za wyzwědačku se dám, a s tau neupřísněgšji swědomitostí ti poslaužim, gelikož na tom twá časná i wěčná spása záležeti může.“ Swatawka stiskla své sšlechtné kmoťre ruku, a slzy se ro- nily po lících.

„Ano, kmoťra! zwolala Swatawka, buď takowého muže, gaťo prawjte, nebo — žádného.“

10. Hrdiněká oběť dítwčina.

Po osmi dnech přinesla Swatawa následujicj zpráwu: „Konradowu pilnost a lásku k pořádku w geho zaměstnánjch, geho schopnosti a u- měnj každý sprawedliwě chwálj. Daťe se newj, aby se

byl něgakých wšstupků dopustil, aneb hrubších wášíň na sobě wyzradil. Ale před tím ho dořwad wíce geho nedostatečné a odwiřlé okolnosti zachowaly, nežli nábožnost a swědomitost. Gestliže někdy dořáhne swobody a gměň, tu že gest se co báti, aby se nepoddal náklonnosti swé k pití a hránj. Také přy mu způsobnost a tichost, gežto na oko dobře ukazowati umj, negřau přirozeny, ano=brž že gest drřnatý a prudký, zwláště řdyž wíce se napige. Přjčina toho gař se domenyřlegj, gest, že přišel přjliř časně mezi cizj lidi, řterjž ho k tomu neměli, aby pořádně řlužby Božj narostřrowal, a tař se w pobožnosti cwičiti nepřestáwal. Bohužel! že we řwětowicjch u řlužebnictwa gestě méně pozřbuzenj nassel nežli we předeřšlé řlužbě. Gedinj zahrabnjřkowi libé, ob nichžto celé swé wyžiwenj měl, byli lepřřjho řchowánj. Než, co tito swým řázánjm a řaránjm za celý řtyden wzřřdelali, to řkazila zaře w neděli lehřá geho řpolečnost popiřchowánjm a ausměřřřowánjm.“

„Že wřřřeho toho gest patrno, že řKonráb byl od narozenj dobrého nabánj, že ale řhynř směr geho wlohy dostaly, — že by se mu řnad, řdyby dostal lepřřjch řlij k sobě, řterj by ho dobře wedli, gestě zpomoci mohlo, pro řSwatawku ale že by to bylo owřřem ř pomysřřlenau, aby ři ho za muže wzřala.“

Takowé řpřáwy gi owřřem nepotěřřily. Pročěž se o to neřdyřjwe ř rodičema poradila. Wogřřech se domnjwal, že gest gestě řčas, aby se řKonráb polepřřil, a k tomu že potřřebuge p ř á w ě t a k o =

wých lidj o kolo sebe, gacj gsau w geho domu. Lubmila a Swatawa nechtěli dceři ani raditi ani zrazowati. Co prý by mohla učiniti, pravily gj, že by bylo to, aby se k Bohu o oswjcenj modlila, aby gj ráčil dáti poznati, co by gj k wěčnému spasenj prospěšné bylo.

Tri dni obětowala nynj Swatawka molitbě a giným cwičenjm se w pobožnosti, aby poznala nenswětěgšj wůli Páně. Čwrtý den prohlásila se swým robicům takto: „Milj robicowé! gá swau lehkomyslnostj gsem přispěla ku zřáze gebné dusse, a tať mám Stworiteli swému weliký dluh spláceti. Uchiť nynj, dobře to rozwážiwssi, dussi swau nasaditi, abych cizj zachowala. Bratr nábožné Boženky lhostegným mi nenj! A mně se zdá, že gá gemu také ne. Š mám za to, že gsem powolána, abych blaubicjho, na rozcestj ho potkagjc, k Spasiteli dowedla. Což by bylo z něho, kdybych ho klesnauti nechala? Častěgi gsem giž slyšela, gať mnoho může dobrá žena s mužem, ginať naděge plným, a wšsať zamedeným poříditi. Proč bych gá s Božj pomocj to také nemohla? A třebaš mě to i mé wezdegšj štěstj stálo, gen když bych za to nebe žiškala!“ —

Dtec, matka a kmotra byli tjmto zmužilým odhodlánjm pohnuti, a nepochybowali, že Bůh s nj gest, a také w budaucnosti s nj bude.

Dowědew se Konrád, že má Swatawka býti geho manželkau, nemohl se radostj ani wzpamato- wati. Uť swau tělesnau krásu a swé uměnj w za-

hradnictví gaskolinu nasadil, přebce cítil, gať weliķau oběť přináší mu Swatawka. To dokázal tím, co gegimu otci řekl, kdýž mu geho štěstí zvěstowal. „Wímť dobře, prawil, že, srownáwage se s nj, w každém ohledu gsem žebrákem proti nj, — a že mě také ctností a dusšewnj sšlechetností přewyššuge; ale přebce se nebogim, že bude se mnau neschastná. Mámť zdravé a silné rámě, kteréž gmění a nábytek gegi netoliko udržeti ale i rozmnožiti dowede. Srdce mé bylo wždy dobrého schopno, a w tomto stáť se mohu gessť ledačemuš naučiti, co gsem dosud zanebbal. Co gest u člověka wždy nepřesší, dobrá wůle, na té mi neschází. Wogtěse! zagistě by každý mladý muž Swatawku milowal, ale někdo, kdo by mimo srdce také několiķ tisíc zlatých a něgaký titul panský si přinesl, a na wáhu položil, neuměl by si gj tak wážiti, gaťo gá, kteréhožto obmenšší z prachu nízkostí powzněsti. Konrád níkdý nezapomene, co byl, a co gest powinen, aby se swé newěšty hodným stál!“

Wogtěch byl radostí gaťo u wytržení, slyše takowau řeč z úst zahradnického towarýše; a Swatawka se podbala, gsauc té přjgemné naděge, že to Bůh wšecko sprawj.

II. Zasnoubenci.

Konrád po ničem nynj dychtiwěgi netaužil, než aby se sūatek co neydrjwe slawil. Zatjm se

muselo předce gestě sem tarx lebacos pripraviti. Učkolim nyní zahradj práce byla dokonána, nepřestál Konrád Bogtěchůw dům nawšštēmowati. Myslel, že giž nyní má práwo k tomu; ano on se i nadál, že mu geho nastáwagjcej newěsta dá příležitost, aby s nj někd y na večer některau hodičku o samotě ztráwil. U wšak w tom se zmenšil. Swatawka právě o to se starala, aby pořádké někdo z rodičů s nima byl. Takowau nebůwěrau měl se škoro za uražena. S poprosil gednu příčinliwau sausedku, aby podlé příležitosti Swatawě powěděla, gať ho to bolj, a aby mu wymohla, by Swatawka takowau hanbu mu nedělala dále. „Oprawdu, pravila panj sausedka, Swatawka swau pobožnost a swědomitost tuze přehánj. Dnať to třebaš opravdu tať myslj; při tom by ale neměla zapomenauti, že Konrád giž není cizincem w domě, a swým se chowánjm wšsem zkušněným lidem dá příčinu a látku, aby si z nj a z gegjho ubohého ženicha smjch dělali.“

Swatawa odpowěděla: „Každý má swůg rozum. Co se mne týká, mám za to, že Swatawka dobře dělá. Mladj lidé, magjce a chtjce se wzjti, nezachowagj se wždy tať, gať to slusnost a mravnost žádá. Kdož nezná moc wášně a slabost člověka? Kdož newj, že i nejlepší klesli, nechraniwšse se příležitosti k hřjchu. Protož maudře dělá, kdo se gj wyhýbá, possetile, kdo se w ni wydáwá. Nepochybugi sice, že by Swatawka w každé zkausšce obstala, nic méné gedná maudře, že i stjnu nebezpečnstwj

a zdání zlého se zdaluge. Kdo dobře smyslí s sebou a s jinými, ten se drží slova Božího a církve svaté, a málo se stará o tak zvané zklusné lidi, kteří všim právem sami nad sebou by mohli plakat, místo že se jiným vysmjwagj.“

Tak musela panj sausedka s blauhým nosem po svých, a Konrád se musel ponejprw domyslet, že nebude tuze snadno swému slawně danému slowu státi, gelikož smyslenj geho a smyslenj newěstino tak tuze se lissj. Což mohl nyn lepššjho činiti, nežli okolnostem powoliti.

Při auřednj smlauwě swatebnj byl by Konrád rád widěl, aby si Wogtěch, gač se obyčegně děge, wymjnil, co se mu bude museti dáwati, aby starj wěděli, co magj žádati, mladj, co magj dáti, a tak aby byla každá přčina k neswornosti odstraněna. Wogtěch také na nic giného nemyslí; ale Swatawka žádala wenslowně, aby rodiče swé hospodářstwj po celý swůg žiwot podrželi, a djetky co poddanj jim getoliko obstarawali s tjm pogistěnjm, že gsau oni gedinj dědicowé. Konrád uznáwage a ctě smyslenj tak autlé cjtjcy dcery, swolil w to, spolehage se docela na známé giž mu smyslenj tchánowo a tchynino, gižto mu tak dobře myslili, gačo swé dceri.

Když se gednalo o swatebnj slawnost, tu se žádost ženichowa s žádostj newěstinau zase nesrownáwalj. Konrád se giž dlaho těšil na tento slawný den, a nadál se, negen že swau swatebnj okrasau w kostele wšedku pozornost na sebe obrá-

tj, ale že i co tanečnjš mezi hosty lešknauti se bude; Swatavka naproti tomu odřekši se již vsi marnosti tohoto světa, nechť těla o. okra se newěstině ani slyšeti, a tlačila na to, aby oba gen w gednoduchém černém štatu šli k oltáři, a aby Konrád vsseho šperkowanj nechal, gačhým se swatebnjci geho stavu obyčegně lešli. Šjm méně chťěla s hudbau co mjtí. Přenebezpečně obweselowánj tancem na wždyčny si zosšklwila. Uby tedy vssemu pokussenj a lákánj k tomu usšla, pozwala toliko neyblížšj přjbužné, aby gi k oltáři doprowodili a pač doma u rodičů gegich swatebnj hodny ztráwili, k ščemu se Lubmila již od několika neděl připrawowala.

Co se týkalo tohoto poslednjho, nedala si matka od dcery nic namluwiti; ginač by se byla i tato newinná šlawnost wynechala. „Swatavko! pravila, w tom musšš powoliti. Konrád opuštíl své newěstě k wůli swůg celý sen o swatbě; uť se tedy aspoň doma obweselj a še swými chudými přjbužnými gednau si pohowj.“

12. Swatebnj šlawnost. — Swatebnj pjšeň.

Tančiwá mládež a něgačý druh lidj, k. p. obadwa hospodštj a ginj dělali o této žebraččě swatbě, gač gi gmenowali, wšseliká poznamenánj. Zatjm ale šchwálili maudřj w tichosti gednánj rodiny Wogtěchowj. Wětegně ale chwálili Dolanáné newěstu, šlyšice, že rozdala hežkau šumu peněz mezi chudé celého okolj. Můželi se poblé množ-

stroj chudých sauditi, gižto se byli ze wděčnosti w chrámu Páně shromáždili, aby svým dobrodincům nebeského požehnání wyprosili, tedy by byla mohla Swatawka rozdanými penězi swatebnj weselost dwakrát obstarati.

Mezi slavným hodowáním kořenily se dobře strogené krmě weselými rozmluwami. Několik djweš a panj, gežto se byly we Bogtěchowě kuchyni strogiti naučily, wynasnažily se gačo o záwod, aby své od toho času učiněné pokroky w kuchazeň u Ludmily zkusily. Zatím předce celá austrata ani šestý djl neobnášela toho, co by se bylo za chatrné, dosti špatně připravené hodny w hospodě platiti muselo. Krom nápoje, koření a některých maličkostj nekaupilo se ničeho. Rozličné kusy dobytká a drůbež schwalně se krmilo. Zwěřinu, ryby, rašy a vzácné ovoce dostal Konrád za dar k swatbě z Swětowic. Wšlecko ostatnj měli sami doma.

Wšickni hosté byli weselj a welmi dobře se wyráželi. Gedni wyprawowali přjehody z dobrých starých časů, ginj se zase se wšelikými swatebnjmi propowjdkami a bagkami wyšktyli; a tač prwnj polowička hodů rychle uplynula. Mezi časem, než se po druhé ku stolu posadili, promádel Wogtěch hosti po domu, w chlewjch, w zahradách a w poblížěch poljch, aby takto poukázánjm svého statku co nejlépe ge wyrážel. Tu se wšickni diwili panugjcjmu wšude pořádku, přiměřenosti a čistotě, pač aurodnosti a bugnosti wzrůstu, gačož i dobrému wolenj druhů ploidin, mezi

nimiž si ovšem každý zvláště cizozemských rosim-
nul, an jim Bogtěch užiteč a požitel gich vyhlá-
dal. U wčelnice se zdrželi dlouho, a tam bylo
padesát nejkrásnějšich aulů w dlouhých řadách
nastaweno. Byltě Bogtěch w celém okolí gačo
wčelnj král, a uměl ta užitečná zvojrátka tač do-
bre obstaráwati, že se mu nikdo rovnati nemohl.
Powěděl jim obširně a důkladně, gač si přitom
wžby počjná, a dotíral na to horlivě, aby hle-
děli geho mnoholeté zkušnosti použiti.

W zahradách byl zase Konrád welice
chválen. Nowé sady zvláště se ljbyly, a to mu
dělalo welikau radost. „Wšak mě státn, prawil,
mnoho pctu. Gen tač ukradených chwileč mohl
gsem k tomu použiti, a tu gessťe weliká část gich
musela se ztráwiti přicházenjm i odcházenjm. U-
wšak

S chutj a láškau začjnáno,
Bez tje býwá dořonáno.

Zato se to tač wyplatilo; nenjli prawda
Swatawko? Za celé Kwětowice bych to nedal.”

Nynj natrhal Konrád s kwětných záhonů,
gežto sám byl zřidil, nejnežnějšich a nejkrásněg-
jšich kwětin, upletl mžikem přemilý wěnec, a
položil ho newěště, že ani newěděla, na hlavu.
Děmito prvotinami geho pilnosti ozdobena gsauc
musela tač ku stolu přistaupiti, k němuž se wšickni
s nowau chutj k gjdlu wrátili. Giž nebylo dáwno
widěti, aby byla Swatawka tač wesela gačo dneš.
Gegj sice bledý, ale plný oblčeg, na němž se od
nedáwna opravdowost dospělého wěku se swiznosti

mláďi spogila, ž nižžo gaťasi težkomyslnoř pro-
rážela, autlau čermenořti se pokrhl. Dbráženj
barew š kwětín, čelo gegj pokrhwagicjch žwňřřilo
wnadu gegj křářny. Gať rád by gj to byl Kon-
rád řekl! Ale boge se, aby řkromnoř gegj neu-
razil, rozkořně na ni mlče hleděl.

Zu mu žmužilofř křotra Božka přišpěla,
řteržž powřtana hlasitě wzwolal:

„Gaťo lje Swatawčiny dneř pla-
nau w rűžowé žáři přewyřřugjci
křářu řwjže natřhaných kwětín,
tať aťnawžby ona kwěte, oklopena
gřauc řwňmi; ať řřtařně se dočká
djteť i wnuků! Přiražme řklenkau:
Na ždrowj lářky hodné newěřty!“

„Na ždrowj lářky hodné newěřty!“

ozwal se ohlař ž wedlegřřj řwětnice, w neřčjřlných,
gať se zdálo, a lježwných hlasech mužřřých a djw-
čjch. Přitom se uderilo na bubny a wrazilo w
trauby, gaťo při řkostelnj řlawnořti. A gjž žněla
hlučná hudba co neřřlawněgi až celý dům se
otrářal. Něco takowého se w Dolanech geřřtě ne-
řřřřelo. Žuť hleděl gaťo u wytrženi hořř na ho-
řřta. Dbraceli žraťny řwé žpřytugjce na newěřtu a
ženicha. Ale ti o tom tať málo wěděli, gaťo hořřé;
ano ždálo se, že gřauc wjce překwapeni nežli wřřř-
čni ořřatnj. Pomalu nářřrogů hluť se žmjrnil,
a wřře se rozplynulo w přjgemný tichý řauhlař.
Čjm déle to trwalo, řjm čarowněgřřj ždály se
hlařny. — Wřřečko gen pořřlauchalo a čjtilo. Swa-
tawka ředěla, gřauc gaťo u wyřřřj řwět wzneřřena,

a přemyslela, odkud to všecko asi pochází! — Přicházeloť jí, že podobné saublasty slyšela někdy ve snách. Konráda se zmohla nesmírná zvědavost. Co král slavnosti domníval se, že má právo, záclonu odhaliti. S zdvihna se s sedadla, chtěl dveře otevřiti; byly však zavřeny, a on musel s hezkým smíchem nazpět.

Nikomu to nebylo tať milé jako Ludmile, an viděla, gať si celá společnost na darmo hlavy láme. Gen ona o tagemství tom věděla; uměla však mlčeti.

Oni si dali teprv chutnati, dostávajice moždy lepších a lepších pokrmů, a kochali se v podivné té komedii, gegjžto obgemenj tjm trpělivěgi se očekávalo, čím přjgemněgšj bylo, čeho se požívalo. Přes hodinu se střídali nástrogové s mnohohlasými zpěvy, které přecházely tu v přjsně wznesené a pohnutlivé, tu pať zase ve veselé a pohrávajcj. Kdnyž konečně po gebné veselé swatebnj písni chwilku se mlčelo, wzvolal Konrád hřmjcjm hlasem:

„Ať gsau zdrávi newiditelnj hosté!

Šrebaš nezwanj gsau wjtání!“

Onj se otevřely dveře, a celá hudebnj společnost Blowická, magjc pana Nowáka s geho dcerami v čele, přitáhla po páru. Ženich a newěsta byli wzati do prostřed, a pan Nowák přednesl v ozdobných wersších své přání. Pať wyndaly djwky ze swých kwětinami ozdobených košjků rozličné dary a položily ge kus po kusu na stůl. Byloť tu:

- 1) půl tuctu strogených, neobyčejně krásných vypracovaných kytěk,
- 2) krásný, půl druhá ložte dlauhý, krucifix ze slonové kosti s dvěma velikými střjbrnými swjcnj,
- 3) dvě drahé malby se širokými, pozlacenými rámy, z nichž jedna představovala zasnoubení swaté Panny, druhá rekonau dušši Swatavčinu pod ochranau swatého angela strážce.
- 4) mnoho moskowných podobizen, fosseř a roseličkých obrazů, představujících rozličné nábožné předměty, genž dělaly dohromady pěkný domácí oltář. Konečně
- 5) podala malá, sotwa sedm let stará dívka newěště na porcelanovém taljři dwa závitky zcela nových dukátů, a gratulační list od Welebné klášternj matky a gegjch spozlusester ze Blowic.

Tento list rozhodnul celau pohádku. Dobrá panj představená, gať gsme se giž na hoře dočtli, byla Růžence, kdyby se wdáti měla, znamenitau wýpravu sljbila. Od toho času také wšseho si welice wssjmala, co se Swatavky týkalo. Ani se nedá powěděti, gať starosti gj nadešala událost gegjch poblauzenj. Ale také radost nebyla menšši, když se dowěděla, že se obrátila. W srdci wlastnj matky ano ani w nebi nemohla býti wětšši radost. Dowědewšši se tedy, že si má Swatavka wzjiti syna nádennjškowa, a že ani nechce swatbu slawiti, nemohla si odepřjti tu radost, aby gj a Růžence

ce ke cti něco neučinila, co by tento
gegi čestnj den od giných dnů roze-
znalo.

To byl skoro obsah listu. Swatavka ho
čtauc radostj slzela. Pan Rowák wezma harfu,
oživil struny. Djwky zpjwaly při tom uměle
a srdečně následugjci swatebnj piseň:

Můženka Swatavce.

Swatavko, sestro blažená!
Nebáwno w nebi plesali
Z pokánj twého andělé:
A dnes na zemi slawnost twá.

Neyblážšj hledj na tebe
Se sjudel sestra nebeských:
Žes znoma s Bohem smjřena,
Z sestra tobě bljže gest.

Dwůg snatek uzavřen w nebi,
To swědcj dosti tento dar;
Neb co mně někdy sljbeno,
To se teď tobě dostalo.

Nic tě neodluč od twogjch
Nic s dráhy ctnosti neodweď;
Pať budeš slawit slawněgšj
Tam gestě snatek w nebesjch.

Tať asi bývá pláč andělů w neyblaženě-
 sšich hodinách, gať plakala Swatawka, co se zpi-
 walo. Ale i rodičům a skoro wšem přítomným
 řanuly gasné slzy radosti z očí. Swatawka se
 domyslela, že gméno gegi mezi zděmi klásssternjmi gest
 gaťsi w klatbu dáno, a gestliže gi neopowrhugi,
 gisté že gi tam gen litugi; a nynj na zahanbenj
 sebe widj, že gi w tať nezaslaužené, požehnané pa-
 mátkce chowagi, ano že gi skoro co swatau ctj.
 To dussi gegi tať mocně powzneslo, a tať welice
 rozhorlilo, že si pewně předewzala, wynasnažiti se,
 aby pomocj Božj tjm se w skutku stala,
 za č gi dosud gen mylkau množj měli, a
 tať aby poctu, gežto se gi wěregně prokázala, dle
 možnosti osprawedlnila.

Š w Konrádowi wzbudila přjhoda tato city
 a odhodlání, o gaťhýchž dusse geho gindj ani newě-
 děla, ano ani w oněch swatých okamženič, řdyž se
 Swatawka u oltáře klečel. Byloť to i na geho ze-
 wnitřnosti patrné; on se zamyslił, a geho dosawád-
 ni sprostá, djlem i s powykem spogená weselost
 proměnila se w pokognau a stromnau dobromysl-
 nost, bodáwagjci powaze geho wjce wážnosti a dů-
 stognosti.

19. Založenj školnjho pokladu. — Hodj po swatbě.

Swatawka děkowala wyslaným Blowickým
 welmi slussně, žádagj ge, aby gegi welikomyšlně
 dobroditelkyni wyřjbili, že se wšeměžně wynasnaži,
 aby gegi milosti nawždj hodna ostala.

„Přigaté dary, pravila, vystavjm si ve světničce vedlé komnaty, a tam denně konati budu svou pobožnost, nikdy nezapomenaui za blaho a spásu ústavu a geho obywatelů se modliti. Krásné zlato ale neswěřim rukam svým; lešť geho by mohl zaslepiti srdce mé, a wzbuditi žádosť wíce ho míti. Proto ge dci uložiti do rukau Božjch, a sobě gen auroky pro wěčnost podržeti. Založimť jim poklad, z něhož by mohli djlem ney důležitějšj potřeby pro školnj mládež Dolanskau ročně se zaprawiti, djlem něgaklé wzděláwacj knihy se kaupiti, gežto by se za odměnu rozdáwaly. Takowé odměny rozdělj se na den zkaussky wěregně mezi stegně množstwj hochů a djweš, kterj by pilnostj, nábožnostj a dobrými mrawy nad giné wyšli.“

Konrád schwálil docela tuto sšlechtnau myšlěnkau své newěšty, a při tom i sám se wšj horlímstj a wraucnostj djky wzdáwal.

Pan farář se zatjm dowěděl, co se we Bogtěchowě domu událo. Š rychle se odebral, a wezma s sebau obecného předstawěného a učitele, spěchal poděkowat nowým manželům za to taš pěkně založenj. Nikdy se neukázal při wěregně swatbě, kde se swatebnjci wíce popohanskě wztekaowali, nežli se křesťanskě weselewali. Ale takowé newinné domácj slawnosti se připogil bez rozmějšlenj. Ano těšilo ho, že má příležitost, svou osobnj přítomnostj gi postjti. Wosabil se i se swými wyprowazeči upro-

střed cizích hostí, a nedal se nutiti pobýlu vzíti na oné mjrné hostině, kteráž se dávala.

Nynj se vssecko gestě zanjmarvěgi bavilo. Rbnyž se připjgelo na zdravj představené welebné matky, a pať na zdravj pana faráře, tu řekl: „Abj se mi čest tať nezaslauženě nestala, že se lesťnu po boťu slaweného gména, tuť i gá, co možné a slusné, učinjm, a nebudu se déle zprotiwovati tať smělému wyzwánj, gať učinil pjklad newěstin. Za třidcet let třidcet kusů dukátů gsem ushromáždil, a čisté, gať gsem ge dostal, zachowal. Echwau nebotknuté, krwj neposťwrněné, hobj se zagisté k tomu, aby se připogily k oněm, gežto gsau w ruce Božj uloženy ku spáse malých, kterážto Pán Sežjě, w nárucj ge přigma, otcowšty žehnal.“

Nynj následowal dobročin za dobročinem. Božek pravil, že má taťněkolik žlutáčků, které se sháněgi po společenstwj, a s kterými ginat nic lepšjho začjti newj.

„Wěru! wěru! prawjm wám, ozwal se třetj hlas: Žehnajcj slowo Božj: Rosťte a množte se! giž na den swatebnj krásně se splňuge! Ne, učitel nemůže zůstati naposledy. S mých několik žlutáčků ať se lesťné w nebeské pokladnici; wžbyť pať taťe chci w nebesjch někdy mjstečka naleztj.“

Tať to slo pořáb dále. Ani jeden ze společnosti nechťel zůstati pozadu. Každý s radostj položil obět swau do sklada Božjho, tať že toho dne bohaté a znamenité založenj se sta-

lo, s gašehož se nižadná wenkowská okolnj škola těšiti nemohla.

Po této sbírce, která tak rychle a gašo sama sebou powstala, chopili se hudebníci zase swých nástrogů. S nimi se střídali zpěwáci, kteří několik zpěwů mistrowsky wywedli. Také někteří z Dolanských hráli a zpíwali s nimi, aby dokázali městským, že i oni wědj hudbu ceniti aspoň co přátelé a znalci umění, třebaš ne co umělci. Pan farář zůstal we společnosti až do pozdního večera, a odebral se teprw, když se byli Blowičtj rozlaučili a do wožu sedli.

Wšickni hosté, co gich bylo, w tom se srownawali, že gestě nižadný swatebnj den tak rychle a přjgemně jim neuplynul, gašo ten. Na obyčegné swatby brzo se zapomjná, anebo magj docela wšeliké bolesti gestě po sobě; tuto podržel každý na celý swůg žiwot w paměti; a obec a školnj mládež budau gj gestě w ney-pozdnějšjch časech žehnati.

Druhého dne prawila Swatawka žertugjc Konrádowi: „Gá tě litugi, žeš ty gedinký wčera byl bez radosti, a ani přjležitosti neměl, swau tančiwost uspokogiti. Gaš nechutným musel ti býti twůg swatebnj den!“ — „To ge prawda, prawil Konrád; a wšak, smjmlí saubiti poblé šzi, které se wčera wylily, tdyh byl wčerejšj den mezi námi wšsemi pro tebe neyšmutnějšj. Dstatně přjgmám toto napomenutj co zaslauženau wexčjtku, že gsem byl přjliš weselý neli rozpustilý.

Swatawka mluvila dále: „Ani gedno, ani druhé nemohu zapřrati; a proto můžeš ty se dnes postiti, a gá si to zatím wynahradim. Gá se budu dnes s plačjcjmi smáti, gako gsem wčera se směgjcjmi se plakala.“ —

Abý gessťe po swatbě hody byly, pozwala Swatawka ony chudé, kterj byli o swatbě na weliké mssi swaté w kostele. Ludmila a Swatawa warily, a Swatawka s některými swátečnjmi školáčkami nosily gjdla, a slaužily hostem, kterj nebyli sice swatebně, ale nasřz čistě oblečeni. Ně kterým teprw sama šaty poslala, aby nemuseli w roztrhaných přigiti. K tomu obrátila ony peníze, které dostala za své někdegšj drahé šatstvo, neboť to dala w městě na šatnjm trhu prodati. Dpravdu byla dnes gessťe weselegšj nežli wčera. Ghudým posluhowati a gim dobře činiti byla od nynjčka gegj neyblaženěgšj radost. Za to byla u nich u weliké wážnosti — a u Boha u weliké milosti. — Protož powěšť o nj w celém okolí tař rychle se zmohla, že celá předešlá hanoba gegj nagednau gako zničena byla.

D d ě l e n í č t w r t é.

1. Mladj manželé. Gaš Swatawka předsewzetj swé w skutek utwádj.

Nynj nastaupili mladj lidé swé hospodárstwj. Konrád podporowal starého otce swau celau silau, a brzo místo geho tať zastával, že ho nebylo ani k práci potřeba. Ussak tento gsa na to zwněhl, neodstaučil od práce potud, pokud sjla geho neklesla.

Swatawka nedělala nižádného rozbjlu; gaš bylo dřjwe, bylo potom zase. Welmi často taužjwagi djěty, změniwse swüg staw, setrásti gho dohlédánj a wedenj rodičů, aby mohli wládnauti a poblé chuti swé žiti. Swatawka ale ostala k rodičům w stegném poměru, nic neměnjc. Ano uctiwost swau k nim geště zwněssowala, ptagjc se gich we wssedch domácjch záležitostech o radu, a wssude, gakož i při stote prwnj místo gim postu- pugjc. Bdělať pečliwě nad gegich potřebami, a hle- děla gim, kde mohla, radost působiti, každau ne- přjgemnost odstraňugjc. Pro sebe podržela toliko tužšj práci a domácj starosti.

Gsauc pať pečliwau Marta u nikdy nezapo- mněla na Marii, kteráž lepšj stránky byla wywo- lila. Neustále namáhánj a roztržitoť byly by gj mohly dáti zámjnk u, aby od swých obyčegných cwi- čenj se w pobožnosti upustila. To wssak neučinila. Anobř měla za to, že tjm wětšjch milostj potřebuge, čím wětšj powinnosti gsau staru ge-

gího, a protož i tjm častěji a wraucněgi k Bo-
hu se modlila.

Rannj i wečernj modlitbu wykonávala kle-
čje, a při tom si Boha tať zpřjtomnila, gaťo by
ho před sebau widěla. Kdykoliw to mohlo býti,
chodila i na wsebnj dni na mssi swat au. Mess-
nj modlitby, gať se ge kněz u oltáře modlj, wě-
děla skoro wsecky z paměti. Gestliže gj zaměstná-
nj překáželo, tať že do kostela giti nemohla, tu
aspoň obnowila tauženj, tam býti, a poručila se
modlitbě obětugjcjho kněze.

Š k swatému Přigjmanj šla welmi
často. „Šlowěť, iřkávala, není toliko žiw od dyle-
ba pozemšťého, nobřž zwláště od onoho, genž š
nebe přissel. Těto gisté uzdrawuge tělo i duffi
nassi.“ — Na čem si ostatně dala zwláště zále-
žeti, byla čistota. Nižádné neporádné žádosti
nedala přjstupu do srdce swého. Pročež taťe nikdy
z úst gegjch newysslo ani slowo dwogsmyslné.
Ničeho netrpěla na bljžce, co by bylo proti mra-
wům.

Štaw manželský byl gj štawem
swatým, genž se má zachowati poblé pořádku
Božjho, a ne poblé náklonnosti zkažených lidj.
„Neporádnj manželé, iřkávala, žádawagj šlu tě-
la, a pokog duffe swé, žádawagj požehnánj zdra-
wých, způsobných djetě, trpěliwost w utrpenj, do-
mácj blaženost, a množstwj giných milostj nebe-
šťých. Šmilstwo gest prawý mor i manžel-
ského i swobodného štawu. Protož weličj
Aposttol, swatý Pawel, mluwě o manželstwj, pra-

wj: „Poctivé buď u wšech manželstw j, a lože nepoštěwněné.“ A hroze přestupníkům dohládá dále: „Nebo smilnjky a cizoložnjky sauditi bude Bůh.“ —

Cokolim činila, s Bohem činila; s njm začala, s njm skonala práci swau. Wlastnj cwičenj se w pobožnosti zřjbila wždy poblé množstwj práce swé. Gestliže gj někdy gen několik minut k tomu se dostalo, nebala se meyliti, gelikož od mladosti se byla učila, že cena modlitby nezáleži w dlahém trwánj, ale w dobrotě. Nebyla w tom swéwolná. „Ne má, ale Božj wůle staň se,“ říkávala. Sdauc tedy po swé dennj práci, nezapomněla na Boha, nobrž pracowala s Bohem a Bůh s nj. Tudy gj bylo snadno, wšechy obtžnosti sněsti, a práci, s gařau kolikrát giné dvě i tři co dělati měly, bez pomoci wykonati. Ačkoli s celau myslj do práce zabrána byla, předce obcowala stále s Bohem, gařo s nerozdělitelným přjtelem. Wykonawssi práci, spěchala zase s celau myslj k němu nazpět. Tať se od něho nikdy newzdálila, a dořonce nikdy se neodlaučila. Dokawad ho mám před očima, říkávala, nemohu zhřěssiti, protože se nemohu zdržeti, abych ho nemilowala. Předstawugjc ho sobě, widjm práwě tať geho Welebnost, gařo swau wlastnj chudobu a nedostatečnost; a tať mi nikdy za těžko nepřigde, abych samu sebe opustila, a gemu gedinému žcela a na wždycy náležela.

Tak posvětila dusse ta wsecka swá gednání, a powýššila swé neynepatrněgšši djla u welikau cenu. W lásce Boží nastla kámen maudrých, čím neynepatrněgšši wěci w nebeské zlato proměňowala. „Bez této lásky, řikávala často, ostáwagi neywětšši činy bez zásluhy pro život wěčný. Bez ni ostáwá život slowutného krále chudý a ničemný, a život chudé, neznámé djwky s ni welice bohatý gest u Boha.“

Krom Boha měla Swatawka rodiče a Swatawu za swé rádce. S tauto se wždy aužegi a a aužegi spogowala; neboť gegi rozum, gegi ctnost a zkušsenost byla bohatým pramenem, z něhož we wsech záležitostech swětla, rady, útěchy a powzbuzení nabyti mohla.

2. Z Konrád dobře si počíná.

První měsíce po sňatku žil Konrád zcela gen pro swé domácy. Welikož se mu gesté na prawém mravném a nábožném smyslu nedostáwalo, musel se často poddati, a podlé wúle Swatawčiny se řjbiti; to mu ale nepřicházelo za těžko. Geho láska k ni, gehu přeswědčení o gegi dusšewni přewaze, pať gegi tichost a sprawedliwé smyšlenj welmi ho zgemnily a powolným učinily. Také gehu wážnost a wděčnost k Wogtěchowi nedowolily mu dělati žádné překážky w domácm pořádku a w rodině. Protož se každý díwil, gať se umj dobře do swého nowého stawu hoditi. Nebylo tedy dosti na tom, že gim sám wsecko udělal,

co jim k vůli mohl udělati, ale i Swatavku k tomu pobýzel. Tak horlili jako o závod, aby spokojenosti a štěstí domácímu dobrého základu dali.

Poněwadž také služebnictvo, s nímž Konrád špatněgi nenafládal nežli geho tchán, jim obdáno bylo, sausebé pať si gich wážili, gegich domácnost šťastně se dávala, a tak požehnánjm Božjm star gegich se stále lepšsil : měl Konrád gať náležj hodnau radost, a uspokogil se docela mezi swými.

Na wšednj dni ho bez toho niřdo od práce odwěsti nemohl. W neděli a we swátek chobil do kostela, a bez potreby nessel niřdy mezi lidi, tjm méně do špatné společnosti, jako dřjwe. Po odpolednjch modlitbách nebo po kázanj, kterěz tať dobře nawštěwował jako předpolednj služby Božji, wycházjwal si s manželkau do polj, gsauce sprowázení od rodičů nebo od kmotry nebo od gegjho muže. Tu se ti dobřj lidé těšjwali z dobrého zrůstu polnjch plodin, widauce, gať gich den ode dne přibýwá, a z dobrého řjzenj Božjho celého pozemstwa.

Swatavka poznávala hned z mláďi Pána Boha w geho skutcjch, a zamilowala si ho, a tať uměla geho swaté slovo wýborně z nich si wykládati. Wšude nacházela prawdu božjkau, gať w gasném slunci, tať w temném mračnu, w krásné duze, na wysokjch horách, w hlubokjch audoljch, we stjnu stromowém, w každém trnjčku, we zbarwenj kwětin, we zwablé trávě, we kwětaucjm a

zralém obilí a ginde. Každý tvor, živý i bez-
životný, každý ptáček, jako celé moře, červík i
velryb, motýlek, orel, kůře, beránek atd. bylo jí
zvěstovatelem evangelium. Sned uměla nějakou
průpověď, nebo povídku nebo něco z písma swa-
tého s tím spogiti, až z toho radost byla.

Tu teprve Konrád wsselícemu se naučil, o
čemž dosud nic newěděl, a divil se, gať mu nynj
wěci, na něžto se gindy tať gaťo geho peš, lho-
stegně djwáwal, božšťau wssemohaucnost, maudrost
a dobrotu bezděky přjpomjnagj; a gať to gen
možná, že citowé nábožnosti, wděčnosti, lásky a
důměry w poljch tať ožiwonauti mohau, gaťo w
samém chrámu Páně.

Tyto procházky působily obzwláštne dobro-
činně na geho wzdělánj. Dweselily a posilnily
ho mnohem wjce, než někdy hodiny w hospodě
nebo ginde we hře ztráwené, a tať ledacoš wyna-
hradily, co bylo z mládi obmessáno, a práwě z
té nejdůležitěgšj strany pro člowěka. Když se
mu konečně nábožnj wyrážky zaljbyly, tu mu Swa-
tawka při nepohodném powětří, a pať o dlouhých
zimnjch wečerech z pěkné knihy čjtala, a neustála
dřjwe, až sám začal po knihách taužiti, a mno-
hau hodinu čtenjm přjgemně ztráwiti uměl.

„Menjli prawda, prawila mu gednau, to
bys gindy ani nebyl pomyslil, že si člowěk tať sám
a sám může nějakou radost nebo nějaké wyra-
ženj způsobiti, a gať gsau radosti w samotnosti ducha
mnohem wjce oblažugjcy a stálegšj než hlučné a někdy
njžké wyrážky smyslů. Tyto člowěka gen lákagj,

aby ho w bídu uvedly. Srdce bělagj gen roz-
žité, a naplnugi ge wšelikými hříšnými žádostmi,
proměň často i dobré lidi w nepořádné, a uděla-
gj z nich pigáky, hráče a práce, swůdce mládeže,
a nezřídka i zloběge a lidobigce. Kdo se shánj
po taťowých wyrážkách, ten pomalu pro šle-
chetněšši ztupj; geho smysl zcela zeswětačj, a sta-
ne se neschopným, nehodným, radostj
Dáně ošufiti." Konrád gj nemohl odmlau-
wati.

Přivedšši Swatarůka muže swého tať daleko,
domejšlela se, že ho gjž namoždy dosti posilnila
a ozbrogila, aby znova neupadl do swých ně-
šdegššich zvyků; neboť na místo geho nepořádných
náklonnostj a žádostj, gať se domejšlela, gjž giné
puby a potřeby nastaupily. To přispjwalo welice
k gegjmu uspokojenj. Widělať gjž napřed, že při-
gde čas, kde gjž nebude moci manželj swému tolik
času obětowati; pať to měla za neshlussnau wěc,
aby manželka muže swého měla wždy gaťsi hlj-
dati.

Zatjm se w tom nemálo meylila. Zapomnělať,
že prwnj wychowánj člowěka hlubšši kořeny
zarážj, a že působenj geho nemůže se překaziti za
několik měšjců. Konrádowi taťowé nové žiwobntj
nebylo přirozené. Stáloť ho welikau půtku a za-
přenj sebe, a nemohlo se mu to nigadž na dlouhý
čas ljbiti. Když se tedy z horka swé prwnj man-
želšké lášty byl trochu ochladil, začala ho gedno-
duchost domácjho žiwota mrzeti, a tu se ohlédal
po hrcnjch masa w Egyptě pozůstawených.

3. Konráda wábj geho stará společnost k sobě.

K nešťěstj Konrádowu usabil se Wáclaw Ryněš, geděn z geho býwalých spoluhráčů z Podlesj, nynj w Dolanech, a hneble ho nabjzel, aby staré swazky přátelstwj zse obnowil. Ponejprw se widěli potkagjce se na cestě do kostela, a brzo na to se obapolně doma nawštjwili. Pať se Konrád odwázil, a wkradl se za njm do hospodny.

Některj lidé záwidjce Bogtěchowě robině w gegjm domácjm šťěstj, těšili se z toho, a dali si záležeti, aby mladého nezkušeného muže do swých šjtj dostali, a geho dřjmagjci wášně poznowu wzbudili. „Ty máš gednau giž statek, k čemu si máš hráti na nádenjka? Dženil gi se proto, aby si za kamny seděl? Tyš gessťe mladý, nedey se o swé šťěstj přiwěsti? Swá žena sama někdy ráda swěta užjwala. A kdož wj, co udělá, když budeš ty wládnauti? A chceli swatausškem ostati, tu si nemá aspoň proč narjkat, když gi budeš tauž měrau splácti, gaťau ona ne-
báwno rodičům měřila.“

Tať a podobně mluwili mu množj, a ne bez následku. Konrád to přiwedl pomalu tať daleko, že wypil za wečer čtyry i pět mázů piva a wjna pomjchaně, a konečně si ke hře přisědl. To činil na začátku welmi opatrně, naběge se, že geho domácj se o tom nedowědj. Urossať w Dolanech bylo mnoho dobrých dussj, gežto se bály o Konráda, a tudy Swatawce upřjmně prawdu powěděly. Wsa od nj wzwán, aby se zodpowjdal,

zapjral co nezatworzelegi, a rozhorlil se, newinnost swau přisahau dokládage, na utrhačné huby tať, že Swatawka takowé o něm mluwenj aspoň za welice přepiaté měla.

Na to se měl Konrád wíce na pozoru. Chodil řjdčegi do hospodny; a že hře si wyhledala společnost škrytý kautek. Při tom wšsem ale nebylo možné, aby pokrytec ten událaw se s njm změnu déle zatagil. Swatawka mu nedala niěkdy žádnau příležitost k nářku, a milowala ho ustawičné s tau samau autlostj gako na začátku. On ale se stegňau měrau neodměňowal. Nebyl giž tať ustupným, ani tichým w obcowánj, a méne byl powolným tchónům swým. S geho zaljbenj na práci a dařenj se gj, gakož na slowu Božim a na modlitbě patrně klesalo. Bylo widěti se na něm, že domácj spolek gest mu malý, a gať welice bažj po wyrážkách a weselkách mimo dům.

Swatawka mu w tom dala gednau s boleštj ale i s šetrnostj na srozumňenau. Tu se na ni welice oboril, tázage se: Nebylli giž dosti dlatwo wěžným? Že myslj, že také zná powinnosti manželské a otcowské; ale klecj že staw manželský předce nenj. Aby přý se měla na pozoru, a nebráždila ho, sice že gj ukáže, kdo gest pánem w domě.

Swatawka trnula takowau řeč slýšic, a a gestě se hrozila wíce, spozorugic geho obljčegnj wygádřenj. Pláčjc odeslla, ponehprw se domeny-

Mlegje, že Konrád pod beránčij kožj mlka chová.

4. Swatawka se snažj, aby láskau a showjwánjnu na muže swého působila.

W neděli na to nepřissel Konrád do odpolebnj pobožnosti. Do Swatawku welice znepoko-gowalo. Neporučje se se žádným, slla rovnau cestau do hospody, kteráž gj byla wjcekráte za podežrelau udána. Nassa ho zde, an sedj hra-gje mezi sobě rovnými. S andělskau opravdu tichostj promluwila na něho, prosje ho, aby šel domů. On ale, gsa giž wjnem rozehřát, powstal chmatně a wyřal gj hrubý poljček. „Tu máš, pravil, abys nessla docela š prázdnem domů, a po druhé doma zůstala, až tě zawoláme. Šekni swým rodičům, aby pro budaucnost také toho nechali, a mně pravidla nepředpisowali.“ — Swatawka patrně widje, že by člowěka, sebau dobře newládnaucjho, každá dálšj dotjrawest gessťe wjce rozljtila, vzdálila se w tom okamženj. Tu se chlubil Konrád swým wjtězstwjm, očekáwage wy-chwalowánj swých spoludruhů.

Weden z nich ale, gsa tichostj a powolnostj Swatawčinau pohnut, káral ho z geho hrubstwj, dokládage, že takowé ženy ani hoden nenj. Ho-spodská ho gessťe lépe pochwálila. „Šát gsem giž, pravila, ledacoš slyšsela o Konrádowě tichosti, co gessť ženatý, ale zdá se že ljbačky giž přessly. Ten hrubec může o šťěstj mluwiti, že mu Pán

Bůh takowau řachničku dal, která tať beze wšij odpowědi geho poljčky šchowává. Gá na gegim mjestě, gá bych mu za geho chlapowstwj oči wysskrábala, a wšecky wlasy š hlavy wytrhala, a tať bych ho spravila, že by ani člowěku podoben nebyl."

Konrád se welice zarazil, že za swau udatnost takowé divné sláwy nabývá. Skoro wystrjzlivěl. „Panj hospodská, prawil, toho hrubce a to chlapowstwj gessťe rád šchowám; tohoť gsem bez pochybny zaslaužil; tu řachničku ale nechám pro wás; neboť má Swatawka má wjce rozumu w maljku, nežli wy w celé té wassj nabuté mačowici." Hospodská hořela zlostj. Na štěstj gj stará matka napomjnalá, sedjc za kamny u ohně a přebauc: „Mjrnost, mjrnost, dcero má! Konrád má dobře; gen se přesvědč, swonáwagjc, gať se pěkně zachowala žena geho, a gať ty se chowáš. Cožby gegj autlé ručky š těmito medwědjmj paznehty byly pořjdivy? Widauc Swatawka wzteklivce před sebau, tu co ma u d ř e g š j uštaupila, aby sobě ran a mužj swému hanby usšetila. Sija nenj nassjm podjlem, a to gest welmi dobře; neboť wynutiti nedá se w té přjpadnosti ničeho. Dpatrnost, ústupnost a tichost gsau nassj zbranj. Blaze té manželce, která š nj umj dobře zacházeti. Konečně předce cje swého dogde, t. g. řu wládě nad swým mužem, a sice tať, že on to ani nepozoruge."

Wšičkni přjtomnj tleškali chwáljce starau, a mladá musela mlčeti. Konrád se gj nynj hodně

wysmál, musel ale za to mnohé tvrdé zrůko prawdy, které mu hospodská podala, na hořko rozkaufnauti.

Swatawka přigdauc domů, zamřela se do své světnice, a powolila slzám. Nynj se na dobro přewědčila, gať má o manželi swém smeyssleti, a co od něho očekawati; widěla, že geho dosa- wádnj tichost a nábožnost samé přetwárenj bylo. Předce se brzo zpamatovala, a obrátila bodadlo těch námjtek proti sobě. Což gsem nedala sama k pūtce této přjčinu? Gest hospoda mjesto k tomu, kde se může žena nadáti, že s mužem po- mateným něco swede? Zdaž ž toho newyhnu- telně nepocházi, že weřegně zahanbenj genom ho popauzi, zwláště když od přirozenj giž gest popud- livý? Pať zdali gsem nemohla s gistotau před- zwjdati, že celý čas odpoledne pigjc, opilý býti musj? D kž bych byla počkala, až by se byl ze rosseho wyspal, a prawé doby se chopila, kde by mě byl wyslechl! Čjm teď tento hlaupý kauseľ napravjm? Nynj si wždy wjc a wjce proti mně dowolj! — Bůh mě posilň, a bych křjž swůg s křesťanskau trpěliwostj nesla!"

Kdy by se byl Bogtěch o pohaněnj tom do- wěděl, které se dceri dne toho bylo stalo, nebylo by se dobře wedlo. Tomu rozdurdilci bylo by ge- ho rozdurběnj draze přisřlo. Ale Swatawka se chránila, aby byla žalowala, a tať domácj pořog ruffila. Genom přjtelkyni své Swatawě powěděla na wečer, co se gj bylo přihodilo, gsauc o gegj fautrpnosti přewědčena, a rady od nj očekawajc.

Zato gi posílnila w gegjm giž učiněném aumyslu, muže swého níkdj ě odpowjdanj nepotahowati, gest li že se huěwá, nebo wúbec nedobré chuti gest. Dstatně mluwila w ten samý smysl, gačo stará panj w hospodě ě dceři swé.

Konrád teprw přissel pozdě domů, a Swatawka nebala ani toho neymensšjho na sobě znáti. Druhého dne byla ě němu přjwětiwěgšj, než ědy gindj. On ale, gač se zdálo, o ničemž newěděl, co se bylo w hospodě přihobilo. Zatjm to netrwalo dlauho, a giž to wěděl od cizjch lidj; neboť w celých Dolanech se o tom mluwilo, gelikož Swatawka wssěčo ctilo, a wssěčo gj litowalo, že se tač nešťastně wdala. Tač se to dowěděl i gegj rodiče. Wogtěch se tjm celý zarazil, a chtěl giž zetě swého do kázně wjiti. Tu ho Swatawka pro wssěčo na swětě profila, aby toho nechal, a do cela nic neřikal. „Widé, prawila, obhčegně wssěčj tačowé zpráwn přepjnagj. Wždně to nebylo tač zle, a pač gest to geho prwnj pochybenj, snad to bude tačé geho poslednj, ědnž nebude popauzen.“

W skutku tato dobrota srdce nechybila záměru. Konrád se welice styděl, mage se Swatawkau mluwiti o tom, gač se ě nj w opilosti w hospodě wěregně zachowal, a co si dowolil, a proto gi srdečně za odpusttění prosil. U této přjležitosti se wyznal, že má newypuditelnau škoro náklonnost ě pitj, a gač mu těžko bude, na uzdu se dáti. Předče wššak se nadál, že se náklonnosti té zmocnj a podobným wýtržkám že se nawždj wyhne. Swatawka znagjc šlu nawyklosti, nedůwěřowala se w

něg mnoho; předce wšak se potěšila, widauc, že wůle geho gest wjce slabá, nežli zlá. Dbowila tedy aumysl swůg, že mu bude tichostj a maudrým showjwánjm lastkawě pomáhati, a tak geho obrácenj od času a od milosti Božj očekáwati.

8. Swatawka slehne před časem. Příčina toho. Slawenj křtin se zrušj.

Nynj se Konrád držel zase dobře a pořádně, a nechobil do hospody. W tom čase ho učinila Swatawka proti wšemu nadánj, t. g. o šest neděl dřjwe, nežli se očekáwalo, otcem. Stabost i žalost! Radowal se, že mohl obegmanti krásné pacholátko, ale myšlénka, že sám winen gest nestěstj předčasného slehnutj, mýchala mu do ka-lichu radosti hořký peluněk. Upamatoval se, gač lehkomyslně často Swatawku tenral, a gaka mrzutost gj wjcekráte w neywětšj nečas způsobil. Tu se hněwal pro swau prchlost sám na sebe, až plačal, prosil wraucně Pána Boha za odpusttění, a obnowil neylepsj předsewzetj pro budaucnost. Gač milé Swatawka dítě swé spatřila, pozdwišla zraků swých k nebi, prosje božského Přjtele dětj, aby miláčku gegjmu požehnal, a Matku swatau, aby ge we swau matěřskau ochranu wzala. „Wždyť pač gest Bohu, prawila, wšeccko možné. Dně může swau mocj sju přjrody podporowati, a i to, co gsme my swau winau zadali, zase nahraditi, pokud se požánjm hodny toho učinjme.“

Požádala muže, aby pro nebezpečnostj s e
 k t e m s w a t ý m nemesškal, by snad k gebné ljtošti
 nepřišla i druhá, totiž aby se nezamesškalo při-
 gmutj gegich nemluwnátká we společnost. Dječ
 Božjch.

Konrád si wyvolil za kmotra manžela gebné
 spráwné přítelkyně manželky své, a tímto wolenjm
 způsobil sobě čest a Swatawce radost. Wogen
 Rozkossný, tať se gmenowal bezzámožný ale
 welmi ctěný chalupnjš, pokládal si za štěstj, že
 přigde w bližšj a gašš duchownj přjbuženštwj s
 Wogtěchowau rodinau. Ale to si wyprosil, aby
 křestnj hody (křtiny) se wynechaly. „Tento oby-
 čeg, pravil, gest sice prastarý u nás, ale má
 málo wzdělawacjho na sobě. Protož giž pan
 farát častěgi se zmjnil, že by přál, aby s něho
 sešlo, aby se zapomněl. Nečinjť nikomu křiwdu, na-
 zýwage wnečasné hodowánj, častlo s dwogsmyslň-
 mi řečmi, žerty a písničkami spogené, we řeg-
 ným pohoršlenjm. Takowá swatá radost má
 se slawiti w tichosti. Nábožně modlitby wdě-
 nosti a prosby magj se k nebi wznášseti, a wy-
 prowáženy gsauce postem, almužnami a ginými
 dobrými skutky, požehnanj s nebe wyprositi tomu-
 to nowému obywateli pozemššému, gehož zde tať
 mnoho nesnáze a nebezpečj očekáwá. Bohuuzel!
 nikdo na to dosud gestě nebdal. Ačkoliw docela
 přeswědčen gsém, že s té strany nic se předhazo-
 wati nemůze Wogtěchowu domu, předce tať wjm,
 gať welice by to nasseho pana faráře těšilo, kdy
 by práwě tento dům žrussenjm těchto gemu tať

protivných hobů začal. Neboť bych se založil očkoliv, že gestli ty Konráde začneš, a s dobrým příkladem predegdeš, hnedle deset giných následovníků dostaneš. Pať se ti ctihodný duchownj ani wynaděfowati nebude moci, když se gesttē na swá stará léta w poslednjch dnech dočká, čeho nemohl po tolik let proraziti.

Konrád wrtěl hlavau, a činil wsseliké námjtky; neboť měl tu slabost, že se wždy těšil na žranici, k čemuž i rád několiť weselých bratříčků zwával. Mezi giným zastával takowé hodo- wánj i tjm, že přý w některých mjstech i duchownj při tom býwagj. — Swatawka ale schwalowala docela kmotrůw náwrh, a domlawala muži swému, aby se takowé sluffné žádosti déle nezpro- timowal. „Co by musel o nás pan farát mysliti, pravila, kdybychom mu k odstraněnj takowéh o offliwého obnyčege ruky nepodali?“ — Ko- nečně, aby se mrzutostem wyhnul, powolil Kon- rád, a wzřázal pozwaným hostům, ačy nepřichá- zeli.

Pan farát, aby uznalost swau ukázal, učil křestnj obřady w kostele welmi slawné. Při tom měl také malau řeč, w niž rodinu Bohowěrných (rodinu Wogtěchowu) chválil, gať wssého dobrého si wssjma, a roz- dáwal po službách Božjch (bylo to w neděli) wlastnj rukau almužnu, giž mu Swatawka byla dobala. Sbdarowanj chudj modlili se celau hodi- nu, prosjce dobrotircého Boha, aby se m a l é m u Bohu m i l o w i a celé rodině dobře dařilo. Tento

řest všem přítomným tak velice se líbil, že mnozí již teď si představovali, tak jako Konrád činiti, a náklad na hody podobným způsobem k dobrému obrátiti.

6. Gať Swatawka své mateřské povinnosti plní.

Molitba chudých dokázala svou moc patrně na autlém dítěku. Slabost jeho se každým dnem tratila, a za málo neděl nebylo ho rozoznati od jiných dětí stejného stáří. Všem zdvočila Swatawka svou mateřskou péči. Dnem i nocí ochraňovala miláčka svého, jako vlastní žetelnici. S její obyčejná cvičení se v pobožnosti musely při tom trpěti. Uvšak vyšší povinnost měla přednost. „Povinnost matky, říkávala, jest svatá povinnost, a rovná se službám Božím.“ Sloužila pak Bohu opravdu, vychovávala dítě své pro nebe. Takéť jest povinnost matky těžká povinnost, a protož přemilá v nebi. Málo jest matek, ježto obtížnosti stavu tak snásejí, gať se snáseti mají. Moc lásky mateřské a moc náboženství musely se spogiti, aby hořkost jejich osladily. Nenábožné matky anebo jen vlažné matky nedospěly svou pro povolání své. Nedostává se jim na schopnosti k vychovávaní, gaťož i na dobré vůli a potřebné trpělivosti.

Gať důležitá jest trpělivost u vychovávaní dětí, máme na Swatavce živý příklad.

Slabý Bohumil cvičil gi w prwnj čas dostatečně. Plakával a křičel celé noci, a ona snášela wšse s an-
dělškau trpěliwostí. Ano ani na hobinu cizjm ru-
kaum ho nesměřila, ačkoli tomu Konrád často chtěl,
aby prý se přede tak přjliš nenamáhala. „Nikdo
neumj, řikávala, s dítětem tak dobře nakládati,
gako matka. Co se týká namáhání, to pozůstaw
Pánu Bohu, genž mi nynj dáwá přjležitost, za
hřichy mé pokání činiti!“

Konrád spal we wedlejší swětnici, a nebyl
tak znepokogován. On wlastně byl také winen
wšsedy bolesti, gežto dítě trpělo. A přede ztratil
stokrát trpěliwost, a často netrpěliwost geho wy-
pukla do prokljnaní a zakljnaní.

Tu ho Swatawka wždy hleděla ukrotiti:
„Můg milý! gak se můžeš zlobiti na slzy tohoto
ubohého stwořeníčka, které mu bolesti geho wy-
nutj? Toť gest geho řeč, kterauž mu Bůh dal,
aby swé potřeby a prosby wygádrilo. Bez tohoto
prostředku, ady! gak často bylo by giž pogjtí mu-
řelo. Wjmť dobře, že gest ti to obtjžné; awšak
nebyl's ty též rodičům swým obtjžný? Neznáš
tu powinnost, že máš pro Boha a pro swé něco
sneřti, an i twogi, schowjwagjce tobě, tebe snášeli? A
konečně zdaliž nám toto milé dítě někdy bolesti
nasse tisícekráte nemynahradj, řdyž bude dobře kře-
řtanský wychowáno?“

Konrád nemohl na takowé prawdy wšsem
nic odpowěděti. Přede wšak se hněw geho neu-
tjřil, nobřž někdy gestě horšjim se ukázal. Tu
Swatawka mlčela, a očekávala trpjc w tichosti,

až plamen vášně sám od sebe zhasnul. Když se konečně zase zřamatoval, vážil si jí a divil se jí tím více. „Ani nemým, pravil gednau, kde má Swatawka tolik trpělivosti nabere. Kdybych byl na gegjm místě, gá bych musel to sřkwrně rozmačkat! Už by si křičel! ať by se namáhal z celého hrdla, mnoholi a gať blaubo by chtěl; něgaké přisné slovo nebo něgakau ránu, tu by mohl dostati. Dna ale nechá wšsecko ležeti a státi, aby samým lichocenjm a chlácholenjm zase ho upokogila. Wěru dobrau matkau býti, není tať snadno. Ženo, giž to gediné přivede tě do něbe! — “

Swatawka si na tomto wychwalowánj swěho muže tať málo zařlábala, gať málo se geho lánjm a dowáděnjm pohnauti dala. Macházela, že gest to zcela přirozené a přiměřené, aby matka s trpělivostí snášela taťowé obtížnosti, gežto gsau we spogenj s wychowávánjm djeté, a nemohla ani pochopiti, gať může taťowých nepřirozených mateř na swětě býti, které djetkám swým ubližugj, a wšsecku kletbu na swau hlavu hrnau, kterau we zlosti na tato ubohá stwořenj sypau. Nemohlať se zdržeti, aby taťowé ženy, kdekoliwo se jí příležitost udála, nekárala a neučila.

Gdauc gednoho dne okolo nádennické chatrče, slyšela, an právě taťowá křkawčj matka s bjtětem tam huláká, gaťo něgaká wzteklice. S wegdauc do chatrče tázala se, co se to zde děge? „Ach, což se může djeti? odpowěděla matka: Dento křiklaun křičj giž od rána, a ničjm mu neu-

činjm za dost. Mně se zdá, že gest docela čertem posedlý. Gen se podjvente, gať ten zlostnjš zlostj a swéwolnostj celý modrá.“ —

„Gen trochu trpělivosti, sausedko! pawila Swatawka; čerta toho s Boží pomocj wňženeme. Snad gest dítě mokré nebo raněné, anebo docela nemocné. To řkauce, zprostita ge geho paut, kdež se gaťo zazděné mořilo, a hned bylo pokogněgššj. Když se konečně w rukau dobroditelkyně swé wolně pohybowalo, obgalo gi oběma ručičkama okolo krku, a děkowalo gj lichocenjm za oswoboženj z geho muť. Swatawka prohlédávala gestě pozorněgi, a nassla na zádech několik čerwených škwrn, které pocházely od gehly, gjž byla matka peřinku upewnila. Ta se nynj owšsem štyděla za swůg surowý nerozum, a přigala wolně příkořj, které gj Swatawka pro gegj přewrácené ukládání a zawinowání a pro giné zlé obyčege důrazně učinila; nebo z takowých nepocházegj toliko bolesti na okamženj, ale často i zmrtzačení dítěť na celý život gegich.

Swatawka se radjwala o tělesné chování dítěť, z části se zkuffenými matkami, z části s dobrými knihami, a zachowávala wšsecko swědomitě, co byla gednau za dobré uznala. Co se vlastně wychowávání týkalo, měla gjž od maličkosti na swých vlastnjch robičjch nejlepššj příklad. Dobrá gegj pamět zachowala wšsecko wěrně, pročěž se wychowávání dítěť zhola nic nestrachowala; nýbrž ono se stalo gegj neymilegššj zábawau, naplňugjc gegj srdce radoštnau naběgj pro budoucnost. Zwlastnj útěchu

ji poskytovalo ono pomyslenj, že gegj djetj ně-
dy dědečkowi a babičce za ony mnohé zármuky,
jež jim byla sama w mládi způsobila, tím k
oětšj radosti budau. „Š gá zagisté wšsecko wy-
maložim, mluwjwala k Swatawě, aby ge srdečně
milowaly, a poslušnostj a pilnostj, pobožnostj a
prospjwánjím we wšsem dobrém pozdnj dny gegich
iwota oslawowaly.“

**Swatawka zachowáwá gačo prostřednice mezi
manželem swým a rodičema domácj pokoj.**

Tjm méně způsobilosti u wychowáwánj djetě
něl do sebe bohůžel, Konrád! Giž pro swau furo-
zost a popudliwost, netrpěliwost a prchliwost ne-
odil se za wychowatele. Mimo to wzrůstaly
geho ostatnj nectnosti, čím wjce a smělegi se
lahoděgného působenj manželky swé wzdalowal.

An tato s djetětem zaměstknána byla, wnhle-
áwal on opět swé býwalé towaryšstwo; a wě-
a, že mu celá rodina geho w těch wěcech od-
oruge, ustanowil se na tom, že se jim wšsem
wětegně zprotiwj. „Šá swau klec násiljím rozdr-
jim, prawil k Knessowj, gelikož mi nižádného gi-
ého prostředku nezbywá, abych s nj wywázl.“

Od té doby přinášel Swatawce denně nové
jžnosti na gegj rodiče: tu že se matka do wěcj
ujchá, do kterých gj nic není; tu že geg otec ne-
stále mustruge; tu zaš že musj staré zbuhdarma
witi; ba opět, že oni wššteru čeládku proti ně-
mu popichugj, a tať dále. Swatawka měla ney-

wěšši sauženj. Ona sama by byla ráda geho hrubštwj snášela, ale urážky rodičům činěné bolely gi welmi.

Konečně se rozmarzew Bogtěch, chtěl k přisněššim prostředkům přikročiti. „Něgaký čas, prawil Swatawce, není možná s Konrádem wydržeti. Bez pochyby mu geho daremnj towaruššim dnem i nocj do usših hučj; a by se náš starých zprostil. Gá se mu musšim gednau s propuštěnjm na swobodu nabjdnauti! Nač pak gsem zůstal pánem w domě, nechťěllibyč swěho práwa užjwati?“

Swatawka se ulekla, a gakkoli otci přiswědčiti musšila, hleděla předce manžela swěho wšeměžně wmluwiti, a otce tak dalece uprositi, aby s njm gessťě něgaký čas strpenj měl. Pak ale profila Konráda na kolenau, aby si ufrozuměl a domácj swornost na wždy nezruššil. „Gá wjm, prawila, že matka giž nemůže pracowati; ale negsmeliž powinni, abychom gi žiwili? Dd koho pocházj — komu náležj wšedko nasse gměnj? S otec se stává zponenáhla cítliwým a gať ijkáme diwným. Zdaž to wšak stárij s sebau nepřinášj? a zdaž on nezaslubuge našj ššetrnosti? — Dba rodičowé mohaut owšsem taķe časem křiwě sauditi; než oni s námi předce dobře smehššlegj, a chybugjli, stává se to zagistě pauze z lásťy. Gaká zpozdilost, gaká nesprawedliwost by to byla, abychom ge nynj zarwřhli, gaķo snad něgaké staré

náradj! Co bysi gedenkrátě tomu řekl, kdyby se tvé vlastnj děti k tobě tak zachovaly?"

Pravdivostj této řeči přemožen, poddal se Konrád na něgaký čas; leč dábel nesoornosti giž nikdy nezahálel. Neynepatrněssj příčina byla giskrau nové hádky, kteráž u veliký plamen rozessla. Konrád započal gakausi hádku s Bogtěchem, a zapomněl se tak welice, že mu neywětssjch hrubstwj načinił, a giž i k násilnému ubjgenj přikročiti chtěl, an tu w pravém gessťě okamženj, Konrádowým křikem wyděssená Swatawka přiběhla, a ge od sebe odtrhla.

Abj truchliwé následky této mrzutosti předešla, zawolala Swatawka neyprwé swau přítelkyni Swataru na pomoc. Když se ale tato za nedostatečnau uznala, aby hrozjci bauři odwrátila, poprosila pana faráře, by auřad smjrcě na sebe přegal, a swau wážnostj úplné smjřenj wywůsobil. Pan farář se toho opravdowě ugal; neboť gemu samému na tom záleželo, aby dobrau powěst onoho domu zachowal, kterýž po tak dlouhý čas wssem křestanským robinám za příklad slaužil. Neyprwé rozprávěl s Bogtěchem, s kterýmž se snadno usrozuměl. Pať naléhal na rozdrážděného a twrdossjgného Konráda, a ničeho nepominul, coby geho srdce obměkčiti mohlo, představujic mu geho hrubé prohřessky proti swému dobrodinci, genž geg téměř z prachu powznesl, a kterýž geg i gessťě nynj (nač Konrád giž byl zapomněl) w okamženj opět žebřákem učiniti může, a ořazujic mu končně cestu, na kteréz

by se nešťastným následkům své nevděčnosti: úplné totiž zřáze své rodiny a domácnosti, gačoť i opowrženj u lidj a trestu wyhnauti mohl.

Š zbarilo se dobře. Slova otcowského kmeta pocházegjci ze srdce lásky plného, pronikla také Konradowo srdce. Celý uplakáný wracel se z fary, a gestě pozdě večer wstaupil se známkami hlubokého pohnutí do tchánowa pokojku, přiznáwage se w slzách ku své wině, a prose za odpuštění, geť i snadno obdržel, a sice po několika otcowských napomenutých od obau rodičů, kterjž své slowo i poljbenjm mjru utwrdili. W neděli na to šel Konrád k zprávě Boží, a přigal nešwētěžijí swátost Dltárnj.

Galé to wýborné owoce přinássi showjwagicnost maudré manželky! Takowá žewa gest w rodině gačo neocenitelná perla. Kdyby tenkrát Swatawky bylo nebylo, byla by se při wšech wýborných wlastnostech Wogtěchowých, při wšjgeho upatrnosti a lásce, po plápolu rozháraných nárůživosti hanebná rwačka strhla, po té by bylo nastaupilo wěregně pohorssenj domácího rozbroge, a konečně by bylo až i k skutečnému rozwedenj přišlo. Wogtěch a Lubmila by byli museli na swá stará kolena z domu se stěhowati, a (kdyby jim byla Swatawka gačo prozřetelná dcera doživotnj wladu wejštera statku nezachowala) třeba i nauzi třjti, anebo aspoň ze škrowných audělků a z milosti pňyzdného nevděčnjča dny své tráwiti.

Znagje Swataroka giž ze zkušnosti Konrádowu wrtkawost, a že se tedy na geho obráčenj spolehnauti nelže, hleděla wšsemožně, aby w šseliškau přjčinu k nowým proti rodičům žalobám odstranila. Podrobilať se nynj samotná wšselikým domácím pracem, w kterýchž gi dosud matka byla pomáhala, a zastávala ge s takowau obratnostj a zewrubnostj, že se bylo čemu podiwiti. Po celém domě panowal tentýž pořádek a ta sama čistota gako prwé; a wšse se dělo w prawý čas, wšse prawým způsobem. Někdy nežádala ničeho od swěho manžela pro swé rodiče, a předce uetrpěli tito nigakau ugmu. S obhčegnych peněz, gež djlem každotýdně, djlem měsječně na strawu, oděw, náradj a t. d. dostávala, zaprawila spolu náklad na rodiče. Mimo to, an gi byl Konrád ničehož nepowolil, aby wedlé swé náklonnosti w dobročinnosti pokračowati mohla, podporowala i z toho předce chudobné ony wesnice, a udjlela nemocným mimo náboženšské útěchy spolu pokrmu a nápoje, oděwu i giného občerstwenj. Pakli on někdy na ustawičné z domu roznášenj hubowal, poukázala geg na žehnagjckj rušku Páně, kteráž maljčko chlebů tak rozmnožuge, že se gidj wšsem dostane. Gegj neobhčegná přičinliwost a šchránliwost, gegj šsetrnost oděwu, a způsobilost, s gakowauž si oděw sama ššila, a mnoho giného w domácnosti zřjdila, byly gsau tačkorka žiwj pramenowé gegjch důchodů. Neboť ne tak weliké důchody neboljž přjgmy, nobrž ššrowná wydáwánj utwřzugi

dobrý stav a pořádnost w hospodářstwj.

S. Rudmilina poslednj nemoc. — Mocný lék proti nemaudré bázi smrti.

Swatawka, gežto nemocným rába a welmi ochotně posluhowala, musela nynj wesskeru swau péči na swau matku wynaložiti, kteráž se byla náhle a welmi nebezpečně roznemohla. Bylatě dnem i nocj gedinkau gegj opatrownicj, nedbagjc téměř ani o gjdlo, ani o spánj. Přestjerala gj lůžko, bávala gj užiwati, a činila wsecko, čeho třeba bylo, s nesyrděcněssj lástkau a neyauplněssjím sebe obětowanjm.

Giž třetj den zmizela naděge pozdrawenj. Swatawka se rmautila welmi, djlem pro patrně nebezpečenstwj, w němž žiwobytj matčino wězelo, djlem pro aužkostliwau bázeň smrti, gakowauž na wzbor gegjmu obyčegnému smenysslenj u nj pozorowala. Pokud gessťe zdráwa byla, pohljželať wždy Rudmila kostliwci neohroženě w obljčeg, a seznamila se se smrtj tak, že, gak sama častěgi prawila, každé hodiny na gegj pokynutj k následowanj hotowa byla.

Pro tuto matčinu bázeň upadla Swatawka strany gegjho zaopatřenj swátostmi umjragjcjch do weliké nesnáze; neboť se chtěla wssemu wyhnauti, co by gegj rozdráždeně obraznosti škoditi mohlo, a času bylo giž — na mále. Pozemšťá k mateři lástka zawjrala gj ústa,

svatá wssať láska nutila gi, aby mluwila. Magje zrahy na wěčnosť upřeně, zwjtzila konečně swatá láska, kteráž negen maudrá, kobrž spolu i šetrná gest. Doliko onano zpozbdlá, mazlívá láska gest slepá láska, geličož tento pozemšťi obal (tělo) wjce miluge, nežli nesmrtebnau dussi. Š pahé peče o zachowánj tělesného žiwota umrhuge žiwot dusse w nebezpečenstw j, to gest, nadsazuje několiť okamžitel nad wesšterau neskončenau wěčnosť. Takowěto lásce nic na tom neni záleženo, zdali milovaná osoba spasné prostředky nasseho náboženstw j budto ani nepřigme, anebo teprw až tenkrát přigme, kdy giž pro nedostatek spolupůsoben j, ničehož aučinkowati nemohau, gaťoby ge byl náš Wykupitel nadarmo ustanowil!

Še nesměla Swatawka š matkau o smrti mluwiti, mluwila o žiwotu (o uzdrawen j), a dosáhla mimo nadán j rychlegi swěho aučelu.

„Rozmilá matinko, gala se mluwiti, an byl práwě lékár odessel, tělo a dusse gsau dwa spolu nehaužegi spogen j druhowé w tomto wzdegššim putowán j. Stúněli geben, trp j spolu i druhý. Lékaře pro tělo sice giž máte, nikoli wssať lékaře pro dussi, kteréž, máli uzdrawena býti, duchown j lékár přispěti mus j.“

Ludmila. A kdo gest ten?

Swatawka. Náš milý Wykupitel, genž praw j: „Pogdtež ke mne w šicni, kteř jž

obtíženi jste, a já vás očerstvim." Snad se ho nebogíte?

Ludmila se zamlčela rozmyslujíc.

Swatawka. On uzdravuge nejen wesskeru rány dusse, nobrž i wessceh neuhu těla, pač-li by k nassemu spasenij prospělo. Takťe uzdrawil tchyni swatého Petra zimnicj sauženau, tač onu ženu krmotokem trápenau, tač syna setnjka Kornelia, a tač nescjislne množstwj giných nemocných. Což pač, milowaná matinko, nemáte k tomuto lékaři wssceh lékařů nižádné důwěrnosti?

Ludmila. Co pač si to mysljš? Zdali gsem od gačžiwu wesskeru swau důwěrnost naň newzkládala? Zdali gsem geg wždy ze srdce nemilowala, a zdaž on mne napřed nemilowal? Zdrawj a nemoc, život a smrt gest w geho moci. On mě až do tohoto okamženi zachowal, i na budaucnost se o mne zagisté postará.

Swatawka. Postará zagisté! Proto ustanowil swátosti, aby nám swé milosti, sily a života w hognosti udjleti mohl.

Ludmila. Já ge hodlám gestě dnes přigmauti — tyto neyspasněgšj léky pro dusi i pro tělo.

Takťe byla záwada odstraněna, z gačowěz se častěgi bez přjčiny mnoho powyků naběla. W přjčině té býwaj zdrawj obyčegně slabšj, nežli nemocnj. Přjcročjmeli k tomu w čas, poľud totiž nemocnj gestě dosti sily do sebe má, záležj dobré podařeni se na způsobu, s gačým mu důležitost tuto předneseme, mnohdykráté i toľiko na několika

řlowech. Běčná by to hanba byla pro křesťany, kdyby tolik opatrnosti a lásky neměli, aby se w této na neywenš důležité příčině se swým aučelem minuli, a tať i sebe i wšlecky sobě přináležející upokogiti zanedbali.

Gestit to s podiwením, že při gednotliwých libech, zwláště z oněch stawů, kterj se za rozumněgšj a ořwjceněgšj počládajj, w příčině této neywětšjch předsubků, ba i powěr nacházjme. Gim býwá kněz wždy toliko člowěkem hrůzy, a auřad geho strassliwým auřadem, poswęcugjcm na smrt. Býtbychom gim gakausi přirozenau bázeň smrti s ochotností prominuli, nedá se předce ona nekřesťanská hrůza pochodjící ze smrti a kněze — a ono odkládání se zaopatřením až do neyposledněgšj doby, nigakž omluwiti. Powolagjli kněze až tenkrát teprw, když giž o nemocném nižádné čáky není, to gest když giž duše na gazhku tane, a swátostné wykonáwání pauhým toliko obřadem neboliž ceremonij se stane, tenkrát býwá owšem kněz pauhým toliko poslem smrti, kteráž mu w zápětj kráčj. Kdo wšak gest tjm winen?

Takowáto ořwěta gest prawá temnota; neboť w neytemněgšjim okamženi nasseho žiwota zhasíná swětlo náboženstwj, a protož widj tam, kde prawý žiwot začíná, pauhau toliko smrt!

Když byl pan farář přišel, wyzpowjdale se Ludmila náležitě. Při swatém přigjmání a posledním pomazání gewila takowau zbožnost, gakowěž

še při gegjm umblenj do nj nabjti nebylo. Šb té chvojle narosttšovoval gi pan farár denně dvakráté, až se mu štastně povedlo, že gi svými zbožnými rozmluvami všj bázně smrti zprostil.

„Kdybychom neumřeli, pravil mezi giným, nemohli bychom z mrtvých vstáti; nebudeli tento přistěněf stržen, neužijme Boha a geho swatě. Proto přicházjme na tento swět, abychom umjrali, a sice abychom napřed sobě a swětu, i všsemu, což na něm gest, a posléze i nassemu tělu odumjrali. Gobychom si počali s tjmto hřjssným tělem, kdyby neumjralo? Sežjsssem Kristem ode všech hřjchů očistěná, a téměř na novo přetvořěná dusse, nssmj gjž déle w tomto těle obývati, kterěž by gi wždy opět k novým hřjchům lákalo. Musjť se gj spolu vykauptěného a očistěného těla dostati, těla nebeského a proměněného, gakowěž měl Kristus Pán po svém rozkřjssenj. Pať teprvé, když z porussěného starého těla takowěto nové vznikne, tenkráté teprvé může dusse u wjtězosláwě zvolati: „Smrti, kde gest osten tvůg?“

„Takowauto oslawu těla lidského nazývá swět smrtj; swatě ewangelium gi gmenuge proměněnjm, znovu zrozenj, rozlaučěnjm se s wezdegssjm a wegjtjm w přjstj žjmot.“

Takowé a podobné řeči těssily Ludmilu velmi. Š taužila nynj z celého srdce po svém rozlaučěnj, ne wssaf aby swého trápenj zprostěna byla, nobrž aby se se svým Wykupitelem spogi-

la, a še všemi milovanými, gižto gšau gi byli na věčnost přeběšli, a mezi kterýmiž Kříženku neyradostněgi gmenovala. Dběšelli pan farář, přistaupila k nj Swatarka anebo Bogtich, podobným způsobem se s nj objragjce. Rdnž wšak gi slabosti přibýwalo, že giž ani mluwiti nemohla, a málo co pochopowala, snažili se gegjho ducha toliko gednotlivými slowy, krátkými průpowědmi a modlitbami posilňowati, a gi w mysli Bohu oddané udržowati. Tu se modlili potichmo; tu zase poněkudž hlasitěgi, aby i nemocná slyšeti mohla, gako ku příkladu: „S Bože! gá w tebe peroně wějm, uperwiž wjru mau! Ty wjš, že tě milugi! — Smilug se nade mnau! Neopauštégž inne w dobách zármutku! Nedopušt, aby má důwěra w tebe klesala! — Wššecko podnikám z lásky k tobě! — Tobě gsem žiw, pro tebe wšše trpěliwě snáššjm, tobě umjram! Staniž se twá swatá, nezměnitelná wůle! a t. d.“

W takowém staru trwalo to s Rudmilau gessťe celé tři dni a noci; snáššelať mnoho bolestj s podiwnuu trpěliwostí, gaka mohla gen s onoho wysokého stupně nábožnosti pogjti, gehož neustálým se cwičenjm dosáhla.

Gh a u l o s t i w é d j t k y swěta tohoto sstijj e poslednjch utcpenj, gežto častěgi smrt přebcházegj, gakožto z bytečného mořenj welice. Dnyť by raděgi rychle na hebčých křjdlech anděla smrti do swěho usmysleného ráge donesšemy byly. Ne tak d j t k y B o ž j. Dnto wěrij, že u brány wěčnosti gessťe gest potřeba něgakého očistěnj a žka u-

ffenj. Považujj teby takowé poslednj težkosti za zvláštnej milost Božj, kterauž gim nesmírné milosrdenstwj profazuje. Důvěruj se, že se stana u Spasiteli swém u podobně sšjmi, gestliže, gačo on na hoře Olivetské, několik dnj a nocj w modlitbě a aužkosti probdj, gestliže gsauce křížem swým obtíženy králowškau cestau k hoře kalwárské k ráčegj. Protož modljce se prošj wenslowně, aby ge Bůh chránil před náhlau smrtj, aby bez přechwácenj nakročili cestu ku wěčnosti! A Spasitel wyslýchá z wětšj části nábožnau gegich modlitbu.

Pozdwihugeť následownjky swé k sobě, webe ge k mjestům utrpenj swého, dáwá gim okauseti geho hořkosti, tu wjce, tu méně, gač se hobj pro šjlu gich. Silným duššjím rád plný kalich naléwá, přibjgj ge na kříž, necháwá ge pñiti po bok u swém, a co mučednjky w nemýšlowných bolestech po malu z žiwota tohoto wykračowati. Blaze těm, gižto setrwagj w trpěliwosti! Čjm podobně sšjmi se mu stali na zemi utrpenjm, tjm spanilegššjho dostane se gim podjlu na sláwě geho w nebesjch.

Toť gsau dni spasenj, tač drahé pro wěčnost, gačo rychlé a pomjgegicj pro časnost. S gač nerozumnj gsau oni, gižto trnau, pomyslje na to tač wžácné utrpenj, anebo oni, gižto krátkj bog sice boguzj, ale w chaulowstwi podléhagj, nebosahugjce foruny, gen wj-těži připravené! —

5. Celá rodina příkladně se chová.

Po této koruně dychtila Radmila, gať nám známo, giž dávno, ano po celý život. Protož nepřipustil Bůh, aby, gsauc na konci života, w poslednjch dnech klesla. Z úst gegjch newynházel nižádný nářeč; ano welebila Pána a Boha swého, gaťo oni tři mládenci w peci ohnivé uprostřed rozpálu bolesti, gežto maso gegj tráwily a kosti gegj suffily, a nežádala o nic, nežli o trpěliwost a setrwánj.

Také Swatawka trpěla mnoho, djlem se swé strany, djlem se strany matky. Podobalať se wjce stjnu nežli živému stwořenj, ale předce nereptala proti Bohu. Co někteří nerozvážliwí, bogáčnj lidé w takowých příležitostech w pokussenj upadawaj, že na dobrotě a sprawedlnosti Božj pochynbugj, a wssude gen nářkagj, modlila se Swatawka welebje newyzpytatelné saudy Božj, považowala také toto těsné nawsstjwenj za známku geho zmlášt-nj lásky, a setrwala w perwé, nezwtkané důwěrnosti w geho maudrost a péči otcowstau. —

Konečně když okamženj to přisslo, že matka poslednj wzdechy wydávala, tu křwácelo i gegj srdce. Na štěstj byl giž pan farář po ruce, a měl Swatawu a Konráda k tomu, aby gi wzali stranau a pečowali o ni. Dn sám gessťe obstaráwal nemocnau, a modlil se a žehnal gi, an ona gessťe asi půl hodiny těžce bogowala, nežli se dostala ku bráně wěčnosti. — —

„Tak umírá spravedlivý,“ pravil, když Ludmila byla ducha vypustila, a bezdušné tělo sice bledé a wymořené, ale gestě jako živé a nebesky veselého pohledu gsauc před ním leželo.

Sotwa že modlitbu za umírající byl skončil, giž Swatawka to zvěděwsi, k matce spěchala. Nikdo gi nemohl udržeti. Chtělať gestě gednau matku widěti; chtěla gi oči zatlačiti. Widauc ale matku giž mrtwau, těžce omdlela, tak že gen s welikým namáháním zase gi wzpamatovali. Nato se dala do welikého nářkánj, a slzy se hrnuly silně. Nadarmo hleděla Swatawa bolest gegj zmírniti a slzy gegj zastawiti. Také Bogtěchowo a Konrádowo namáhánj bylo nadarmo, gižto gi napomjnali, aby pamatovala na své slabé zdraví, aby se zachowala svým dětem, z nichž druhé teprw půldruhého léta bylo staré, a třetí gestě nezrozené. Dna pak aniž čeho slyšela, aniž nač dbala.

Nechte gi, pravil pan farár, wšecko má swůg čas, tak také pláč a bēdowánj. Protož smutek gegj není smutek pohanů, gižto naběge neměli; splácj gen tolik přirobě, k čemu gi nabjžegj dětské city. Dosti blaugo srdnatě bogowala, a bolest w sobě zdržowala. Nynj se wylila násilně. Tyto dobrotivé slzy přinesau gi ulehčénj; pomalu se zase zmůže, nagde útěhy a konečně we vůli Boží auplného upokogénj. Potom se uspokogj mysljic w tichém smutku na w Pánu zesnulau, a modljc se za ni.”

Gak pan farár řekl, tak se stalo. Swatawka se stala gestě těšícjm andělem otce swého. U

něho bylo všecko naopak. Gelau nemoc i smrt manželky své se všemi obtěžujícími okolnostmi, gežto nemoc tu sprowázeli, to všecko nesl s rekovskou myslí. Když vše autrpnostj trnulo, a malowěrně konce očekáwagjc vzdychalo, gelikož w hrozně bjdě byla: tu stál, co slawný, silný dub w bauři, nepohnutý, a hleděl gestě ostatnj powzbuzowati a w dobré myslí zachowati. „Gste to křestané? rjčáwal. Křestanstwj nemohauc žkau=ssku o h n ě w sauženjch wydržeti, nemj žagisté to prawé. Gačo plewy poletuge před každým wětříčkem, a schoj w ohni. Hrozný gest owšem tento úkaz, gehož swědkowé gsme. Toť se owšem upjratí nedá; ale dlaholi to bude trwati, a giž se proměaj, a pať tjm slawněgi skončj. Střezme se tedy malé wjry! Už gsme i bjdau teč zahrnuti, předce gestě mnohem wjce gest u Boha smilowánj, gestliže gen na něho naděgi swau wzkládáme. Co nás potkáwá, potkalo dřjwe geho. Gnhle obraz geho na dřewě hanby! Pohled na něho oslazuge hořkost bolesti nassj. Hledjce na hanu, nezapomeňme na sláwu, gežto na ni následuge; widauce smrt, pamatugme na wzkřísseni ku wěčnému žiwotu! Nezbjrenme tedy s kře růžowého w utrpenj nassm zrostlého gen trny, ale i růže, a občerstwěme se na posilňugjcj wůni, abychom snáže bolest trnů snesli. „Hledagjcj podporu w Pánu podobagj se skále na Sionu, gižto ni žádná bauře newywrátj.“

Čeť posilňowal Bogtěch, gačo anděl nebeský, swých w dobách sauženj.

Uvšsať i na něho přišla hodina pokušení. Když se byli ostatní již všickni upokojili, tu teprve srdce jeho novými city se naplňovalo.

10. Bogtěch nemocen na duchu po smrti Ludmilině.

Gestě na den pohřbu těšil se Bogtěch ze všeobecné autrpnosti, kteráž se při slavném průvodu na jeho dala; neboť Ludmily si vážila pro její výborné vlastnosti v celém okolí všickni. Ale již den na to spozorovala se na něm veliká změna. Za sama těžkomyslnost, gežto se byla Ludmily po smrti Kůženčině zmohla, přestla, gať se zdálo, na něho. Jeho gindy veselé čelo zamhauřilo se a zahalilo tejným hořem. Dci slzely. Jeho výmluvnost oněměla. Gedl málo, co se o kolo něho dělo, toho si skoro ani nevššimal. Nadarmo vyhledávala Swatavka příčinu této náhlé změny. Gestliže se ho stokrát ptala, předce ž jeho odpovědi ničeho se nedověděla.

Tri neděle po pohřbu Ludmilině stala se Swatavka poznowu, t. g. po třetj, matkau. Gaťau radostnau udalostj býwalo gindy Bogtěchoro rozmnoženj se jeho rodiny! Tehdáž se sotwa o ptal, zdali se narobil chlapec čili holka. Když se odpovědělo, že ke dvěma bratrjm přišla nynj sestra, w njž pro něho nowá Ludmila powstala, odpověděl: že gest mu wjtána, gestliže by ho chtěla na věčnost přewěsti.

Učkoliv měla Swatawka s dítkami dosti co dělati, předece otce docela w ničem nezanedbala. Anobrž dnem i nocí na to myslila, gať by ho obwefelila. Na štěstí požíwala dobrého zdraví, a tať mohla wsechněm we wšem wnhowěti. Toto zdraví zachowala gegi pokogná mysl a opatrnost, po celý ten čas, co se byly gegi okolnosti změnilý. Wytříhalat se každé wáánně, a zvláště zlošti a hněwu. Nikdy negedla ani nepila, co by jí mohlo škoditi. Chránila se mokra a nastuzení, nečistoty a nemjrného namáhání těla. Tato pravidla opatrnosti nezachowávala tať swědomitě pro sebe, gaťo pro své dítky. Gen gegi dítky, gežto tať srdečně milowala, a w gichž společnosti gedinau radost měla, wázaly jí na život tento. Dstatně gen widěla smutnau budaucnost před sebau, gestliže se zdraví otcí nezlepšij, anebo kdyby docela měl umřiti.

Toto předwjdání brzo se uskutečnilo. Negen muž gegi ale, i wlastnj otec stal se gesttě n ástrogem gegiho trápení. Geho těžkomyslnošt dosáhla takowého stupně, že pozbyl rozumu a smyslu. Nynj mu ubohé dítě nic whod udělati nemohlo. Konrád ho u stolu netrpěl, a u kočičho stolku, gať ho gmenowával, nechťel zase on gísti. Gelikož konečně chuť gehu docela žtupěla, nebylo mu nijádné gidlo whod. Tu wytřkal Swatawce, že ho zanedbává; nazwal jí neměrnau, newděčnau dcerau. Dna wssať byla tať maudrá, že se mu podobným způsobem nesplácela; anobrž měla s njm srdečnau autrpnost, a za gehu tuhé

obviňovánj newracela mu ničeho, nežli mlčenj a nové důkazy dětské lásky. Wěrná Swatawa často proléwala slzy lítosti, widauc, gať dobrá dcera gest od otce teyrána a trápena.

„Děkugi wám, tjkáwala, za wassi autrpnost. Prawda gest, že trpčj bolest gest ta, kterau nám způsobj osoby, gežto gsau nám nymilegšj; ale otec můg newj, co činj. Milá Swatawo! což newjte, že gsam gestě horššjch wěcj zaslaužila? Kdyby otec můg, wládna zcela rozumem, tať se mnau nařládal, tedy by to byla gen malá odplata toho, co on někdj ode mne trpěl. Gá tedy nemám nižádné přjčiny narjkatj si. Wždyť pať náš nymilegšj Spasitel byl zrazen, zapřen a opuštěn od oněch, gimžto samé dobré byl prokazowal.“ Tať smyššlela a činila Swatawka.

Wednau ráno nechtěla otci poléwka chutnati. Odstrčil gi mrzutě od sebe, lál na to, že se s njm špatně nařládá, a konečně si počjnal, gať ztěššitelc. Na neschťestj wstaužil Konrád práwě do dweřj. Dkufil poljwořy, a šhledal, že ge dobrá. Blostj přemožen pustil se do tchána, a hrozil mu, že ho z domu wyhodj. Na to gestě Swatawce bitj slibowal. „Ty, prawil, tys gestě trestu hodněgšj, nežli ten trapliwec. Ty sama ho činjš nesfšitelným. Proč trpjš to wěčné mumlánj, a wššedky hrubosti tať schowáwáš? Dběma wám měl bych tu mjřsu na hlavu hoditi! Pro dneš, štarče, máš giž dogedeno. Autlá dcera ať se neopowáži, něco ti dáti, dokud slunce zase newygde. „Šladem se krotj pšy.“

Swatawka wymlauwala otce a hleděla Konráda rozumnými důwody a dobrými slovy uchlá-
 choliti. Ten se ale nedal uprositi, nedal Wogtě-
 chowi ani o polednách gisti, schował po obědě kljče
 od sspizjrnny do kapsy, a šel na pole. Proti to-
 muto swému kážnjewi neodwážil se Wogtěch giž
 wystaupiti, tent ho byl swau hrubostj giž zastraf-
 šil. Ale tjm wzteklegi wygel nynj na dceru.
 „Tak? wykřjkl hrozně; hladem mě chcete umoriti?
 S přetwárliwá! Nynj giž také s tjm klukem že-
 bráčkým držjš, genuž se zechtělo po mém dědictwj?
 Počente, gá wám zastrčjm záworu. Gessťe dnes
 půgdu k auradu. Mé gest wšsecko, dům i hospo-
 dárstwj. Od dnešťa gste přestali býti mými dědici, ge-
 likož giž negste mými dětmi.“ Tak gessťe dlaho
 mlumil, kdž se giž Swatawka byla vzdálila, ne-
 mohauc ho pro hoře giž ani poslauchati. Shleda-
 la co mohla k gjdlu, a warila co bylo otcu gin-
 dy neymilegšj. Neboť ačkoliw gindy beze wšj
 wýmjnky muži swému byla poslussna, předce měla
 za to, že dnes to učiniti nesmj, gelikož žádbost ge-
 ho byla patrně proti rozumu a sprawedlnosti,
 proti powinnostem lásky a wděčnosti.

Wogtěch se zatjm trochu upokogil, a gedl
 hltawě milowané gjdlo. „Nenjli prawda, milý
 oťce! prawila Swatawka, budaucně budu po kaž-
 dé to wariti, co wesslowně požádáte. Wně znáte
 swau chuť neylépe, a gá se po každé od srdce ráda
 zeptám.“

Tjm otce na dnes usmjřila. Ale bohužel, že
 ani dne giž neusslo bez takowých šferedných pútek.

Nicméně by byla Swatavka přála, aby ho gestě mnohá léta byla měla, a se své strany ničeho neopominula. Ale giné nestěstj, které dům tento winau Konrádowau potkalo, žádost gegj na zmar uwedlo, a spravedliwau příčinu dalo, dwog-násobně oplakáwati smutnau ztrátu otce.

11. Smutné skončení Wogtěchowu.

Paměti hodné gest, že we Wogtěchowě rodině nynj giž třetj hlawa nepřirozenau smrtj zassla. Wogtěchůw děd skonol, gsa smrtelně raněn kopitem splasseného koně, — otec geho přissel pod strom, gaš padal. Také matka geho, gaš se čtenár upamatuge, unřela na cestě do kostela mezi nowými Dwory a Blowici. Gašé opravdowé wyzwanj pro nás wsecky, bñti wždy na den a hodinu připrawenu, gelikož Pán přicházwá často w tu dobu, kde bychom se ho nejméně nadáli. Nikdo wyházege newj, zdali se zase wrátj. A kdo se na spánj ukládá, nenj gist, že opět procitne.

Gašj strassnj příklad dáwá nám zase Wogtěch! Od toho času, co nemohl giž choditi, dáwáwal se woditi, kdñž bylo pěkné powětrj do zahrady, a kdñž bylo parno, do stodoly, kde proti wratům na půlnočnj straně, občerstwugicjho wzdychu požjwal. Zde se zdržowáwal až do pozdnjho wečera, sedě na chladné slámě nebo slámjku. Mezřjdeka se také stalo, že usnul, a ležeti ostal, až ho zbudili a odwedli. Sednau na wečer, kdñž bylo také taš hezky, hledal Konrád w tem-

ném lesjku s pochodnj kus dřeva, z něhož by mohl dáti mog si udělati. Gda nazpět, widěl, že tchán pokogně spj, a protož ho nechťel buditi, až by se wrátil od koláře. Nesa w gedné ruce dřewo w druhé pochodeň, widěl, že giskra upadla do slámy. S slápnul perwně po nj, a mysle, že giž wsse spraveno, šel bezpečně dále.

W ten čas byla Swatawka právě u potoka, pomáhajic naspěch dětské prádlo děwečce práti. Sotwa byl Konrád několiš slow s kolářem promluwil, giž skočila kolárka do swětnice ohlassugjc, že stodola Konrádowa celá w plamenu stogj. Konrád zřkameněl, gať se ulekl; než náhlé wzpomenutj na ubohého tchána ho posilnilo, a okřjdlilo kroky geho. S patrným nebezpečensťwjm žiwota wrhнул se do ohně, a rychle odnesl neshťastného starce na swých pažech z ohně. Ale ach, giž bylo pozdě. Byltě giž tať opálen, že ani člowěku podoben nebyl, a gen několiš okamženj žiti mohl. Několim pan farář giž zde byl, řdnž ho chtěli wolati, předce nemohl giž nic giného činiti, nežli hlawnj rozřřessenj mu dáti. —

Šťastné návěštj pro Swatawku! Šakkolim pozorně gi zprawili o neshťestj gegjho otce, předce to nemohla nigakž sněsti. Celá omámená klesla Swatawě w náručj, řteráž gi neodkládajic do opatrowánj dala, a o potřebnau pomoc se starala. Šmotr Rozřřosťný ugal se djetel, a šchránil ge we swém domě. Zatjm se oheň na wššecky strany šťastně rozřřjvil, a ztráwil wššecky okolnj stawenj, hospodářské nářadj a senjku. S řrásný owčjn s

omcemi, veliká včelnice a veskera drůbež bídne zaslly. S několika kusů mladého hovězího dobytka, gsauc ze chlémů puštěno, běželo strassně rvauc do ohně, a newrátilo se. Zeprvo řdyž střjkačky, která bohužel velmi špatně zřížena byla, předce gašsi mohli použiti, a se wsech stran lidé hasit přišli, podařilo se jim, zpaustu zastawiti, a tak obydlj i chlémw, což gessťe nové bylo, uchrániti. Dluhá zed a protivný wjtr newwice gessťe wzteřagjcy se žiwel ukrotily. Kdyby toho nebylo, byla by mohla polowice Dolan zase wyhořeti.

Konráde! Konráde! gaš se to skončj? Količké zlé přivedla twá lehkomyslnost giž na tento dům? Gaš gšsi mohl dům ten oblažiti, řdybys byl muž, gašys měl býti? — Smutná budoucnost! Nynj gšsi zde osamotněl! Dpuštěn gsa od tchánů, bez přátel, bez obžiwy, zbawen gessťe veliké části swých stawenj, polnjho i domownjho náradj! Swá manželka, ačkoliv dosti šlechetná, gest protivenskwjmi škljčena, twým se chowánjm zmalomyslněla, a gen dítky gegj gessťe gi držj, že se žiwotem nepřesytila. — Bůh se smilug nad tebau! D řdyž bysi zmaudřel tjmto neshťestjm!

12. Konrádůw statw po wyhořenj. — Gaš Swatawka nemocného manžela wyhogila, a Dolanštyj popelem lehlé statwenj opět wyřtawěli.

Řdyž bylo po ohni a powyřku, znamenal na sobě Konrád, ž omámenj swého pouěkud se zotawiw, že gest gašo na smrt nemocen. S přivedli

gsau mu z wesnice ranhogiče, kterýž hned spáleniny, gež si byl neschastně nevědomky na hlavě a na rukau způsobil, za nebezpečné prohlásil, a pana faráře zawolati dal. K tomu pak promluvil Konrád těmito slovy: „Potěšte ženu mau, welebný pane; gá gsem wrahem otce gegjho a přičinau wesškerého neschěstí, kteréz gi potkalo. Gát gi ani giž na oči přigjti nemohu — a kdybych tať příliš velikým hříšněkem nebyl, rád bych nyní zemřel!“

Na to začal, gafo bez smyslů, pomateně mluwiti, tať že ulekaný duchownj giž ničeho s ním pořjiti nemohl. Dle žádosti geho těšil wšak Swatawku, o nižto posud w obydlj swém Swatawa péči wedla, i dal gi dítky přiwěsti; zamlčel gi ale opatrně, w gačem stawu se právě manžel gegj nachází. Spáleniště, z něhož se dořawade kaurilo, odemždal pod ochranu ruchtáři, kterýž i hned, aby se novému nebezpečenstwj předešlo, Konrádowým čeledjnům nařjčil, aby celau noc geden po druhém na bděnj ztráwili.

Nemocný měl noc velmi strassliwau. Netoliko že ho rány bolely, ale i hroznými obrazy naplněná mysl geho uwáděla geg w částé a silné zimničnj horkosti na frag zausanliwosti. — „Gá gsem wrah — gá — křičel, — nechte ženu newimau! Gá sám hotow gsem umřjti!“ — A tařto wztekal se i trápil sám sebe, až den rozbřeskowati se začnal. Wljdný ranhogič mezi tjm od něho se ani nehnuł.

Časně ráno přišla již Swatavka k loži geho, vřečka sice gestě bolestj zmořena, nikoli wšak wšj naděge zbarvena; neboť byla opět w Pánu Bohu autocíště naležla. Konrád gi očima slzawýma uwjtal, brzy wšak hlasitě plakati začal, řka: „Ach Swatavko — ty mi giž odpustiti nemůžeš! — Gsem pravý bjdnjř, a nehoden, že gsem řdy do tohoto domu wessel. — Ach! že gsem raděgi nádennjřkem nezůstal, k čemu gsem se zrodil! — Beze mne byla byš sřtařtnau; beze mne byliby rodičowé twogi na žiwu, a byliby také sřtařtni. Wy gste mě k sobě powýřřiti chtěli, gá wás ale wšechny do bjdy swé sřtrhnul.“ —

Nad tauto neočekáwanau řečj manžela swého welmi se ta dobrá dusse pohnula, i dodala si smělosti, a s newýřlow nau ljebeznořři odpowěděla: „Konráde! zaslechl-li gři giž řdy ode mne gakhých wýčjřtek? Čili gři w bážni, že ge zaslechneš? — Co se stalo, stalo se, ale trápiti se nad tjm, křestanu nesluřři; on tu přjřhodu spjřře pro budaucnořř k užjřtku swému použjge. Bez wůle Božj ani wlaš s hlawn nash nesegde, a Bůh nás proto gen sřřolau utrpenj prowádj, abychom se bez uřřánj lepřřili; a řdyž aumyřslu swého swatého dosáhne, opět milořřdenřtwj s námi uřřinj. Dnj řanj i žhogj; on řřw řrhuge, ale také žas na wyřřost powynášřj.“

Konrád nynj gestě hlasitěgi děkowal a mluwil dále: „D řžbyš to byla řřyřřela, gař často a horliwě mě otec twůg napomjňawal: Nechod ře swětlem, abyš ge dobře neopářřil; nechod bez řřwjtelnice

do chýwa, do stodoly, nebo kde ginde chýtlawé wěci býwagj; pozdě ljtosť přicházi. — Ach, onť to nešťěstj předwjdal, gežto geg mělo žiwota zba-witi! A gá bjdný, swěhlawý posetilec — gá ne-člowěť! — gá radau dobrého otce opowrhowal, i posměchy gsem si z něho tropjwal — a teď se předce wsecko wysplnilo! — Ach, pozdě přichá-zi ljtosť má!”

Swatarůka. Hle, právě proto, milý man-že, žeš přiwětjwau radau opowrhowal, musj tě nynj trpěka nauze učiti. Kdo newěťj, musj pocítiti!

Konrād. O, gá to giž tuze často na to přigiti uechal — gát bych giž stočrate byl kaž-dého trestu zaslaužil; a protož bych i rád nynj snássel, kdyby mne samého to bylo zastihlo; ale manželka má i děti mé musjegj newinně trpěti.

Swatarůka. Co se manželky twé týče — máť ona giné winy na sobě, za něžto gestě za-dost činiti musj; dětem pať Bůh škodu stoná-sobně nahradj. Ba i nám winjkům odpustj a přj-wětjwý obljčeg swůg k nám opět obrátj, gať mi-le se polepsjme. Nabudmež tedy myslj, důwěruga-me w pomoc Božj a dobrých lidj — a zagiště se nám zaš dobře powede.

Zakto hleděla Swatarůka manžela swého po-těšiti a nowau důwěru w něm wzbuditi. W ně-kolika dnech geg tať neyautlegšj pčj, gaťowau by gen matka kdy djetěti proukázati mohla, na těle i na dušsi opět wylěčila.

Batjm pracowali autrpnj obywatelé Dolan-štj, stařj, mladj, chudj, bohatj, gaťo mrawenci na

Konrádové statku. Při Wogtěchowě truchlivém pohřbu měl pan farář u oltáře wýbornau truchlořeč, že srdce wšsechných posluchačů w autrpnosti se rozplynula. On sámge w řeči té o pomoc žádal, a mnozí to činili giž i Swatowce, tomuto wtělenému angeli k vůli, s neywětšj ochotností. Sedni odwázeli rum se spaleniště, ginj přiwázeli kámen, dřiwj a podobné stawirwo, a ginj konali giné potřebné práce; wšse pať se dělo pod dohledkau statného a rozumného Božka. Dprawdu, kdyby nebyl při tom Wogtěch tať bjdně zahynul, srdce by člowěku w těle radostj plesati muselo, když popatřil, kterať se w neschťstj smehslenj lidšká w úplném swětle progewugj, a láska k bližnjmu swá wjtězstwj slawj! Když Konrád toto diwadlo ponewprvé byl spatřil, kanuly mu horké slze na ruce geho sausebů, gež mu tyto podávali. „Sausebé! prawil, gať gsem si toho od wás zaslaužil? Dmůg Bože, gať gsi dobrotiwý! Když bych se na budaucnost této dobroty hodněgšjim stal!“ —

Gal mile se Konrád na zdrawj poněkud zotawil, dal se taťe sám do práce. Dnem i nocj gaťo lew pracugje, a wlastnjm příkladem a slusným platem řemeslnjky k pilnosti nabjzegje, nabyl toho potěšenj, že stawba s neobychčegnau rychlostj od rukau šla. Než šest neděl minulo, stálo giž stawenj auplně dohotowené, a sice mnohem pěněgšj a trwanliwěgšj, nežli předešlé bylo. Dbydlj a stawenj hospodářská hodila se w krásné řownalosti welmi dobře k sobě. Uzawjragje weliké

nádmotř se všech čtyř stran, působila pravidelný čtverec. Bylo se nyní radost na všecko pobíratí.

Uznávaje Konrád dobrý prospěch velikomyslného přispívání svých sousedů, šel dům od domu, a progeril, každému zvláště, svou nemalou wděčnost; za všechny pak vesměs dal slavné služby Boží konati na ten úmysl, aby Bůh Dolanské obci zehnatí, a jí povždy od ohně chrániti ráčil.

Nyní se v Konrádově duši opět vygasnilo. Dověděti že starý všeccku po tchánovi zdědenau hotovost ztrávil, ano on se musel, aby ostatní ztrátu dobytka a náradí nahradil, i peníze vydlužiti; než Swatawka geg uměla těšiti. „Proto, pravila, nebudme malomyslní, Konráde! ty nyní nastupuješ místo našeho nebožtíka otce, hospodař a šetř — bog se Boha a důvěřug se v Boha, jako on činjal. Tak se s pomocí Boží dluhů zagisté brzo sprostjme. Ty wiš, gať on začal, a všechny obtížnosti a nehody gsauti dobře powědomy, gež on šťastně přemohl.“

Přes dvě léta se Konrád statně choval. Hospodářství geg těšilo, a Bůh zehnal geho pilnosti takowau měrau, že se slova geho manželky w brzce vyplnila.

3. Kterak Swatawka dítě své vychováwa, a otcovy povahy a pohoršlitivé příklady bezeskladné činí.

Mezi tím časem počládala se Swatawka za velmi blaženau; neboť se mohla bez překážky

wychowávání svých dětí obětovati. Nejmladší synáček (Josef) právě se jí byl narodil; starší tři děti chodily již do školy, a že matka s učitelem v dobrém usrozumění byla, zřídila domácí své cvičení vedlé školního také výborně, že její děti v křesťanském náboženství a v jiných školních předmětech za rok to dále přivedly, než děti jiných rodičů za tři léta, jižto o škole buď málo dbali, aneb opět sami lehkomyšlně baurali, co byl učitel pracně vzdělal. Zvláště se výborně chovali oba chlapci, že učitel častěji říkal: „Synáčkové, budete-li také pokračovati, musím vás dáti otec na studie.“

S Konrada to velmi těšilo, gačkoli k tomu ničím téměř nepřispěl. Mrawní její výchovy vzdělávání pokračovalo zároveň s ostatním cvičením. Císta u báží Boží a uctivosti k rodičům, její matka v autlém srdci dětinském vstřipiti napřed a na uenwenš se snažila, položila základ k poslušnosti a tím i ke všem krásným ctnostem dětícím.

Její společná láska byla také upřímná a stálá, že nikdo neužrel, aby se byly vadily, sobě záviděly anebo jedno na druhé žalovalo; ani jedno druhé u rodičů raději vynalauvalo, a winu na se brávalo. S bylo radostné popatření na tyto zdravé, čjperné, ochotné, přjgemné a veselé děti. Nejledowatějšj srdce muselo rozstanouti byž zbožně a pohyutlivě ranní aneb večerní modlitby konaly. S jiným dětem, čeládce, cizincům a t. d. chovaly se vedlé matčina příkladu.

Chtěli-li bychom zevrubněji vypisovati, gať si Swatawka powždy počjnalá, aby samogediná, bez spolupřičiněnj manželowa, tať andělské dušsinky wychowála, museli bychom se žwětšj části opakowati; neboť Swatawka si wzala swé wlastnj, od rodičů obdržené wychowánj za příklad.

Pauze w tom musela zvláštňj swau cestau kráćeti, kde se o to gednalo, aby špatné chowánj manželowo, ano i rozličná pohoršsenj, gež djetkám dáwal, pro tyto neschodná učinila.

Konrádowj neynebezpečněšj nectnosti w tomto ohledu byly gsau: geho nemjrná žhorťa nařwassenost, obžerstwj a nedostatek studu, to gest oné uctiwosti, gaťauž dospělý wěť autlé mláďi gest powinen. Ach! gaťeť sauzenj mjwala začastě Swatawka, zvláště kdž Konrád opilý domů přišel! —

Cokoli w tom ohledu prospěti mohlo, wšse podnikála swědomitě, a pročěť i se zdárným prospěchem. Neypwé poraućela denně swé djetky ochraně swého Wykupitele, onoho welikého přítele djetek, gaťož i orodowánj geho swaté Matky a giných andělů stražců.

Za druhé: proti Konrádowě prchliwosti a popudliwosti ozbrogila se nepřemožitelnau wljdností a trpěliwostí, a proti geho rozpustilosti tjm wětšj přjfností a štetřenjm studu a mjrností.

Za třetj: každičké ozwánj se něgaťe náruživosti aneb powobné uáchylnosti hleděla giž w prwnjm wzniku udusiti.

Na nejstarším chlapci pozorovala se strachem již záhy otcovy povahy; pročež kladla si za povinnost, aby se vssj opravdovostí již v dětinstvji proti auplnému vypuřnutj pracovala. Byly mu tři léta, kdž gedenkrát bratrjčka notně holj přes hlavu uderil, proto že mu tento hřjčku z rukau byl vytrhl. Matka použila hned prvnho okamženi, metlou geg potrestavssi, aby mu na budaucnost podobnau prchlivost znehutnila. Pať se musel dva dni za svoug přestupeť tjm káti, že nesměl po ten čas s bratrjčkem ani hráti, aniž což giného s njm konati.

Pozděgi se podobně na své sestře prohřessil. Mjwaltě tu radost, prvě než do školy šla, v slabikování a ve čtenj gi cvičiti. Gednoho dne neměla Ludmila do učeni nižádně chuti. Bohumil opakoval gj třikrát i čtyřikrát ta sama slova; roztržitá vssak školačka nedávajc pozor, hrála si s lautkau (pannau). Bohumil se mračil, vyhrožuje gj matkau. V tom utekla Ludmila svému zakaboněnému učiteli, se smjchem rukama tleskajc. Gako střela pustil se tento za nj, a dal gj tať nerázný poljček, až v sjni neyprvo na kamenné schodj klesla, a pať do vedlé stogjicjch pracjch neceť se svalila. Mladý zlosyn dal se v prvnhm uleknutj na autěť, nepomyšle na to, že se sestra ve velikém nebezpečenstvji životu nacházi. Na štěstj zaslechla matka nářeť, a přikvapila v pravý čas na pomoc. Zatjm vssak se i Bohumil vzpamatoval, a spěšně se k tomuto nebezpečnému děgišti vrátil. Leč do světnice vstau-

piti a matce na oči giti si nedůvěřoval, nařikaje toliko na wenku z plného hrdla: „Ach! má sestřička! má sestřička!“ — Geho vlastnj svědomj, nikoli bázeň trestu, geg ukrutně hnětlo.

Wysšedšsi matka, uchopila geg za ruku, a postavila před Ludmilku, wodau a krowj celau potřísněnou. „Tuto patř, zwolala, wraždělnjku! Kdybych nebyla právě w čas přišla, byla by se utopila. Od té chwjle nebude giž twau sestrau — a gá — nebudu twau matkou!“

Do těch slowjch zawřela se do komnaty, kdež holčinku wyslikla, ránu gegj prohlédala, wymyla a zawázala, a pak gi do postele uložila. Mezi tjm nebylo Bohumilowu nářku žádného konce. Když se konečně matka wrátila, wrhl se gj k nohaum, obegmul gegj kolena, a křičel, až se to po celém stavenj rozléhalo: „Matko! ó matičko! nehuěwente se. Gá giž do neydelšj smrti ničehož zlého neučinjm! Trestente mne! Hodte mne také do wody! Genom zůstaňte mau maminkau, a dente mi opět mau sestřičku!“

„Ty osšklivý, zlostný člowěče! odpowěděla matka, křid se mi z očí! Kterak mám twau matkou zůstati, pakli se Ludmilka opět nepozdravj, a pakli ty w své zlobě setrwáš?“

W tom přišel Wogtjssel s otcem ze zahrady, tážjce se, co se bylo přihodilo? Nikoli rozčilená matka, nobrž sám Bohumil byl swým vlastnjm žalobnjkem, a sice s tač malým sebe štetěnjm, ano i s přepiatou řečí, že se otec na neywejš rozžlobil, zločince za wlasny popadl, a met-

lau do něho tať pral, gaťoby geg rozseťati chtël. Matka a bratr se nadarmo za něho přimlauwali; oba obdrželi zároveň prauhy, až gim gaťo geli- ta řwj zatekly; neboť rozejlený Konrád newěděl we své šjlenosti, co činj.

Swatawka šnesla tuto řřiwbu, ani ůsta newotewrauc. Toliko ř Bohumilowi pravila: „Š tať é tjm gšj pauze ty winen!“

Dobrotiwý Bože! gať to ubohého hochy we- lice rmautilo, že řřrže něho i matka i rowněž newinný Wogtjšeť bitj dostali! Bylo wšřať mu to wšřtrahau pro celý řiwot! Šd té doby diw že řestru na rukau nenosil, a matce za obdržené odpustěnj newěděl ani řterať swau lářku a poslušnost progewiti. „Milá maminko! pravil, nynj budu tať tichauněý, gaťo na řše malá gehňátka, a byť by mi řestřička i tisjce poljč- řů a pohlawřů dala, přigal bych ge ř radostj, a dal bych gj za to tolikťěž hubičef.“ —

Po několika dnech začala Swatawka, an ge- gj manžel práwě dobré myřli byl, o této udá- řti takto rozprávěti: „Milý manžele! řroť řwých náruřiwostj, prošim tě, aspoň před dětmi! Widjš, an gšj gedno pro zlořt trestal, dal gšj gim prá- wě w tom okamženj sám newětřšj pohorřšenj, wš- lěwage wlastnj swau zlořt negen na winném, nobřž i na newinných! Šjm se w nich ctnost wřjdnosti a cit šřrawedlnosti pauze podkopává.“

Konrád. Remluw mi gjž o tom! Giž se řtalo; wždyť žnás mau bauřliwost!

Swatawka. Gestit to pro bubaucnost, a nikoli pro mne, nobřz pro twé wlasnj děti.

Konrád. Dámli gim o několik klofců wjce nebo méně, co na tom záleží? Šsauť to mé děti!

Swatawka. Šsau to twé djetky, ale ab ysi ge wychowal, — nikoli wšak, ab ysi s nimi nanic nakládal a ge pořazil.

Konrád. Co pať tomu takowá mrňata rozuměgi? Šy wšsecko bereš na přisnau wáhu, co mnohdykráté ani za řeč nestogi!

Swatawka. Menjš se milý Konráde! Čistý a nepořazený cit maličtých welmi gemně a pravrě rozeznává, co gest sprawedliwého a nesprawedliwého, co gest dobrého a co zlého. Cit tento se špatným wychowáwáním žtupuge. Něžná řazenička sprawedliwého a dobrého býwá na dusferwnjm poli takowými ššlápěgemi, gaktých ty si začastě lehkomyšlně domolugeš, obyčegně na wždy žaššlapána. Pozdě, pozděgi než kulhawý posel, přichází pať ošetřowánj w oněch teprwé letech, o kterýchž se domenyššjš, že w nich začínagj djetky wěci teprw rozeznáwati a gim rozuměti.

Konrád (přemenyššleže). Škoro máš do bře. Proto giž u mne nic neprošpívá! Ach, Swatawko! že pať gsem w mladosti tať náležitě wychowán nebyl, gako ty! Gaktě gsem mohl blaženým býti! Š gakt prawdivé gest přjšlowj o Šanečkow i a o Šankow i! — (Š tom by se byl bez mála do pláče dal.)

Sw'atawka. Pročez mĕg nynj své děti na pamĕti, aby se gim gedenkráte taĕ newedlo, gaĕko tobĕ! Každĕm krokem dáwen pozor na tyto nebeské byliny, gaĕko na wĕc swatau! — Ne gen pauze hřisné skutky, nobrĕz i každĕ nezlusné slowo, hnutí tĕla a t. d., zvlásťtĕ rodičů, gsau tolikeré ukrutné mlápĕge na hlavíčky těch to něžných bylineĕ we swaté zahrádce. —

Š byla Swatawka velmi potĕšena, widauc manĕzela taĕ pohnutĕho, neboť se to žřidka řdy stalo; mluvila wšsaĕ hlasem newĕmlownĕ wľidným ze srdce ĕ srdci, a protoĕ se š auĕelem neminula.

14. Dĕjka swĕtlých dob Konrádowých. — Swatawka a uĕitel geg u wychowáwánj na prawau cestu pouĕazugj.

W takowýchto dobách se přiznáwal Konrád prostořdeĕně ĕ své ničemnosti, a wzdáwal chwálu přednostíem manĕželčiným. Stalo se gednau, že mu gedensaused do oĕj prawil, že mu gehu robinu záwidj, ĕterĕž přy nic ginĕho nechybĕ, leĕ Šosef, aby se stala wyobrazenjm onĕ swaté rodiny.

Konrád odpowĕdĕl w žertu: „Prawda! Ne potřebowal bych práwĕ Šosefem býti, gen řdy bych byl posud onjm Dobromyslem, geuĕ druhdy Swatawĕino srdce a ruky gest ulowil; tuť bych giĕ nebeských radostĕj na zemi oĕaussel. Neĕž — ĕam by se podĕl oĕiřtec pro mau ženu? „Dwo-gjho nebe nemůĕe po sobĕ býti,“ prawila řdysi ĕ

Swatavě. A gestit to swatá prawda! Zažme se gen spoluaudů této swaté rodiny, a wssch těch, kdož gsau gich byli následowali!" —

Saufed. Gakau to opravdowau prawdu pronássiš žertugjcimi ústy! — Skutečně! rozdmýchugešli z lásky k swé Swatavce plápol gegich utrpenj, abysi zlato gegj ctnosti wyčistil a blest gegj koruny powýssil, zisťáš si o ni nemalých zásluh. Powož wssak, že není pauze psáno: Musj na swětě pohorssenj býti, nýbrž i také: Běda tomu, od kohož pochází!

Konrád. Wždyt stává gestě giného očistce, nestrachug se o Konráda! Být i andělem nebýl, ďablem do konce není; neboť k tomu nemá ani dosti rekowské mysli. Dn wždy zase leze ke kříži; a s kříže přigal Wykupitel i lotra na milost, kterakž pak by zatratil manžela, na gehožto ramenau se geho manželka až do třetjho nebe powznesla.

Saufed. Geli s tjm twá manželka usrozuměna, gá proti tomu nic nemám; činjli wssak pauze z nutné potreby ctnost, pak, Konráde! bych na twém místě o této věci nežertowal!

Konrád. Měg strpenj, saufede! Co rozum nedává, čas přinássi.

Saufed. Denž ti to Bůh nebeský! Než i twé djtky zragj neméně pro nebeské králowstwj. Stávali se i to twogj zásluhau, přálbych si ono tagemstwj wěděti, kterak gim wkauzlugeš ono denně rostaucj prospjwánj w lá-

šce u B o h a a u l i d j, gjmž giž nynj pozornost wšechněch obywatelů na se přitahugj.

K o n r á d. To gest opět skoro to samé ta-
gemstwj! Gá totiž demolugi této milé drůbeži,
(totiž dětem), aby se lásky hodnými stáraty, a swé-
ho newycepowaného tatjka zahanbowaly. To gest
wšefco, co činjm, odrazjmli ony malé překážky, gež
gim denně u gegich prospjwánj w cestu kladu —
nikoli schwalně, nobrž (gač tussjm) opět proto,
„že musj pohoršeni býti.“ Šstatnj není
nižádným tagcmstwjm; má Swatawka činj wšef-
čo wěregně. Gedinkým gegjm tagcmstwjm gsau
— gegj utrpenj, gež w škruté snášj, a gež
gj gegj chlapani zagisté nědy wěregně wynahradj.

Šak howoijwal Konrád mnohdykráté dosti
rozumně. Než swět lé takowéto doby uštaupi-
ly w brzce opět newwětšjmu zatměnj. Šak
zase zpjwal swau starau piseň, a přežrykwal swé
hanebné powjdky, pro něž giž není dost štokráté
zahanben byl. Šrosilali geg na příklad Swa-
tawka, aby se před dětmi w paubé šossili neofa-
zowal, aneb aby na gazyk bedliwěgšj byl, měl
wždy odpowěd po hotowě: „Šo pač chceš še swý-
mi přepiatými šarostmi? Šo pač tomu ta šškr-
šata rozuměgj? Šedenkráté se gim předce oči ote-
wrau. Ša nyněgšjch časů wědj desjtileté děti wjce,
než gindy dospěky dwadcjiletý člowěk. Šroc pač
magj právě nasse děti w hlauposti wyrůštati?“

Šjm wjce Swatawka swého manžela pozná-
wala, tjm bedliwěgi bděla nad dětmi. Šic gj ne-
bylo swětěgšjho nad gegich newinnost a šfe-

třenj gegich studu. Při obvlékání a švolé-
kání nespátrilo nikdy gedno druhé nahé. Matku
neuzřely nikdy, leč slusně obwlečenau. Ani
neyvětšj letnj parna nebala gj přjčinu, aby meze
slusnosti překročila. Nikdy nekogila na tať ne-
stydátj způsob a w tať hanebné postawě, gaťo
mnohé lehkomyšlné matky činjwagj; a nikdy ne-
směli chlapani s děwčaty (a byť i sebe mladšj by-
li) w gedné posteli lžhati.

Gaťkoli gj w tom Konrád nikdy nepřekážel,
předce musela mnohý ausměšsek od něho přetrpěti.
„Poslyš, prawil gednkrátě k gednomu swému bra-
třjčku z mokré čtwrti, kterak mogle žena swé zwlásst-
nosti přepjná! Nynj musěj mogle čtyři djetky čty-
ry postele mjti: gaťy to zbytečný náklad! Gať-
pať tu může pohoršsenj býti? A tať gest to i s
obwlekáním. Každý nechává swé malické w kossil-
ce si prošťakowati, — ničeho zlého se neobáwa-
ge; ona wšak — zaobalj si w zimě w letě swau
haměd od hlavy až do paty do štatů gaťo do kru-
nžre. Ani na tom nenj dosti! Dndyno gsem se-
děl s několika dobrými přátely za stolem při šle-
nici wjna. Mluwjce tať wšelicos přimjchal gsem,
gať se tať stává, někdy negaťy žertjček. Šezky
pobál od nás hraly si w kautku djetky, newšjma-
gje si nás z hola nic. Co se stane? Honem při-
šřočila má ženusska, a mžikem obrátj djetky ze dwě-
tj. Toť gest předce bláznowstwj.“

Swatawka by byla mlčela; že tu ale byl
cizjčlowěk, odpowědela: „Gá mám za to, že ča-
sem swým owoce bláznowstwj mého se

u fá že. Což gest mně do toho, co ginj dělaji; gá mám gen se swých dětj odpowjdati. A co se těch týká, giž gsem ti častěji řekla, k čemu gest to dobré, řdnž každý nečistý dech odvrátjme od zrcadla gegich newinnosti. Gestliže se w domu našem nic nepromrhá, než co se wegde na dětinské šaticky a perinky, tuť gisté požehnanj Božjho ni řdy nepohřessjme. Štatně co ty tadn pře pi a t ý m a n e p l a t n ý m g m e n u g e š , t o h o ť n e ž á d á g e n d o b r ý m r a w , a l e i ž d r a w j . G e n n e d b a l ý m r o d i č ů m , u n i c h ž t o c t w o s t s t y d l i w o s t i w n i ž á d n ě m w ě k u n i c n e p l a t j , g e n t ě m g e s t w s s e c k o š n a b n o . —

Co se konečně wassidy necudných řečí týká, tyť wšeccko okolnj powětři nakazj. An giž Bůh sám kletbu na ně wyřknul, neměl by se wěru ni žádný člowěk, tjm méně křesťanský otec odvážiti, ge zastáwati. — Že gš se měl tehďáž za uražena, řdnž gsem djtky odwedla, to gsem dobře zpozorowala; ale to gsem učinila ze šetrnosti k cizjm. Gačožto matka byla bych měla práwo, w á š w š e c k ý h e z k ý h r u b ý m p o n a u č e n j m z a h a n b i t i .“

„Widjš, prawil Konrád, gať se wypjná, a gať gj to gde od huby, řdnž se gj odmlauwá. Wprávě se nasufuge gačo kwočna, řdnž gj někdo chce gegj mladé wžjtj. Abych zachowal pořog, musjím powoliti. Šdi s Pánem Bohem, a zaštri swá kučátka řjzbloma swýma; gá mám na tom dosti, že ge mám rád a ge řmjím.“

Ano, ano! Pane Bože náš! Kdyby gen Konrád byl aspoň ten slib splnil!

Brzo na to si předemzal, Bohumila a Bog-tiška do cizích kostelů s sebou voditi; na poswocenj, na trhy a ku wšelikým weřegným wyrážkám. „Ei hoši, prawil, rostau před očima; giž gest čas, aby se wymedli aspoň za humna, ginať si zwynknu za kamny seběti. Wen s nima, aby něco widěli! Gelikož se tať dobře drží, taťe zasluhugi, aby se gim něgaťá radost někdy způsobila.“ Swatawka nebyla s tjmto návrhem nigatž spokogena.

„Což uwidj wenku? prawila. Dobrého málo, a na sspatné a zlé magj času dosti. Děti magj swé vlastnj radosti, gaťož i swé vlastnj zaměštnánj pod dohledánjm rodičů. Wyrážky odrostlých připrawj ge gen o gegich dobruu děškau mysl, a tať ge zbowj radostj děššých, neučinjce ge způsobné pro radosti odrostlých, gelikož tať djtky gen ztupěgj. Gať welice se prohřěssugi oni rodičowé, kterj wodj djtky do obweselugjcyh sšromážběnj lidj dospělých, do hospod, zahrad, dimadel a do tančjren!“ —

„Gá nemohu ani, mluwila Swatawka dále, na wštětewovánj cizjch kostelů sšwalowati. Gestliže pobožnost dospělých při tom trpj, čjm wjce pobožnost djtek? Widauce cizj wěci, wjce gsau roztržiti, než aby se wzdělawali. Neobnyčegněmu přednássenj a učenj méně rozuměgj. S w pořádku i w důkladnosti u wyučowánj se gim tu překáždj. Ne nadarmo horlj náš pan farář oddáwna proti wybjhánj swých osadnjků, a dotjrá na neustálé

narostěmowanj wlastnjch farnjch služeb Božjich. Gať neráb poroždyčny widěl to množstwj poswjceni a wexročnjch trhů nedělnjch. Což řdyž mu odwedeš tyto dwa chlapce, gež on tať miluge?— Konráde! aspoň panu farári tu ljtoť neděley!”

Gakkolim důkladné byly tyto námjtky, přebce mluwila Swatawka na prázdno. Konrád ostal zarputile na swém, opakujc wjtěžně swé sprosté propowjdy: „Ty g si žka žená klásternice. — Mogi kluci klásternjky býti nesměgj!”

Následky se brzo ukázaly, a doswědčily dostatečně, že matka wšim právem měla starosti. Hossi byli patrně směleggšimi, roztržitěggšimi a dychtiwěggšimi po nowotách, nawykli si choditi na ulici, a začali wšeliké spolky s ginými dětmi. „Tať gest to dobře, řkáwal Konrád. Ti chlapci se mi teď teprw ljbj; tať nabudau žiwosti, a něco z nich bude. Matka by ge byla nechala zleněti.” — Dd nynjčka sedávali w neděli mezi Konrádowými přátely domácjmi, pjwali s nimi, a býwali aučastnými gegich wyrážděť a obwefelowanj. Ğjm žertowněgi hossi s nimi howořili a pohráwali, tjm wětšj chwály nabýwali od starých.

D, gať zaslepenj gsau rodičowé, kteřj w malých začátcjch zlého nepoznáwagj giž dospělé neprawosti, a we swéwolných, smělých, marnomyšlných djtkách nepozorugj budaucj zatworzelce a chlipnjky! Zdaljž i zlé nepodobá se žrnku horčičnému, gežto co malé seménko zasazeno gsau, w neywětšj strom wyroste, anebo kwasu, genž po-

malu celau wnitřnost i žewnitěnost člowěka naskwaš. Kž by wšickni rodičowé wzali si za přiklad chowanj se Swatawky, autlocité matky, a strachowali se possetilých chybných gednanj lehkomyslného Konráda!

Ud gať mnoho musela Swatawka zase třeptěti! Gaťé hoře měla dnem i nocj. A při tom nemohla, nechťje se dáti do nebezpečnstwj stálého tetránj, nikomu se swěřiti, nežli swé kmoře Swatawě. — Za se konečně nedala giž držeti, a žalowala učitelowi, kteržto giž sám po něgaký čas welikau změnu na swých neylepsšich žácich se žalostj pozorowal. „Dobře, prawil Swatawě, gá wám dělugi, že gste mi to zgewila. Wšak gá mu zatopjm, tomu swůdci wlastnjch djetě, a daušám, že s Božj pomocj nagdu topůrko k sekeře.“

Druhého dne šel ke Konrádowi do zahrady, a začna mluwiti o pěkných kwětných záhonech a hezké štěpnici přišel brzo na swůg předmět.

Učitel. Gaťau radost, Konráde, musjste mji s tauto krásnau zahradau? K tomu gessťe to wňborné hospodářstwj, a — co gessťe wjce ceny má, tu obzwláštnj rodinu! Kdož se wám w Dolanech může rownati?

Konrád. Gá gsem spokojen, a dělugi Pánu Bohu.

Učitel. Wšť můžete owšsem o štěstj mluwiti. Kdy byste gen neděkowal pauhým slowj Bohu, aie raděgi wždy w šlutku!

Konrád. Gať to? Než gá giž rozumjm; že gsem někdy trochu wesel, nenjli prawda?

Učitel. To nemyslím; člověk gažo wy ne-
iná proč twář zasmussowati. Genom byste měl o
to pečowati, abyste štěstí své děle si zachowal, a
nepřiprawil se sám o své nendražší poklady.

Konrád. Toho mě chraň Bůh.

Učitel. Zdali pať byste asi nic si z toho
nedělal, kdy bych gá se nynj opowázil, a těm pře-
milým kwětinám hlavičky ukrautil, anebo tyto
spanilé štěpy rozpustile rozlámal?

Konrád. Pane učitel! gá bych se potom
také opowázil, že bych wás zbil, — že bych wás
zlámal, gažo suchau wětw, a deset sáhů za hrad-
bu zasmenknul.

Učitel. Ne tak z horka; sic bychom při-
šli na příčinu, že bych gá s wámi tak naložiti
musel. Konráde! wy sám gste opravdu takowý
kazíswět kwětin a štěpů, wy sám gste ten, o němž
mluwjm. Wy gste swau ukrutnau rukau sáhl na
mé neymilegší kwětiny, na stromky na-
děge plné a nelepší w štěpnici mé, abyste
ge zkažil. Prosjm wás upustte od toho! Měgte autr-
pnost se mnau a s sebau.

Konrád. Pane! wy třestjte! Gať tomu
mám rozuměti? — wy máte sny za bjlého dne!

Učitel. Ne, milý sausede, gá bdjm docela;
mámě smutnau skutečnost před sebau! Gať z ticha,
gať pozorně, gať skromně až k milowánj sedáwali
wassi chlapci mezi swými spolužáky — celé škole
na příklad! A nynj, co gste ge pustil naulici a do
swěta, co gste ge taulánj naučil, nemohu ge ani po-
znati! Chytá se gich nedbalost, opowázliwost, roz-

pustilost a vůbec se ani věsti nedagj. Š Bog-tišsef, gindy nesmělý, spausstj se nynj w celé třídě do neyhorššich hrubstwj. Kdy by to mělo giti tak dále, toť by

Konrád (wpadna mu do řeči). To nemůže býti! Wšsať gá to pozorugi, w tom wězi má žena, ten pokrntec! Počken, té gá nasoljm, že wám budaucně se žádným takowým pjškánjm nepřigde.

Učitel. Dobrý příteli! w této wážné a důležitě wěci si zapomjdam wšsecky žerty. We swě šškole si nedám od žádné ženy nic namluwiti, ani od swě wlastnj. Wassi Swatawku tedy nechte, a neplekte gi do ničehož! Medělynte žádné posuňky. Wzdente se, chyba gest na wás, toť bige w oči. Wětšj část ditekupadla tjm w přewrácenost, lehkomyslnost, nedbalost, wšsetečnost, drzost atd., že se s nimi tak nakládalo, gať wy to po nęgaký čas děláte.

Konrád. Ale to gá nechci, — Wůh wj, že nechci wychowati rozdurdilce, nebo docela nepokognjky a buřiče. Genom také nechci, aby hlawn wěsili, gať by to má žena ráda widěla, aby byli zasmuššilci nebo pobožnúštkári, a gať se wššični takowj gmenugj. Škrátka, gá dci, aby se mé děti do swěta hodily. Proto se štarám, aby ne wyrostly w pytli, ale we swětě.

Učitel. Gá se giž po dwadcet let wyučowánjm objrám; od wás se giž ničemu nenaučjm. Dnes gsem zde gen proto, abych wám praw-

bu powěděl. Gestliže gi neuslyššite, gá za to nemohu; gá gsem čist, gá powinnost swau splnil.

Nechceteli tedy z nich mji zdivočilce, gižto gsauce otroky swých wásšnj na wyššij powolánj zapomjnagi, nobrž křesťany, dobré lidi, kterj gen potud do swěta se hody, pokud si w něm chleba wydělagj a giným prospěgj, tedy nesměgj we swětě wyrůstj, ale musěj pečlivě swěta se chrániti, aby se morowým duchem zlých zásad, příkladů a zvyků nenařazili; musějť gačo autlé byliny w tiché zahrádce domácí, kde slunce nebeské gemně hřege, obstarávání býti, až ctnost gegich w bážni Božj a w poslušnosti se upewnj, že swětu odolati může.

Wždyť pať gste zahradnjš, Konráde! Necháwáte wy stromky swé w lese nebo w širém poli růsti, kde gen zmrzačegj a kyselé owoce dáwagj? Ne, prawjte, gá ge sázjm do štěpnice, porežám wám, očugi a polévám ge, aby hezky rostly, a usslechtile, sladké owoce dáwaly. — Dobře! Gať tedy chcete š dítkami swými ginať nakládati? Proč ge necháte růsti w lese tohoto swěta, aby zdivočely, a gen owoce zlosti, swéwolnosti a neposlušnosti, hněwu a záwisti atd. přinášely? — Sem š nimi tedy, š těmi pláňkami, porežte hezky búgné přjrostky gegich nezwedené přjrodn, wštěpte gim usslechtily wrub učenj Kristowa a geho swaté cirkwe, a pať se těšste z nebeského owoce, kterěž se bude těžiti š wyrostlých stromů Páně. Nebudauť gen pro sebe šťastně růsti a sily nabýwati, wzdorugješ baurem a nehodám, ale i giným šjnu

a ochrany dávati, ano celé okolí občerstvovati, ozdobovati a požehnaní Boží přinášeti.

Konrád. Do veselco gest velmi pěkně pověbno; ale kdož to za našich časů dělá? Schovávání a zavírání, okopávání a porézávání atd. vyšlo z obnůge. Znáteť ducha času, gaž gá; a ten vyhledává giného chování. Kdo se dle něho neřídí, plome proti praudu, a stává se co hlupák terčem pohrdání a smjchu.

Učitel. Gen lehké zboží dá se praudem tjmto strhnauti, boge se smjchu. Rozumní lidé dbagj na svůj svědomí svého a na zalíbení Boží; neboť kdož gest ten duch času, nežli duch světa, genž gest ve spolku s duchem pekelným, a giž od počátku světa proti Bohu, proti geho swaté cirkwi a proti všemu dobrému bogoval?

Konrád. Ale kolik pať gest gestě takových lidí, gať wy ge tady vypisugete?

Učitel. Toť gest právě ta záhuba našeho času, že také mnoho rodičů a vychovatelů lehkému zboží náležj, opustivše křesťanského vychovávání! zapomenuce na Boha a podle světa se spravugjce, také děti svých lépe niewychovávají. Mnohem dřjme než dospějí a dozragj, světu ge vydávajj. Tuť musí niewyhnutelně kaufol dobré smě udušit., a žié přewahu dostati. Dřtud pať pochází prázdnota náboženstwj, mudrlantstwj, přepiatá w sebe důwěra - vzdorování mládeže, a gegj náklonnost ke všemu wýtržkám a neprawo-

stem, kteréz nežjďka s dospělau hotowostí pro-
wádj.

Konrád. Co powjďám? Kdož může giž
proti tomu co porjďiti? Sedna wassstowice neu-
dělá léto.

Učitel. Ne Konráde! Právě tjm bedli-
wěgi mussi křestanský otec djetky své před zkázau
chrániti, čjm wětšji a nebezpečněgšji gest. Konen-
te swau powinnost, a nemluwte nic o plowánj pro-
ti praudu. Gestliže Bůh s wámi bude, což máte
o protivnjky a wysměwače se starati? Bůh wysmě-
chu netrpj, a služebnjků swých nenechá bez pomoci.
Konráde! časj gsau zlé. Držte se aužké cesty, a
ne welkého heгна! Pomměte na ony dny, o nichž
pjsmo prawj: „Wssecko pokolenj z tělesně-
lo.“ Strassný hrob pohltil wssecko, co žiwo by-
lo, nagednau. Noe gediný se swau rodinau na-
šel ochranu we spasném korábu. Už to nynj ge-
stě nenj tať daleko, gačo tehďáž, (neboť gestě na
tisíce lidj žige, neskláněgjcjch se Baalu), předce
mohau nowé tresty hřjssné pokolenj uchwátiti a ge-
kárati. Gať blaze bude wám potom, kdnyž nagdete
se swými gačo Noe zachowánj u Boha, co žatjm
swět ani wám ani sám sobě nebude moci přispěti!—

Tolik, Konráde! Dávám wám na rozwáže-
nj. Medržte se swěta! Kaděgi bogugte proti ně-
mu statně, a obhagugte co křestanský otec dům
swůg i své djetky. — Už by pať i následek ne-
strownáwal se s wynasnaženjm wassjm, tedy gste
předce dussi swau zachowal. Gestliže ale otcow-
ské powinnosti své zanedbáte, anebo docela swůd-

cem svých vlastních dětí se stanete, tuť váš kletba Boží d r o g n á s o b n ě stihne, neboť Bůh potom z rukau vašich dušij gegich požádá.

Toťto powěděw učitel, odesšel odtud. Konrád cjtíl, že mu není gašsi dobře, a činil na tu chvojli dobrá předszewzetj. Než geho marnomyšlnost tomu nepřipustila, aby dobré rady i hned poslechl. Dřjwe musel gessťe kyselého ovoce okusiti, kteréhož děti geho se stromu swobody byli natrhali. Dito swěholili brzo newelmi wzděláwagjcj pjsně, kleti a nadáwali, přicházeli mezi sebau a s ginými dětmi do hádek a pranic, přinášeli wšelijých kletet sem tam do domů, tať že si Konrád w krátkéři čase nadělal nepřátel z mnohých sausedů, a gednau od gedné sausedky newětšijch hrubstwj dostal.

Konečně se mu oči otewřely, a tu se ucho- pil metly. Ale to zase neučinil co maudrý otec, nobrž co sáparwý wzteklec. Snad by byl z chlapců mrzáků nadělal, kdy by nebyla matka mermomocj w to wšročila, a šťastně mu wyložila, že vlastně on trest ten zaslaužil, a ne děti geho.

Nic méně bráwal Konrád pozděgi gessťe často tu Bohumila, tu Wogtjška do cizjch kostelů s sebau, až řjzenjm Božjm i w tom byl přestrasšen a potrestán. Dři farnjch službách Božjch w Litni, an pan farář po několik let postonáwal, tať tuze neporádek se zmohl, že ani školnj mládež udržela se přjhodného mjsta w kostele, tjm méně ostatnj lid. Mužj a ženy, mladj i starj byli stra-

katě pomjchání, nawšstěwugjce služby Boží wjce ze zwojtu nežli z pobožnosti. Wyrostli hossi prowáděli w katech, neschytjce se žádného, swé posuňky, ano hráli i w karty. Konečně farář umřel. Nástupci geho srdce křwácelo, widaucjmu swé nové osadnjky. Dalť gest si wšsemožnau práci, aby cestau poučenj a dobroty křesťanský pořádek zase uwebl, ale nadarmo. Wštořeněný zwojť kladi mu nepřemožitelné překážky w cestu. Konečně se widěl přinucena, že musel policegnj auřad o to požádati.

Panský auřednjš narjdl hned na buaucj neděli auřednjmu sluhowi, aby wšsecky osoby, zwláště pať mladé lidi, gižto by se na giných mjstech nacházeli, anebo neschlunně se chowali, z kostela wywedel. Na neschťstj přišel Konrád toho dne s oběma chlapcema do Litně. Gakožto cizinec myšlel si, že není powinen, pořádku toho štetiti, a wzał si mjsto gako gindy, gať se mu nahodilo. Hned tu byl auřednj sluha, a ukázal mu a chlapcům geho, kam náležegj. Prchliwý Konrád se zpěčowal geho poukazánj, a způsobil, an tento moci čtěl použiti, weliké pohoršsenj, tať že se w službách Božjch weliká roztržka stala. Za to museli ubozj tři hřjšnjci do žaláře, a tu čtyřidcet osm hodin při wodě a chlebu pykali.

Swatawka gšauc o tom zprawena, ani se neulekla; ano gestě se radowala, naděgjc se, že takowé pokáránj gediné bude s to, aby na Konráda něgať působilo. Takě se ušlamala. Gať starý, tať mladj, gimž se celý swět wysmál, štyběli se

gať náležj. Dtec přjsahau dokládal, že nechce do smrti o klucjch ani wěděti, a nikdy wjce gich oko- lo sebe mjtí. A tito sljbili nynj tjm wolněgi mat- ce poslussnost. Z gegich dosawádnj poblauzenj bylo gim ku spáse, gelikož se gich zmohla sprawe- dliwá nedůwěra w otce, a za to w matku wesskeru důwěru wzkládali, a zcela gegim u wedenj se odewzďali.

15. Konrád přicházi gestě na nebezpečněgšj sce- řj, až dům i dwůr na mizinu utwede.

Bohlye musel Konrád, co se tškalo wycho- wáwánj, konečně zcela powoliti, až i bez wýmjn- ky Swatowce se dostalo. Gegj neunarwé pečliwo- sti brzo se podařilo, že chlapcům gegich narwklé chybň a nezpůsobny odwřkla, a ge tať na cestě ctno- sti tjm dále přiwedla, čjm časněgi do křselého ga- blka hřjchu byli zakausli.

Kdy by byla Swatowka i w tom štastná byla, že by byla i nad swéwolnostj muže swého swj- těžila, tuť by gj bylo málo chybělo, že by byla mohla radostný žiwot tráwiti. Ale ne- štastná zwnklost! — W gakhč železných pautech držj ta swé oběti! Nic nenj ohebněgšjho nad du- cha mladého, přigmet gako wost káždau podobu; nic pať nenj neskrotitelněgšjho než stará, wkoře- něná wásseň. Slechetněgšj citowé neostali sice ci- zjmi Konrádowi, an se w rodině geho neustále ge- wili. Gať wraucně welebil Boha, powstaw z ne- moci, za to štěstj, že má takowau manželku 'a

hospodyní? Gať wychwalowal newýšlownou trpě-
 livost a pečlivost matěinu o gegi malé hned ob
 dětinstwí; gať se tomu wšsemu divil? Gať často
 leskla se mu šza radosti w oku, gsa překwapen
 nowými wždy důkazy gegich pokračowánj w bo-
 brém a wida při mnohé příležitosti, gaťo při
 školnjch zkauškách, při rozdáwánj odměn, pať na
 den gegich prwnjho sw. přijmánj, že gest wěregně
 ctěn a wyznamenán co otec a spoluwychowatel.
 Než takowj citowé pronikli ho gen na oka-
 mženi, a nemohli přewahy a stálosti dostati.

Wage dluhy swé zaplacené, a dostáwage
 hotowé penjze do pokladnice, patrně se ukázalo,
 gať špatně uměl wládnouti swými náklon-
 nostmi. Byloť mu práwě nemožné, mjti pro-
 středky w rukau, a neupokogiti náklonnosti swých.
 Náležel zagisté w třjdu oněch lidj, gimžto Bůh
 milost swau prokazuje tjm, že gim počasného
 gmění obgjmá, a nedostatkem a nauzj ge-
 gich stálosti k u pomoci přispjwá. Š
 počátku pjwal gen doma šklenici lepšjho wjna.
 Pať pozwal někdy o swátčjch některého ze swých
 přátel k tomu. Konečně nawššěwowal, ačkolim
 se toho byl nawždy odřekl, zase hospodu. Wrzo
 byl neporádnějšim, nežli kdby gindy, zanedbáwal
 práci, a hráwal o weliké penjze. Swatawka ni-
 čeho neopominula, gať by ho ob toho udržela.
 Denně ho pamatowala na geho slawné šliby, gež
 byl činil za času šaužení, — prosjwala, gestliže
 šj neseštrj, aby měl autrpnost š djetkami; šlawj-
 wala mu gegich poslednj šmutný osud přeb

oči, genuž tauto cestau nepochybně w austrety křáčegj. Než wždyčy kázala hluchým usšjm.

Abj nabył peněz, na nichž se mu nynj wždy nedostávalo, pustil se také do hry loternj, a wynaložil na to často poslednj penjz, genž byl k tomu určen, aby se gjm do šškoly za děti zaplatilo, anebo některé giné doléhagjcy potřeby. Pomalu začal odprodávati wšselicoš ze zahrady, ze semen, ze wčeliček a giných užitečných domácich zwjrátek, cokolin gen bylo, že bez toho mohl býti. Konečně sáhl k wěcem potřebným, a tak wyplenil a obnažil sebe a své. Swatawa i gegj manžel, Rozkošný a ginj dobromyšlnj sausebé, i sám pon farát, pokusili se mnohokráté uchrániti ho od auplné zškazy, ale wždyčy nadarmo. Wyszlechli ge sice; ale slowa gegich padla na škálu. Wšseček cit dobrého byl w něm giž ztupěl.

Abj se takowým napomjnanjm wyhnul, chodil častěgi do města; a tam ztráwil krom nedělj a swátků často i mnohé dni wšsednj. Tuť owšsem geho domácnost welikánskými kroky ku zškaze chwátala. Swatawka se wššj swau umělostj a wycwičenostj, se wššjm namáhánjm nemohla to giž udržeti.

Nejlepší služebnjci pozbýwali myšli a chuti. Někteřj opustili dům, ostatnj zlenoššili a zpronewěrowali se. „Co nám pomůže wšsečka nasse práce, pravili gebnau Swatawce do oěj, a k čemu webe nasse starost o domácnost, gelikož Konrád nassjm potem zase gen hrdlo prolege, nebo ho prohrage, anebo ginať daremně promihá? Regen

že mu neostanau nižádné peníze w kapse, ale ani také obilí na sepykách. Uno ani zeleniny w zahradě, ani tráva na lauce neroste již pro nás a pro náš dobytek."

Předneslali Swatavka takového stížnosti svému manželji, aneb protivilali se prodávánj obilí, vařiva a giných domácjch potřeb, dostalo se jí bití a špatného s ní nakládánj za náhradu, tak že ani konce svého utrpení newěděla. Již gsau nemohli ani daně, ani řemeslníkům, ba ani čeládce mzdu platiti. Kdykoli lhůta daně aneb giného platu wypršela, musel vždy kus dobytka prodati. Konečně došel porádek na domácj náradí, až i na polnosti.

W tak kratičkém čase kleslo tak hluboce nerozkwetleggší hospodárstwj pod zpráwau prosloupášíného muže! Gakého rozkosného podjwánj posthly tento wyborně spořádaný statek wšsem hostům w Konrádůw swatební den! Nyní wšsak podobal se téměř oně zpaussti, gakuž byl Wogtěch po zhabných wálečných letech od wrchnosti nagal! Wesskeren wýnos nestačowal již pro samotinkého hospodáře. Kdy by se nebyla Swatavka rozličným ženským ručním pracem naučila, gimiž nyní celinké noci ztráwila, nebyla by se nyní se swými dítkami ani do sytości nagebla.

Nastala wšsak gessťe wětšj nauze. Wěřitelowé doléhali práwně na zaplacení dluhů, a wětegný proděg Konrádowa statku byl rozepsán.

Nyní teprw, an mu woda do úst tekla, běhal Konrád od wěřitele k wěřiteli, prose gich

kleče o poshověnj. Sliboval že se polepšij, a že wšedko zaplatj; leč takowémuto lháři newěřil giž nikdo; a pročez krom trpkých wýčjtek a prokljdná= nj newyzjšťal ničeho. Na auřadě, kamž se byl neposléze uchýlil, nebařilo se mu lépe. — „**R**wůli twé manželce, prawil mu správce, a pro twé děti rád bych prošbu twau vyplnil; než i to by gim nic neprospělo. Ty gšj ge do nestěstj urwřnauti domehl; abys ge wšsať z nestěstj wytrhl, toho nedowedeš, negsať k tomu schopen. **B**ůh, genž nikdy newinnošt neopaušstj, také ge wyswobodj. Ty wšsať nezaslugeč nížádného milosřdenstwj; takowý newděčný a lehkomyslný padauch nepřigdeť poznánj, leč bjdu. Bjdu gšj si sám uchystal; nechť ti s **B**oží pomocjť k dobrému prospěge!“

S takowau pořjzenau wrátil se Konrád domů; nezaufal wšsať posud. „**Ž**eno! prawil Swatawce, ty musjš gěstě na auřad. **W**ezmi nasse čtyry djetky s sebau! **P**rošba newinnátek a twé šly obměčj zagisté správcowo srdce — proš geg snažně, a nebey se obhyni, leč nám aspoť gednoročnj lhůty popřege.“ Swatawka giž ničeho nedaufala, aby wšsať manželowu vůli splnila, odwážila se na ráno tohoto poslednjho kroku.

Wše bylo nadarmo! **D**enť wětegnému proděgi statku byl giž ustanowen.

Nynj teprw wěřil Konrád, že to gde do opravdy, a počjal si gako zaufalec. **H**las bjdy, hlas hrůzau probuzeného swědomj nepoprál mu ni šlidu, ni oddech. Swatawka, naučiwš se dosti záhy, wšseliké nestěstj trpělivě snášseti a u **B**oha

útěchy hledati, snažila se ze vsíh síly své, aby geg poněkudž potěšila. Než wsecko gegi napomínánj a těšeni bylo na zmar; a to gi na nenweně rmautilo. Kdykoli na své nezletilé dítky pohlédla, zaléwaly se gi owšem také oči slzami; wzežteni wšak k nebesům, k Otci wšech sirotků, opět ge usussilo. „Dítky, říkávala, čím wětšj bjda nastává, tím perwěgi se držte Boha, daušagjce w geho pomoc a nezaušagjce o geho prozřetelnosti! Pakli se od něho, od zřjbla wšech statků, wšeho bohatstwí a potěchy neodlaučjme, nemůžeme nikdy z hola chudými a bídnými býti. Člowěka docela neschastného činj pauze oblaučení se od Boha, totižto — hřjch.“

16. Powěra utwrhla Konráda w úplnau záhubu.

Druhý den ráno powstal Konrád weselé myslí z lůžka. Swatawka se domyšlela, že si snad noční dobau k srdci připustil gegi napomínánj a těšeni, gichž mu byla wčera wečer z lásky plného srdce udělila. Byla wšak na omylu. Geho na pozemskost upautané srdce, zanášsegjce se nynj toliko děsnými starostmi a zámysly, bylo každému wyššjmu pocitu uzavřeno. Příčinau Konrádowj dobré myslí byl geho žádostem a aumyslům lahodjci sen. Gestit s podiwenjm, že se w člowěku w té míře powěra zmáhá, w gaké geg prawá wjra opaušstj, na důkaz, že člowěk, wzdaugjce se swětla milosti, w osidla dáblowa upadá. „Nabud dobré myslí, promluwil k své manželce,

geště náš statek není probán. We snách jsem měl zjevení o našem vysvobození. Více ti neřeknu. Měj dost na tom! Nyní jdi do města, a po třech dnech budeme dosti bohatí, abychom dluhy své zaplatili. Pak začneme nový život. Já se stanu dobrým hospodářem a otcem, a ty budeš blaženou manželkou a matkou." —

Swatavka se ulekla. Nemohlať sice geho aumysl uhodnauti; nenadála vsať se ničeho dobrého, ano spíše se obávala, aby geg geho lehkomyslnost, w tomto zaufalém stavu, do nových a snad i větších posetilo stí nevrhla.

Skoro se stal Konrád sám sobě prorokem! Kterak pak nabyl ducha proročkého? Leč zmenšil se předce w maličkosti, gať pozděgi uwidjme; neboť i Swatavčino auzkostlivé tuffenj se bohužel vyplnilo! —

Co pak asi wyváděl tento šílenec? — Když byl geště zahradnickým učedníkem, prořokovala mu gaťási hadačka geho budaucj štěstí, gež on sobě vlastnj winau rozkotá, a s w prohlubeň bjdy uvrhne. Z této propasti že geg opět geho vlastnj dobré štěstí wysvobodí. Aby prý gednau w neděli o půl noci pět loternjch čísel wytáhl, a druhý den na ně vssecko sabil, co byl téhož večera w kostkách wyhrál. Djm prý se zagisté stane nejbohatším mužem w celé wesnici.

Na tuto wěštbu upamatoval geg minulé noci sen. Zdálo se mu, že widí onu hadačku w

způsobě cikánky, ana mu na gasném nebi sřivý o-
bláček okazuge, na němž pět bjých čjsel napsáno
bylo. Škamžitě porozumněl tomu pokynutj, a u-
zavřel i hned, o své štěstj se pokusiti. Proci-
num ze sna, widěl gessťe ona osudná čjsla žiwě
před sebou, a giž se nemohl ani rána dočkati. Co
geg poněkudž mátko, bylo, že wedlé prorocťwj
čjsla si teprw táhnauti měl, an ge tuto we snu
giž widěl. Posléze pať si pomyslił, že buďto ta
sama čjsla wytáhne, aneb giná; wytáhneli giná,
že na oboge sadj, a tať že ho štěstj nigatž mi-
nauti nemůže.

Abj si potřebných do farbanu peněz zaopa-
třil, zastaril Swatarcin swatebnj prsien, gegž gj byl
ukradl, šsel ten den po čtyrech neděljch pone-
prw opět do kostela, a pať wyhledal swau farba-
nickau společnost. Špravdu wyhrál za wečer tři
twrdé dolary. Š těmi se zavřel ku dwanácté
půlnočnj hodině do své komory, a táhl ona kau-
zedná čjsla. Weliký Bože! ta sama čjsla, ge
był we snu spatřil, wycházela nynj gedno po dru-
hém na gewo. — „Šagistě, zwolal u wytrženj, to
gest wjce než náhoda! Šregmo gest, že se mne
nebesa ugala. Konráde ty gessťe negsi tať zawr-
ženým, nabuď dobré myšli.“ —

Škoro by se byl dal do modlenj, a snad by
był i do sebe šsel, kdyby mu geho rozdrážděná
obrazotwornost a nepokog myšli w tom nebyly
překážely.

Gessťe nebył loternj auřad otewřen, a Kon-
rád giž stál pln netrpěliwosti u dveřj; neboť se

řádky gestě gen toho gitra přijmalý. Wykonaw swau práci, a zprostito se dolarů, obal se docela plastem naděge, wypočítawage w myšlénkách ce-
linký šťastný den swau wýhru, a uwažuge, co po zaprawenj wěřitelů se zbytkem započne. Že swůg statek podržj a geg dobře zřizeny pronagme, bylo geho prwnj pomyslenj. Pať že krásné Kwe-
towice kaupj, a že na tom zemanském statku se swau robinau ostatnj dni swé velmi přjgemně tráwiti bude. Wssecky tři zahrady chtěl pro swé wypraženj sám ossetrowati, řizenj pať statku wěr-
nému auřednjku swěřiti a t. d.

Nebohý Konráde! Gať hrozně bude twé probuzenj z radostného sněnj, až se w skutku pře-
swědčjě, že wse pauhý toliko obraz twé churawé obraznosti a oné uepřátelské bytnosti bylo, kteráž se tebe zmohla. — Ano, hrozně pro něho bylo podjwanj na wywěssenau černau tabulku, řbnž na nj ani gediného ze swých zlatorodjicjch čjisel nena-
lezl. Z počátku se domyslel, že geg grať klame, aneb že s njm loternj wýběrčj žerty tropj; w brzce wssať se musel o skutečné prawdě přeswěd-
čiti. S pocházely geg mrákoty, a nohy pod njm klesaly, tať že se ledwa do swého bytu dowlékl. Zde se zaumyslně opil, aby se wesskerému swětu a sám sobě ukryl. Nemoha myšlénku na swůg staw, zwláště pať na swau manželku a djetky sne-
sti, hledal w takowémto zpytoměnj smyslu a ducha, gaťožto w náručj přjtele, ochrany.

17. Konrádem zpáchaný zločin a jeho přechnutj gest příčinou brzkého prodánj geho statku a vyhnanj geho rodiny.

Čas klesal Konrád vždy hlouběji w propast hanebnosti. A zdaliž mohlo jinak býti? Co se měl světla Božjho držeti, a pravou cestu nastaupiti, setrval nekagické ve své aumyslnošti, a zacházel vždy dále w tmavé bludisté bezbožnosti. W opilosti prohrál svůj poslední peněz, a mimo to byl do osflivé rvačky zapleten, při kteréž geben z geho karbanických společníků několikaerým bodnutjm nožem na smrt raněn byl. Na neštěstj byl to ten samý, s njmž se byl Konrád den před tjm pohádal; a pročež naň podezřenj nejprvé padlo. Zauto truchlivou událostj wystrážlivě, a newěda, kam se obrátiti, ustanowil se na tom, že uprchne.

Tjm wzrostlo podezřenj w gistotu, a wúbec se mluvilo, že Konrád svého druha zabil. Toho se gesttě geho rodině nedostávalo. Swatavka zůstala leknutjm gafo omráčená, a dítky křičely a narýkaly hlasitě pro otce.

„Proč pak gest to, milá maminko! pravil Bogtjšeť, kdž se byl wyplakal, že gsme právě my ty nejnešťastnějšj dítky w celé wesnici? Bjdau za bjdau nás stjhá, že nás nikdo ani potěšiti nemůže, neřkuli aby nám pomohl.“ A Bohumil doložil: „A konečně giž s námi nikdo ani autrpnosti mjtí nebude, gelikož gsme nynj do konce dítkami vražednjkowými se staly!“

Takováto hořekování pronikala matku až do kostí. Chtěla gegich pravdivost, a musela jí bohužel sama na sobě v brzce zakusiti. Wěřitelové se stali dotěravějši, sausebé gegj chladnějši a neroššimavějši, a někteří přibuzní pobodaného, genž byl mezi tjm umřel, činili jí neybolestnějši urážky, — wyčítajice jí prwnj gegj známost s osfemetným Wudiwogem, genž byl také katowau rukau še swěta šessel, a nazýwajice gegj dům pelessj lotrowskau, — ktera už s prawedliwá kletba nebes tjšj a t. d!

Snáze se dá pomysliti, než wypsati, gať tato surowost na Swatawku působila. Gaťkoli mnoho přetrpěti dowedla, tohle jí porazilo. Š roznemohla se těžce, tať že se dala swátostmi umjragjicjch zaopatřiti, a na smrt se pripravowala. Každá giná žena bylaby si w těchto okolnostech snad smrt přála; Swatawka žádala toliko, aby se s nj a gegjmi dětmi w úle Boží stala, a prosila o tolik síly a trpěliwosti, aby pod břemenem swých utrpenj neklesla. Těto milosti se jí dostalo. Wyrošši pečliwau Swatawau bedliwě osfětrowána, uzdravila se opět, a nabyla nowé síly do zápasu še swými utrpenjmi.

Mezi tjm byl gegj dwůr wětegně prodán: a k do geg kaupil? Gegj neyauhlanějši nepřitel, gegj sužowatel po mnohá léta, rozpustilý Wáclaw Ryněš, genž jí neyprwé gegjho muže odcizil, a geg ke karbanu swedl, genž mu neywjice peněz půgčowal, o něž geg zase obehrál. Dd toho člowěka nemohla leč wšsecko neyhorššj

očekávati. Dna mu druhdy neytrpčj pravdu pověděla, geg častěji z domu vyhnala, a gedenzkráte naň i u auřadu žalowala. Snadno si můžeme tedy geho radost předstawiti, kterauž pocjtil, že se může nynj mstjti. Giž se wěregně chlubil, že hrdé paničce wšedka gměna wrátj, gimíž geg byla druhdy pocila. „Teď gá, prawil, nářadu obrátjm; teď gá gj dám žebráčka u mořnu, kterauž mi tať často wyčjtala. Nebude to R y n e š, ty paničko z h y n e š. Gať gfi auřklebně na mé přigměnj narážela. Nynj gá gj z domu wyhobjm, čjmž mi sama často hrozjwala, k čemuž ale dosti sily neměla.“

Skutečně přissel tento nelidský twor giž ten samý den k Swatawce, kdy byla s lůžka powřtala, s tjm rozkazem, aby se neyděle we třech dnech z domu wyklidila. Spolu gj oznámil, že wšedko, co gj náležj, mowité a nemowité z božj, od neywětšjho až do neymenšjho nynj geho gměnjm gest.

Tomu odporowala Swatawka s obyčegnau swau wljdnostj. „Gakoli gsem ničeho neprowinila, prawila, nacházjm se w rukau sprawedlnosti, a gegj rozsudek wěrně wykonám. Mne wšak na ulici wyháněti, počud zdráwa negsem a giného obydlj nemám, nemůž sprawedlimé býti, gaťoť by i méně sprawedlimé bylo, aby se mi mé wlastnj věci wzaly, gichž se ani sám Konrád w swé neywětšj nauzi nedotekl, totiž: moge šaststwo a peřiny, můg domácj oltár, nařábj we swětnici a maljčko střjbra.“

Ryneš, genž po těchto věcech již dávno lafotně taužil, odpověděl: „Mohla byste gich potřebovati, paničko? D to gme se postarali. Zde gest protokol uzavřené kaupě!“ —

Swatawka (nahlédnuvši do něho.) Au-
řad gest oklamán. Gá si swau magetnost dowedu
hágiti.

Ryneš. Pozdě již, paničko! Tu gest krát-
ký saud, a sice tento: chopte se žebrácké
mossny! Z velikomyšlnosti, a gačožto prwnj
almužnu darugi wám štaty, gež na těle máte;
ale ani stýbla wíce. Při tom zůstaneme nezmění-
telně, gačo při trjdennj lhůtě.

Čakowéto počínánj Rynessowo rozneslo se
gesttě tu hodinu po celé wsi, a každý se horšil
nad geho ukrutnau zpupnosti. S ti, kbož gsau
byli posledněgšj doby manželce wražedlnjka Kon-
ráda nepřáli, šlonili se opět k nj autrpně; před-
ce wšak se nikdo neodwážil, aby se gj wěregně
ugal.

D b d ě l e n í p á t é .

1. Svatavčin zápas u vítězství v hodině úplné opustěnosti.

Představme si Svatavku v tomto strassném stavu, a by nebylo tak perné gegi náboženství, v kterémž již z mládi vychovávána byla, a v němž se ustavičným cvičením dobře uperčila — co by jí bylo od zaufalosti chránilo? S rodiče přišla špatným s nimi nakládáním svého manžela; tento se stal vražedníkem, a již gsau geg i na smrt hledali; — ona sama byla od něho sužována a hanebně o vssecko gměnj olaupena; a nyní od laupežníků téměř až na kossili vyslíknuta, že svého domu vypuzena, a še čtyřmi nedospělými dítkami na ulici postavena, nevědauc, kam se obrátiti! — Zagisté, kdo by zde neklesl, musel by více než obychegný člowěk býti.

Při vsšj své sile ducha, a při vssech svých výborných vlastnostech, musela ovssem mnohá křutá pokussenj a zápasj přestáti. An na vssecky své nescíslné bolesti pomemšlela, wynutilo se z gegjho křvácegcjho srdce toto hořekovánj: „Což mne Bůh již docela opustil?“ — Děsné pochybowánj doráželo na gegi dussi, gačo powstávagjci bauřka. „Zdaž nebyla má dosawádnj w něho důwěra marná? Zdaž nenj má celá wjra klam, — má ctnost pauhé mámenj? — Kam se poděly

ony utěšené sliby z ewangelium? — Kdy by Božské oko nad námi bdělo, a kdy by měl k nám tak la-
stlavé otcovské srdce: gať by mohl tak blaoho na
mau bjdu patřiti? — Mně giž nemj pomoci! —
Gá gsem od celého swěta opustěna, slaužjc
swým nepřátelům za hrjčku a za posměch! — drá-
py zlosynowy obklopily mne vůkol, a tlama geho
gest do kořan otewřena, aby mne pohltil!”

„Gať hořekowala Swatawka, až děti gegj se
nad tjm zděsily. „Ach, maminko! nařikal Wog-
tjšeť hlasitě, gá tomu nerozumjm. Což se nám i
náš nebeský otec ztratil? Což i on uprchnul,
anebo gsau gegj dofonce odpravili?”

Hrůza a žalostný nářek dětí nad rauhavý-
mi řečmi matčínými, wzkrjřsily gi náhle opět, a pro-
budily gaťo hromovým udeřenjm wesskeru w
gegj dušsi ukryta u moc náboženstwj.
Zastyděwssí se djteť, wklauzla do swé osamělé kom-
naty, aby u nohau ukřižowaného Wykupitele hrj-
chu swého želela.

„Swatawko! co počjnáš? (wzljřkala). Bě-
da tobě, dušse malé wjry! Gest to to stawenj, kte-
rěž každě bauři wzdorowati má? Gsau to twá
předsawzetj, gež gsi byla druhdy slawně před Bo-
hem učinila, že po celý žiwot s Wykupitelem křjž
poneseš, ano i na smrt se s njm wydáš? Gest to
ten ka gicj duch, genž má owoc wydá-
wati w trpěliwosti mnohé? — Gest to ta
uzrámagicj žeň twého wyborného wychowanj, nau-
čenj a příkladů twých zbožných rodičů? — Stryd
se za swau bážliwost! — Gaťá by to byla uče-
d-

nice Páně, kterážby raději růžomými a ubo-
lými tohoto života krácela, než aby se s Kristem
Pánem na pausšti postila? — Kterážby radě-
gi na měkkých poduškách spala, nežliby s ním noc
před utrpením na modlitbách bděla! Gaťá by to
byla bogownice, aby při pauhém spatření nepřj-
tele se již strachovala, a swau zbraň, totiž meč
slova Božjho, sstít wjry a brnění naběge
odhodila! — Bože! gá gsem se proti tobě hrubě
prohřěšila; odpust mi můg zločin, slabost a ne-
wěrnost! Gá hci nynj za to trpěti, a podro-
bugje zmužile swau dusi a tělo spasné twé kázni
a trestu, budu i u prostřed neywětšjch bolestj chvá-
lu twau hlásati."

Tať na duchu zotawena wyšla Swatawka
ze swé komnaty, a hleděla dětem dané pohoršsenj
naprawiti.

„Maminko! tágal se gj hned Bohumjleť, což
gste něco prowinila, že gste w swé modlitbě o ká-
zni a trestu mlumila? Co pať gest nasse nestěstj
hřjch, a nasse sauzenj trest za něg, gegž gsme za-
slaužili?

Swatawka. Nikoli mé dítě! Nestěstj
gest nawostjwenj Boži, a sauzenj, paťli gen nasse
swědomj pokogné gest, není známkau hněwu Bo-
žjho, nobrž gest spjše znamenj wywolenj. Bůh
sám prawj: „Nwezmeš kdo křjž můg na rame-
na swá, není mne hoden.“ A pročěž gsau onino,
genž křjž geho trpělivě nesau, geho neywěrněgsj
přátelé. „Gaťo Dtec milowal mne, tať i gá mi-
lugi wás.“ A gať geg milowal Dtec? že nať

těžký kříž vložil. A takéž miloval i Sežjš své milé, nezahýpage ge rozkošj a ctj, nobrž zármutkem a potupenjm. A geho milj milovali geg na hoře Kalwárii tať welice, gačo na hoře Tábor. Dni se radowali s njm ze stkwaucj se sláwy geho proměněnj, a po zmrtwých wstánj — z geho wjtězstwj nad peklem; sdjleli wssať s njm taťé geho nesmjrnau bolest u prostřed noci a hrůzy, řdyž řrwj a ranami pokrýt w strachu smrti mezi nebem a zemj trwal. Tať, mé djetj! tať i my se ho wždy držme, a w nižádné bjdě nezauferme! Ra-
děgi se za šťastné pokládejme, že ř geho miláč-
kům náležjme, nechť s námi nakládá, gať se geho
Božské wůli ljbj.

Wogtjše ř. Tať učinjme, rozmilá mamin-
ko! Wždyť i nasse trápenj se gedenkrátě skončj,
gačo trápenj nasseho Pána a Wykupitele, a pať
se opět budeme moci radowati.

Swata wěa. Zagisté, djetj! tať gačo po
desťti opět slunce swjtjwá. „Neboť ř dož w
slzáč rozsjwagj, budau s radostj řli-
diti.“

Bohumil. A fice tjm dřjwe, čjm wětšj
nasse wjra a stálegšj modlitba gest. To gsem te-
prw we wčeregšj emangelium četl. Řdyž totiž
žena Čhananegšá (Mat. 15.) za Wykupitelem na
cestě wolala, aby se nad gegj dcerau smilowal,
neodpowjdal gj ze začátku ani slowa. A ačkoli
se sami geho učedlnjci za ni přimlawali, obnyl
ge těmito twrdými slowmi: „Nenjt dobré wjiti
chleba synům, a wrhnauti psům.“ Řdyž pať nebohá

matka blíž přistoupila a k nohám mu pabla, volajíc: Pane! pomoz mi předce; neboť i štěňátka gedj drobty, kteříž radagj se stolů pánům gegich; tedy odповěděl: „Š ženo! weliká gest wjra twá; staniž se tobě, gať ž chceš!“ — Š, rozmilá matinko! gať to blahoděgně působj na lidské srdce! A gať si dobře poradila ta nebohá žena, že tuto zkaussku šťastně přestála!

Swata wka. Že gji si to tak dobře pamatoval, Bohumilku! wezmi si z toho příklad. Wykupitel nechtěl pauze ženu zkausseti, neboť znal gij gegj wjru; on chtěl spolu newěru Židů peronau wjrau ženy z národu cizjho (téměř za psy u Židů považovaného) zahanbiti; a konečně chtěl, aby příběh tento wšem malomyslným, a tady i nám k útěse a ku pomozbu zenj z a z n a m e n á n byl. Pročež, milé dítky! zachoweyme se dle toho příkladu, a lásky plný Wykupitel pohlédne milostiwě i na nassi wjru a na nasse společné wzýwánj o pomoc, a nepropustj nás bez požehnanj swého.

Tak se kagily a wyrážely společně matka s dítkami. Na prsau Pána a Spasitele na otcowšlém srdci Božim spojwagjicim, bylo opět velmi blaze. Pohled gegich do budoucnosti se opět wygasnil, a wšickni se večer uložili pokojně na lůžko, gaťoby se i nynj o nich w pravdě řjci nemohlo: „Pisska má swé daupě, pták swé hnjzdo, leč Bogtěchowa dcera a wnuci geho nemagj, kdeby hlawy skrly.“

2. Úgel ochrance.

Giž časně ráno trvali vsičkni na modlitbách, an tu kdosi na dvéře zaklepal. Děti se ulekly, strachujice se, že snad divoňký Ryneš přichází, aby se w gegich statek urázal, a ge vyhnal. Než, díky Bohu! byl to pan farář, genž po přestálé těžké nemoci poneyprw opět si wysšel. Dítky mu běžely radostně w austrety, ljbajice mu ruce. —

„Swatawko! promluwil, gá gsem posud gestě tať slabý, že gsem gestě ani dneš neměl wygiti; neměl gsem wssak doma pokojge. Znam wáš staw; kdo se wáš ugme, pakli toho gá sám neyprw neučinjm? Wsíčkni se obáwajj žlofyna, genž wáš statek na sebe přitáhl, gaťož i drába, gehož k swé ruce má, a genž w sobě posud dědičné zástij proti wassj rodině chowá. Š že mi není bohatswoj dáno! Š radostij bych wasse a wassich djetek zaopatrenj na sebe přigal. Wám gest neylépe wssedchno powědomo; gá nemohu wjce učiniti, leč že wám samogediné byt a strawu posšytnu, počud gestě, sedmdesátiletý giž kmet, žiw budu. Š neypotřebněgšij náradj, ž gehož wáš olupugj, buď wyplatjm, aneb wám ge zgednám. Wassim dětem mohuť owssem sám málo prospěti; wy gste se wssak gegich posawádnjm w ychowánjm o ně neylépe postarala. Posud se nachájj dosti křesťanských dussj, kterjž se za šťastné pokládajj, taťomé dítky do domu, a gaťo za wlastnj přigiti. Leč musjte tu bolest přestáti, a byste se od nich oblaučila.“

Slyšjice dítky o laučení, wěššely se pewně na matku a wolaly s pláčem: Wyt, rozmilá maminko! že nás neopustjš. My s tebau púgdeme, kamkoli chceš, a budeme o hladu, a rády s tebau i umřeme."

S w a t a w ě a. Upokogte se dítky. Dtec wáš nebeský nahradj wám matku, a nikdo wáš od něho neoblaučj. Dn má wššude domow, a kdekoli wáš dobřj lidé přigmau, tam naleznete také bratrj a sestery.

P. farář. Wždyť nepřigdete o swau matku, milé dítky! Gen že s nj nemůžete pod gednau střechau zůstáwati. — Což nemáš, Bohumile, pana učitelu rád? Widjš, on má gednau dcerušku, a chce tebe za synu přigmauti, a o tebe otcovsky pečowati.

Bohumil. Ano, maminko! pana učitelu přigjmám s ochotnostj za otce, ale wy musjíte mau matkau zůstati, a še mnau přebýwati.

P. farář. Wogtjšsku! tebe se ugme náš hodný štaršj obecnj, Prawomil, a powaž si, poněwadž wj, že bysi rád studowal, chce tě i na latinské šškoly do Zlowtc poslati. Dn mi prawil: Budeli se ten hoššjł wždy tač dobře chowati, gačo posud, budu mjti z něho radost. Kde ššest djetě za stolem sedj, gačo u mne, nasytj se spolu i sedmé, a, budiž Bohu djka! šškolnj plat také gešště zaplatjm.

Wogtjššek. Maminko! Prawomila mám welmi rád, a studowánj by se mi také zagistě lj-

bilo; ale až do Blowic — kdy pak bych vás to zase spatřil?

Swatawka. Blaudekomé! možně si nemůžete maminku na záda přivázat? Žádáte, aby z vás gedenkrátě cosi bylo, musíte do swěta.

P. farář. Bogtjssku! ty nepůgdeš samoten do Blowic. Widjš, gať se Pán Bůh o tebe stará? On ti dá twau sestřičku za towarjssku. Wždně znáš welebnau matku w Blowickém panenském klášteře? Ta chce nassi Lubmilku do swěho ústawu přigmauti a gi še wssj možnau péčj wychowati: ždaliž to není welmi krásné? Ždaž nemusjme nebeskému otci za to děkowati? Co tomu nynj řjčáš?

Bogtjssk. Když Lubmilka š sebau půgde, nebude mi to naproti.

Lubmilka. A pakli nás maminka každau neběli nawssjtjwj, — — ginať ne! (W tom se bala do pláce.)

P. farář. Š mé dobré djetky! gá widjm dobře, co wás hněte, a gať wám obtjžné bude, š tať dobrau matinkau se rozlaučiti; leč řidte se weblé okolnostj, a podrobte se ochotně Božj wůli. Šjm wám bude blaze, neboť Bůh tuto wassi poslussnost gedenkrátě hogně odplatj! —

Nynj se i matčiny oči slzami zalily, an na swé neymenssj djetko pohljda, a myslénka gegj srdce pronikla, že i od tohoto se oblaučiti musj! — To dalo přjčinu k takowému wýgemu, gaťž se lépe předstawiti, než popsati dá-

Wšestky čtyry děti plačaly, wššjice se na matčino hrdlo; a Swatawka wzljkala hlasitě, nemohauce se praudu swých citů ubrániti. —

Tjnto popatřenjm bolestně bogat, obrátil se pan farát na okamženj, w brzce wššak se wzpamatowam, pokračowal takto:

„Swatawko! gedno ze čtyř dětí můžete při sobě ponechati. Šossjek, tussjm, potřebuge wassj péče gessťe nehwjce. Dokud žiw budu, nebude mu ničeho chyběti; o dalsšj se postará Bůh.“

„Gá nynj wyřonal, co byla moge powinnost, abych se totiž o ulehčenj wassheho stawu wššemožně přičinil. Použigte gessťe těch několik okamženj, gichž wám we wasssem obydlj žtráwiti dopřáno, abyste, odewzdagjce se úplně we vůli Božj, dědičný swůg statek s takowau myslj opustili, gačo byste geg ničdy nebyli měli. Na takowýto způsob rozžehnáme se i se swětem, ž něhožto nám wlastně nic nepřináležj.“

Swatawka děkowala odcházegjcmu šlechternému muži, pohljdagjc šzawýma očima k nebi, kteréz někdy geho odplatau bude. Šdnž se auplně wzpamatowala, přicházelo gj, gačo by se gj byl angel zgewil, aby gi potěšsil a posilnil, gačo druhdy Wykupitele na hoře Olivetské. Ne wššak pauze posilu, nýbrž i pomoc gj poskytl; wždny gi wytrhl pomstě gegjho nehwetššjho trapiče. Nynj a spoň wěděla: kam se obrátiti, aby ničeho neobtěžowala, gačo ku příkladu swau šmotru Swatawu, aneb Rozkošného, kterjž při mnohých dětkách a šrowném gměnj sami s sebau do

sti co činiti měli. Přitom viděla, že co jí bylo na světě nevdražší, takovým ručauk gest svěřeno, gať si gegj mateřské srdce gen žádati mohlo; ano zdálo se jí, že se gegim miláčkům lepššjho osudu dostalo, nežli by jim byl gegich vlastnj otec pripraviti mohl.

„Š dítky milé! zvolala, gať se brzy nanás vyplnily zasljbenj Páně! Š gať mnohem náchylněgšj a rychlegšj gest Bůh, aby nám pomohl, nežli my, abychom mu věřili a w něg důvěřovali! Dítky, klaňme se Wysvoboditeli našsemu, a welebme smilowánj geho na věky.“

„Aho, matinko! pravil Bohumil, budemeť děkowati milému Bohu a Spasiteli našsemu, Ježíšsi Kristu, negen nynj, toho ošamženj, nobrž po wšsedy dny života našeho. Pať se wynasnažime, abychom gať náležj hodnj byli, a wám matinko, i budaucně hogných radostj způsobili.“

Wšsedy děti se obweselily, a šly bez starosti každé po své práci. Na druhý den přišel si učitel hned časné ráno pro Bohumila, a Prawomil pro Wogtjšša, a š oběma mladššjma odebrala se matka, sporádarossi za dne gestě sem tam ledacoš, pozdě na večer do nowého, w faře připraweného obydlj.

3. Nyněš se přestěhug do Konrádowa domu a má swatbu.

Wstivému Nyněšowi to bylo něco neočekáwaného a nemilého, že mu Swatarška tať rychle

místo uprázdnila, a že byl zbaven radosti, gi děle mořiti. Zatím mu měli Dolanští vždy více za zlé, že tak nelidsky jednal s nevinnou rodinou svého společníka, a bývalého hned z mláďi přítele. Hlas obecný nic dobrého mu neprořekoval.

Každý věděl gať nespravedlivě to dostal, a že nespravedlivě nabyté gmění dobře nedělá. On ale se spolehal na svou prohnanost a velikost svého gmění, které bohatým oženěním ještě se množilo.

Před několika nedělemi umřel slabostí sešlý nágemněk Viteňský, pozůstaviv své mladé paní srom dvou dětí znamenita sumu peněz. Věděl siice Rhyneš, že se o krásné Maře nce po nějaký čas tak dobře nemluví, gaťo dřívě; než geho přichaly gegi gistiny (kapital) a zevnitřní vnady. Snadno se podařilo zdvořilemu ženichovi, že svou výmluvností nejdřívě vdovu, potom i gegiho otce získal. Dba se dali více zavěsti někdejší pořádanosti statku a krásnou stavbau, nežli osobními vlastnostmi Rhynešovými, ačkoli i on byl muž dobré postavy, a nepřekněšší šaty nosil, tak že nikdo z Dolanských gať živ takových na těle neměl.

Gať se Rhyneš přestěhoval, hned byla swatba. Rádi bychom čtenářovi celau tu swatbu zde vyřsali, aby gi mohl sromnati že swatbau Konrádowau; ale ani se pěru nechce tak něčím vřsedněm o žrání a chlastu papír pomazati, anebo vřpravováním vřsech oněch daremnosti a posřetilsti, za něž se hosté a swatebnjci nestyděli, znova

pohoršsenj dáwati. Dosti na tom, že se giž celá osada horššila. Neboť tu bylo marnotratné škwošnosti a wynášsenj se, až k zossklivenj, a tym měla slawnost ta wynikati, a Dolanjanům něco welikého o tomto nowém magiteli statku se ukázati. Po celé dwa dni a noci, co to trwalo, nebylo než stálé se tlučenj a powykugjci tanec, a naposled i něco wenystupků od několika rozpustilých mladjků. Konec a koruna wsseho byla hodná pravnice, kde se newěstinu sswakrowi nenhůre dělo. Ne-gen že mu zába hodně wypráškali, gessťe ho do prawého oka tak ranili, že by byl na wěcnau památku toho krásného dne málem o celý zrak přišsel. Geh, saused, pomáhage mu, dostal také hodnau hlubokau ránu do hlawy. Ženich pak a hospodský, kterýž chtěl zase porádek uwesti, uslli s modřinami.

Giž tohle stačj k udánj rozdjlu mezi pohanskau a křesťanskau slawnostj při swatbě. Podle ženich a newěsty swatba a swatebnjci se rjdi. Konrád by snad byl podobné podjwánj způsobil, kdy by bylo šlo podle geho hlawy. Máme ale zato, že mezi našimi čtenáři sotwa geden bude, který by neschwil swatbu raděgi s wýbornau Swatawkau. Také se musj Dolanjanům ke cti říci, že se wětegně prohlásili, gať welice se gim tato weselá společnost zosskliwila, kteráž mimo dwa karbanjky ze wsi s samých cizjch hostů záležela.

4. Kyněšovo hospodářství a jeho žena.

Proti všemu nadání ugal se Kyněš s celým srdcem hospodářství. Podporován gsa tchánem vssecko vsstude obnovil. Čeládka, dobytek, náradj a nástroj vssecko muselo býti w neylepsšim pořádku. Zamenšlelt to dále přivésti, nežli Wogtých, gehož gmenoval dobrým hospodářem, ale při tom ubohým sprostákem, genž si newědel pomoci. Nesměrowalt k ničemu menššimu, než aby za krátčj čas byl neybohatššim a neywáženěgššim mužem w celých Dolanech. Někdo giný na geho místě byl by gjm při takowých prostředcjch také mohl býti; gelikož Wogtých, genž byl gen od malého začal, swau pauhan pilnostj tač daleko to byl přivedl. Kyněš ale nebyl takowý člowěk.

„Když Bůh ráčj, štěstj musj.“ Kde ale Bůh požehnanj swého nepopřege, tu nižádné tauženj a dychtění člowěka k cjlj nepřivede. Na požehnanj Konrádowi nechybělo; ano on byl slabý hognost geho sněsti, a tač byl gjm práwě umožen. Kdy by byl musel gačo mnozj ginj začjti od mál a, gisté by byl s wětššj'm přestál; než on byl na koně pozdwižen, nenaučiro se gezditi. Kyněš naproti nebyl bez sily a schopnosti k wyděláwanj a wládnutj, ano weliká žádošt cti a peněz nabjzela ho; on vsstaf co laupežnjf na koně se powznesa, gač může se cti cjlje dosáhnauti? Slowo Božj a geho swědomj byly mu w cestě. A gestě giný nepřjtel mu hrozil, že ho se sedla wyhodj — totiž geho wlastnj žena.

Mařena od maličkosti ráda se w peněžích přebírala; ničemuž se neučila, nežli hlídati mamonu. Segi duffernej vzdělání; ano i vychování, gaťe domácí panj potřebuge, bylo docela zanedbáno. Přjliš časně umřela matka gegj; a dcery ztratíwšse časně matky málo kdy býwagi dobrými hospodyněmi. Proto se taťe niěkdo giný o ni neucházel, nežli lehký mladík, gebiný syn panstěho zámeckěho myslivce, genž giž welmi časně nepořádnému životu se byl odal. S tım se po tagmu seznámila, a byla od něho swedena. Aby se rodiče wěregně hanby na dceři nebočkali, museli hleděti, aby si gi swůdce za manželku wzal.

Ten nynj Mařenku owsšem naučil peněz užjwati a života požjwati, ale ne hospodařiti. Gěho časná smrt, gižto si sám swau winau způsobil, byla gessťe gegim neywětšjím štěstjím; neboť by giž za krátký čas byla auplnau swětačkau a hotowau zebračkau. Bohužel, že giž dosud přjliš hluboko se podjwala do gedowaté čjše rozkošse, a tať bylo těžko wzpamatowati se a gessťe gednau za žiwobytj wystrjzliměti.

Protož měl s nj gegi druhý muž neywětšjij bjdou. Mařenka gedla a pila potagmu, co gi chutnalo, měla ráda weselau společnost, a dala si wjce záležeti na wesťkých nowinách a klewetách nežli na swé domácnosti. Sotwa tať neypotřebněgšjij práci wykonáwala, aby přede gaťsi domácí pořádek udržela. Mjsto aby byla muže pro geho přičinliwost a domácnost welebila, a podobnými wlastnostmi podporowala, gessťe mu sřze to do mlauwala, a wšseligaťá osidla kladla, aby ho žj-

škala pro své náklonnosti a žádosti. Denně mu opakovala zamilovanau píseň svého nebožtíka Kasspara: „Clowē gest žiro gen gednau atd.“ —

Učkolim se to Rynessowi neljvalo, předce byl tať slabý, že pro udržení milého počoge ledacoš' k vůli gj udělal. Známoi gest působení ženino na muže giž od času Adamových. Gak- kolim se měl Ryneš za schytralého, předce byl přelstěn. Gelikož byl giž A začal, musel také B a C říci, a tať pomalu byl gačo maucha od pa- rouka zatažen.

Ze začátku byla Mařena spořogena, řdnj mohla w neběli odpoledne w krásném roze, který gj k vůli teprw byl zřídil, w městě se na- dýmali, anebo někde na blizku, kde se wyrážky držely, we svých šperkách se ukázati. Brzo si to ale tať zaměbla, že Ryneš, gsa dobrý tanečník, tu na swatbu, tu na poswycení, tu zase na ginau slawnost zván býwal. To pať tomu marnému po- štetilci tať lahobilo, že negen ničemu neodřekl, no- brž se při takových příležitostech tať štwostně mi- děti dal, že i nenbohatšij měšťany zahanbil.

Do negať čas wyhýbal se Ryneš hře; ale nynj pausstěl se zase do nj. Negen že promrhal polowic dnj a nocj, ale dal se tať zwáti ke ku- želkám a ke štjlenj do terče, co kolikráte celý týden trwalo. Konečně byl prawidelným audem štrelecké společnosti Litenšké. Tať nawyěl na po- tlaukání se od wyrážky k wyrážce, a chuti ku práci wždy wjce a wjce ubýwalo. Ztrácely se pomalu geho prwněgšij zámysly o zlepšení a zdo-

konalenj hospodárstvoj, až to tak daleko přišlo, že to měl za zneuctjwagjci, aby gažo čeledjn ššel po swé dennj práci, a močil se namáhamě pro dennj mzdu. Řjzjwý názew bohatého a wzácného sauseda we wsi, po čemž bažil, mohl š takhle snáze zaslaužitj, nežli gakkoljw ginaš.

Tak bylo Mařence zpomoženo. Plesala radostj, že nad mužem swjtě žila, a nynj že může swobodně žjwota užjwati. Tu ho buď na geho wyházkách prowázela, anebo měla doma něgakau zaljbenau společnost. Gen škoda, že potúčeš radostj přjliš časně wyschl!

Dočed byl starý otec žjw, šlo wššedko gestě šnesitelně; gen že se mnohem wjce wydáwalo než se přjgjmalo. Řdnyž ale tento ku konci druhého roku umřel, tu se začala bjda zmadhati. Čeládka gšauc bez dohljženj a wedenj, dělala, gaš se gj zdálo. Pole a luka newzděláwaly se gjž š potřebnau pilnostj, a mrwn, geljkož dobytka méně a špatněššjho bylo, ššetřilo se gažo cukru; šjmě se náležjtě nečjstjlo a nepřjprawowalo, a tudy i žně wždy špatněššj byly. Gjzj druhowé obilj zmiželi docela, gažož i štáda owcj, wčely, drůbež, čehož newětššj část z nedostatku obstaráwánj zahynula. Tak i zahrady docela zpustly; a tak z něšdegššj škwostnosti tohoto panského štatku nepožůstalo nic, nežli štawenj. Ale i w těch wypadalo to wjtr podjwňě. Pokoge, gjndy welmi čjstě, byly plny špjny a prachu. Mařadj bylo od sažj a rezu sežráno. We chlěwjch hrozil hnyg a

smrad dobytku udusením. Všude panoval strážný nepořádek.

5. Nyněšstvo vychovávaní dítě a jeho bída. Boží saud na zemi.

Gať w takowém domě děti odrůstaly, můžeme si snadno pomysli. Šrosem neginať než gaťo pláňata se všemi přírůstky nezvedené přírody. Šsauce rodiče sami ne vychováni, nemohli děti vychováti. Nemagjce bázně Boží, nábožnosti, mravů, — gaťž měli všiti šjmě náboženství a ctnosti do srdci dětských? Nikdo nedá, čehož sám nemá. Protož se malí ne naučili ani modliti ani poslauchati, ani Boha se báti, ani lidj si wážiti. Za to ale byli dobře krmeni. Šedli a pili gať starj. Čehož se tělesnosti gegich gen zechtělo, toho gim dali, nessesřice ani nákladu ani zdravj. Podlé štatšwa a řeci měl ge každý za auřednické děti, neboť měly w skutku gaťeši poswrchnj uhlazenj, gelikož si matka všecťo na tom záležeti dala, aby se uměly hezky škláněti, by přj se tať od šprostých dítěť šedlských rozeznávaly.

Šstatně všať se dopaušřteli všecť nezpůsobů a weyšupků. Mořjwalit cizj dítěť, až co hrozno, teyráli čeládku, posmjwali se starým lidem, wzdorowali šwým rodičům, ano nessesřtili se po matce tlauci, wraceli gj šřtědře pěkné předzdjwky, které ona w zlošři nebo nechuti těmto zpusřljčům hogně rozdáwala. Neušřlo dne, aby byli něgaťj něřáb

neprowedli, někomu ošna neroztlaukli, něgať kůs dobytka nezabili, do cizjch zahrad newlezli atd. Wšsecko to museli sausebé snášseti, nechťelili se wydati w nebezpečenswj, gessťe wjce hrubstwj a šškody od rodičů a dětj zakusiti.

Což ale nechodily djetky tyto do šškoly? bude se čtenář ptáti. Dřossem že dvě staršj (pastor-nj djetky Rynessowy) giž do šškoly chodily; ale ty se za celý čas ničemu nenaučily, nežli trochu čjsti a psáti. Rodiče se o to málo starali. Ze začátku si dal učitel wšsemožnau práci, aby ge na uzdu přiwedl, a tať z nich něco wywedl; ale nadarmo. Doma widěli a šlysseli wšsecko naopak; a gelikřž se matka opowázila, učitelowi, gať sama řjkávala, několikrát wycinkati, tedy se wšseho brzo nabažil. Aníž to wjce giž řdy oznámil, gest-liže nezdarowé tito celé tédny za šškolau sedávali. Nebyliť zde bez toho pro nic giněho, než aby giným djetkám překáželi a ge zlobili.

Tať to wypadalo nynj w tomto domu. Kdo-kolim šsel okolo, wěda, gať tam býwalo, ten diw nezplakal. Každý patrně widěl, že tuto neshťast-nau rodinu horšj gessťe osud očekává, nežli Kon-rádomu. Ginať nacházjwá neshťestj autrpnost a politowanj. Zde ale každý řekl: Sami si to tať připravili!"

Řdnž roť na to gessťe křupobitj Rynessowy pole w zpausťu obrátilo, při čemž i několik sause-dnjch mensšjch šstatečnjků šškodu trpělo, tu upabl u wšsech docela w opowrženj a nenáwist. Ano někteřj byli tať nelidšstj, že wšsecku winu na Ryns-

se smáděli, a hřích jeho nespravedlnosti mu vyčítali, které Bůh nyní patrně trestá. „Neboť dořekavab Bogtěch tjmto domem vládl, pravili, ano i Konrád, dotud Dolanské role ni žádně krupobitj nezkažilo.“

Tjmto nestěstjím, genuž giž několič giných w hospodářstwj předcházelo, ztratil Rynesě ressectu chuť a mysl. Z hotového dosazoval, pokud bylo, ale nyní giž docházelo. Dlužiti se na obilj pro semeno a k potřebě, to se stýděl. Sdhodlal se tedy, že prodá statek, gen kdyby se brzo kupec byl nassel. Než vůbec nikdo nechťel s Rynessem giž žádněho gednánj mjtí, tjm méně kaupj nespravedlivě ziskaněho statku se posstwrňowati. Tak mu selnechtě na statku zůstati.

Nynj propukla dáwno tagená zlost na ženu jeho. Celau zkázu smádel na ni, gelikož jeho i hospodářstwj na gednau zkázila. Nazwal gi zmi-gi, gegjžto gedowaté usstknutj srdce jeho sežralo, sw ũ d k nj gegich wlastnjch djetě, wražednicj nendřjw wlastnj matky, která hanbu swé dcery přejiti nemohla, a pak i otce, kteréhož hoře do hrobu přivedlo. Mařenka mu wracela stegná gména, okazugjc, gať se zachowal ke Konrádowi a k jeho robině. A tak neusslo nyní ani dne, aby bjdnjci tito nebyli se wyčjtkami zahrnuli, až se konečně i prali a bili, a tak delšj společný žiwot nesnesitelným si učinili.

Některj hleděli s hrůzau, giuj se radowali z gegich nestěstj, an bjdnjci tito w z ž i r a g i =

cim ohni-pešelném, gegž si byli sami přistrogili, strassně se trápí.

Mařenin sřwafr, muž bohabogný, byl ten gebiný, genž měl s nimi autrpnost w gegich osudu, a přál, aby gim aspoň gašsi pomoci mohl. Slibil gim, že ge bude podporowati, gestliže se dagi na prawau cestu k zachowánj swému. Uwissat nežádal nic malého, neboť chtěl, aby Ryněš

předně se nawrátíl k swému nědbegššjmu žiwotu, gažž byl činil hned po swatbě, a žena geho aby si wzala příklad na swé předchůdkyni (na Swatawce) gačo manželka, matka a hospodyně; a

za druhé, aby se s rozhněwaným Bohem, gehož gsau dosawad gen neustále uráželi, upřjmě smjřili, opravdowé, upřjmné poškánj činili, a z toho ohledu, aby se k důstognému panu faráři obrátili.

„Nepráwě na byto, býwá zle za žito; gedem nesprawedliwý penjž deset sprawedliwých z kapšy wyháňj.“

„Až to spravjte, prawil dále, pať uweďte prawé křestanské smenššlenj a gednánj na wždyčky do srdce a do domu; pečugte o křalowstwj nebeské a geho radosti, a nesháněgte se po swětšých wyháňkách a marnostech; wychowáwente bjtky w bázni Boží, a ohledněte se o čeládku, která smenššlji křestanský! Pať buďte o spáse swé ugíššteni! Za křátky čas budete Pánu Bohu děkowati, že wás wyswobodil, a budete se těššiti z nowého žiwobyťj.“

Uch! šwačr to myslil owšsem dobre, ale žádal hned mnoho, a kázanj geho fražilo se o hluché ussi. Mrawnj žkaženost těchto lidi byla patrně gessťe mnohem horšji a nenapravitelněgšji nežli gegich počasná bjda. Ani pan farár nic nepoždil, genž na šwačrowu žádost o gegich naprawenj se pokusil. Zdálo se, že gsau ustanoweni, aby dali cdstrassugjci příklad, gať Bůh w neprawosti trwagjci libi, dosáhnuwšji gaťéhosí stupně, w gegich zatwřzelošti opaušstj.

D kžž wššicni této propastí se zhrozí, kteřj s Rynessem stegnau cestau kráčegj, mysljce, že wždy gessťe dosti času, počánj činiti! Čjm déle tať pokračugj, tjm gistěgi w takowém osudu uwážnau. Pauta hřjchu obkľjčj ge wždy pewněgi, a obrácenj na dobrau cestu býwá tjm těžšji; neboť pomalu se přibližuge auplná necitnost anebo docela wzprotowenj se Bohu.

Obrátme se od strassného diwabla saudů Božjch nad hřjššnjky, a pohleďme na geho laskawost a smilowánj se nad těmi, gižto se ho bogj.

6. Swatowčino ššlastné pobytj na fare trwá gen na krátky čas.

Swatowka se měla po wyštěhowánj ze swého statku na fare tať, že s dětmi netoliko nižádné nauze netrpěla, nobřž že měla w mnohém ohle-

du přijemnějši, aspoň bezpečnějši život nežli před tím. Šfauc na práci tak zvykla, že bez ní býti nemohla, zastávala dobrovolně službu děveč-
činu; při tom pať neměla ničádných mrzutostí a hrubstoj od čeledjnů, ničádného tenrání a ubli-
žování od muže se co báti. Nynj se mohla zcela
odati službě Boží a vychovávanj
svých dětj. „Ó Bože, vzdychávala, gať gfi-
ty dobrý. S gedné strany oslazuješ tať přj-
gemně hořkosti neštěstj a utrpenj, s druhé
strany prokazuješ dobrodinj a potěšsu-
geš! Gať mohu nynj bez vytrhování přemey-
šleti o sobě a o věčné pravdě; gať se mohu s
dětmi modliti a ge cvičiti! Takéť i to dobré,
že nemagj ničádných zlých příkladu před sebou;
anobř vssecko, co doma slyšj a vidj, k tomu
přispjvá, aby z nich dobřj, Bohu milj lidé byli.“

W skutku se ukázalo ovoce těchto šťastných
okolností na malých giž w gegich nenautlegšjim
věku. Ludmila byla w šestém roce tať dospělá,
gať se to sotva u dwoř dewjtiletých pozorová-
vá. Pročež byla bez překážky w tomto věku
do stravnjho domu přigata, ačkoliv ginať au-
plný osmý roť vstupugjcjm byl předepsán. So-
šjfeť byl o roť mladšj, a giž měl z katechiemu
w srdci i w paměti o mnoho wjce, než mnozj
jáčekové w druhém ročnjm běhu.

Staršj bratrj hodili se wýborně do swého
owého stavu, a prospjwali w uměnj a ctnosti
tať, že bylo radost na ně se podjwati. Bohu-
uil se pripravowal k učitelstoj, aby se stal

tím, čím byl geho pěstun. Wo g t i s s e k si wydobyl w latinské řeči giž na konec prwnjho roku druhé místo, a w následugjicjch třjdách giž se s njm nikdo nepotýkal o prwnj cenu z ročnjho prospěchu gakož i z mravů.

W skutku se dočkala Swatawka giž nynj tolika radostj na djetkách swých, že uznávala au-
plnau náhradu za wšedka přetrpená protiwenstwj. Kdy by gj nebylo hoře po muži a neustálé slab-
nutj gegjho wyžimowatele těžce na srdci leželo, ne-
byla by giž o zármutku nížádném wěděla. Genom se mezi tím časem událo a ugistilo, že gakhji Beneš Bloch byl půwodcem oné pranice a wraždnykem onoho neshťastného. Pročež byl Kon-
rád za newinného prohlášen, a wětegnými wy-
psánjmi wyzwan, aby se domů nawrátil. Tím se owšem břemenu na srdci Swatawčině ležjcjmu welice ulehčilo, a ona za to Bohu pláčje co new-
wraucněgi děkowala.

Gelikož nynj tato weliká sštworna s muže gegjho spadla, neměla se za něho tať tuze co sřyděti, aniž tať přjlišnau starost mjti o zaopa-
třenj swých djetek. Nynj gen přála a modlila se, aby ho Bůh na prawau cestu obrátil a na-
prawil. Gsaut přeswědcena, že gest wjce my-
sli lehké nežli zlé, a důwěřugjc se w Boha a gé-
ho milosřdenstwj, nepochybowała nigakž, že, gestli gestě žige, milost božšťa ho oswjti, a nauze k zpamatowanj se přinuti, gako ho bo-
gatstwj někdy pobláznilo.

„Ach! vzdychávala, kdyby se jen navrátil, gisté by co chudý ná denně lépe činil, nežli držme co držitel statku; pracj rukau svých živil bychom se poctivě, a žili šťastněgi pospolu nežli kdy gindy.“

Tať smyšlela laškavá a pečlivá Swatavka o svém nešťastném muži. Spravedlivá křesťanská žena neopustj nikdy muže svého, ani tehdaž ne, když ho hřích od nj oddělj. Unobrž láska gegj snažj se ze vši síly, aby ho zase získala, a ochránila, aby ho aspoň pro nebe zachovala. Také Bůh věrnost takowau žjrdka nechá bez odměny. Tať býwá obyčegně nebeským strážcem, genž zblaudilé zachowává. Šťaká to sláva! — Šťaká odplata očekává takowau ctnost na věčnosti! —

7. Křitek na hrob faráře Dolanského.

Přissla doba, gjž se Swatavka obávala, přissla rychlegi, aspoň nenadálegi, nežli se myslilo; přissla doba, kdež znoma bez domowa a bez pomoci ostala. Ustaralý pastýř duchownj byl náhle mrtwicj raněn, a za hodinu, byw gestic mezi tjm swátostmi umjragjicjch zaopatřen, wessel w radost Pána svého, genuž opravdu co dobrý a věrný služebnjč we swatém povolánj padesát osm let slaužil. Šiché a wesele myslj, gať gest žil, wykročil z tohoto swěta, mogle se še svým spolubratrem a pomocnjkem, kterž mu po dwanácte let byl věrným přjtelem a

pomocníkem, kterýž mu po dvanděte let byl stat-
nau podporau až do poslednj chvojle žiwota geho.
Toho samého dne, kdež prwnjho swětla žiwotnjho
byl užřel — buď to náhodau nebo řizenjm Bo-
žjm — toho samého dne, skončiw osmdesátý dru-
hý roř, odweden gest andělem smrti, anebo raděgi
andělem nowého žiwota, do wěčnosti. Š
gať blažený gest člowěk, který každé doby při-
prawen gest na přjstj Páně! Gať často přicházi
Pán, neohlásiw se, skoro gať o půlnoci! —

Š w tomto krásném wěku byla ztráta taťo-
wého pastýře duchownjho pro osadu přjliš čaf-
ná. Šauce Dolansstj o tom zpraweni, wssični
welikým smutkem gsau škljčeni. Nynwjce gich pla-
čalo, negen že ztratili faráře, ale i nelypsšjho
přjtele, někteřj swého otce a wychowatele, wssični
wšseobecného dobrodince. Dně na této faře dwau
wěků pokolenj wzdělal, a swau wraucj du-
chownj horliwostj a mocj swého přjkladu i na
duchownstwo i na lid w celém okolí welmi
špasně působil.

Šaťé požehnanj giž gebiné tjm založil, že
uměl obci wždy maudré a šprawedliwé učitele a
ctnostné předstawené zaopatřiti! Před njm býwa-
lo we wsi i to zlé, že hospodšstj mnoho při-
špjwali š zawedenj mládeže Dolanské, gelikož, lich-
wjce, přjliš často tanečnj hudbu mjwali a š mno-
hým wýtržkám a nezbednostem přjležitost dáwali.
Šu náš dobrý duchownj nižádného pokoge neměl,
pokud pramen žlázy této zacpán nebyl. Šu hle-
běl někteřého žjřtati cestau dobroty a poučení, ně-

kterého wynahražením wšeliké štoby z vlastnj kapy; a kde takowj prostředkowé nestačowali, tu si wymohl wrchnostenských nariženj k potrestánj zatvrcelců. Djm si owšem něco neprátelů způsobil, ale na to nebbal. Bůh byl s njm a wšickni dobři mu žehnali. Množstwj hřichů se zamezilo, a tať měla w Dolanech mládežská newinnost gestě swé autočistě a swůg domow.

Gať přewráceně saubj oni tělesně smensflegicj lidé, gižto ztwrzugi, že kněz umjrá bez politowanj, nemage robinj. D possetilci! což nenj geho osada robinau duchownjho? Negsauli wšickni osadnjci, zwláště pať malj geho djetkj, gfauce podlé ducha gjm zplozeni a gemu swěreni, aby ge nebi a Bohu wychowal? Gsauli pať nábožné djetkj, bohobogné pannj, křestansstj rodičowé, obrácenj hřjssnjci atd. tělesnému otciwjce powinni nežli swému otcu duchownjmu? Zagisté, tento stogj přednostj a zásluhau tať wysoke nad onjm, gaťo duch nad tělem, gaťo nebesa nad zemj. D tomí se mohl každj snadno přeswědčiti při pohřbu Dolanského faráte. Dd toho času, co byla Růženka pohřbena, nebylo widěti takowého slawného pohřebnjho průwodu; a žjďka proléwagj djetkj na hrobu swých rodičů tolik a tať u přjmných slzj, gaťo se proléwalo na hrobu tohoto přjtele lidského. Gestě po mnohých letech uwádjjwaly se řeči a přjklad geho, a na den geho pohřebnj památkj putowalo se gaťo na den wšech duffiček ku hrobu geho, kwtjm ozdobenému.

Udy! gestliže mnohý duchomnj při smrti a po smrti takowého aučastenstwj nemjwá: ždaliž nebýwá wětšj wina na něm samém, nežli na geho osadnjcch? Neztratiliť tito nikolim — otce, nobrž magj naděgi, že se gim takowého teprw dostane. —

S. Nikolim nemůže to býti, aby takowá modlitba nebyla wyslyšána! — Kdo geť ta cizinkyně?

Bohužel! Swatawka byla gedna z těch, gež to smrtj faráte Wšsemila swau vlastnj podporu byla ztratila. Gegj nesnáž neměla mezzj. Pozůstawiť nebožtjř gen málo gměnj, a ani s tjm nižádnau pořádnost neucinił. Pročež strhli přibuznj wšsecko rychle na sebe, a ona musela, kterať byla, gafo žebračka faru opustiti. Nynj bylo těžko raditi. Mezi tjm stará Swatawa odezdala swúg dwúr, a přestěhowala se do malého domku, neboť nechtěla nikoho obtěžowati. Giž měla Swatawka s Josyfem gen gedinau noc gestě w starém přátelském obydlj přespati, a pať — — —

Pan farár wykaupil podlé slibu swého gegj drahý domownj nábyteř a mimo některé giné věci také oltár, který dal postawiti w gegjm pokoji. U tohoto oltáře klečjc chtěla probditi poslednj noc, a še swým newinným Josyfem k Pánu Sežjssi se modliti a o pomoc prositi, gsauc pewně přeswědčena, že modlitba tato nebesa proniřne, a že, než slunce na oblaze se ukáže, i w

dussi gegi se rozšwiti, aby mohla nowý domow, anebo aspoň mjstečko nagiti, kde by hlavu swau uložila.

Rdy pať byla takowá modlitba newyslyšsena, rdy pať takowá důwěrnost oslyšsena? Bože gať pobidně gsau cesty twé, a wěčného klaněnj zasluhugi twá tagemštwj plná řizenj! Slepau náhodau gmemuge ledacoš tento slepý swět, co patrně twá otcowšká wšsemohaucnoš a láska řidj!

Rdyž giž byly farnj wrata zawřeny, a Swatawka pohřžena gsau w pobožnosti, ruce wzpjnala k nebi, zazwoniło se na zwon, gjmžto se w noci woláwal kněz k nemocnému. Byl to nádwor-
njš z hospodny od labuti, který ohlassowal, že práwě přigel wůž s cizjmi, mezi nimiž se nacházi gaťáši panj, která beze wšseho problěwánj gessťe dnes se Swatawkau Pokornau chce mluwiti. — Swatawka byla w nesnázi; byla by nerada šla do hospodny, zwláště w tuto poslednj noc, kterau gebiné swěmru Bohu swatě obětowati chtěla. Pročež wzkázala oné cizj panj, že by gj bylo takowé nawšstjwenj milé na faře buď dnes, anebo — zegtra ráno.

Uwšsať prwé, než se Swatawka byla gessťe rozmyslila, byla giž staršj dcera hospodského cizj panj w tichosti přes schodny přivedla, wpustila gi rychle do gegjho pokoge, a hned byla zase pryč. Nynj počalo následugjci rozmlawánj:

Cizj panj. Odupšťte Swatawko mé wtj-
rawosti, kteráž putugje tudy práwě k wám se obracjm, neznagje zde mimo wáš ani gebiné dusse.

Ráda bych s vámi tento večer anebo i celou noc ztrávila.

Swatavka. Děkuji vám za takovou důvěrnost. Gať pať gsem si toho ale zaslaužila?

Cizj p. Možnáli, aby Swatavka giž swau z mládi býwalau přijtelkyni ani neznala, an před nj stogj? Proč pať poznala Boženka swau, gať gi gen shlébla? Pozdraw tě Bůh, dobrá Swatavko! (padne gj okolo hrdla) Za, gežto tě objímá, gest ona Boženka, kteráž někdy co dítě nohu zlamala, kteráž Kůženka život zachowala, která w twém otcowském domě zase se uzdravila, potom na této fare wychována byla, a konečně w dalekém swětě se ztratila. Toť gest ta Boženka, kteráž nynj w náručj twém pláče, a za šťastnau, newyslowitelně šťastnau se pokládá, že tě zase gednau našla!

Swatavka, gaťo že sna se probuzugjc, otwřela teprw oči, a pozorugjc swau někdegšj towarjštku, gegjžto sswakrowau mezi tjm se byla stala, poznala, že gest prawda, co prawila. Nynj teprw ona gi obegmula, a smjchala své radostné slzy s gegjmi. Dlauho nemohla k slowu přigjti, až se z toho překwapenj zpamatovala. Potom se tázala: „Ty, kterauž gsme měli za mrtwau, který kaut země tať dlauho tě skrýwal? A což tě k nám nynj zase přiwádj?“

Boženka odpowědela: „Nech ať si trochu odechnu; pať ti na wšsecko odpowjm.“

Divila se welice, gať w témž pokogj, w němž někdy bydlela, gestě wšsude tať wšsecko nacházi,

až na ten krásný, drahý domácí oltář, který s obzvláštním zalíbením pozorovala. „U tohoto oltáře, pravila, musí býti zvlášť snadno, srdečně se modliti. Tento sšlechtný, nade všecko vygádřený tichý ráž bolného obličjege ukřižovaného Spasitele, — tato nadpozemská vznesenost ve všem vytváření, — toto čisté, vraucj odezdánj se do vůle Boží, — kdož na to může hleděti, aby se necítil vysoko povznesen nade svět tento a nade všecky jeho utrpenj? — A čjž srdce nezahořelo by před tímto obrazem! S agisté! toť gest dar, genž gest hoden ctihodného dárce svého. Tuto myšlénkumustil sám Duch svatý oné Belebné vdechnauti, aby takové věno nevěstě darovala; onť tuto dussewnj potřebu dříme znal, an věděl gažau trnowau cestau bude museti nevěsta budaucně kráčet.“

Swatarka, gfauc slowy takowými zaražena, tázala se: „Odkud má Boženka tolik známosti? Kdo tolik wj, tenť wj snad všecko.“

Boženka. Dvšem, drahá přítelkyně! gáť wjm gen přjliž mnoho! protož nemám zapotřebj, abych se tě na tvé přjhadny a okolnosti napřed wyptávala. Za to ale poslyš ty, abych poznala, co mne všecko potkalo, od té doby, co gsem Dolany opustila.

Dbě se posadily, když se byla Boženka gestě sem tam něco wyptala o nebožtjku farári a jeho domu, wyprawovala takto:

9. Gaš přišla Boženka do Stachovic a pak dále do světa.

Gaš gsem před sedmnácti lety z Dolan přišla, to gest ti powědomo. Tehdáž gsem wyprovázela farnj hospodynj Bohomilu, mau druhau matku do Stachovic, kde se gegj bratr stal farářem. Dostalať weliké hospodářstwj na obstaránj, a gá gi měla podporowati w gegj nebužiwosti. Giž ze wděčnosti byla bndh pro ni wsecko učinila; ale ona mimo to mi sljbila, že se o mne na celý žiwot postará. Ach, gen málo let trwal tento náš šťastný společný žiwot w těchto nowých poměrech. Pan farář zdědil po gedné potaulné osobě, která zůstala na faře ležeti, a od něho swátostmi umjragjcjch zaopatřena byla, horkau nemoc, a mezi třemi dni stal se obětj swého powolánj. Umřelť wseobecne oželený, a ačkoliw we kwětaucjm wěku, předce š dokonalau, opravdu powzbuzugjcj obanostj do wůle Božj, ustanowiw sestru swau dědičkau wesskeré pozůstalosti. Také mně znamenitý podjl odkázal.

Sestra Bohomila š kaupila dům se zahradau, a podržela mě u sebe za schowanau. Gá obstarávala sama gediná gegj domácnost, co zatjm ona neustále stonala. Konečně gedenaťte měsjců po sobě ani z postele nemyšla. Gá gi musela zdwihati a ukládati, a mnohý týden gsem ztráwila beze spanj. Nikdo z gegjch přjbužných newssjmal š gegj nemoci a bolesti. Gegj dwa bratřj sice častěgi se po nj poptávali, ne ale, aby

gi byli nápomocni, nobrž aby po nj děbili. Ge-
den špatně hospodařil, a byl by owšem
dědictwí potřeboval, aby si z neřádu pomohl, a
zase wjru dostal. Druhý byl weliký laťomec,
kterýž mage welikau mohowitost takowé škrbectwí
prowáděl, že dítky ani do školy neposílal, aby
za ně nemusel platiti, a aby ge mohl k práci po-
třebowati. Ty tedy wyrostly ničeho newědauce, a
zcela na srdci i hlavě zanedbány gsauce. Gestliže mu
někdy pan farář nebo sestra proto domlawali,
připomínajce mu geho otcowských powinností, že
se má o gegich duchowní wzdělánj a spasenj sta-
rati, tu gim gen hrubstwím odměnil, nebo se gim
wysmál. „Mé dítky, říkával, nepotřebugi učenosti.
Gá neumím ani čísti ani psáti, a předce, kdýž na
to přigde — wysměgi se do očí mnohému přemau-
drému pánu a měšťanu. Geho huba gest někdy
wšecko, co má. Ani modlitbau se řemeslnjě
a rolnjě neužijw. Ať se mnjch modlí až do ztuč-
něnj, ať se nebe dozpjwá. Člowěk, gako gá, mu-
sij si namáhawau pracj pomáhati.“ Za takowé a
podobné průpowědi se schowával před každým; a
wšecka napomínánj přišla na zmar.

Za tau přjčinau dělali si pan farář a sestra
Bohomila swědomj z toho, takowé přjbužné dědicemi
učiniti. Zato mi tedy darowala swé celé gmě-
nj, a wystawila mi na to upsánj. Sotwa
ale byla oči zamřela, a giž tu byli hladowí bra-
tři, aby se násilím pozústalosti zmohli. Nadáwa-
li mi zloděgeť, že gsem dědictwí po gegich bratru
wškočně na sebe přiwedla, a pať od sestry daro-

wánj wynutila, a sice w čas, když giž ani při dobrém rozumu nebyla. Tamějši autědně, gať se zdálo, že začátku se mne ugjmal; gelikož gsem mu ale geho několik neslussných požadowánj odepřiti musela: ugal se nagednau mých protivnjků, odstranil několik ceny magjicjch wěcj, a ostatnj zapečetil wrchnostenškau pečeti. Gá pať musela hneděly z domu.

Některj mi domlawali, abnych práwa swěho na pozůstalost u země pána hledala; gá wšak měla gakausi přirozenau ošklivost z každé pře a hádky. Při tom se mi ani potřebných k tomu peněz, gaťož i giněho podporowánj nedostáwalo. „Chudá gsem přišla, pomyslila gsem si, chudá mohu zase odegjti. Bůh se o mne tehďáž postaral, když gsem co mrzáť s postele powstala, a gestě nedospělé dítě byla, rowna skoro čerwu w prachu zaslápnutému; když se tehďáž tať otcowsky o mne postaral: gať bych mohla nyní, gsauc dospělá a silná, a k wydeláwánj chleba schopná, w něho se nedůwěřowati?

W Dlasťowě pracowala gedna sestra mé matky i s mužem swým w gednom obchodnjm domu. Tam gsem se nyní obrátila. Už tam mohla tať stačiti má malá zásoba na cestu, která záležela w pěti dwacjtnjch a třech gressjch. Mé ostatnj penjze gaťož i štatstwo, co bylo w mé truhle, mně pobrali. Tať gsem se pustila s uzljčkem prábla a gedněmi swátečnjmi šaty na cestu.

Šfauc asi w polowici cest; právě na filmici, widjm, an krásný wůz za mnau přigjžďj. Právěť gsem přemyslela o swém osudu, a hanebně se mnau nakládánj, které gsem zkusila, wnutilo mi ponechro slzy. Tu se wůz přede mnau zastawil, a mladá slečna mě wolala k oknu: „Nebohá! ty kulháš! pravila, a snad i pláčeš? Zavgisté, žeš hodně uslá!“ Ba owšsem, odpowěděla gsem. Zatjm se otewřel wůz, a gá musela do něho wstoupiti, a wedlé slečny si sednauti, gegjm rodičům, gať se mi zdálo, naproti. — Nynj se začali wyptáwati, a nepřestali djiwe, až gsem přjchody celého žiwota panstrow tomu wygewila.“ Přigdawc: pať gá k poslední udalosti po smrti Bohomilině, tu se rozhněwal starý pán, zvláště na tamnjho auřednjka pro geho se chowánj. „Ny ti sice nemůžeme, prawil, twau ztrátu nahraditi; ale chcešli s námi do hlawnjho města, snad ti budu moci k twému sprawedliwému gměnj dopomoci.“ — „A o službu, prawila panj, tať se ti postarám, w njž nebudeš mjti nijádného nedostatku.“

Gá poděkowala milostiwému panstrow za tuto dobrotu, prozatjm gsem ale podanau milost nepřigala. „Gáť gsem, prawjm, gen pro wenzow wychowána, a giž gsem tať mnoho nechwalitebného o městě slyšela, tať že bych tam niťdy neszla, krom, že by měne hwěšš nauze prinutila.“

Panj. Nemášť owšsem zcela nedobře; ale nenj tať hned prawidla bez wygjmky. Mnoho djweť žige w městě negen sprawedliwě, ale i we-

sele. Co se ostatně tvých vědomostí týká, s těmi vystačejš wšude.

Gá. Meydřjwe to zkusjm u své tety. Bude-li wůle Boží, že budu museti své štěstj dále hledati, tuž prosjm Wassi Milost, abyšte na mne neráčili zapomenauti.

Přigdauce do Dlaszkowa, sestaupila gsem u špitálnj brány a poděkowala gsem swým spoucestowatelům co nehwoaucněgi. Při této příležitosti wtiskla mi Milostpanj něgaký papjr do ruky, řkauc: „Tuto gest adresa na nás, kdy byš nás někdy hledala. Buď gen wždy tak bohabogná a ctnostná gačo došud; Bůh o své pečuge.“

Když gsem papjr otewřela, zableskly se dwa nowičké dukáty. Wnitř bylo toliko napsáno: „Hraběj rodina Starohradecká.“

10. Boženka gest hlidačkau nemocné a pať u wězenj.

Děkujc Bohu za geho swaté řizenj, hledala gsem swau tetu, kterauž gsem po dlouhém se wypyptávání u gednoho štětkáře w malé chatři w staru co nehorsšjm nalezla. Gegj muž, který w kupeckém domě Bohussowě co nádenník slaužil, byl před několika nedělni umřel, a ona, gsauc nemocná, a ku práci neschopná, připadla od toho času chudé kase. Bylo by mi snadno bylo, službu dostati; ale nebylo mi možná, tu ubohau w gegj bjdě opustiti. Gsauc, gať se zdálo, giž t

tomu gafo zrožena, abych nemocné hlídala, uga-
 la gsem se gj še wššj opravdowostj, opatrowala
 gi, gať gsem gen mohla, gsauc té naběge, že se
 mi brzo pozdrawj. To ale tať rychle nesslo.
 Wšsecko, co si byla usšetřila i s mýma dvěma
 dukáty, za něž gsem si měla na zimu sšaty kau-
 piti, bylo giž doššlo, a gesttē nemoci gen přibý-
 walo. Nauze mě přinutila k panj Bohussowé
 autočisttē wzejti, ačkoliw gsem to dosti neráda či-
 nila. Sazjima sšla o nj powěšt, že gest twrděho
 srdce, a to zwláštē dokázala při smrti mého ug-
 ce; nebo sotwa že oči byl zawřel, giž musela ta
 ubohá nemocná žena z domu, neobdržewšši ani té
 nejmenššj podpory. Gá gj nynj bjdu nassi před-
 stawila, a wymohla gsem aspoň tolik, že mi da-
 la něgaké zanepřázdňenj w kuchyni, a pať rozlič-
 nau ručnj práci, kterau gsem w noci obstaráwala.
 Za práci w kuchyni nám dáwala gisti, za druhau
 ale přesspatně platila. Při tom wšsem gsem mu-
 sela často poslauchati, gať mi dobrodinj to wy-
 čjtá, a my gsme měly gesttē nauze dosti. Nemoc-
 ná mrzla w posteli, a gá nemohla ani dřjwj ani
 sobě sšaty opatřiti. W těchto okolnostech wolá-
 wala gsem, hořce plakáwagjc k nebi o oswobo-
 zenj.

Ačkoliw gsem si ani předstawiti nemohla,
 gať by se mi mohlo zpomoci, předcc gsem se pew-
 ně důwěřowala, že mi Bůh wzpomůže. A hle!
 gafo zázrakem otewřela se nebesa, a — pomoc
 přiššla. Na wečer před hromiceml, před mým
 swátkem, přinesl mi gahýš mladý člowěk psanj,

w němž bylo deset dukátů zaobaleno, s tím pý-
 semnjm pogistěnjm, že každého měsíce první den
 stegná suma přigde, dokavad bych nemocnou ob-
 staráwati musela. Nechtje ani hádati, odkud by
 to pocházelo, padla gsem na kolena, a děkowala
 Bohu co neyhraucněgi, gsauc zcela potěšena a
 odhodlána, tetě své w gegjm sauzenj stále co
 možná ulehčowati. Ale netrwała dlouho tato ra-
 dost. Gestě horšj věci měly mě potkati. Právě
 tato neočekáwaná podpora byla toho příčinou.
 Náhle mě odtrhli od tety, nazýwagje mě zlo-
 dělkou, a odmlékli mě do wězenj. Wssecko mé
 wynafnazenj, abych newinnost swau dokázala,
 wssecko hoře a nařjkánj nemocné panj, při němž
 srdce až pučalo, wssecko bylo nadarmo.

Panu Bohussowi se ztratilo něco peněz a
 zbožj. Gelikož gsem denně do domu přicházela,
 a některé osoby wypowěděly, že gsem nedáwno
 ménila peníze, gať ge byl Bohuš ohláfil, přislla
 gsem první w podezřenj. Po tři neděle gsem dennjho
 swětla ani nespátřila, nedostlágagje mimo wodu
 a černý chleb ničeho, a gestě mě denně několik
 hodin auskočnýmj otázkami, a několikrát i tělesný-
 mi tresty mořili, aby mě přinutili ke lživému se
 přiznánj. Sá wssecko w stálosti přetrpěla, a by-
 la bych raděgi život obětowala, nežli od prawdy
 upustila. Wětšj obtížnost mi dělalo myšlenj na
 tetu, které ale bolesti srdce brzo pučlo. Zd hly-
 dačkn, kterauž po mně dostala, nic nepřigala, a
 giž třetj den skončila swúg slabý život. Giž dá-
 wno w hrobě odpočjwala, řdnj gsem gestě osud

gegj oplakávala. Když prvnjho března zase přišel uzlíček s penězi, doměděl se přinasseč, co se se mnau stalo, a zhrozil se toho. Čelě nevdřjwe k Bohussowi, a wygewil mu tagemstwj, odkud mé podporowánj přicházi; na to pak hned u auřadu to udal. Předstarený auřednjš se ulefl, a chtěl posla z krátka odbyti; ale tu přišel Bohuš, žádage, aby předně wýpowěd poslowa byla protofolem zamedena, a zadruhé, aby uwězená bez proděwánj byla na swobodu propustěna. Prvnjmu přiwolil auřednjš, druhému ale odpjral. Bohuš na tom ale stál, řka: „Gestliže u křutné bylo, pro nedůmodné podezřenj, djwku dáti do wězenj, a celé tédny gi tam držeti, jagisté nynj, gelikož newinnošt gegj gest dokázána, gest neprawošt j, gi gestě gen minutu déle mučiti. Ať gest propustěna.“ Auřednjš se rozhněwal, a kázal, Bohussowi mlčeti. Tento ale nemlčel, ano wyhrožowal, že ho u wrchnjho auřadu obžaluge; za to ale na geho poručenj byl od auřednjho slauhy chopen a do zawřenj odweden.

Panij Bohussowá, která mé nevdřjwe ro podezřenj urwhla, a za zloděgškau a newdčnau děwku byla wykřičela, roznemohla se zlostj a handam. Gegj muž gi z toho káral welice, a když se byla uzdrowila, měl gi k tomu, aby wšsecko wěregně odwolala, a mně mau čest zase nawrátila. Celý Dlaslow byl nynj o mé newinnošti přesvědčen. Nic méně gsem musela gestě celých čtrnácte dnj, t. g. tak dlouho we wězenj se mořiti, až od zeměpána wlastnoručně psaný rozkaz ze sj-

delnjho města přišel; načež gá byla hned propuštěna a auřednjš místo mne do wězenj uwržen. Při tom mi bylo pogištěno auplné zadostučiněnj a náhrada, gať dle zákonu náleželo.

Pan Bohuš totiž, gsa té naděje, že pan hrabě Starohradský, od něhož ona peněžitá podpora přicházela, také we wězenj se mě ugme, odeslal schwálnjho posla k němu, a o wšem ho písemně zprawil, načež i hned proti auřednjku pře se zawedla.

11. Boženka w Bohušowě domě. — Resttěstj přicházejwá zřjďka samo.

Gsauc propuštěna našla gsem u pana Bohusse, aniž čeho hledajic, milost, že mě wzal do domu, dal ode wšeho nerádu očistiti a pořádně obléci; a od geho domácjch bylo se mnau tak nakládáno, gaťo bych k rodně geho náležela. Nemohu gináče říci, než že i panj geho od toho času s welikau šetrnostj ke mně se chowala, mně wšeliká domácj řízenj odewzdala, a konečně swé gediné djtě mé péči swěřila. Dobroslawka byla sedm let stará, nedužiwá, a gať na těle tak na dusi zanedbána. Gá přišla brzo na pramen tohoto zlého. Djtě požíwalo samých lahúdek a rozpalujicjch nápojů. Čeho se mu zchtělo, bylo mu dáno. Dewěčtin nerozum a slepá láska matčina nemohly mu ničeho odepřiti. Protož wládla holčinkau nesmjrná swéhlawost, wzduřicj neposlušnost a hotowá osstliwost před kaž-

dau pracj. Dosavad se Dobroslawka geště ni-
čemuž nebyla učila. Předstawiła gsem rodičům
propašť, nad niž se dítě gegich wznášij, a pro-
sila gsem ge, aby ge mé péči zcela odewzdali.
Megen že swolili, ale sljbili mi, že budau uznali
a wděčnj, gestliže gim gegich mláčka, gehož
ři giž za newyléčitelného byli wyhlásili, předce
geště snad zachowám.

Podatřilo se mi, že gsem dobře rozwáženým,
wždy stegným, lastawým gednánjm Dobroslaw-
činu důwěru si ziskala. Mezi nezpůsobn a zlymi
nawyklostmi zachowala se, ačkoli giž dosti zahr-
nutá, geště dobrá mysl. Té gsem přede wšim
hleděla, abych si poslussnost zgednala. Pať gsem
krmila tělo gegi zdrawým pokrmem a ducha mlé-
kem slova Božjho. Dřjwe než uplynulo čtwrt
léta, nebylo Dobroslawku poznati. Gšauc dřjwe
gaťo smrt, kwětla nynj co mladá růže. Ačkoliw
byla plná žiwosti, předce se welmi skromně ch-
wala, prokazowala rodičům náležitau uctiwost, by-
la wljdná ke každému, a učila se bez odmlawá-
nj, cokoliw gsem gj uložila. Matčina radost, že
to tať wypadlo, byla nesmjrná, a dítěti bylo tať
dobře, že mi často ze wděčnosti mezi pracj okolo
křku padlo, a mě prosilo, abych ge nikdy giž ne-
opausstěla. Denně mělo rodiče k tomu, aby mě
milowali, kteřj bez toho newěděli, gať se mi ma-
gj odměnit. Gá gedla u gegich stolu, a oni mě
řtali a wšbec tať obřtarawali gaťo swau dceru.

Swatawko! bylo to mnoho, gestliže gsem
myslila, že gsem giž na konci swého utrpenj .

Ule gať welice gsem se myslila. Nic we swětě nemůže ručiti za wěrnost. Gaťo se swět neu-
stále mēnj, tať i nasse poměry w něm. Menjť
stálosti nežli w Bohu, není pokoge
nežli w geho lásce.

Přijstowj prawj: Dneš mně, zegtra to-
bě; dneš zdrám, zegtra na prkně. Men-
wětšj bohatstwj hraničj s neywětšj
chudobau. Tať gest. Hle! uprostřed neykrás-
nějšj naběge, kterauž gsme chowali o swém mí-
lácťku, zaljbiło se Prozřetelnosti, že poslala zlau
nemoc na městřkau mládež nassi, kteráž welikau
spaustu způsobila, gaťo ostrý sewernjť, genž wěge
za garnjho rána přeš autlé záhonky kwětné. Uč-
koliw nebylo ani stopy u Dobrosławky z přede-
šlé nemoci, a my wšsemožnau péčj o ni se sta-
rali, přede byla nemocj uchwácena, a brzo zmno-
žila čjřlo smutných obětj. Tu byla zdrawá, a
za osm a čtyřidcet hodin — giž umrlá. Ni-
žádně matce nemůže býti bolestnějšj ztráta ge-
gjho gebináčka, než mně byla ztráta mého wy-
chowánka, tohoto plobu neynamáhawějšj pilnosti.
Gen toliko přeswědčenj, že gest odegmuta swūd-
nictwj swětřskému a přenessena do zahrady nebe-
ské, gen to mě mohlo upokogiti. Rodiče šlj-
čila smrt tato tjm wjce, an giž pět djetě bylo
gim umřelo a málo naběge měli, že by se gestě
dědice swěho gměnj dočkali.

Než i tehďáž myslila Prozřetelnost s nimi
dobře; neboť toto nestěšj bylo gen předchůd-
cem giněho — wětšjho. Gestě s nebyli

rodiče upokojili pro ztrátu gubináčka, a tu přišla zpráva, že několik velikých domů, s nimiž byl Bohuš v spogení, na zkázu přišlo, s čímž i jeho zkáza a skoro zničení gest nevyhnutelné. Jeho věřitelové použili této nešťáze, a co nevrhly na to dotýrali, aby se jeho dva domy i s kupectvím prodaly. A tak gebnau ranau byl přiveden na žebrotu. Šta přinucen, wšsecku čeládku propustiti, chtěl i mne gíž odeslati. Můžeš si představit, gať bolestné mi bylo odtaučiti se od rodiny, kteréz gsem za šťastných časů tať wzácnau se stala, a kteráz beze wšší winy náhle do bjdy byla upadla. Ša se tedy prohlásila, že gj neopustim, a že chci býti aučastna gegjho osudu, buďsi gaťkolim. Bohuš přigal toto nabjdnutí se w slzách, a ubjral se s dosti malau hotowostí, kterauž mu aučad z autrpnosti na cestu zachowal, do sjebnjho města — beze wšseho ustanowení, bez wnhljdky do bu-
daucnosti.

Přišed tam, nassel na posstě psanj od přitele, s kterým se znal z mládi, a který doslechna o jeho nešťěstí, ho zwal, aby mu pomohl jeho obchod westi, gestliže, gať se naděge, gesttě několik tisíc we své nehodě zachowal. Toť by bylo panu Bohušowi owšsem snadné bylo, kdyby byl, gať se w takowých případnostech obyčegně děge, neprávě chtěl gebnati. Wšsať to mu jeho slechtnost nedowolila. „Raděgi s Bohem nauzi trpěti, nežli tráwiti z nesprawedliwého zboží, rjkawal. Bůh dal, Bůh wzal;

budiž gméno Páně pochváleno na věky! — Co Bůh zase dá, pravil, newjm, to wšak wjm, že se w nauzi našj o nás postará.“

Takové smyšlenj mého pána srdcem mým hnulo. S gať šťastná, pomyslila gsem si, byla bych nynj, kdybych měla své dědictwj. Gať snadno bych mohla své dobré panstvo od zřázy wnsoboditi! Tauto myšlénkau se objragjc, přišla gsem do domu pana hrabete Starohradeckého, chtjc mu děkowati za veliké milosti, které mi byl prokázal.

12. Boženka zachowala rodinu Bohuslowu.

„Právě dobře, pravil, když gsem mu chtěla děkujc ruku poljbiti, — právě, dítě Božj, přicházíš, gať by tě zawolal! Hle, podjmej se! (tu wntáhl gaťsi papjr) twá pře gest u poslednj instancj wyhrána. Ty mládneš celau pozůstalostj po twé pěstaukyni. Papjry, které laupežnjci twogi dali domácj děweče spáliti, ty ona zachowala, a nowému panu faráři doručila. Farář mi ge odeslal. Gá ge odewzdal swému správci, aby zawedl při, a ta prošla welmi rychle wšechy instancj, a nynj gest skončena. Můžeš, kdykoliv chceš, wyzdwihnauti: Pět set dolarů po panu faráři, a tři tisjce po geho sestře.“

Gá gsem se welice zarazila, a newěděla gsem ani co na to řci. Wasse Excelencj! gen nebo může wám odměniti tento čin. Wofud žiwa budu

budu se za vás modliti. Nejen potlačeného svot-
ka, nobrž celau rodinu od zlázy gste zachovali. —
Nynj gsem mu wyprawowala o Bohussowi, a —
co zameyssljm se swými penězi. On schwálim mé
odhodlánj pravil: „Wběčnost, dítě mé, gest něco
krásného. Mámt to za gisté, že gistinu swau na
dobré auroky uložjš, které snad se ti djlem gessťe
na tomto swětě wyplatj.“

Pať mluwil pan hrabě dále: „Což bude twé-
mu panstwu zpomoženo, když dostane půl čtwerť-
tisíce dolarů?“ — Gá odpowěděla, že bude.
„Nu dobře, pravil, pať také tobě gessťe něco o-
stane; neboť také twá hádka s onjm auřednjkem
gest ukončena. On ti wyplatj tisic dolarů, gest
propustěn s auřadu, a bude deset let pykati swých
neřádů w pracovnjm domě. Gsi s tjm spo-
gena?“ Gá gsem se lekla, a wrhla se hraběti k
nohaum, prosjc o milost za auřednjka. „Kterak
bych mohla za to odpowjdati? zwolala gsem; mně
nynj ničeho nechybji; a kdyby mě, nepatrnau,
gako čerwa byl zaslápnul, nikdo by mě nebyl
pohřessil; a s njm by byla weliká a wzácná ro-
dina nestastná.“

„Upokog se, pravil, tento trest zaslaužil strz
tebe giž dřjwe, nežli byl auřednjkem. Snad se
upamatugeš na poljček, gegž gsi mu dala na šlep-
njch schodech w Stachowicjch? Za to se chtěl ten-
to bjdnjř na tobě mstjti, a tebe podruhé zkaziti.
Wssať se gessťe giných neřádů dopustil, které se
při této přjležitosti wyzradily.“ — Nynj gsem
se za auřednjka styběla, neboť gsem dosud newě-

děla, že to byl tentýž dareba, genž dům náš podruhé wyprázdnil. „Bůh se nad ním smilug! pravila gsem. Šňž temnost w žaláři dussi geho oswjti, a nauze přinuti, aby se zpamatoval! potomť by bylo pro něho wětšj štěstj, nežli nessěstj. Gá se budu za něho modliti, a těch tisjc zlatých darugi geho newinným dítčám.“

„To první, řekl hrabě, to učin, druhého ale nech; chudý sirotek nemá co darowati dětem auřednjčowým.“

Z pokoje a z palácu hraběte Starohradského gsem wyšla, sama newědauc, gač. Nagebnau stogjm u wrat překrásného kostela klášternjho. Wegdauc tam, klekla gsem wedlé welikého oltáře, a powolila gsem citům, gežto plynuly w modlitbě a w djččiněnj. Potom gsem spěchala do nasseho obydlj, a oznámila gsem swému panstwu onu radoštnau zpráwu. Di se še mnau welice radowali, přegjce mi štěstj. „Negen z mého, prawjm, ale i ze swého štěstj se radugte; wyť mnohem wjce těch peněz potřebugete. Zagisté, milý pane Bohussi! wám chtel pán Bůh pomoci.“

„A to byš mohla učiniti? prawil Bohuš. Solikráte nessťastná bywssi, chtěla byš nynj štěstj od sebe odstrčiti, kterěz ti nebe patrně za wěno ustanowilo? Ne! tomu Bohuš nepřipustj.“ Dně by ti raděgi něco přidal, nežli by ubral. Buď štěstná, Boženko, buď štěstná, gač za sluhugeš. Bůh se o mne také gšttě postará!“

Teprv po druhé púte tať gsem gjm huula, že přigal mé nabjdnutj, a odhodlal se na cestu do Amsterodámu. „Muže! pravila panj, Bůh daru tomuto požehná, a požehnanj to nás uvede do takového stavu, že ho djvce trognásobně budeme moci nahraditi. Muselít bychom slepj býti, kdy bychom w těchto opravdu zážračně po sobě následujjcjch přjhodách ruku Božj nepoznali, kteráž nás po rozličných cestách k určenj našemu přivádj.“ —

Po několiká dnech byli gsme hotovi a připraveni na cestu, a gjž se ztrácelo hlavnj město za námi. — City naše owšem zcela giné byly, nežli když gsme se k městu bljžili.

13. Bohuš a Bojenka w Amsterodámě.

Bohuš byl od přjtele svého s toužebnostj a radostj přigat. Dba wedli nynj pospolu co nerozšířeněgsj obchod, při čemž neunavně pilný a zvláště obratný Bohuš své divny činil. Jeho panj nauzj zmaudřewssi a wjce opravdowosti štetjic, lépe se nynj k němu hodila. Všični gsme pracowali dnem i nocj; a za dvě léta zmohl se dům náš tať, že se stal pánem a wlastnjkem dvou welikokupectwj a několik fabriř. Panj Bohussowá mezi tjm dwačrátě nesšťastně slehla, a tjm tať zeslábla, že z toho aubytj dostala a umřela. Djtě po nj pozůstalé potřebowalo matku tať, gaťo hospodářstwj hospodynj. Zastáwawssi gá obě k Bohussowě spokogenosti po celý rok, nabjdnul se,

dáti mi svou ruku, anebo, gestliže bych tomu ode-
přela, s trognásobnou náhradou pŕigčené mu gi-
stiny mě propustiti; neboť, pravil, pro svou spo-
kogenost že musj tu změnu učiniti, gelikož by mě
pro dalšj čas gen co svou manželku w do-
mě mjtí mohl, anebo narždyčy ode mne roz-
laučiti se musel.

Čjm neočekávaněššj mi bylo toto se nabj-
nutj při tať tagné a vážné powaze Bohussowě,
čjm hlubšj uctiwost k němu gsem cjtila, tjm snad-
ššj bylo wolenj. To gediné gsem mu dala na
rozmyšlenj, zdali bude moci svou dosawádnj
děwečku, gegjžto gměnj gestě k tomu tať nepa-
trné gest proti geho, zdali si gj bude moci na-
gednau co své manželky wážiti?

Geho odpověď byla: „Dě gsem gá bohat-
ššj, o to gšj ty lepššj; že gsem tebau žbo-
hatnul, o tom ani nemluwjm. K tomu gsem
wdowec, wěkem dospělegššj a otec gednoho djtěte.
To wšse dobře gsem rozmyšlil; protož mám gá
wjce přjčiny, tebe se tážati, zdali byš mohla Bo-
husse co manželka svého milowati? Swá od-
powěď rozhodne o mém osudu. Kdy bych ti mo-
hl ginať něgakau oběť přinesti, byla byš toho pro
mne a dŕm můg dáwno zaslaužila; gáť bych ne-
byl wyřkonal nežli powinnost wděčnosti.“

Takowé milowánj hodné štronnosti newěděla
gsem co odpověděti; newidělať gsem w nj nic,
nežli základ budaucjho štěšj.

D našj swatbě, o wšselichých ořklostech, které
gi přecházely a s nj se udály, nechci ti ani wy-

pramowati, abych tě nadarmo neunamowala. Bude ti dost na tom, když tě ugistjm, že gsem neměla nikdy přičiny swého kroku litowati. Žili gsme spokojeně a w dobré myšli gačo děti. Rodina brzo se rozhognila mnohem wjce, nežli kdy před tjm byla, a naše gměnj se množilo patrným požehnáwánjm Božjm skoro každým dnem. Gá gsem si neměla čeho žádati, nežli abych byla swé vlasti bližje, a mohla swé přjbužné swého štěstj aučastny učiniti. Protož gsem psala několikráte swé matce, abych něgakých zpráv nabyla. Než w tom gsem byla tať nestřastná, že každé pomyslenj na to bude mě rmauti po celý život!

Toť gest, Swatawko! zvláštjn člunek, o němž si ti musjm postěžowati.

Když gsem opustila Stachowice, žila gestě matka má, sestra Anna a bratr Konrád. Dd matky gsem se s bolestj laučila, gelikož se nacházela u welikém nedostatku. Dd bratra a sestry šla gsem snáze, gelikož tato dwa pomždy mnoho mrzutosti rodičům působila. Gediné gegich hrubá swéwolnost a neposlušnost mi dělaly starosti, gať se s nima asi dále poděge. Gať mile gsem mohla sama sebau trochu włádnauti, myšlila gsem na matku, abych gj něgakau podporau přispěla.

Gestě před odchodem do Holandu gsem gj psala, zvěstugjc gj swé štěstj, které mě w takowý star uwedlo, že gj budu moci w gegjm starém wěku peněžitymi dostřkami napomáhati a ulehčowati. Přitom gsem ubala čas, kdyby w Slo-

wicjch docházely a pod gakým nápisem. Od-
povědělať mi bez proděwání, kde pronášla nej-
živějšj radost a díky, gelikož gj giž po několič
let pro gegj nebužimost práce šla velmi těžko,
tažže po něgaký čas štoro nic giž wydělati ne-
může.

Od nynjčka gsem gj posílala čtvtletně šest
i osm Luisdorů, šlibugjc, že i bratrowi a sestře
přispěti dci, gestliže by podporowání potřebowali
a zasluhowali. Počazbě bylo podpisem mé mat-
ky kwitowáno, že se zasílka obdržela, a to au-
řadně potvrzeno, tať že gsem na podwod ani
mysliti nemohla; a předce — ó gať hanebně gsem
byla podwedena! Tedy na této zemi není čistě
radosti! Gestliže vlastnj trápenj přestanau, tuť
autrpnost nassi nehoda giných zanjmá!

15. Kdo gest ten cizinec?

Šsau tomu tři měsice, co gsem w Rote-
rodámu náhodau w podiwonau známosti přišla.
Magjce tam co gednati, wysšli gsme si gednoho
dne na procházku, a tu podál brány přišel za
námi špatně offaceny člowěk, mage ruky uwáza-
nau a žábage almužny. Bohuš wyndawage mě-
šsec, ptal se ho na přjčinu geho neshěstj.

Cizinec. Šlaužil gsem co wogáť u nj-
zozemské armády, a že gsem byl šilně w ráme
raněn, tu mě propustili.

Bohuš. Cože? Propustili? na žebrotu
propustili muže, genž pro wlast křwácel? Toby
byly díky?

Cizinec. Proto, že jsem co cizí za domácího vstoupil a vstupného přigal.

Bohuš. Toť jest podivné! Toť se nedělo, gať se obyčejně stává.

Cizinec. Bohužel! nestěstím jsem opět o své peníze přišel, a od toho času jsem vždy neduživý. Nyní jsem v neuvěřitlivé bídě.

Bohuš. A což pak jste za krávana?

Cizinec. Jsem Čech a ze Blovic rozen.

Bohuš. A gať se gmenužete?

Cizinec (v patrné nesnáz). U wogřta mě gmenovali Pařory Konrádo.

Bohuš. A wasse pravé gméno? —

Cizinec. Jest trochu změněné. — — Gá se gmenugi — — Konrád Pokorný.

Představ si Swatawko, w gatau nesnáz mě to přivedlo. Hned ze začátku se mi zdálo, že má něco znamenitého w obličej, že slyšim gaťsi powědomý hlas, a podivné domníwání se zmohlo mé celé dusse. Když konečně zagejage se pronesl pokážená gméno bratra mého, tu wšlečka pochybnost zmizela, — stál přede mnau w celé své podobě. Dn ale ani w nejménšim mě nepoznal. (Swatawka se třásla radostí a aužkostí, slyšic dáwno si žádané zpráwy o swém muži.) Na tomto místě a w těchto okolnostech nemohla jsem se mu wygraditi. Toliko jsem se ho tázala, proč své pravé gméno zapřel, a dosud gessťe gaťsi zapřá? Dn odpowědel: „Šlechtná panj! dlaho by to trwalo, kdy bych měl wšlečko powjdati. Zajtím bych se ale nigakž nestjtíl, wám své nebo-

by i swau winu zgewiti; ne snad proto, abych wassim slitowanjm hnul, a sobě wás zjssal, no-
brž proto, že máte srdce autrpné, kteréhož na
swětě tať hned nenagdeme."

„Nemohu zapjrati, kragane, prawjm, že po-
hled na wás mnau hnul. Protož bych ráda wjce
od wás sljssela. Gestli wám na tom něco záleží,
přigďte za dvě hodiny do hostince sw. Sulianny,
a ptente se po obchodnjku Bohussowi amsterodám-
ském. Tam tať almužnu dostanete."

Můžes si pomysli, gať manžel můg na
mne se djwal, kdž gsem mu wygewila swé ta-
gemstwj. „Ukrutnice, zwolal, gať to můžes činiti?
Bratra — po tať dlauhém čase — tať přj-
gmauti! Stydješ se snad za geho chudobu, — za
geho bjdu? Hned gdi za njm! Což kdby wjce
giž nepřissel! (wolá) Konráde! Konráde!" —

Na štěstj giž Konrád wolati nelsjssel. Nynj
gsem mu teprw powěděla přjčinu, proč gsem se
tagila. Sakožto neznámá aučastnice geho osudu
chtěla gsem wyslechnauti geho wyprawowanj,
abych ho mohla tjm lépe bez překážky pozorowati,
a tať geho smyslenj, geho powahu, žkrátka
celého člověka, gať byl, tjm snáže poznati.
Neboť bohužel! měla gsem přjčinu (od
dětinstwj) mjtj ho w podezřenj.

Konrád se dostawil w určitau hodinu. Přj-
gala gsem ho we swém pokogi, kdež se mnau
byla gen malá holka. Tu mi wyprawowal přj-
hody swého celého žiwota, a sice s takowau upřj-
mjností a wěrností, že bysi se byla podiwila,

Swatawko, kdy byš ho byla šlyšela. Přes dvě hodiny wyprawowal.

Že i twé přjehody se wmjchaly, nepotřebu-
gi ani připomenauti. Wystawil se co člowěka,
který šice není zlomyšlný, ale welmi lehkó-
myslný, wášniwý, z mládi zanedbaný, pozděgi
špatnau společnostj geštē wjce zkažený, a pak po
oženěnj se prawý Nekora (Nepokorný), genž swau
wlastnj rodinu, gžto byl zcela nehoden, w
žkázau uwedl.

Echána a tchyni tak wypsaly, gať w skutku
byli; tebe gmenowal andělem, genž se w ženu
wtělil. Když tak mnohau událost z žiwota nasse-
ho připomjnal, proléwal hogné slzy. „Starý otec,
prawil, často prý mu wýstražná šlowa opakowal:
Konráde! opozdilá ljtošť proměnj se
w peklo na zemi; newrhej se hrdomyš-
lně w plameny geho, kteréž neshají-
nagj!“ Nynj to zakaussjm. Zasluhugiť, co tr-
pjm, neboť gá gediný gsem wšseho winen. Škrž
bych geštē před škončenjm žiwota swého kagjcimi
šlžami swými mohl peklo toto uhasiti! Rád bych
ge geštē třebaš deset ano i dwadcet let proléwal,
kdyby mi za to bylo popřáno, abych za ten čas
šwětu, — mé ženě a mým djetkám došázati mohl, že
gsem se zcela obrátil, kdyby mi přáno bylo, šwě-
mu a gegich gměnu zase čest nawrátiti, a pak š
Bohem a š lidmi smjřeněmu do wěčnosti se u-
bjrati.“

Když byl hotow, anebo raděgi řjci, kdrž
weliké pohnutj dále mluwiti mu nedalo, opustila

gsem ho, a pať gsem mu poslala dobré gjdlo, aby se posilnil. Wypadal hladem zmořený, a slabost geho, gať se zdálo, pocházela wjce z nedostatku pokrmu, nežli z nemoci. Když gsem se wrátila, nemohl mi dost wynaděťowati za to dobrodinj. „Tať dobře, prawil, gsem negedl, co gsem z domowa odessel.“ Chtěl mi ruku poljbiti, a pať dále giti. Gá pať mluwila dále:

Konráde! gessťe negsme hotowi. Gessťe gednau se musjś posaditi, a na wsselikau otázku odzpowěděti. Wnyj gsem se teprw dowěděla, že matka má ani psanj ani peněz ode mne nikdy nedostala, že gsem gjž dáwno za umrlau byla wydána, a že, ach! matka i sestra se swěta sešly, ničehož se o štěstj mém nedowěděwssse, ničehož z něho neokusiwssse. Tato zpráwa mnau boleštně hnula. Tedy, prawila gsem dále, nemohauc se gjž štj zdržeti, tedy gfi ty gediný gessťe pozůstaly?

Konrád. Tať gest; a gá děkugi Bohu, že se nedočkaly mé hanby a z nj pocházegjci bolesti, že se nedowěděly, gať gsem gá, zawrženec, rodinu swau hanobil.

Gá. Kdy bysi se ale předce myslil — kdyby alespoň sestra twá, Boženka, gessťe žila — kdybys gi gessťe zase spatřil — netěšil bysi se z toho předce?

Dn. Š ba owsssem, kdy by mi mohla odpustiti, kdy by byla šťastněgšj nežli gá. — Š, to bjťe, kdy by žilo, toť by muselo šťastné býti! Boženka nám druhým dětem nebyla ani podobná!

bylať w Dolanech wychována, a gedna z nejnaděgnějšich dcer té křesťanské wsi.

Gá. Kdyby Boženka negen šťastná byla, nobrž i tebe gessťe šťastným učiniti mohla, — kdyby ti přispěla, abyš minulé zlé napravil, a buďaucjho se waroval, — kdybys tjm byl w takowý staw uведен, že bysi swým z nauze pomohl, w niž gfi ge uwrhl, že byš slzy gegich gim setřel, a šťastnějšimi ge učinil, nežli kdykoliw gindy byly? —

Dn. Ach! toť gest krásny sen, který se nikdy newngewoj, který sice mé staré rány obnowiti, ale nikdy zhogiti nemůže. Ano nepochybne žige Boženka na onom swětě lepšij a blaženějšij život, a gá daufám, že gi tam spatřim, gestliže mi Bůh tu milost udělj, a bych donalé pokánj činil. Š kž by mi gen tu milost wyprofila! Pať bych rád oštatnj oželil.

Gá. Mně se zdá Konráde, že ty gfi we snách a ne gá. Probud se! Což newidjš w skutku sestru swau před sebau? Gať to může býti, že gi tať dlauho nepoznáváš? Gi, gežto tě sem pozwala, tobě tento večer obětowala, wraucně taužjc, ztraceného a opět nalezeného bratra na sesterské srdce přitisknauti? — Tu na mne Konrád hleděl s upřenýma očima, a nechtěl gaťsi ani usšim ani očjm wěriti. — Gá pať mluwila dále: Gessťe pochybugeš? Což gfi mau nezdrawau, chrowau nohu nezpozorowal? Pohled tedy sem, a sáhni na ránu na čele, kterauž mi gednau w zahradě w Awětowicjch zdurdilý zahradnický mladjš

renčem udělal, — snad aby někdy sestru svou v dalekém světě zase poznal!

Tuté pozdvihl rukou svých k nebi, oči jeho naplnily se slzami, a těžký vzdech pronulvil: „Sestro, odpusť bratrowi, — newzpomínej na křivdy, kteréz jsem ti někdy učinil! Nesgem sice tebe hoden, ale nepohrdey mnau, nezavrhní mne! — Bože! kterať se mi toho štěstí gestte na zemi dostává? Ne, nezavrhl gsi mě na vždy! Týt wzdorugjicjho na uzdě webeš w cizině nauzi, kterýmž wljdnost twá doma pohnutí nemohla. Ano, nynj giž wěřim, že gestte wětšj milosti na mne čekagi, že gestte gebnau manželku swau a bjtěy uwidjím, a k srdci swému přitisknu, a že u prostřed gich žiwot swůg dokonám. Sestro! můžešli čjm přispěti, tedy tě prosjím, Boha se dokládage s pozdwiženýmá rukama, učin to pro newinně trpjci! Smrtjci hrůza se mě zmáhá, když pomyslím na bídu, w gegjžto propasti oni, co pozůstatkowé odsauzeného zločince se snad moři, gestliže ge po ten dlouhý čas hoře a hlad neztráwily.“ Nynj plakal silněgi, a nemohl mluwiti.

Nendřjw gsem o tom s Bohussem mluwila; nato gsem mu oznámila, na čem gsmě se snessli, a gať gsmě se k geho prospěchu rozhodli. Druhý den gsmě ho zcela čistě obwlekli od hlawy až k patě, a wzali gsmě ho s sebau do Amsterodámu. Dobrým hleděním a obstaráwáním wyhogilo se brzo geho rámě, a celé geho zdrawj welmi se zlepšsilo. Nynj gsem na nic tať nemyslila, než abych se swých řizenj na několiť neděl zprostila, a tu rákosť si

způsobilá, že bych zase spatřila svou vlast, a zachovala ony, gichžto blaho mi nyní gediné ná srdci leželo. Co mě znepokogovalo, bylo to, že gsem se bála, zdali bude moci Konrád bez nebezpečj doma se ukázati. Než, buď Bohu djka! giž na hranicích nám tento těžký kámen se srdce se swalil; doměděli gsme se, že giž před třemi lety ze žaloby byl propustěn a ode wssého podezřeni očistěn.

Swatawka (Boženku zarazj). Ano i we wřegných listech ohlásila se geho newinnost, a on wyžwán byl, aby se nawrátíl domů; ale tehdáž giž byl wogákem, a gá se nadarmo těšila, že se nawrátj. Kde pať gest nyní? Gať nás můžes gestě déle zdržowati, an taužjme po radosti, opět se spatřiti?

Boženka. Menjť daleko od tebe: předce musj ale dřjwe ledacoš se státi. Předce wssjm musjte miji obydlj. Toť gest nyní práwě welikau otázkau: Gať gest zde pomoci? Gá doslechla, že nyněgsj držitel wasseho statku gest na mizině, a statek že každým dnem na prodeg?

Swatawka. Tať gest; djlem svou wistau, djlem tženjm Božjm; neboť požehnánj Páně odstaupilo od toho domu, co se ho nesprawedlnost wmočila.

Boženka. Neptála byš, abyš se tam mohla zase nawrátiti?

Swatawka. Gať byš mohla o tom pohowati? Wždyť gest to mé dědictwj — toť ten dům, kde gsem zrozena a wychowána, — kde

gsem tolik radostí a trampot přežila a Bohu dobrotivému obětovála. Ale po hříchu! vsedlo do cela šeslo, a kdy bychom gen zpuslá rolj a prázd-
né zdi vyměniti chtěli, snad bychom ke pěti i šesti
řlům dolarů potřebovali.

Boženka. S penjze se nám tady neroz-
chází, a kdyby gšstě wjce bylo potřeba, nebylo
by mi draho štěstj twé wykoupiti. Ale rozmy-
šli se dobře! Po druhé přigmeš těžké břjmě na
sebe. A budeli pať Konrád i se swau neylepsšj
wůlj s to, aby gažo twůg nebožtjř otec pustinu
změnil we kwětaucj zahradu? — Zdaljž by wám
nebyl počogněgšj žiwot w tomto dospělegšjm wěku
prospěšněgšj?

Swatawka. Pro odpočjwánj a pohodlj
negsme zde, nobřž abychom pracowali, a Bohu
slaužili w tom stawu, do kteréhož nás powolal.
Tomu ostaňme wěrnj, pro každy giný méně se
hodjme. Zde bychom také powinnosti k djtčám
neynsnáže wyplnili, a tak s Božj pomocj žiwat
swůg na této zemi skončili. Doť gšau mé
neymětšj žádosti, swakrowá. Gestlize tw
můžeš w skutek uwesti, tedy tuto welikau obět s
radostí od tebe přigjmám, gšauc té pewně naděga
že ti Bůh wynahradj, co gá nebudu moci.

Boženka. Dobrá duše! Gá s tebau zcela
stegně smeyšljm. Co wšak se týká twého dru-
hého wygádrenj, to ti oznamugi, že se za štast-
nau počládám, že mě Bůh w ten staw uwe-
dł. Kdy mohu aspoň z části tobě splatiti a namrátiti
oť té můg nešťastný bratr přivedl. Zadyť ne

může ani o oběti ani o náhradě řeč býti, no-
brž o nepřijísnější povinnosti, o dluhu. Nemoh-
lať bych se ani pokogně na spanj uložiti, kdybych
ti ho dle možnosti nesplatila. Mohlať bych gestě
o jiných povinnostech a dluzjch mluviti z neymlad-
šího věku, kdy bychom mohli na placenj takových
dluhů pozemskými poklady mysliti. Než to buďž
daleko! —

S w a t a w ě a. Šlechtná dusse! gať ty mě
zahánbugeš! Kdyby mě w skutku bratr twůg
o dědictwój byl připravil, tedy ty na tom nižádne
winy nemáš. Nežmensflug mi tu radost, abyh
mohla w tobě swau wyswoboditelkyni a zachowa-
telkyni roiděti, a za swé dālší štěpji gen twé se-
sterské lásce děkowati.

15. Pokračowánj. Gať se Konrád obrátil.

Gestliže byš myslila, že byš mi měla zať dě-
lowati, tedy to buď to, že gsem snad přispěla k
auplnému polepsšenj mého bratra, gelikož
gsem ho od toho času, co gsem se s njm sešla,
denně pozorowala a vzdělávala. Bůh ho tuhými
přjhodami, s kterýmiž se mu potkati dal, na mé
učenj připravil, a tjmto konečně geho swéhla-
wost docela zničil, tať že ti mohu k twé ště-
pěse napřed říci:

On se stal weskrz zcela jiným zlo-
wěkem, tať že ho ani nepoznáš.

Nynjť náležj Bohu, a sice, Swatawko, gen
teba u. Sjmě nábožnosti, kteréž gš prwnjho

času na zmar, gať se zdálo, rozřila w srdci geho, wářně wřať geho prospěchu nedaly, wzrostlo nynj w aurodu welikau. Gá se diwjm té hlubokosti a wraucnosti geho wjry a důwěry, w njž se Bohu oddal. Slzy ljtosti řkrápěly denně ono řřastně opozdilé osenj, a owoce wředech krásných a řřestanských ctnostj. zragj w takowé plnosti a rychlosti, že gsem se dočkala, gať mě přewýřřuge. Od toho času gsem se naučila wjce od něho, nežli on ode mne.

Gedinký přjklad, gať se gednau ř Bohem objral, tobě powjm, ž něhož budeř moci o ostatnjm řaudit. W nasřem domě netrpěl toliko bolest ž rány pocházegj, ale podwařrate ho pařostnice ukrutně trápila. řu gá častěgi přjkradauc se, u dwěřj gsem poslauchala, gať se modlil, a gednau gsem ři také napsala wředko na řlowo, gať nářředuge :

Bože můg! tyť znář horaucj oheň mých bořestj! řořjť we mně, co w pekle. Má nemoc, mé zločin, ta negiřtota, gaťž se gim webe, gežto gá gsem neřřtářtnými ućinil, toť mi tělo i duřři trhá. Než Pane, ty wjř, že nereptám. Mnohem wjce geřřtě prowinenj má řasľuhugj. řen o řjlu prořjm, abych neklesľ, a pať o řmilowánj, řdyž trest řwůg přetřpj. ř gaťých řjřů gsem ři řen řa to powinen, že gsem řjdu řwau poznal! Má duřřewnj nemoc byla mnohem wětřřj a nebezpečněgřřj nežli mé tělesné řlabosti. řyľať pať nebezpečněgřřj řjm, že gsem giž řj ani neřnal, že gsem řj ani necjtil. řbauřenjm wřředech wářřnj we

mně byl jsem celý omráčen a gašo bezcitným učiněn. Rownal jsem se zimničnjmu, genž plamen zimnice za sílu nedokonalegššjho zdravj pokládá. Duš ty, nemilosrdněgššj Otče! sáhl na tělo mé, abys mě očistil; porazils tělo mé, abys dušsi pozdvihl. Ó blahonosné raněnj! ó šťastná nemoc, gežto mi oči otevřela, a srdce mé změnila!"

Gednau zase, když byl již zdrav, takto se modlil: „Bože můj! Tyť konečně vssecko w dobré obracjě! gestliže ranjě, tedy to vezdy gen proto činjě, abys něco horššjho zahogil. Protož jsem nynj se vsšim, cokoliw činjě, spokogen. Už bolegj rány sebe wjce, předce negsau nic giného, nežli zahalená smilowánj. Kdybys byl neranil tělo mé, nikdy bych byl nepřestal, ráněti dušsi swau, až bych gi byl usmrtil. Po dlouhá léta byla ranami pokryta, plná gikřenj a nečistoty, a bez tebe by byla nawždy ztracena. To pak znamenajc twé otcowšké srdce, slitowalo se. Tyš udeřil hrjssné tělo řka: Už po tud a nic dále! Nynj jsem se teprw zase poznal; uposlechl jsem hlasu twého, a nassel jsem w tobě zachowánj a spasenj. Djk a sláwa tobě, věčný Křeswětěgššj! Ljbám twau otcowškau ruku, a welebim tagerstwj plné cesty, kterýmiž mě wedeš, Pane a Bože můj!"

Swata wěa (gašo u wytrženj a k neki hledjc). Chwal Hospodina duše má! Dnt wysřšel wolánj mé, a dal mi, oč jsem ho dnem i nocj wolajc prosila. Nynjt nemám ničehož co

práti, než aby Bůh skončiti ráčil, co tak milostivě začal!" —

Boženka. Nynj máš gestě muži svému odpustiti, w čemž se proti tobě pohřessil, an ti za twau lásku tak špatně odměňoval. To gest geho prwnj prosba k tobě.

S w a t a w ě a. Gelikož se polepsšil, nemám mu co odpausstěti; winnému gsem giž dáwno odpustila, tak gačo přegi, aby mi Bůh mé w mladošti spáchané hřichy odpustiti ráčil.

Boženka. Za to se wynasnažj, aby dobrým se chovánjm k onomu štěstj tě zase přiwel, s kteréhož tě geho lehkomyslnost do propasti bjdy uwrhla.

S w a t a w ě a. Gestliže půgdeme pospolu kráčegjce po cestě k nebi, gačožto djtky a dědicové králowstwj Božjho: tuť g sme se za gisté dost wysoko wznesli. Štatnj wzkládejme na prozřetedlnost Božj! —

Boženka. Takhle bychom byly s hlawnj wěcj hotowy. Ale nynj ti musjm také říci, že gsem umdlelá, a giž taužjm po dobrotiwém spánku. Po celé cestě, gač si můžeš mysliti, málo g sme spali. Jedn dobrau noc! Zegtra časné ráno gsem u tebe zase.

S w a t a w ě a. Což nesmj ani zwěděti, kde Konrád dnes spj? Gen to mi gestě powěz, než mě opustjě.

Boženka. Š on zagisté nespj, on probdj celau noc — w Swětowickém zámku, hoře taužebnostj po tobě a po djtkách. Nikdo o

tom newj, než zahradnjt. Musjt oštati sřyt, až bude moci co magitel statku wystaupiti a ke gměnj swému se hlásiti.

S w a t a w ě a. Budiž gměno Páně pochwáleno! — Sestro! nynj gsem spokojena. Díky tobě, díky! Tyť gsi wsecko dobře zřídila. Nynj také dobře spi.

Swatawka nynj, gsauc též umdlelá, nepochybně se také uloží, aby si w lůžku odpočala? — Ne, milý čtenáři, toho neučinila. Nynj se teprw zbystřila. W pokojí se procházegjc, sotwa gessťe wěřila, že w skutku se stalo, co gj nowými city i myšlěnkami tak zcela naplnilo. Konečně se wrhnauc na kolena, pohřžila se w modlitbě a ctwálenj Boha, a tak ztráwila celau noc, kteráž se gj tak krásně a nenadále z utrpenj w radost proměnila, se swým Wskupitelem a Spasitelem w blaženém se bawenj. Nynj se teprw na nowý žiwot těšila, gelikož se dočkala, že muž gegj nese zralé owoce upřjmného se obrácenj, a u dětj že dozráwá žen, kteráž na slzách gegich wyrostla.

16. Wozenka whmůže Swatawce gegj otcowské dědictwj, a Konrád se wrátj ke swé rodině.

Sotwa se rozednělo, giž celé Dolany si powydaly o té cizj panj, kteráž byla přišla do wsi. Poněwadž půlnoci se Swatawkau ztráwila, dalo to přjčinu ku wšelikému se domnjwánj a to i dosti podiwnému. Kterjž s nj myslili nehlépe, domnjwali se, poněwadž to přáli, že tato cizinkyně gi

š sebau vezme, o ni se postará, anebo gj do konce š wyměněnj gegjho otcovského podjlu dopomůžě. Sám Ryněš poslednjmu wěřil, gelikož welice po tom taužil, newěda giné pomoci, zbawiti se ne sprawedliwého gměnj, kterěz ho na mizinu přivedlo. Protož swau ochotnost š Swatawce taš welice na gewo dal, že gj dal potagmu řjci, že se rád smlurj, a co bude možná, že učinj. Protož Swatawka nižádně tagemstwj z toho déle nedělala, nobřž myslila na to, aby se železo za tepla kulo. Poslala tedy swého kmotra Rokossného š Ryněšowi, aby mu wyřjdil, že ona stateš přewezme, gestli gj ho dá w auředně určité ceně, kterau by ustanowili u wěci zběhlj mužj. Těch aby bylo šest, a sice řj š geho a řj š gegj strany wolenj. Ryněš swolil w namorženj, a než čtyřnawadcet hodin uběhlo, náležel dům Bohowěrných gjž Swatawce.

Podlé smlaumy se třetj den dům wyprázdnil, a Konrád se mohl š rodinau tam přestěhowati.

Přisselš po druhé z Kwětowic — a ne gináče, než gašo by poznowu měl býti š Swatawka u zasnauben, gašo by po druhé měl š nj snateš swětiti. Také Swatawka přissla mu š takowau myslj a srdečnosť, š takowau láska u naděgj naproti, že wraucnost a důwěrnost byla zagisté mnohem wětšj, nežli tehdaž, řdnž se š njm š oltáři brala.

Šaš se tito neobyčegnj manželé na řate u nowého pana řaráte šessli, nemjnjm popisowati,

gelikoz nižádné péro není s to, aby nám to důstojně vystavilo.

Zakowé se smjřenj nebo raděgi nowé sgednocenj s takowau upřjmnostj a wraucnostj málo kdy se slawilo od rozlaucených manželů. Swazek, kterýmž ge swátost starou manželstého zewnitř dáwno byla spogila, nynj také wnitřně (spogenjm srdcj a dusj) ge slawčila nerozdwogitelně. Zewnitřnost a wnitřnost shodowaly se nynj u Konrádu wýborně. Podlé ducha swětu umřew, neměl ani w tělesné postawě, w statstwu, we twárenj nic z oněch starých způsobů. Prostý a skromný gsa, a s sebau se objrage, předstawowal obraz křestana, genž s Bohem a sám s sebau gest sgednocen, obraz ctihodného křestanstého otce. Mluwil málo ale s rozmyslenjm; we wšsem činěnj a pomjgenj ukazowal se pokorným a weselomyslným, tak že se z geho někděgšj prudkosti a zasmušlosti ani stopy nenacházelo. Swatawka se nemohla bez srdečného pohnutj na něho podjwati, a pokazbě Bohu znowa děkowala, že ho tak podiwně proměnitj ráčil.

Ne sestro, prawila Božence, nikoliw gsi mi mnoho neřekla o geho obrácenj, ale gesttě přjliš málo. Podiwná a wznesšená gest moc náboženstwj, kterážto giž w tomto žiwotě celého člowěka w docelagině stwořenj proměnj. S gač blaženj mohli by lidé giž na této zemi býti náboženstwjm! Nepochopitelná slepota, která překážj blahoděgněmu působenj geho, a zawádj w záhubné násilj!

Také Konrád si uměl nyní vlastnosti své manželky zcela gináce wáziti. Pauhé pomyslenj na ni, a na gegj šťastné zachowánj obweselilo srdce geho, a nahražowalo mu wsecko geho mnoholeté hoře, které měl pro ni. „Co gsem gá Swatowce své powinowán, prawil gednau sestře své, nesměgj ústa tato newěrná, kteráž se tak tuze proti nj prohřessila, giž wjce wyslowiti; gen srdce to w sobě chowati, a žiwot to gewiti bude.“

Gako se stal giným manželem, tak také giným otcem. Po djetkách giž tak taužil, že se gich sotwa dočkati mohl, a segda se s nimi, nedějwe malého Josjfa na srdce tiffil. Bohumil gel totiž se swým pěstaunem (we woze tetině) do Blowic, a přivezl swau druhau bratř. Když byli přissli, představili ge gegich pěstauni osobně gegich otcí.

Bohumil giž učil we škole gako dospělý, mnohá léta cwičený učitel. Studugicj Wogtisse překwapil ho negen swau wysokau, štjhle wyrostlau postawau a kwětaucjm obljećem, ale i swau přjgemnostj a ljbeznostj w řeči a chowánj se. Přinesl otcí knihy, které byl dostal na znamenj uznánj pilnosti a mrawnosti. To též učinila Ludmilka, w nīj se giž patrně ukazowal prawý obraz gegj matky, a gegjž neobwyčgné schopnostj klásteru k radosti giž tak se byly wywinuly, ž wšjm právem nekrásněgšj naděgi o nj měly.

Konrád seděl dlouho ani se nehybage, a nemohl ani k slowu přigiti. Konečně obegmul gedno po druhém, mluwé: „Kdy a gaž budu moc

Bohu dosti děkovati za tuto potěšení, kterého jsem se toto okamžení dočkal? Milé dítky, otec náš nebeský mě od vás zdálil na chvíli, kde bych vám byl k nížádnému prospěchu nebyl. Mezi tím ale otcovsky se o vás staral. Setrvejte na této cestě! Gelikoz jsem vám nyní zase dán, budu moci vás k tomu povzbuzovati a k dokončení vašeho vychování a vzdělávání gesté ruku přiložiti. Potom s Boží pomocí snadno potřebnosti obstaráte. Vám pak, velikomyslnj muži a sausedé! vám bych rád děgi skutkem nežli slovy děkował. Bůh mně nehodnému k ostatnjm mnohým milostem snad gesté i tu udělj. Neylepsšj ale učinj sám. Ga kož sám řjdi! srdce vaše k dobrodinj, tať on sám tať hlavy vaše o kráslj fortuna odměny."

Učitel a obecnej představenj přáli Konrádovi štěstj k takovým dítkám, připogiwšse, že s radostj budau pokračowati w podporování gich, a milugjce ge, za své wlastnj považowati.

17. Gať byli zase ponehprw w kostele.

Konrád plakal rozkossj, a celá společnost byla stegnými city zaugata. Nynj wstoupil mezi ně nowý pan farář, a pozwal rodinu, aby šla na slawnau mšsi swatau, kterauž chce čjsti, gačožto na začátku swého nowého auřadu. „Tato přjlezitost, prawil, nebude zagisté Konrádovi a geho rodině nemilá, kdežto budau moci Pána Boha prositi, aby domu gegich znowa požehnánj swého popřál.

Dwšsemť že nemohlo celé rodině Pokorných nic býti milegšjho a přjhodněgšjho. Bylať w skut-

ku ve všech svých audech v úplném smyslu slova toho pokorná, byla velmi nábožná. Zvonilo se na všechny zvony, a šli do kostela. Z celé vsi všechno sem chvátało, aby mělo podjlu na dvojitě slavnosti, kterau zajiště negen předešlý do nebe vzatj audomé této rodiny, ale všickni andělé a blahoslavenj slavili. Kdyby z našich čtenářů byl nechtěl býti také přítomen? Než každý si bez obtížnosti bude moci toto nábožné sestaupnutj představit, a vysvětliti si v obličejí se modlících, gažto v neuvěrnějším zrcadle duše, vygábrenj gegich zvláštňich pocitěnj a citů.

Děi všech obráčenj byly na Konráda, genž tu klečel, zrakj mace k zemi sklopené, a mimo to, co se uvnitř něho a na oltáři dělo, zcela nic nevěda. Ženy a dívky zvláště byly lákány pohlednutjm na obě ty panj (Swaravku a Boženku), a dítky školnj nemohly se nadržati na ono čtvero andělských díteš, z nichž, gaž se zdálo, gedno nad druhé vynikalo hlubokau a srdečnou pobožností. Slavná tichost panovala v celém chrámu Páně, pokud oběť svatá trvala.

Vo skončenj misse sv. promluvil pan farář několik slov k osadnjkům, předně o svém vlastnjm poměru k nim, a pak o navrácenj se spoluau da gegich obce, genž byl dávno již gažo ztracen, nynj pak zase nalezen, a tu geho přjehody velikého aučastenstvuj u všech našly, gaž zasluhowaly. Vystarowalť lásku Božj k lidem, gežto ge často podivnjmi cestami k gegich spáse vede, — porůzňoval všechny k nábožné a odměnné lásce Božj a

Ě mĕrnosti křesťanské v povolání; trpící ale zvláště Ě trpĕlivosti a Ě stalému vytrvání — Ě dŭmĕrnosti, kteráz nikdy hanby nedočkáji.

Dšadĕ se to velice líbilo, že pan farář příležitosti té hezky použil, a tak pohnutlivá slova v rozčilenau mysl mluvil. Djm si již napřed dŭmĕrnost gegich zjškal.

Po skončení pobožnosti odebral se Konrád do svého obydlí, a přewzal poznowu svůj bývalý statek.

Nynj se hodil do svého nového stavu tak dobře, že panj Bohussowá gessťe tři nedĕle u něho se zdržela. Zaopatřila ho penĕzi, a on se postaral o tŭm, aby bylo všeho potřebného a užitečného. Pokud bylo možná, šlehal všecky své staré mĕrné služebnjky a pracovnjky, uvedl do bytek v předesslý pořádek, a použil ve vzdělávání půdy všecky výhody co neypečlivĕgi, kterých geho tchán š velikým prospĕchem šetřival. Swatawka starý pořádek v domĕ tak rychle uvedla, že se všeccko divilo. Magjc lásku Ě hospodárství, bylo gj i to neytĕjšj gen hrau. Dvěma manželema vládla gedna toliko mysl, gedna duše. Cokoliv dobrého a chwalitebného manželu svému byla někdy Swatawka poradila a schválila, to on nynj š radostí, — z vlastnjho pužení vykonával. Celá weš se radowala z Konrádowa domu, a těšila se z toho štĕstj, že z nowa se gim dostalo wzoru v pravdĕ křesťanské rodiny Ě všeobecnĕmu následování, gačo gjž dřjwe Dolanĕanĕm byla šwjtila. Welebili rodinu Bohowĕrĕných, a nadáli

se pro budoucnost, zvláště od nadě-
ných dětí, nehognějšiho požehnání.

18. Boženka mezi příbuznými. — Co se dále dělo s Bělínkou.

Bětšji obplaty nemohlo se panj Bohusšové
za vssecky gegj oběti dostati, než byla ta, že w
takové krásné naděgi od bratra odcházela. Ujbiloš
se gj w Dolanech tak welice, že by byla gestě
dále se zdržela, kdyby nebyl čas nawrácenj wyšsel,
kdežto gj doma weliká potřeba bylo. Za čas swého
zde pobytj zjškala si srdce vssech, a učinila se ne-
zapomenutelnau celému okolí. Netoliko bratru swé-
mu ale mnohým schudlým robinám pomohla a ge-
gafo wzkrjšila. Pro chudé sirotky toho mjšta, kde
byla zrozena, pro Dolanské a Stachowické založi-
žila gřistinu, kterauž mnoho opuštěných dětí od
dětinstwj strawováno, křestanskj wychováno a w
užitečné členy lidské společnosti wzděláno bylo. Ge-
den ž bratrů gegj někdegšji pěstaučky Bohumily,
genž gi byl wyplenil, a hanebně s nj naložil, byl
zatjm pro swé špatné hospodářstwj a pro saudy
přišsel na mizinu. Pozwala pozůstalau wdowu k
sobě, wyptala se gj na gegj okolnosti, hogně gi
obdarowala, a šljbila gj i dalšji podporu, gestliže
dětky swé lépe bude wychowáwati, nežli otec ge-
gich činil.

Nehpohnutlivějšji bylo gegj se chovánj k po-
wěštné Bělince. Tato wedla swůg pohorššlivý
žiwot dotud, pokud mladost a zdravj tomu dowo-

lomaly. Nacházelať neustále klanitele, ale nikdy ni-
žádného zaopatření. Nagebnau se roznemohla, a
krása gegj byla ta tam. Nynj wězela w pravé
nauzi. Wydělati si neuměla ničeho, neboť práce
w poli gj byla obtížná, a něgaké lehčj se nebyla
učila. Gindy se spolehala na matku, aletato stud-
nice také konečně wyschla, a mladá musela se sta-
rau hladem mřiti. Celý swět nynj ukazowal pr-
stem na toto daremné dvě. Toť gest konečně,
prawil každý, hřjchu odplata.

Na začátku náš sic w rúžjch wodj,
Konečně wšak w noci temné brodj.

Nikdo s tímato opustěnýmá autrpností neměl,
tjm méně, aby gim byl něgaké almužny poskytl.
Gediná Swatawka se nad nima šlitowala, a pod-
porowala ge tagně dotud, poľud byla na swém
statku. Ano gestě na faře, ačkolim sama žebrač-
ka byla, oswobodila tyto ubohé swau přjmluwau
od smrti hladu; a řdyž gednau matka i dcera
nagebnau se rozštonaly, a nikdo giž do domu k
nim nessel, obstarawala ge sama osobně šest ne-
děl. Bylať ona gediná, gežto ge žiwila a
hljda la.

Takowá welikorasylnost nemohla konečně bez
aučinku ostati. Bělinka se styděla tať welice za
swé někdegšj se chowánj ke Swatawce, že ani slow
nagiti nemohla, aby osšklimost toho wygádrila.
Plakalať dnem i nocj nad hřjchy, gežto byla w
mladosti swé spáchala, a každau dymjli swau do-
brodinyni a Boha samého za odpustění prosila.
Swatawka gj radila, aby wyfenala dočonalau

zpowěd. Poslechla gi, ale opravdové spokoženosti nedostla. Zpovjďala se častěji, ale nadarmo. „Ach gá nešťastná! vzdychla si gednau, gá gsem nawždy ztracena! Mně není wjce pomoci.“

Swatawka gi upamatovala na potěšugijci pravdy nasseho swatého náboženstwj, gežto gsau pro každého hrjssnjka. Dna pak odpowěděla: „Pro každého, gen pro mne ne!“ —

Nynj se wyznala ze své nepravosti, giž se společně se swým nědegssjim milownjkem, genž byl auřednjm pjsařem we Slowicjch, byla dopustila. Tyto dvě osoby totiž gsau to byly, gežto dopisy a penjze od panj Bohussowé gegi matce zasjlané wybjraly a podržely. Pjsař Mezprawa po každé odpowěděl we gměnu matky, a k tomu i potagmu auřednj pečeti nadužjwal. Tak to promáděli několik let, a ukradli wjce nežli tisíc kusů dolarů. Nynj měla Bělinka škodu tu nahraditi, chtělali se we swědomj upokogiti. Gať to ale bylo možná? — Boženčina matka byla w nentěžssjch potřebách umčela. Kdy by se gi bylo zasjlané od dcery podpory dostalo, a ona o štěstj dcery své zwěděla, zagisté by byla děle žiwa. — Snad také gegi druhá dcera Anna byla by děle na žiwě ostala, a do rukau dwogitého wraha neupadla, který nauze gegi gen použil, aby gi zawedl. To wšedko leželo těžce Bělince na swědomj.

Ulyssewssi to Swatawka, ulekla se welice, až práwě oněměla. „Nenji prawda, zwolala nešťastnice, i ty zausáš nad mau spásau? Nenj po-

moci u lidí, není jí u Boha! Hřůzať gest pomyslití na smrt, kteráž brzo zemi nawrátí mé neduživé tělo, a dušs mau saudu odewzdá!" — Swatawka se brzo zpamatovala, a hleděla trpjcí potěssiti. „Co mi tuto zgerugeš, gest owsssem hroz-
né. Nižábná moc nemůže změniti, co se stalo; ni-
žábný člowěk nemůže zemřelého w život powolati,
a ty we swých okolnostech ani křádež onu na-
hraditi. Nic wssať méně slowo Boží nemůže lháti,
kteréž nás ugissstuge „že není hřjssnija ta ko-
wého, gemuž by zpomoženo býti ne-
mohlo." Bělinka se otázala: „Což mám tedy
činiti, a bych pomoci dostla?"

Swatawka. Čiň počánj gačo Magda-
léna, a obrať se k dobré Božence prosjc jí, aby
ti twau winu odpustila.

Bělinka. Zdaž mě ale Spasitel přigme
gačo Magdalénu? A — ó Bože! což Boženka tomu
řečne!

Swatawka. Zkuš to, a gestliže Boženka
prosbu twau wyslyssj, tjm wjce se můžeš od Boha
odpuštěnj nadjti, kterýž nepřissel, aby zatratil, ale
aby spasil.

Bez oddalowanj zdwihla se Bělinka, spěchala
k panj Bohussowé, padla této těžce uražené panj
k nohaum, wyznala swau neprawost, a prosila jí
o smilowanj. Zatot se owsssem nad tjmto wyge-
wenjm tať zarazila, gačo gegj sswaktrowá. Než au-
trpnost brzo swjčezila. Pozdwhlať s kraussenau w
šlzách swých plynaucj hřjssnici, a powolila prosbě
gegj. Konečně jí gessťe šljbila, pokud by byla w

taťowých nedostatcích, a gestliže by se docela obrátila, ročně gi něčim podporowati.

Potěšena gfauc a welebje Boha odcházela Bělinka odtud. Nynj teprw nabyla auplné důwěrnosti w milosřdenstwj Boží, činila upřimné pokánj, a došla žádaného pokoge.

Uwššak tjm předce nebylo wšsecko odbyto. Bylať nynj giž swětškému saudu propadla. Tomuť se muselo wěregným zahanbenjm a potrestánjm zadosťučiniti. Panj Bohussowá, přisědšsi do swé otčiny udala to zlošynstwj, žádagjc práwnj wysšetrovánj. Školnosti tohoto činu brzo wšsecko zgewně dokázaly. Spoluminný pjsať byl pchyl, dřjwe než mohl zagat býti, a Bělinka byla téhož dne, řdyž byla gegj dobroděgřyné zpět na cestu se wybdala, od auřednjho sluhy wzata a odwedená. Po krátké zkaussce, řdyž se brzo přiznala, byla odsauzena k wěregnému wystawenj na dvě hodiny a na deset let do káznice.

Bělinka se podala wolně tomuto osudu: ale gegj nedužiwá, slabá matka tať si to k srdci wzala, že se roznemohla a umřela. Swatawka litowala této udalosti welice. „Ach! prawila, řdyby byla šwaťrowá předzwybdala, co by z toho následowalo, byla by zagisté wšsecko raděgi zamlčela.“ Konrád ale myšlil, že sestřa geho gen powinnost swau wykonala. Zatjm ale že on se wynasnažj, aby we gměnu gegjm zgednal Bělince milost, gelikož by na nj nebylo co trestati, protože uražená strana gegj winu gj odpustila. W tom se ale zmeylil. Při tom neywětšjm namáhánj sotřwa toho

dosáhl, že jí bylo věregně vystavení na hanebném místě prominuto.

Zatím se odsauzená ve své kagicnosti tak byla upewnila, že nezdařený přátelského se wynasnažení wíce spořogenosti nežli hoře jí způsobilo. „Nižádnau milost, pravila, toliko spravedlnost! Zdalíž má dobroděgně netrpěla newinně podobnau hanbu, a podobný trest? A pomyslímli teprw na Nespravedlivěgššho, na Spasitele svého, gať bych gá chtěla — gá těžká hřššnice — wyhýbati se desetkrátě zaslaužené pokutě? Bůh mi rač přispěti, abych jí použila ke své spáse, a pať někdy na onom světě milost! došla!“

Že by takového smyšlený byla Bělínka schopna, gsauc tak zatwzela a zastaralá hřššnice, to měli lidé již za nemožné; nyní se ale gináčte přesvědčili, a tak se s ní mnozí, jižto se z gegjho žiwota horššili, nyní smjřili. Protož jí we swých modlitbách milosrdenstwj Božjmu poručili, a Bůh se nad ní smilowal. Zaljbiloť se mu w gegjch upřjmných kagicjch slzách; a kdýž byla we swém wězení hodné owoce pekání nesa, powolal jí, než gessťe polowici trestnjho času byla přečkala, z temnosti wězení gegjho do země swětla a swobody.

Paměti hodné zagisté gsau přjchody této Bělín. Gsauc již z dětinstwj zanedbána, stala se welmi záhy křisťj neprawosti. Schopnostj byla takowých, že by křesťanškým wychowánjím byla mohla býti tak aurodným nástrogem k dobrému, gaťymž

se stala k zlému svědectví. Podle řádu lidského byla by v propasti, kteráž jí byla již pohltila, na vždy zahynula, kdy by jí křesťanská láska sestry Swatawky nebyla vymedla. Zvláště ní byla ducha této nábožné duše, kteráž někdy od schytralé svědkyně sama do osidel lákána byla, přivedla i jí, když se byla sama již dávno obrátila, na pravou cestu. Nyní se vynasnažila, aby svou až podivnou povolnost a trpělivost, kteráž se za všecko odměňovala, její péči a mstivost zahanbila, a později neustálými skutky lásky, kterýmiž jí z nejměkčího bytí vysvobodila, s ní se smířila, a k podobné lásce a wděčnosti tak říkaje přinutila! Nepřestalať žejzavé uhlí na hlavu její sypati, pokud neroztál led její zatvorenosti, pokud se její ztuhlý náboženský cit ze své smrtičky neprobudil.

Sakau odměnu za sluhage taková světitelkyně? Mnohem slavnějších věnců zagisté, nežli wogenský hrdina, jenž deset perností wydobyl! „Kdož by zblaudilého bratra (hříšníka), píše Apóstol, svatý Jakub 5, 20., od bludů cesty jeho odvrátil, wysvobodí duši jeho od smrti, a přikryje množství hříchů svých.“ — Což kdy by hříšník tento našim auhlavním nepřitelem byl, a my bychom mu takové oběti přinesli, jako Swatawka! —

S když by všickni křesťané tak jednali, gať mnoho zblaudilých a zatvorených lidí mohlo by se zachovati! Toť gest ta nejlepši, Bohu nejmilejší almužna, a tu i nechudši

ubělowati muže, gestliže gen srdce má,
aby miloval, a vůli, aby se zapřel.

**19. Nejčistší žlauffka obrácení a nečistší rado-
sti rodičů.**

Zaková sšlechtná gebnání přišla nyní w domě Bohowěrných skoro do zvyku. Málo dnů uplynulo, gežto by nebyly buďto od Konráda nebo od geho manželky něgakým zvláštním tělesným nebo duchowním skutkem milosrdenstwj poznamenány. „Mně se odpustilo mnoho hříchů, tjkáwal Konrád, protož mám přjčinu, mnoho milowati a mnoho pracowati. Pronedbalť gsem mnoho we swém životě. Nyniž gest čas, abych, pokud možná, zanedbané wynahradil.“ S pracowal opravdu, ani se unarougic, dnem i nocj, a byl we wšem na giné i na sebe welmi přjsný. Naproti tomu nižadného nákladu nečinil, krom čeho newynnutelná potřeba žádala. Stal se z něho opravdu křesťanský hospodář, genž swěrenau hřiwnu wěrně obstaráwal, ne aby zbohatnul, nobj aby Bohu slaužil, a bližnjm swým dobře činil. Za to ale měl wšude hognost a požehnání Boží w domě i na poli. To nabjzelo pilnost geho gestě wjce, a způsobilo mu za roč wjce radosti, nežli mu někdy geho tělesné počnání za celý život způsobiti mohlo. Prwnj tři léta náležely mezi neyaurodnějšj a ney-požehnanějšj geho života.

Nečistjšjch radostj zakauffel w prospěchu swých dítěť, genž se denně zmáhá.

Giž také malý Šosifek začal chobiti do školy. Byw od matky se vši pečlivostí připraven, wstoupil do druhé třídy. Gestě nedotknut světem a zlym příkladem, odvyklý všem přirozeným nezpůsobům, w poslušnosti a bázni Boží wycwičený měl čistau mysl swau pro všecko dobré otevřenau. Tak přišel do rukau bratru swému Bohumilowi, genž co pomocník w druhé třídě pěstaua swého zastával. Bohumil hořel žádostí, aby na takowém chowánkowi zkusil swých mladých šil, a se přesvědčil, gať daleko to s nym za rok přivede. Žětko by bylo rozhodnauti, který kterého z těchto dwau bratrů pilnosti a horlivosti u vyplňování swých powinności předčil. Pročež Šosifek nezpůsobil gen to, že mezi všemi swými spolužáky we všech předmětech vynikal, ale uvedl mezi ně takowau ohniwau horlivost, že wětšij část z nich přehonila staršij žáky, a při zkaušce na konci roku se skoro převyšijila. Tento wypadek způsobil mladému učitelowi newýšlownau radošt, a on se snažil, aby wedenjm nowého duchownjho, genž se zatjm skutečným farářem stal, na wyššij stupeň vzdělanosti se dostal. Tento přjwětivý pán ugal se Konrádových djetek welice, a dal si zvlášťe. na tom záležeti, aby z Bohumila dokonalého školnjka vzdělal, čímž by si ten o budauenost Dolaňanů neoce nitelnau zasluhu zjškati mohl.

Šogtissek se po několika letech odebral ze Slowic na wysoké školy, aby se tam oddal na mudrectwj. Čjm wyce se doba bljžila, kde se měl rozhodnauti k wolenj určitého stawu, tjm patrnegi

se w něm gewila náklonnost k stavu duchownjmu. Studování náboženstwj w bruce se mu tak welice zaljbiło, že pomyslenj, aby se někdy měl od něho odlaučiti, bylo mu nesnesitelné. Horliwost geho se zmáhala, čím wjce se obor tohoto swatého poznáwání před zrakj geho rozšširowal. Konečně si ani nepřál potřebného odpočinutj a zotawenj, tak že ho učitelowé wjcekráte napomjnati museli, aby si zdrowj ššetřil, a tak tuze se nenamáhal. Nikdy ho nebylo widěti mezi pigáky nebo w něgaké hlučné společnosti. Wyraženj a obweselenj hledal w obcowánj s některými lepššimi spoluzáky, a na osamělých procházkách, we chrámu přírody — w tomto zrcadle Božstwj. Zpytowánjím přírody rozšširowal poznání své w náboženstwj a utworzował se w něm. Prázdniny tráwjoval nehraděgi doma u rodičů. Gen několikráte si wysšel, aby si Čechy, swau zamilowanau wlast, trochu prohljdl, a některé přátele a příbuzné nawšštjwoil.

Než Wogtjšeš Blowice opustil, zabrala se se stra geho do klášternjho žiwota tak, že giž na wyštaupenj ani nemyslila. Když byl čas dostel, gaký se obyčegně we stráwnjch domě přečkáwá, žádali rodiče, aby se wrátila domů. Welebná matka to welice nerada widěla. Uměláť štkwélé schopnosti a wlastnosti zkwjtagjci panny oceniti, a nadála se, že se na nj dočká i okrašy i podpory domu swého. Nikdo nezual tak dobře posauditi, gačo ona, gaké působenj má ženské wychowánj na dobré společenského žiwota. Š bolestj pozorugje, na gak špatnau stranu domácj wychowánj při stále ubýwagjci nábožnosti se šklá-

ni, čím více uznávala přibývající potřebu a důležitost veřejných ústavů. Protož jí leželo na srdci, aby dostala nevhodnější čekanky do kláštera. To tedy představila Ludmilčiným rodičům, a vyslovila jim důstojnost a spásu učitelského povolání, žádala je, aby jí nekladly překážky v cestu, gestliže dobromolně bude se mu chtít oddati.

Učkolí velebná matka nikdy s Ludmilkou o tom nerozmlávala, předce předzobdala, znajíc srdce a mysl její, co se brzo stane. Sotva že, gsauc propuštěna, několik měsíců v domě otcovském ztrávila, již v ni procitla taucha a po klášteřu. Ujilo se jí sice doma všecko dobře; ale její po vyšším duchu nenalezal v obyčejném domácím zaneprázdnění nijádného upokojení. Žádosti její vznášely se vysoko nad žádostmi jejích družek; čím se tyto veselily, to se jí zosklivovalo. Řekla bez okolování matce, že, gať se jí zdá, má povolání pro klášter. Dtec chtěje jí na jiné myšlénky přivesti, požádal pana faráře, aby odhodlání její přísně zkoušel. Než odhodlání to bylo pevné, a nedalo se zvyklati. Protož všickni, kdokoliv o tom slyšeli, jí a ústavu štěstí přáli. Přigavše sestry Ludmilku do užšího spolku svého, odpustily jí všecko obyčejnou výpravu, a přegmuly obstarávání jí na celý život její.

Ludmilka gsauc již ze strávního domu na pořádný život a dobré mravy nawayšla, i v ostatních klášterních ctnostech tať velice se wycvičila, že všecky její spolusestry považovaly jí

za wzor, dle něhož by se řídití měly. Takéť se k nim zachowala bez ohledu na gegich vlastnosti stegnau přjmětivosti a láskau. Za to gj ale wsecky bez wyjimky še stegnau uctivosti byly nakloněny. Ano mnohá ze začátku gen gegim příkladem pohnuta poddala se předpisům domownjm.

Přečkawssi celoročnj žkaussku byla i hned do školy na pomoc wzata. Nynj se gegj povolánj k učitelstwj obzwláště progewilo. Regsauc gestě ani dwatenašte let stará, gewila takowau wážnost, obratnost a hotowost, gaťau nebylo u žádně z ostatnjch učitelě widěti. S tjm spogowala tichau powahu a láskawě se chowánj k djetkám. Stikdy nechodily djetky tak rády do školy, gaťo nynj; ano školnj hodiny gim byly neymilegssi a neypřjgemněgssi za celý den. Wseobecne se přálo, aby byla skutečnau učitelkau, a druhý roť se gj také stala w druhé třjbě.

20. Gať se Wogtjssěť kě kněžstwj připrawuge.

W témž roce wstaupil gegj bratr Wogtěch do biskupského semináře pro nastawajcuj duchowenstwo. Zde w stálém gsa obcowánj s wýbornými představenými, a weden duchownjmi cwičenjmi, wnikal wžby hlauběgi do wnitk-njho žiwota, poznával neymyšssi a neylepssi ze žkussenosti, gaťož i podtjženau cenu wšeho pozemského wědění a snaženj, a rozpálil se takowau horaucj láskau k Pánu a Mistru swému, že apostolské powolánj za ney wzneseněgssi

a neypožehnaněgšj uznal, genužto gebiné wsecku siju a celý život posvětití za hodno měl. K tomuto powoláníj hodně a dostatečně se připrawiti, byla nyní geho gebiná péče.

Welmi mnoho mu na tom záleželo, aby bohomluvecká umění swá rozššjřil; ale gessťe wice na tom, aby u wládnutj nad sebau a w umrtwowáníj tělesnosti co možná prospjwal. Čemu tedy w srdci wěřil, to w životě wykonáwal; a aby se stal wždy wyššjch milostj hoden, použil k tomu spasných prostředků cirkewnych co neyhorlivěji, wěda dobře, že tauto cestau se nám nebe zwláště přibližuge.

Čekancowé duchownjho stawu, gimž gen na duchownjm wěběnj (někdy gen na zkauffce) a ne na duchownjm životě záleželo, byli mu hrůzau. Powožowalť ge za budaucj zrádce Pána swého a kazitele shromáždění geho. Doť ho giž tehdáž welice trápilo, že takowým čekancům tať dobře gafo giným otewřeny gsau dwěře do swatyně, a nezřjďka mu to wynutilo hořké nátky a bēdowáníj; neboť mu we swětě nic tať na srdci neleželo, gafo čest Božj a spása cirkwe.

Ejm méně tedy dopustil, aby u něho něgáťého nedostatku se nalezati mělo. Když si wysta-wený cjl swého stawu, když si obraz kněze, gať býti má, představil, tuť mu owšem hlawa kolemsla, neboť mu předce tať na mysl přicházjwalo, zdali ho dosáhne. Než tu ho zase posunual myšlénka: „Co ginj mohli, proč bych gá

nemohl? Dokázaliť to s milostí Boží, s síle Ducha svatého. Bůh také mně toho ducha, kteréhož na první hlasatele svatého evangelium v plnosti vylil, a svých božských darů vědění, rady, síly atd. podle potřeby mé zagiště udělí.

Tak krácel Bogtěch s pernou důvěrností k cíli svému. Jakož pak vzor kněze nikdy s očí nespauštěl, tak se také nikdež obhyčegnosti nespokogil; snažil se, aby aspoň co možná dobře vyvedl, když vyniknauti nemohl. Tak již jeho první kázání v seminárním kostele velikou pozornost vzbudilo, nejen pro jeho zevnitřní dary, pro vážnou postavu, uslechlilau tvárnost a přigemné pokogně přednášení, ale vlastně pro toho ducha a tu pronikavost, gežto z něho mluvily, a vssecky posluchače zaugaly. Vnitřní lesť jeho nábožnosti odrážel se zvláště v jeho přísluhování u oltáře. Skoro již nyní bylo na něm viděti skutečný obraz právě křesťanského pastýře duchovního. S s gaku rozkossí hleděli nábožní rodičové na svého syna! Kdož by to hodně vyspiti mohl? Když se čas blížil, kde měl první obět mše svaté vssemohaucjmu Bohu přinesti, tuť si ho představovali co onen blažený cíl života, kdež gažo Simeon u vytržení zvolati moci budau: „Nyni, ó Pane! propustiž služebnicky své v pokogi, neboť oči naše viděly spasení tvé!

21. Slavnost prvotín kněžských, gať má býti.

Slavnost prvotín v takovém lesťu v kostele se vedla, gať genjbylo možno; neboť celé okolí

mělo podjlu na tomto radostném ději. Svěh lidj byl tať welký, že ani třetj djl do kostela se newessel; a tať i oltář i kazatelna wenku se zřjditimufely. Každý chtěl prvotinnjkačili primicianta wi-děti a požehnanj od něho mjtí.

Kázanj měl Blowický pan farář, ctihodný stařec, w gehožto domu a wedenj Bogtěch co student tři léta ztráwil, a sice ta léta, kteráž byla newjce rozhobla o životě geho. Mluwil o požehnanj, kteréž přináší dokonaly kněz křesťanské osadě, a wypisowal gačo w pro-ročném duchu giž napřed celý život a wsecko činěnj primicianta. Ku konci prawil, gať sladkau naděgj o swém milowaném wychowanci se kobj, a modlil se za něho a za geho budaucj stáda s tať pozbuzugjcjm wygábtěnjm, že i nezatworzeleg-ší srdce gačo wost změkla, a takowé wzdyhánj celého shromážděnj se zmohlo, že kázanj samo sebau se ukončilo.

Van farář byl s sebau taťe Ludmilku z města přivedl. Ta přigala s druhými přjbužnými zruky swého slaweného bratra wečeri Páně. Bože! gať to pohled nebeský na tuto rodinu u stolu Páně, gežto byla w pobožnosti rozplynula! „Štastnj rodičowé! přessťastné dítky! zwolalo zagisté na sta dimáku w srbcjch swých, toť gest zlaté owocce křesťanského wychowánj; takowých radostj těžj ten, kdo někdy w slzách rozššwal.“

Do skončenj služeb Božjch nessleri hosté primičnj do weřegného hostince, nobřž zrowna do domu rodičů primiciantowých, kdežto w tiché spo-

lečnosti přibuzných a duchovních, jenžto u oltáře byli posluhowali, slusný oběd se ztrávil. Nikdo z této vybrané společnosti nezádal jiného vyrazení, než jakého mu přijemné, upřímné rozprávky hoga ně podávaly.

U této příležitosti prohlásil se pan primiciant s bolestí o nabužiwání, kteréž jakýmsi nepochopitelným způsobem tam w té kragině se zmáhá, totiž že se prwotiny kněžské jako swatby slawí, a nezřídka i tanečnými wyrážkami zneuctiwají. „Toť není nic ginač, prawil, než jako by wšfečen dogem a cit, který tento poswátný den w každém dobrém srdci učí: a zbudí, tělesnými a hřisnými roztržitostmi schwalně rychle a násilím se měl zničiti. Což se se swětem začíná, jak se to má s Bohem dále westi a ukončiti? Gestliže Bůh a swět gsau si naproti, jak se dají swaté radosti ducha s radostmi swětskými spogiti? Protož u knězi, u kterých již prwní den swětský smysl tak tuze se gewí, w dálším čase obyčegně přewahy dostává, tak že místo spásy kletbau se stáwají sobě i lidu. Gacj gsau co primicianti, takowj gsau potom co duchownj pastýrowé; a gacj gsau duchownj, takowj gegich osadnjci.“

Starý pan farár Slowický přiswědčil geho mjnění, zmjrnil wšak geho pronessení tím, že prawil: „Mnohý nowoswěcený nemyslí to tak zle, no-brž gde za ginými, jak dosud bylo w obyčegi. Medceť ani hospodskému wyděleť ani některým hostem radost pokaziti. Zatím za mého času se ostalo

wždy hezky w skromných mezích. Na snatost stawu, kterých ctiti a ne zneuctiwati máme, nikdy se nezapomnělo."

Konrád pravil: „Gá sice w této věci nemám co sauditi; ale toho připomenuti wynehati nemohu, že w oných zemích, které gsem prossel, taková neswatá slawnost prwotin gest něco nestýchaného; také by duchownj wrchnost tomu tam nigakž nedowolila. Co se týká skromných mezi, tomu rád připustim, že se gich tehdáž, kde gestě bázeň Božj a zwebenost panowaly, samo sebau ssettilo: ale za nassich dnů se toho od weliké části lidu nadáti nemůžeme. Protož by se měla, aby se taková slawnost we své hodnosti zachowala, každá přjležitost k pohoršenj přetrhnuti."

P. Farář. Toť gest se také, pokud to na nassich duchownjch záleži, giž stalo; wydalit z toho ohledu welmi přjsná zakázanj; gen že se nezachowáwagj. — Bohužel! tak to s námi daleko přjšlo, že sice zákony se dáwagj, ale lidé nepečliwji ge nezachowáwagj.

Swatawka. Smjli pak žena také promluwiti?

P. Farář. Dwssem! Gen w kostele musj mlčeti, a kdž ge muž mrzutý.

Swatawka. Gá gsem gen chtěla muže svého, kterých nyní, buď Bohu díky! vždy dobré myslí gest, upamatowati, gať on někdy o své swatbě, kdž mu newěsta to samé řekla, co on nyní s prawdau powěděl, ne tuze přjsně saudil,

anobř práwě protivného míněnj a smeyšlenj byl.

Konrád. Ty bys přála, gať znamenám, abych dnes weřegně ze swých hřichů se wyznal? Šestliže by možná bylo, že bych ti tjm gaťsi zadost učinil, toť by mne neštálo welikého namáhánj, anobř radost wětšj by mi způsobilo, než mi tehdáž (asi před čtvrt stoletjm) weselá swatba způsobiti mohla. Mohl bych se ti sice wymiowiti, že swětšá swatba není to, co gsau kněžské prvotiny; ale wymlawati se nechci. Bylť gsem tehdáž dítě (staré, zlé dítě), a mluwil gsem gaťo dítě. Nynj mluwjm co muž. Tehdáž gsem se wztekal gaťo Šawel (gsa trestu gessťe hodněgšj) proti Pánu swému. Nynj milostj geho slepoty žbawen a uzdrawen gsá, přiswědčugi poblé prawdy geho swatému slowu.

Wšickni hosté pochwálili Konráda; pan farát ale wzal šklenici, připil, wtipná slowa propowjdaže na ždrawj panu přimiciantowi, pať oběma štastným manželům a rodičům, načež wšickni za njm totěž činili.

Ku konci oběda děkowal přimiciant š pohnutým srdcem swému šlechetnému dobrodinci za geho otcowšá učenj a giné skutky lásky; pať se obrátil še štegnau uzualostj š ostatnjm hostem, gižto rodičům geho mnohá dobrodinj prokazowali, a šjbil gim, že po celý život při oběti mšse swaté na ně pamatowati bude, aby gim odplatu od Pána Boha wyprosil. Naposledy pozwal wšecky wesměš š odpolednj pobožnosti, šterauž se měla šlawnost škon-

čiti. Všichni chudí tohoto místa a jiní potřební shromáždili se při tom, aby vyprosili požehnání s nebe gegich nově vysvěcenému příteli, genž také toho dne na ně vzpomněl. Daroval totiž všecko, co sám k primicij obdržel, (dělalo to sto zlatých na stř.) do obecní kasy pro chudé. Místo tancímé mládeži ráděgi ne dostatečnému stáří, pať wdowám a sirotkům radostnou slavnost způsobil. W obau hospodách se wařilo a peřlo, a dohromady bylo wjc než sto mužů, žen a dětí slusně wčastowáno. Mezi gjdlem hráli kostelní hudbnjci, a zpjwali střidawě weselé a slusné pjsně.

Žať uměla důwtipná lářka welebného primicianta na tomto slavném dni každého obweseleti, a stěžowánj na zisřtnost přebegiti beze wšj ugmy wážnosti a poswátnosti. Blahoslawený muž! K hž by nassel hogných následownjků mezi sobě rovnými! —

22. Wogtěch co kaplan na kazatelně, we zpowědnici, we škole atd.

Čtetj den po slavnosti prwotin přisřel dekret od nendůstogněgšjho pana biskupa, kterýmž byl powolán na městřkau faru do Zlowic, aby zde gakožto kaplan pomáhal. Bez pochyby že si to pan farát wnjádal, potřebugjc we swém wsořém wěku státných spolupracownjků. Wogtěch poraučege wnzwanjto zcclera wůli Božj odebřal se bez odkládánj na swé místo. Bohužel i zde weliká část osadnjků

světským duchem onoho století již nakažena gšauc, vyhýbala se službám Božím. Život křesťanstvo bylo od nich vzdáleno. Z obvyčejge genom přiznávali se k cirkvi svaté, ale ble smeyšlenj a gednánj k novému pohanství.

Tato část vssjmala si ze začátku působenj nového kaplana tať máto, gačo kterého kolim duchovního. Než to netrvalo dlouho, powěst o geho kázanjch rozléhala se we vssedch ussich. S ro hospodách se o tom mluvilo. Také ginať rozšířovalo gasně svjtcj světlo wíce a wíce swüg lešť s blahoděgným teplem. Zvědawost táhla mnohé z tať nazwaných oswycených, kterjž se po mnohá léta kostelnjmu vzdychu vyhýbali, do chrámu Páně, aby toho divotvorného muže widěli a slyšeli.

W skutku i tito něco neobvyčejného na něm nassli. Nehledjce na geho překwapugjcj zewnitřnost nassli zaljbenj na geho řeči, kteráž mu co med z úst plynula. Každé slovo stálo na swém místě, přednassel welmi přirozeně, pořogně a přjgemně, řeč geho srdečná, spolu i obrazná a předce tať gednoduchá, že byla opravdu radost, poslauchati ho. Někdj se rozhorkil, a tu se podobalo kázanj geho bacřjcj řece, gežto wssedco s sebau trhá; ale brzo se zase zpamatoval, a tu byla tať gemně a tisse lákagjcj, že přiwedla srdce, kam gen chtěla. Kdo Wogtěcha gednau slyšsel, přissel podruhě zase, ať mu třebaš pauze o wyrážku sso.

Pročež byl sběh do kostela tať weliš, že kostelnj lawice obvyčejně dlouho před kázanjm giš

osazeny byly. Tuť nemohlo ginácie býti, než že mnozí z těch, gižto kázatele k vůli přicházeli, konečně i na obsah u kázání zalíbení nacházeli. Mnohý paprsek pravdy rozžehl se proti vůli, a w srdcích gegich hořel. Nynj teprw přicházeli k lepšimu poznání mnohých pravd, gimž dřjwe nebožře rozuměli; wymřelé city wzkrjřily se w nich poznowu; dřjmagjci swědomj se probudilo; začalí se zase modliti, začali taužiti po giném stavu dusse. Giž ge nehonila dlouhá chwjle, nobřž postřeba na kázání, a konečně — do zpowědnice, obyčegně k zamilowanému kázateli. — Kdo ge byl ranil, ten ge měl nynj také uzdrawiti.

Toť činil Bogtěch s tau samau lásškau a ochotnostj. Po kázání a předwěčerem wzdnyčty několik hodin we zpowědnici ztráwil. Tak přivedl množstwj blauidjicjch k pravdě nazpět, a smjřil ge s Bohem a s geho swatau cirkwí.

Gestě častěgšj bylo obracenj sprostých na wyklých hřjřnjků, kteří sice do kostela pořádně přicházeli, ale slowu Božjmu sotwa giž přístupni byli. Takowých křestanů dle gména, gimžto nescházelo na wjře ale tjm wjce na lásce, bylo w Slowicjch weliké množstwj; byliť mezi nimi zchudlj, zpustlj měšťtané, nepořádnj manželé, pigáci, karbanjci atd. Aby těmto prospěl, mjwal Bogtěch dwakrát do roka, totiž w adventu a w postě zvláštnj wyučowání, obyčegně pro každé pohlawj a pro každý staw zvlášstě, k. p. o pokání, powinnostech swého powolání a stavu, o poslednjch wěcedy člowěka; a tať u mnohých aučelu

svého dosáhl, u nichž gebnotlivá kázání již nestačovala, aby ge byla k poznání sebe a k důkladnému se obrácení přivedla. V těchto vyučováních jim představil cestu hříchů, geho počátek, pokračování a následky tak pravdivě a živě, že i w srdce kamenná pronikl a ge obměkčil. Podobným způsobem vypsal cestu nazpět k spasení, gda gačo krokem, a wystawim weblé obtížnosti pokání také blaženost pravého se obrácení, na sta gich tu za sebou přitáhl; neboť k těmto adventním a postním kázáním hrnuli se i wnfowstj lidé s blizka i daleka.

Gestliže Bogtěchowo slowo tak welice působilo na lidi, gižto z pauhé zwědawosti mezi tisícerymi zpory swých zásad a wásnj ho poslauchali, gačé působení muselo to miji na takové, gižto po oswjcení, po pohnutí a wswobození dussj swých taužjž

Právě tak dobrotiwě aučinkowal mladý duchownj w městských školách, kdež mu byla odemzdána dohledka a vyučování w náboženstwj. S bolestí pozorowal (a také se tak swobodně u představených prohlásil), že při takovém vyučování, kde mládež beže wšeho mravného wcedení gen k pauhému wěděni se přidržuge; on nemyňuje, aby z nich dobrých lidí a křesťanů wzdělal. Shledal, že celé školnictwj gest na chybném základu, a tudy že i pocházegj ti špatnj výsledkowé i při neopatrnějšim namáhání. Byloť owšem weblé ničemného i dobrému učeno; ale zanedbalo se, aby se to w yřonáwdnjm mladému srdci mi-

lým učinilo. Dítě se náboženství, byli s tím spokojeni, když dítě katechismus nazpaměť umělo. Aby živé křesťanství v mladý svět se uvedlo, na to nikdo ani nepomyslel. Dítě se choválo tak, jako by tomu, čemu se v katechismu učilo, právě naopak věřilo. Co měly služby Božích a svátosti ke svému posvěcení použití, považovaly to nežijící gen za žert. Co by byly měly Sežijška v pokoře a poslušnosti následovati, přibýgeli ho již nyní denně na kříž.

V čemž giném může, pravil Bogtěch, přiči-
na takového úkazu ležeti, nežli v přewráceno-
stí celého vychowávání a vyučování.

Některí školní mudrci ze začátku mu odporo-
wali, giní mu přisvědčovali. Zatím se mu vždy
více a více swobody nechávalo, aby podle své-
ho mínění věci zřizoval a uváděl; a tu on přede
všim hleďel, aby vyučování v náboženství hned
záhy s wykonáváním jeho předpisů se spogowa-
lo, aby dítě podle toho, čemu se učí, i doma i
ve škole swá geďnání zřídilo. Dstatní oprawy,
třkagjci se věci, kterým se dítě učí, a pořádku
školního, teprw pomálu uváděl; ano škoru samo
sebau se wse již opravowalo. Nákladu a práce
se nestjtil, wera wšedko sám na sebe, co zatím čest a
daření se učitelům popustil. Dím, jakož wúbec
swým laškawým a škorawým se chowáním, žiškala
ge docela pro sebe. Swau duchowní přewahu nez-
dal gin ani w neymenšim pocjtití. Gako se zdá-
lo, že mezi dětmi gest dítětem, tak mezi učiteli ga-
ko geďen z nich. Takovým způsobem bylo již w

druhé polowici školního roku we škole u chlapců wšlechtu nové. Radost se bylo podjwati na tu náhlau změnu, a krásnějšj naděje ukázala se Zlowic-
tým pro budoucnost.

Gen gediného bylo co litowati, že totiž do-
mácj w ych o w á w á n j na mnoha mjštech špat-
ně napomáhalo; ano naopak, co se wynasnažila
škola wzdělati, to se doma s mnohých stran boři-
lo. „Bohužel! pravil Wogtěch, toť gest smutný
staw, který gen wláda spraviti může. Kých by
také na dobré w ych o w á w á n j tak hleděla, gať
si na wšestranném w y u č o w á n j záležiti
dá! *) Kých by se přede wšim o to pečowalo, kdo
má býti otcem a matkou, kdo w ych o w a t e-
lem, c pať owšem, kdo učj a co učj. Pře-
často se na mali chernosti hledj, a wěc ne y-
důležitě gšj se zanedbává. Což má býti z ta-
kowých dětj, kterěž gsauce od rodičů gména toho
nezasluhujcých, nikoho okolo sebe nemagj, nežli těch-
to, abych tak řekl, zwjřecjch rodičů? **) Kých se
při wšem w y u č o w á n j přede wšim na to pama-
tuge, že gen to dobré učenj gest, které lidškému
pokolenj i tělesně i duchowně pomáhá. Protož se
má při dětech zvláště na to hleděti, aby wšlechtj

*) U nás zagisté toto přání wšemožně se vyplňuje.

**) U nás, buď Bohu a wládě naši djka, giž snažně se
pečuge, aby djtky i neyhubšjch ano zkažených rodičů
na žázu nepřislly. Kých se ochranitelnj malých dj-
teř, gaťe giž w Praze tři a ostatně w Čechách mi-
mo Prahu také třimáme, wšemožně uwáděj!

silly a schopnosti dětské takový směr vzaly, aby nějaké učení k paubému wědění nemedlo, ale aby wšlecko s citem se spogilo, a tak aby každý poučený swého poučení k wykonání použití hleděl.

Ma některé takové nedostatečné rodiče hleděl Bogtěch náš w sa ukromném obcowání púsobiti, neboť si ho každý, ať s njm třebaš nic zmláštneho gednati nemel, pro geho přjmětiwoť welice wázil. Takět se nikdy nepřekwapil, neboť se swau záležitošti nikdy dřjwe newyhradil, pořub si důwěrnosti nezjškál. Málokdny se stalo, aby nebyl aspoň z části aučelu swého dosáhl. Neměl pořoge, až pronikl, newědaucjho poučil, blaudjcjho wywedl, newolného oblomil, zlomyslného polepsil. S hřjssnjky wšselikého druhu měl tolik trpěliwošti, že ho nemohli ničjm odstrassiti, aby gich newyhledáwal — a že, hledajce ho sami, nikdy w nečas nepřissli, a nikdy ho neunawili.

Takto dělával s nemocnými, gimž dnem inoci slaužil, nestarage se toliko o blaho dusse ale i o tělesné potřeby. Co od swých škrowných důchodů usšetřil, to roznestl do domů chudým; a kde prostředky geho nestačowaly, tu djlem sám o cizj pomoc požádal, djlem odewzdal trpjci milosrdenstwji Božjmu w důwěrné modlitbě. — Tak oplýwage láškau otewřel srdci wšlech nemocných a unjragjcjch, tak že často welmi snadno newpodiwněgšji obrácenj a wšselico giného wywedl, co by giným nigakž se nebylo podařilo.

Při tať nahrnutých pracích nemohlo se owšsem ani pochopiti, gať gessťe času žijškal k modlitbě, k studiem a k připrawowánj se na kázanj. A předce se modlil, rozważowal a studowal wjce nežli ginj. Práwě tjm si wydobyl onu plnost ducha, onu gasnost a srdečnost, které mu auřad geho snadným a pro giné spaseným učinily. Welikož bez potřeby nikam nessel, docela nikam do wěregných wyrážek, do společnosti, do hospod atd., nobrž každau chwilkku žiwota swého swědomitě wynaložil; tudy ho nikdo nessler nařkati na nedostatek času, tjm pať méně, an mu i noc po wůli byla, gžto ku spanj nikdy wjce nepotřebowal, než asi šest hodin. Tjm způsobem byl Bogtěch giž w prwnjm roce swé wěregné činnosti gasně swjtijm wzorem pro wššedny duchownj pastýřce, — byl swatým pro sebe, a wedaucjm andělem pro giné.

W druhém roce se stal pro déle trwagjci nemoc pana faráře prozajtjm pomocnjm katechetau w djwčj škole klášternj. Gaké potěšenj bylo to pro sestru! Nynj widěla bratra denně, a denně s njm mluwila, a tu dosti příležitosti dostala u wyučowánj poblé něho se wzdeláwati. Na duchu a uměnj gj bez toho nechybělo; nynj mohla také lepšjho způsobu u wyučowánj nabyti, a swé zemitřnj se chowánj k dětem ewičenjm a následowánjm gessťe wjce zdočonaliti.

Gaké w djwčjch školách nacházel Bogtěch, že by bylo oprav zapotřebj. Ani nedostatkové we žřizenj strawnjho domu a nowiciatu neu-

šli geho ostrému zraku. Zgivil swau žádost welebné matce, a ta se wšij ochotnosti geho radě byla po wůli. Gen pro některé okolnosti a osoby bylo prožřetelnosti potřeba. Pročež se prozajtj gen na nepotřebněgšij obmezili, a odložili ostatnj na budaucnost. Wogtěch sám giž byl zkusil, že kwapenjm dobré věci často wjce se škodj nežli prospjwá; a že wytrwánjm podlé přjslowj: *Chwátey nepřechwátey!* wžbychy gislěgi k cji se přicházi.

23. Bohumil dostal školu w Dolanech — Co gest ženská krása?

Mezi tjm umřel Dolanský učitel. Wšsecko ho litowalo. Gelikož Bohumil giž za času blauhotrwagjci nemoci ku spořogenosti wšsech školu zastáwal, přála si ho osada za nástupce po nebožtjkwowi. Služba byla welmi dobrá; nehywěššij auřadgi měl k zadánj, a mnoho starššijch učitelů giž na ni škoco čekalo. Učkolj byla těžká rada, předce dobře gim poradil pan farár, gemuž na dobrém učiteli wšsecko záleželo. Předzwjbdal dobře, že tať snadno nemůze někdo Bohumila nahraditi.

Gediná dcera po nebožtjkwowi byla sedmnáct let stará. Při wšsech dobrých wlastnostech, gimíž wynikala, při wšij nábožnosti a mrawnosti, při wšij obratnosti w hospodářstwji, a při giných ctnostech, které po rodičech zdědila, nedostáwalo se gi práwě toho, nač swět u mladých djwek nehywěce hledj, totiž tělesné krásy. D Bohumilowi se

mohlo napřed věděti, že by mu ten nedostatek nepřekážel, aby jí za manželku pogal, a ona ostatně neměla mnoho vyhlídek do budoucnosti. Protož poradil pan farář osadníkům, aby vybrali několik vážnějšich osob, a odeslali je s prosbou k zeměpánu, aby ráčil na zásluhy zemřelého učitele a na zvláštní vlastnosti pomocníka ohled vzíti, a tomuto uprázdněné místo milestivě uděliti.

Tak se stalo. Zeměpán jim slíbil, že si to rozmyslí; a pomálu dnů přišlo rozhodnutí, kterýmž Bohumil s tau výmjnkou byl za učitele v Dolanech ustanoven, aby se postaral o pozůstalou a osiřelou dceru po nebožtíkovi.

Tento mladý muž newěděl po tu dobu ani slova, co se bylo dělo. Také překvapení pro něho! Takové milosti se ani nadíti nemohl. Beze všeho rozmyšlení prohlásil se osadníkům, že se pokládá za šťastného, že se může o Julinku postarati; že jí po celý život, gačo až dosud činil, za svou sestru bude považovati, že mu může, gačo dřívě otcí svému, hospodářství věsti, aby se mohl zcela a bez starosti povolání svému oddati.

Takové prohlášení přišlo trochu neočekávané. Z toho se saudilo, že si Bohumil Julinku za manželku vzíti nechce. Tu se ho pan farář tázal, zda-li myslí, že by také potom mohl Julinku v domě podržeti, kdy by se měl oženiti? On odpověděl: „Abych byl dobrým učitelem, k tomu potřebuji tak málo manželky, gačo pan farář, aby byl důstojným duchovním.“

Dobře, pravil pan farář, zdaž ale budete wždycky tak smysšleti? A gestliže ne, zdaž byste nemohl Sulinku tak dobře milowati co choť, gaž gi milujete co sestru?

Bohumil. Kdy by to na mně toliko záleželo, proč ne? Ale to skoro ani na mně tak nezáleží, gažo na obci a na Sulince.

P. farář. Hlavnj otázka gest předce ta, zdali to, co swět na Sulince wystawuge, wám není překážkau, wžiti si gi za manželku?

Bohumil. To mi tak málo překážj, že bych gi to, co se swětu tak tuze ljbj, ani nepřál; neboť by se gi potom bezpochyby také swět wjce ljbil, a gá o to méně.

P. farář (tjmtó prohlášenjm gsa přečwapen). Wy tedy ženskau krásu za nic nepowážujete?

Bohumil. S, ne tak; gá mám za to, že gest základem štěstj mužowa.

P. farář. Wy mysljte krásu dusse?

Bohumil. Giné krásy neznám. Nejkrásnějšj tělo není w očjch mých krásné, gestliže w něm obhřwá sšeredná dusse; a sšeredného těla, w němž by krásná dusse přebhřwala, ani není. Wždycky se dusse tělu šděluge; onať ge buď hřžbj a puššým činj, anebo ošraššluge a ožd obuge. Pronikáť ge w ššude, zwláště ale gewj se w obljčegi gažo w zrcadle gačěmsi.

P. farář. Takhle tedy šhiedáwáte, že ge Sulinka krásná?

Bohumil. Toť bych nemusel ani citu mjti pro krásu! Zdali by se mohla newiinnost přiro-

ženěgi a lášawěgi malowati? Zdali nesiđli ctnost a pořog dusse w obličěgi gegjm? Neleštneli se nebe z gegjho oka, z celé gegj twárnosti? Gegj řeč, gegj wygádřenj, gegj celá postawa — w gакém to krásném pořádku, samá mrawopočesnost, samá ližeznost. Což mám teprw řjci o gegjm znalém rozumu, o gegjm pravém usudku, o gegj plnosti ducha? Konečně gак přirozené a gednoduché gest wšsečo gegj gednánj, gак šřromné a lašawé gegj se chowánj ke každěmu?

Co gsau nasse wyhlášené krásy, na bljzce i na dálce, proti Sulince? Dbmezugj se z wětšši části na zrúst, na barwu a hladkost obličěge anebo na giné tělesné wnady; a to gest wšsečo. Gá se gакši hrozjm z takowé tělesné krásy, kterážto až k podivenj žřjďka s krásau duchownj gest spogena. Gestit to na neywenš krásný rám, do něhož obraz chybj; často gsau to bjlené hroby, a wžďnyčny — gen pauhé zdánj — welice nebezpečné pro šřtěšj žiwota té osoby, která takowau krásau oplýwá, a časně pomjgegj. Gак často a s gакým politowánjm zpomněl gsem si giž často na pěknau Bělínku, na wnadnau Mařenku nágemnjkowu ze Błowic, a tať na mnohé giné gim podobné!

Pan farář stál gako zkamenělý nad neočekáwanau wýmlywnostj a byšřřým zrakem wychwallowatele Sulincina, a tu mu přicházjel, gako by byl we swé neohroženosti něgакé tagemšřřwj šřřdce swěho wyzradil, co gesttě i gemu tagemšřřwjm posud bylo. — Ghledal, že co Bohumil wúbec řekl, pauhá gest prawda; awšřřak gак to byl na Sulin-

ku obrátil, to se mu zdálo přepiaté; ale snad gem proto, že gi méně znal. Na každý způsob ale bylo mu velmi milé, že takhle pravý stav věci poznal. Protož mluvili dále.

F a r á ř. Gaké důležité pravdy pronesl gste taby, milý Bohumile, na nichž docela nic wystawowati se nemůže, než bohužel! že tak málo se na ně hledj. Protož se těšim z wasseho štěstj, pokládage i sebe za šťastného, že wýmjinka, kteráž w ustanowenj wasj služby spolu obsažena gest, nižádného nucenj pro was mjtí nebude.

B o h u m i l. Toť by byla pravá bjda, kdy by sám učitel gestě byl na rozpacjch, hádage, w čem pravé štěstj pozemské záležj; kdy by, gsa otrokem wasnj, nerozeznával zdánj od skutečnosti, tak aby slepý slepého wěsti musel.

F a r á ř. Bohužel! Takowých slepých gest wěru mnoho mezi učenými a neučenými. P a u h á učeno st bez čistého oka nábožnosti pravdy nepozná. Mnohé tak nazwané milostence dostalo se krásy, abych tak řekl, tehďáž, když se nebe hněwalo, aby smilnjka čili blážna, genž se přiwábiti dá potrestalo a oči otewřelo. Mau drý toho nepotřebuge; důwěřugeť w slowo Božj: „Hledy si ženy ctnostné; nad korály dražšj gest cena gegj. Důwěřuge se gi srdce muže gegjho, a koristj nemá nedostatku. Kufau weselau spořádá dům, dáwá pokrmu čeledi, a upokoguge gi. Ani w noci neuhasne swjce gegj. Kufu swau otwjrá nuznému, a dlaně swé wztahuge k chudému. Powstali synowé gegj, a muž gegj welebil gi w

shromáždění. *Marná gako pára gest krása; žena, kteráž se bogi Hospodina, tať dymálena bude.* Příklad. 31.

Takť gest, milý Bohumile! Léto cesty se držte, a gisté níhdy nezblaudjte. Krásné dary ducha usnadnj nám osvobození se z paut soběctwji; krásné tělo ale zatkně ge gestě perwněgi, powyššj marnost, — taužení po zalíbenj se a po požjwánj wystawuge, zvlásstě slabau ženu, tisjce-rému pokussenj, kteráž ke wsselickým wýstupkům we-de, a negen domáci štěstj, ale i tělesné zdrawj i krásu hubj.

Také rodiče se nemálo zradowali ze štěstj, kteráž syna gegich potkalo. Zvlásstě ge potěšilo aučastenstwji obce, hbitá péče pana faráře, až i spokogenost země pána, kteráž se progewila w dopisu, ustanowugjcjm ho za učitele; nade wssedkogim ale bylo smeyšlenj gegich syna Bohumila. Welebjece Boha poručili syna swého geho swaté ochraně, aby stále wytrwal w dobrém.

Nynj by byla matka ráda widěla, aby, co možná, byla brzo swatba, aby snad níkomu nigakého pohorssenj se nedalo; ale Bohumil myšlil, aby newěsta geho gestě rof počkala a tať dospělegšj byla, gšauc potom aspoň osmnácte let stará. Tu přissel Konrád ke swau radau, kka: „Wámť může oběma zpomoženo býti, a Sulinka zagisté nebude proti tomu. Gakožto učitelkyně promyšlu nesnj oštati swé matce požadu. Dosud wssak gestě nemá žádané dokonalosti a zběhlosti w ručnjch pracech. Welebná matka gi s ra-

boští přechová roč w klášteře, a kdž gi náležitě vzdělá, dá nám gi nazpět." Swatawka pochválila Konráda za geho ponawrženj, a hned se wessečo pripravowalo, aby se w skutek uwedlo.

Někdo se z toho wíce neradowal, gač Zulinka a Ludmilla, gežto pod gednau střechau ostáwaly, u gednoho stolu gedly, a w téže škole pod spravau Bogtěchowau se učily. Wesslyť gšau spolu do neyšrdečnégšjho přátelstwj, podporowaly se obaplně u wyučowánj sebe i giných, a tať si udbělaly z roku toho ten neyblaženégšj swého žiwota. Bohumil se též staral, aby mimoskolnj hodinky swému dalšjmu vzdělánj obrátil; zwláště pať w hudbě pokračowati hleděl. Měť pať k tomu neykrásnégšj přjležitost, gižto mu pan farář, sám dobrým gšau hudcem i učitelem, podáwal. Wžal ho tať na štrawu. Dstatně byl w otcowšlém domě obstarán.

21. Bogtěch nastawpj faru Dolanskau, a Bohumil se ženj.

Kdž byl roč minul, tu prozřetelnost Božská Konrádowě rodině nowau radost způsobila, tať že to Swatawka štoro za přjliš mnoho giž powažowala. Bálať se, aby za swau nepatrnu, gať iškáwala, práci, giž na této zemi auplnau mzdu nedostala. Dolanský pan farář se dostal na místo městského faráře do Blowic, genž byl w tom čase umřel; a nassemu Bogtěchowi byla od ney důstognégšjho pana biskupa pro zwláštňj důwěr

nost dána fara geho rodnj osady. Pan biskup chtěl djlem Dolanské osadě, kteráž mu byla velmi milá, gegj ztrátu galsi nahraditi, djlem tať pracovitému a vzdělanému duchownjmu, gako byl Bogtěch, ku pomzbuženj giných, dosti patrným způsobem se odměniti.

Tuť se owšem ono přjslowj, že někdo doma prorokem nebude, nemyplnilo; neboť radost Dolanských byla taková, že gsau otcowskému duchownjmu wrchnjmu zvláštjnjm wyslanstwjm djky své progewili, a od něho si dowolenj wyžádali, aby směli nowého pana faráře slawným způsobem, wděčností své přiměřeným přigmauti, doložiwosse, by se to gen předkem nedowěděl; neb znali geho pokoru a stromnost, w kterých toho byl nedowolil, a gen tiché přiwjtánj si byl wyžádal. Toť se gim pro tuto zvláštjn přjpadnost beze wšseho obmezenj dowolilo.

Přiwjtánj toto bylo tať sluffné a tať wšsech pohnulo, že se newědělo o čem djiwe a wjce mluwiti, zdaž o krásném wšseho sestawenj a pořádku, neb o té srdečnosti laškawého přiwjtánj, aneb o tom překwapenj pana faráře, o geho gwené pokoře, přjwětivosti a wděčnosti. Wylotě to prawě nebeské šsnaubenj, nad kteréhožto slawností množstwj lidu z šjrého okolí četně přjssedšjho plesalo a ten den žehvalo. — Každý z nich prawil: Tento rozkošný obraz do neydelšj smrti z paměti nám newygde, a wnukům a prawnukům š pohnutjm o něm wyprawowati budeme.

Dolanským tě byl celý ten den nešťlawněgššimi a nešťwostněgššimi hodny, a nemohli dost wynachwáliti, š gakým pohnutím gim pan farář, do chrámu Páně zrowna uведенý, sw. požehnanj udělowal, wesměš prawjce: Ten nám zagistě do obce naššj hogného požehnanj Božjho š sebau přivezl. W neděli na to osadnjky swě š takowau srdečnosťj pozdrazil, že wšickni slzy radosti prolěwali.

Když na to swátek (wšech swatých) následowal, měl farnj služby Božj š tak nazwaným nástupnjm kázanjm, w němž ale o sobě nepatrnau zmjnkou učinil.

Gednal o blaženosti prawého křesťana w prwnj m djlu, o blaženosti křesťanské obce pod správau dobrého pastýře w druhém djlu, a o blaženosti nebašské w třetj m djlu.

Gal kázánj toto posluchačů se dotklo, neba se nigakž wypsati. Nicméně gest těžko říci, zdalíž pan farář osadnjkům swým wjce se ponechprw zaljbil na kázatelně, neboli u oltáře. Na kázatelně se stkwěl gačo sw. Pawel nebo Jan, u oltáře — gačo sw. Wogtěch. Od toho dne se gim zdálo, gačoby prawý apostol mezi nimi byl; ničeho si nepřáli, než aby nawždy mezi nimi ostal.

Šned prwnj týden měl také mladý učitel swatbu. Šddawky a ostatnj pobožnosť w škole byly welmi šlawné, ale krom toho wšlecko zase tak zticha se wykonalo, gač w tomto domě giž w obyčegi bylo, a pozděgi po celých Dolanech se rozššřilo. Šelikož se w rodině š ohledu na

členy gegj i w giných poměrech u strownánj prw-
něgšjch časů welmi mnoho bylo změnilo, nemohlo
se na tomto slawném dnu Bohumila a Sulinky
na pohnutliwých dobách nedostáwati. Pa-
teru dětj wssecko wynaložilo, aby tento den rodi-
čům swým tať zwelebili, gať ho gessťe po celý ži-
wot neměli. Farář ale se postaral o to, aby z
toho nic do wěregnosti nepřisslo. „Kdo gednau
něgaký wěregný auřad přewzal, prawil, ten muss
se swými sawtromými záležitosťmi ostati doma,
gelikož se mu i neyne winněgšj wěc snad-
no zle wykládá, čistotu geho důstogenstěho
oběrou postworňuje, a geho aučinkowánj na pře-
kážku býti může.“

25. Nowý wěk pro Dolany. Zásady, podle kterých bratřj toto obnowenj způsobili.

Nynj začal w Dolanech z ohledu na wyu-
čowánj a wychowáwánj nowý wěk. Co se až
dosud w gednotliwém dobréh o dělo, to
se nynj na wssečy okolnosti rozšjřilo,
a se wšj silau a wytrwalostj pro-
wedlo. Wogtěch mluwil gednau takto se swým
bratrem.

„Gsaue prožtetedlnostj Božj postaweni w čele o-
sady wsseho dobréh o schopné, mussme se wynafna-
žiti, abychom zásady takowéh o wychowá-
wánj, gaťeho gsme sami od dětinstwoj požíwali, dábe
rozšjřili, a swětu příklad dali, gať se dagj i zde
k prospěchu celé osady w skutek uwěsti;

ano gať by celé země, kdy by se všeobecně zachovávaly, právě změnití a podobu země obnoviti musely."

"Bez toho nebylo takových příkladu nikdy více potřeba, gaťo právě nyní, kdežto vychovávaní téměř všeobecně od zásad těchto se usínávají, v nebezpečnosti věží, aby nezpohansťtěl o, gelikož se ani náboženství ani přírody lidské nešetří, a často místo věci slovům gen učeno bývá. Tak se mládež gen zavádí, gelikož ze škol vystupuje ani srdce ani rozumu právě vzdělaného nemá."

"Strasné následky již se ukazují, gať v domácnosti tak ve veřejnosti. Kamkoliv z nassí tiché vsi se podíváme, všude shledáme, gať soběctví se zmáhá, všecťu lidsťau blaženost pohlcuje, a lidsťau společnost do strasného stavu, do stavu právě bezbožnosti uvrhnauti hrozí."

"Zatoť pak tím více se zmáhá, čím více se od církve a od Krista vzdaluje, děti bez křesťanství a bez církve se vychovávají, čím méně se na to hledí, gaťým učitelům mládež se světuje."

"Bezbožnost gen o sebe a o svět se stará. Něco vyššího nežli vlastnj zisť a požívání nezná. Pročťež nikdyž nijádné oběti ani pro čest Boží ani pro lidsťe dobré. Protož nezmyslela toliko lásťa k bližnjmu vůbec, nobř i lásťa k rodičům, k dětem a k vlasti. Všudež gen nedůvěra mezi vrchnými a poddanými; závist a žehravost mezi rozličnými stavy; lhostegnost a různice mezi obcemi; neposlušnost a vzdorování

w rodinách. Tudy se wšickni swatj swazkové rozlučuj, a strassná propašť hrdlo swé wždy wjce otwírá."

"Dať též mizely po wšecky časy i počasná oblažowánj náboženstwj w témž stupni, gať nebeský oheň geho, geho wjra a láska zhaslnaly. Že se lidé od nebe oddělili, tudy i kletbu na zem přitáhli."

"Tuto zkázu od lidu nasseho nawždy odwrátiti, milý bratře! gest uloženi nasse; a čím wjce se wšech stran wníknauti hrozí, tím wjce bedliwosti a namáhánj musíme wynaložiti. Menjť gestě dosti, abychom gen obyčegné swé práce wykonáwali, musímeť každé příležitosti použiti, abychom semenu dobrého ulehčili, a zlé giž w kořenu udušili. Zwlastě musíme hleděti na ony lidi působiti, kterjž zlým giž nakaženi gsau, a dříve neustáti, až šutek Božský Božj pomoci se podarj."

"Zásady, podlé nichž pokračujeme, gsau o Boha samého dány, gaťož se giž po tisíc let co wšseoblažujicj pro čas a věčnosť potwrdily, kde se podlé nich gednalo. Dle nich musíme wšsecko ničemné a škodné wěděnj od nassj mládeže wzdáliti, a dobrému negen pro wěděnj ale i pro činěni učiti. Musíme ge wzdělati k bázi křesťanstwj, k swědomitosti, a k wěrnosti w zachowáwanj powinnosti. Dospěl é pať w tom zachowati a potwrditi, budiž nakaženi nasse."

"To gest to gediné newyhnuteľné, kteréž magisté nassim Dolaňanům i užitečné i přjgemné, ano wšsecko počasné blaho do wsi přinese.

„A tomu konci hledme nábožných citů giž w neyautleggšich duššich dětských, zvykemy ge na poslušnost k rodičům, na uctivost k Bohu, na dětskau lásku k gegich Božskému Spasiteli a swatě cirkwi; konečně na přisné wykonávání gegich zákonů a předpisů. To gest ten gediny prawý, nepochybny prostředek, soběctwj umrtwiti, každau nepořádnau swětskau náklonnost potlačiti, a základ pokory, lásky k bližnjmu a wšech křesťanských ctností položiti.“

„Gestliže se základ tento za mladých let položil, tuž gest zagisté i wšedko budaucj giž obstaráno. Zdalíž nebude z nábožného, mravného, na poslušnost a pracowitost zvyklého mládence, také dobrý otec a hospodář, dobrý poddaný? — z bohobogné, mravné a mljdné panny, dobrá matka a hospodyně? Což chybí rolníkowi a řemeslníkowi, který mjsto swětského požívání Božeho zaljbenj wyhledáwa, kterýž po swých gednáních negde ze žiřku, nobrž proto, aby bratrům swým prospěl? Nepochodjli i zeměpán i poddaný lépe, gestliže gest au řednj k swědomitý a beze wšeho ošředu spravedlnosti slaužj? Neporozumjli lépe zákonu, a nepoužigeli ho prospěšněgi, gestliže ho w srdci nosj, a negen proto w paměti má, aby si chleba wydělal? Menagdeli nábožný lékař wjce důwěrnosti u nemocného nežli panhý swěták? Nepokročjli we swém wědění dále, když nezpytuge, abych tať řekl, gen mrtwau přjrodu, nobrž to, co gest Božského w nj, co gi ožiwuge, Boha w nj, a podlé toho swé umění w Boha

se dĕwĕrugjc, spořábá. Což mám teprw o učite-
lowi a knĕzi řjci? Což nemůže ten působiti,
mage žiwau w jru gako aposťtolé, a dage si
záležeti na prawdě, Synem Božim zgewené, a na
auřadu od Boha sobě swĕřeném? Což nemůže ten
působiti, objrage se dnem i noci spásau dussj lid-
ských? Wssak gen nábožně wychowaný ginoch
takowým o p r a w d o w ý m p a s t ý ř e m d u s s j b ý -
ti může. Každý giný bube newyhnutelně gen pau-
hým nágemnjkem, mzdu vyhledáwagjcjm služeb-
njkem, lhátem a pokrntcem."

„Gesliže tedy z mládeže nassj přede wssjm
lidi a křesťany wzdeláme, tuť z nj učinjme také
šťastné przemčany, gižto se hodj pro wssěcky gake-
koliw stawy. W y š š j žiwot w nich usslechtj a
oblažj také gegich nižšj, gegich počasné zde přebý-
wánj. Gsauce zdáleni ode wšseho soběctwj, budau
se co audowé gediného těla wespolek podporowati;
a nikdo potom nezapomene, že se nelype také o
sebe stará, starage se o wšsecky. Nassi wychowan-
ci budau, zdagjce se gen o nebe pečowati, i zemj
mládnauti; a gegich spoluobčané, kteřj shánĕgjc
se slepĕ gen po swĕtskĕm štěstj a požjwánj, wždu
omrzelegšjmi a bjdnĕgšjmi se stáwagj. mohau si
z nich přjklad wzjti, gak slowo Božj se vyplňuje:
„Nábožným gĕst zasljben časný i wĕčný žiwot.“ —
„Kdo žiwot tento zachowati hledj, ten ho ztratj,
a kdo ho ztrácj ten ho práwĕ zachowá.“

„Nenjt skoro možná pochopiti, gak lidé w
leřtu těchto prawd tolik zkusšenosti magjce, tak

špatně poznávají, co jim ku spáse slaužij; anebo gať spásu swau za příliš drahou považují, máli ge gen okamžitě přemoženj sebe státi! Zaslíbenost židů, kteří swětškau říšši Mesiasowu a pozemského Mesiasse žádali, gestě posud obtěžuge pokolenj lidské, kterážto, gšauc garmu tělesnosti podmaněno, duchownj říšši Kristowě neporozumjwá; protož spěchá neustále za ginými učitelj, kteří usšim geho pochlebugj; spěchá za swětými kámi ča su, nepoznávajíc, že w propastných kalužinách, z nichžto possetilé wýblesky neznámého štěstj a liché swobody wypryskugj, po málu dnj strassně zahynau.“

26. Skutečné gednánj podle uwezených zásad. —
 Mechladsšj bratr Josef gest obecnjm představenjm.

Podobným způsobem rozmlauwali bratřj po každj den. U tímto duchem nadšseni gšauce, činil každj, co mohl, we swém oboru. Wogtěch si wywolil obraz opravdowě křesťanské osady po nějakj čas za předmět swých kázanj a wyučowanj, a mluwil o tom s takowau gášností a s takowým nadšsenjm, že osadnjci geho srdečně taužili po onom čase, kdež by se obraz tento w skutek mezi nimi uwezl. Protož wětšj část ochotně podala rukau k tomu, co Wogtěch nařjdl.

Se zvláštnj horliwostj podrobili se rodičowé a hospodáři geho žádstem, co se týkalo chowanj

dítě a dohlídání na poddané, čímž vynasnažení školnímu a kostelnímu velmi dobře se napomáhalo. Již po šestém roce vstupovaly děti, velmi pěkně s sáuce doma připraveny, do tamější školy, a tu šlo učení tím rychleji, čím stálegi do učení přicházely. Podle dospělosti v učení a ne podle dospělosti v letech byli žáci ze školy propuštěni. Kdo se dobře naučil, mohl dobře vystoupiti. Podle toho se mohli oni rodičové řídit, kteří dítě svých k práci tuze potřebovali. Do školy nedělní, kteráž byla velmi dobře zřízena, museli potud choditi, pokud se za potřebné nebo užitečné uznávalo. Geličkož z nedělních žáků žádný ničehož platiti nemusel, a duchovní učitelové nejvíce učili, nikdo se dobře škole nemýhýbal, pokud nebyl pořádně propuštěn. Pořádného pak propuštění měl každý zapotřebí, kdo se chtěl v Dolanech usaditi a do stavu manželského vstoupiti.

V nedělní škole byli ginochové ve stěparství a zahradnictví vyučováni; a děti nabyly, s sáuce od Sulinky vedeny, gessťe větší hbitosti v ručních pracích. Dstatně se museli všickni žáci každému prospěšnému nařízení podrobovati, až to, čemu se ve škole naučili, na život obraceti uměli, a mravy gegich s gegich uměními se stovnávaly. Při farních službách Božích, kdežto příkladný pořádek panoval, ubrali se všdy na vykázaná sebě místa v stolicech; a při každé slavnosti při-

stupovali ku stolu Páně sface svátosti
pořádní očistění.

Tak na to pomalu celá osada zvykla, magje
k tomu příležitost každou neděli a každý svátek.
Smatawka a některé ženy předcházely vždy dobrým
příkladem. Za těmito následovaly brzo celé rodiny,
tak že již málo kdo pozadu ostal.

Nezvedené ta nečnj wy rá ž ě y dospělé mlá-
deže uměl pan farář tak obmeziti, že negen w Do-
lanech, ale i daleko w okolí, krom někdy při swát-
bách, velmi zřídka byly. Djm se chození do tan-
čiren a hospod samo sebou malým zapovědělo.
Tak také giné wenslupky přestaly, kterých se gindy
právě na nezasměcenějšj swátky nejwice přiha-
zowávalo. Mladj lidé se naučili slussněgi se wy-
rážeti, a nawykli na zábawy, které duch a žby-
střowaly a zdrawj těla posilňowaly. Gestliže
w předešlých časech každoročně několik politowanj
hodných obětj bjdné bezuzdnosti padlo, gačo opil-
stwj, msty, žehrawosti, chlipnosti a p., tuť nynj
nebylo nikde widěti weselegšj a krásněgi kwětaucj
mládeže, než w Dolanech. Nebylo slyšeti ani o
tagných společnostech a hříššjch, ani o wěregném
wypuškutj diwofých wáššnj. Memanzelšě
porodny zmizely zcela z knihy narozených (z ma-
tričky); neboť tak hluboko neklesla již nižádná z
dcer Dolanských; a cizj se netrpěly, gestliže se
pořádku doma a w obci uwezenému nepodrobily,
anebo gen nsslussným krogem, strogenjm a ljčenjm
pozornost na sebe obracely.

U trwagjich neswornostech w manželstwu ani se neměbělo, gelikož pan farář giž w zárodku ge udusiti hleděl. Ano i takowé manželé, kteří byli giž léta rozwezeni, zase spogil, a wynaložil wsecko, aby ge dokonale a z celé dusse smjřil. Kde přissel na nebbalého hospodáře, tomu domlauwal, a nabjzel ho k práci a hospodářstwi. Neminně schudlé, ale pilné hospodáře podporowal obiljm i penězi, aby si zase pomohli.

Ugjmalť se wsechněch, kteří mu byli swěťeni, gačo otec swých djtek, a wedl ge na cestu křesťanského pořádku. Zachowanj děkowali pozděgi často w šzách za geho pečliwost, za kterau mu dřjwe, nežli oči gegich prohlédly, nežřjďka hrubstwj prokázali; neboť nyní widěli, gať s domácími ctnostmi požehnanj Božj do domů se wraclj.

Ujnto se počasné blaho Dolanů tať znamenitě zlepšsilo, že brzo ani chudých nebylo, až na několik nemocných a starých, s kterými ale tolik autrpnosti měli, že byli potřebnostmi wjce než dosti zaopatřeni. Dhyždné řemeslo domácího žebráctwj, z něhož se obyčegně gen lenost žiwjwá, docela zmizelo. Ani cizj žebráci se giž neopowázjili, ukázati se w Dolanech.

Šať daleko to přiwedli tito dwa bratři za málo let swým wynasnaženjm, gsauce od obecniho předstawaného podporowání. Patrný důkaz, že welice na tom záleži, gať ým učitelům

a představeným obec do rukau se dostane, gať blaho gegj na nich záleží! Gaťé to předůležité powolání! Ne konečně hogný na zásluhy, gestliže se dobře zachová, awšsať i na odpowjdanj, gestli se zanedbá!

Konrád a Swatawka, šťastnj swědkowé blaha, které wynasnaženj djetě gegich založilo, to gediné si gesttě přáli, aby gegich neym ladsj syn taťe brzo byl zaopatřen, a taťe swüg kamjneť na wáhu obecného dobrého přiložiti mohl. Protož mu odevzdali swé hospodárstwj, které nynj w nelepššim stavu bylo; a Prawomil se počlábá za šťastného, že si geho dceru za manželku wynwolil, kteráž byla z neyspanilegššich w nové škole giž wyrostlých kwě-
t. 1. Dba tito mladj lidé byli bohatj na wědomostech a ctnostech stavu a wěku swého, a w skutku geden pro druhého zrozen. Dba nastaupili slá-
pěge swých rodičů, gegichžto wedenjm hned záhy w mládi w hospodárstwj se byli wycwičili. Starý Prawomil giž napřed k swému potěšenj widěl we swém schopném zeti budaucjho obecnjho představe-
ného. Giž nynj při wšelých záležitostech s njm bral radu, a použil částěgi geho pomoci; a řdyž pro swau nedostatečnost chtěl auřad složiti, zawedl to tať, že byl Konrád w obecnj radě gednohlasně za geho nástupce zvolen.

Nynj byly celé Dolany w rukau tří stegně smenyšlegicjch bratřj, a tať pod nimi časné blaho a mrawnost Dolanů na taťowý stupeň se wznesla, gať gi gesttě sotwa řdy dřj-

we bylo spatřiti. D pravdu to byla wzornj obec — neyšťastněgšj wesnice w celé zemi a na dlouhé časy! Neboť tyto šlechtěj mužj žili a působili i po své smrti gessťe dlouho we svých potomcích, gižto gegich zásady, přjklady a žřizenj co drahé dědictw j wěrně zachowávali.

Kdyby vssecky obce této se rovnaly, byloť by králowstw j Božj giž na zemi.

27. Ludmila gest dítwčj wychowatelkynj a welebnau matkau, a to přinášj nowého požehnánj Blowičanům.

Mnoho, mnoho může žena, matka, křesťanská wychowatelkyně svých dítěť! — Swatawka wychowala dceru, která sice tělesných dítěť neměla, ale duchownj matkau a wychowatelkynj mnohých dcer a matek se stala, a tať nowého požehnánj Blowičanům a celé zemi přinesla. Swětlo žiwota, které w nj hořelo, bylo na swjcen wystaweno, a lesť a teplo daleko rozšířowalo.

Ludmila se stala brzo učitelkynj we wyššj třídě, pať předstawanau w strawnjm domě, a konečně i w nowiciátu. Zde gj bylo wolno, že mohla čas po čase vssecky oprawy a ustanowenj předsewjiti, které za dobré uznávala.

Drželať se týchže zásad, podle nichž bratři gegi gebnali. Dřsssem, že měla welikau část žen proti sobě, které giž tehdáž nechtěly, aby dcery gegich wychowáwány byly Stworiteli, nobrž swětu, t. g. ě požiwánj we swětě; ale šťastným se zdatenjm gegjho namáhánj byly zahanbeny wsečny gegj protivnice. Co z giných škol a wychowáwacjch domů, které gen času čili modě slaužily, strogilky a kofekty wycházely, nehodjce se pro obecný žiwot, a zosřliwugjce se swým mámiwým leškem každému maudřegšjmu: wystupowaly z gegjho ústawu negen zdrowé a dobře rostlé, ale wsestranně zbdělané, pro dobré horliwé, wsemi křesřanskými a domácjmi ctnostmi ozdobené panny. Měšřtané a páni dáwali těmto welikau přednost před oněmi, neboť učinily sebe a rodiny swé šťastné, an zatjm onyno djlem newdané ostaly, djlem swé manžely a hospodářstwj za krátký čas w zřázu uwedly.

Ludmila ři počjala při swém wyučowánj a wedenj welmi gebnodusse. Čas, který se w giných ústawech na wedlegšj wěci, řu wzbdělánj zewnitřnjho člowěka, z části i na marné a škodné tintěrky wynařládá, obrátila na wěc hlawnj, staragjc se o důřkladné, pewné wzbdělánj powahy a mrawů, gařož i o wědomosti ě žensřkému powolánj potřebne a užitečné. Ačkoli se ginde také náboženstwj učily, nebylo to nic platno, protože se učily gen z inoby, a newřkonáwaly, co předpisy geho řáždj, ale wráwě naproti. D b á ž n i B o ž j a n á b o ž n o s t i

se sice žvástalo, ale nikdo si jí nezamiloval. Slova: Mrawnost, stydliwost, panenská mysl atd. poznaly se sice z knih; ale nebyly u autlých panen pěstowány, ano skoro w zárodku swětáctwjm umrtwowány, gelikož se schwalně podporowala smělost, dychtění po zaljbenj se, po tanci, čtenj oplzlých knih, zanedbáwánj náboženstých obyčegů atd. Tak se zmohl kaukol zlých náklonností a wásnj, a zral gako byly w hrijzni velmi záhy a rozhazowal swé gedowaté semeno.

S tjm wětšj odhodlaností oddala se Ludmila náboženstému wychowáwánj. „Křestanstwji we školách učiti, rjčáwala, a nekřestansty žiwu býti, gest křestanstwjm pohrdati a ge w zárodku kaziti. Gestliže pawhá známost občanstých zákonů neučinj z člověka dobrého občana, gať může pawhé wyučowánj w náboženstých prawdách dobré křestany wzdělati? Co to pomůže prawdy ony rozumu předstawowati, gestliže srdce ge zawrhuge, a nepřegdauili w smeyšlenj, neproniknauili celého člověka? Gen w tom nám může wychowáwánj poslaužiti; ginať neučinilo ničeho.“

To aby se wywedlo, byla gebiná péče gegi a gegjch spoluučitelkyň; o to se staraly w wyučowánjm, přjkladem a cwičenjm w nábožnosti. Protož se uwedl wlastnj domácj pořádek, a tomu se musely wšsecky chowancky podrobiti.

Ke cwičenjm w nábožnosti náležely mimo obyčegné služby Božj dennj společnj modlitba, kře-

řtanská vyučování a čítání, častější přijímání svátosti pokání a oltářní, zvláštní uctívání Panny Marie, jakožto nejšlechetnějšího wzoru neyčistšího panenství a neyčistší lásky mateřské.

Tak dosáhla aučelu svého docela; neboť nebylo možná, aby děti, magice tolik příkladů a pohnutek k dobrému, které jen k gediné potřebě směřovalo, byly lásku k dobrému nezískaly. Nigakž nemohly později gednati na odpor tomu, co již z mládi tak srdečně ctily, čehož si vážiti z mládi se byly již naučily.

Gen u takových dětí dařilo se špatněji, kterýchžto vychování domácí ústavu jmu zřegně odporovalo; kteréž ono zlé již s mateřským mlékem do sebe byly wšfaly, a z příkladů svých špatných matek před očima měly. Ludmila vzdychávala nad těmito překážkami, kteréž gegjmu snaženi byly na odpor; a nemohla k odstranění gich nic giného činiti, než na příkladech takových svým chovaněm tím živěji pravdu před oči stawiti, že wšecely matky mají býti wzorem dětám svým. Do také činila u každé příležitosti. Předstawila jim bídu, gaku přivádí zlý příklad matčin na děti pro celé gegich žiwobytí, co neystránněji mohla, a tak jim co neyhlouběji wstřipila ošklivost zlého užívání tohoto swatého powolání. Dím krásněji jim wystawila obraz opravdové matky, wychwalowala gegi blahoběgné působení, a gegi neoceněné zásluhy o zem i onebe.

Tak rozhorlila své duchovní dcery pro gegich budaucj povolánj negen svým ducha plným učenjm, ale i g a s n ě se le s k n a u c j m i c t n o s t m i, které w ni spogeny byly, aby z ni učinily lásky nehodnějšj matku, a gegj obraz aby nikdy nemycházel z paměti gegjch chowaneš.

Umřela welebná matka, a Ludmila byla za gegj nástupnici zvolena. Toho času bylo již nejwice mladých panj Blowických a okolnjch z gegj školy, a ovoce gegjho wynasnaženj rostlo před očima. Také učitelkyně w ústavu byly z wětšj části z gegjch něždegšjch začet. Toť gj bylo velikým potěšenjm; neboť nynj šlo domácj a weřegně wychowáwánj stegnau cestau k gednomu cíli. Následky toho byly nesmjrné. Ludmilin duch ožiwowal wždy wjc a wjce rodiče i děti, a to byl duch Kristůw a geho swaté cjrkwě. Zmohl pak se brzo tak, že dostal přewahu nad duchem swěta, a řiše Božj wzkwjtala pomalu w celém okolí Blowickém a z k podiwenj.

28. Weřegně uznánj a poctěnj zásluh dětj Konrádowých od zeměpána.

Tyto následky nemohly zeměpán u ostati neznámny. Slyšeltě o Blowicích a Dolanech tolik dobrého, že si přál, aby mohl půwodům toho něco přjgemného prokázati. Giž se mluwilo, že se má státi něgaké powýšenj pana

faráče Dolanského a welebné matky Blowické, kterážto powěst celé okolj zalekla, gelikož se báli, že by své dobrodince ztratili. W skutku dostali oba wlastnoručnj psanj od zeměpána, w němž ge zwal, aby k němu přišli do residencj, gelikož mu na tom záležj, aby takowé wěrné služebnjky osobně poznal.

Druhého dne přigel pro ně welmi štěwostnj wůz, a oni odgeli. Zeměpán ge přigel welmi dobrotiwě a wšjdně. Byltě o wšem, co se gich týkalo, welmi dobře sprawen, chwálil gegich horliwost, gegich způsob, gať wyučugi, gegich se obětowanj; prawilť jim, že obywatelé toho okrsku gsau geho neylepšj poddanj, a že by přál, aby ostatnj wšickni si wzali gegich příklad za wzor. Ano w rozličnjch wěcech se gich ptal o radu, a konečně ponawehl, že ge chce oba přesaditi do šidelnjho města, a by jim dal příležitost k rozsáhleggšimu působenj w dobrém pro celau zemi.

Bratr i sestra děkowali srdečně, uznáwagjce milost zeměpána; uwebli ale důwody we wšj štownosti, že by si to za gestě wětšj milost pokládali, kdy by směli zůstati na posawádnjm místě. Zeměpán nechťe ge k ničemu nutiti, upustil od swého aumyslu. Wyzwáni bywšse, aby giné milosti žádali, neprosili o nic giného, než aby i dále své otcowšké ochrany jim a celé obci popřáti ráčil.

„Nynj teprw pochopugi, prawil neymilostiwěgšj otec země, gať štastné gsau to rodiny, kte-

ré takové otce a matky magj. Má povinnost gest, a bych gim ge zachoval, ne a bych ge o ně připravil."

Na to představil zeměpán své hosti gegi milosti země matce a gegich wysostem mladé ro-
dině; vzal ge ke svému stolu, ptal se s velikým
aučastenstwjm po gegich rodičich a po bratři, a
pať, ugistiw ge o své srdečné náklonnosti, a ob-
dariw wsselikými drahými dary, dal ge zase domů
dowezti.

To to neobhyčegné wy znamenánj, kte-
rěž Konrádowy děti potkalo, na wssedky, kterj o
tom slyšeli, zwláště pať na Dolanany a Zlowi-
čany co nehylněgi a přeradostně působilo. Nynj
se měli za dwognásobně šťastné, gelikož widěli, že
magj takové perly, které gim hlavní
město záwidj; gať gsau si gich bříjwe wázili,
tať ge nynj ctili.

Požehnané obce, které magj takové wywo-
lené dusse za wůdce! Požehnané ale i dusse tyto,
kterěž, na se be gaťo zapomenauce, zceřa
obcem swým náležegj! Každěť ge ctj co
otce a matky, magj giž tolik útěchy w tomto
životě, a žehnati bude gegich památce
wěť po wěku, pokolenj po pokolenj, fdyž giž
báwno budau požjwati oněch radostj, kteréž při-
pravil Pán swým wywoleným.

Konrád a Swatawa proléwali slzy, radugjce
se ž toho, co se bylo přihodilo, ne tať pro po-

čas naučest, která se gegich dětem a tať i gim stala, gažo pro sšlechtné smyššlenj a gednánj, gažé tito ukázali, a gažé tehďaž (i w tomto poswát-ném stawu, w němž oni byli,) giž něco řjdkého bylo. Mimo to měli za to, že w tomto uznánj gest gažési pogišštění, že oni i djetky gegich taťé někdy u Boha milosti nagdau.

29. Swatawka se pripravuge k smrti, a milu-wj naposled ke swým djetkám.

Tito staťj lidé byli by mohli nynj zcela od-počjwati, a přjgemně a pohodlně poslednj čas swé-ho žiwota žtráwiti. Dni wšak nezměníce ničeho, žili i dále tať, gať byli dosud žwýkli; ano štoro gestě přj sněgi se chowali, aby w horliwosti o spasení duše nezůstali za swými djetkami. Žmno-žili swá cwičení se w pobožnosti, a pracowali ž rána do večera gažo čeledjnowé. Mladý před-stawený obecnj mohl bez překážky giti po swých gednánjch, a o důležitostech obce gednati, an zatjm otec hospodářstwj doma obstaráwal. Tať taťé Swa-tawka newěště byla dobře k ruce. An tato měla djlem w zahradě, djlem na poli co dělati, a pozděgi i s wlastnjmi dětmi se objrati musela, ostala Swa-tawka w domě a w kuchyni. Dstatnjho času po-užila k chození do kostela, k obsluhovánj nemocných a k giným duchownjm i tělesným štukům milo-šřdenstwj.

Tať uplynuly této neobyčejné panj ostatnj

dnové gegjho života, a giž na tomto swětě, hledjc pilně swých powinností, a cwičjc se w pobožnosti a w lásce k bližnjmu, zařauřela prawého nebe. Neustále byla s Bohem spogena, od něhož wřečny gegj myřlěny, záměry a žádosti wyházely, a k němuž zase wřečny směrowaly. Gegj srdce, gegj gednání byly opravdu, gačo by giž w nebi byla, kamž swé nepomjgegjcj poklady giž napřed denně wysylala, o kteréž gi ni žádný zloděg, ni žádná náhoda připrawiti nemohla. Protož gi bylo pomyslenj na smrt prawě tař radostné, gač giným strassné býwá. Denně se s nj gaksi wjc a wjc seznamowala, a připrawowala se k nj neustále, zpytugjc a čistjc swědomj swé s neywětřj pečliwostí, zbarugjc srdce swé wřj pozemřké lářky, a pohřizugjc se wždy hlauběgi do wůle Božj. Také swé počasné záležitosťi uwešla w pořádek, a tař wenslowně wyplnila přikázání Paně, gežto znj: „Bděte, neboť newjte, řterau hodinu Pán přigde!“

Dle gegjho příkladu spravowal se Konrád, a očekáwal budaucnost, gsa gačo ona wesele myřli, a wzkládage auplnau důwěrnost w milosřdenřtwj Božj. Za swé hřjchy z mladosti a zanedbání činil pokání dobrowolným se odřeknutjm wřelických pohodlj a namáhánjm, — řřutky řřesřanské lářky a řřim, že wřečco co dělal, Bohu obětowal.

Gediná bolest geřtě na něho čekala, bolest neřřrutřj, řřterá ho potřkati mohla — ne o čekáwaná a náhlá ztráta manřelky geho, onoho anděla, gemuž po Bohu za wřečco, ano i za

své od věčné smrti vysvobozenj, měl co děkovati. Dausaltě, že se dříve odebere do věčné vlasti, nežli Swatawka, a že s gegj pomocj a při gegj modlitbě onu pauť nastaupj. Toť se i welice podobalo, gelikož požjwala neylepsšjho zdrowj, an zatjm on neustále postonáwal. Než Bůh gináce ustanowil, gať častěgi se stáwá. Než zdrawěgšj a nejsilněgšj končjwagj život neyrychlegi. Gako paprsek hromowý neyweššj a neykrásněgšj stawenj náhle w popel obracj, a strassný mjchř i nejsilněgšj dub z kořene wywracj, tať smrt zatjná kofu swau i w neyswižegšj kwětiny. Přigde nestěstj — mrtwice — gedowaté dychnutj nemocného, a — člowěka nenj wjce! — —

Tať se stalo taťe našj Swatawce. Gať žila, tať i umřiti měla — we službě lásky. Dd gedné sausedky, které až do skonánj posluhowala, přinesla si hlawničku, kteráž tať brzo uzrala, že gessťe práwě nemocné času stačilo, dáti se zaoopatřiti swátostni umjragjcjch. Nadarmo gi Konrád často napomjnal, aby u nákažliwých nemocj měla se na pozoru; ale horliwost gegj neznala mezi. Aníž nařjkala nad osudem swým; anobřž taužebně očekáwala hodinu, kde bude moci křehkau tělesnost složit. Sdyž poslednj doba se bljžila, děkowala s proměnenau gaťko swatau twáťj gessťe gednau Bohu za nescjlné, w žiwobytj gj udělené, milosti a dobrodinj; pať wygádrila své wraucj tauženj po twáři Páně a rozlaučila se od muže a djetě tēmito slowy:

„Nermuťte se ze smrti mé! dokončila jsem pať swau. Co si geště přegi, gest to, aby mi Bůh milostiw býti ráčil! Wasse pečliwost o mne gest mi známa. Pro tento swět giž mi gi potřeba není, tjm wjce ale pro wěčnost. Nezapomínejte na mne ni kdý w modlitbách! Neustupujte z cesty, kterauž gste giž nastaupili; gediné kdož setrwá až do konce, ten spasen bude.“

„Djtky a příbuzné pečugte křesťanským wychowáním a bedliwým dohlídáním; wšse ostatnj poručte pánu Bohu! Bez toho gest žiwot tento kcatký, že to ani za práci nestogj, aby se člověk mnoho o něj staral. Pro nebe, pro blaženau wěčnost gsme stwořeni. Toho abychom došli, musj nám gediné býti záleženo. Podporugte se wšsestranně gedem druhého učenjm i příkladem, potěchau i modlitbau! Dce swého, djtky milé ctěte, pokud ho geště máte; a matka wasse, dčjwe odesslá, bude wám za to žehnati. Tak pak obcowánj na šse i po smrti trwá, a trwati bude, až se zase spatřjme před trůnem Božjm, kdež na wěky bez rozlaučení spogení budeme.“ —

Na to malaunko odpočinuwšsi mluwila dále:

Nynj jsem swěta zbarwena, zprossťěna wšseho, co stwořeno gest, a očekávám gediné twých rozkazů, ó Pane a Bože můg! Wolně zplácjm dluh žiwota swého, a podávám ho w ruce twé. Ty gediný gsi lásky mé hoden. S kňž bych tě

mohla poblé zaslauženj milowati! — Zapomjnamť ráda na wsecky bolesti své, a radugi se w tobě — To, co o domě twém wjm, rozpaluge tauženj mé. — Srdce mé gest hotowo; přigď, o Nymilowaněgšj! Srdečně taužjm po tobě!”

Nynj se zarazil hlas gegj. Mdlobau usnula. Probudiwšsi se, neměla giž paměti, byla plná nepokoje, a mluwila pomateně s takowým namáhánjm, že gi na celém těle pot wywstal. Pan farár se u ni mobilil, druzj plakali, přegjce gi wšični, aby byla brzo zbawena tohoto traplitého stawu. Konečně se upokogila, a gestě se z pamatowawšsi, usnula znova po malé pūtce, a w kročila w žiwot wěčny, gažo k ráčegj sprawedliwj. —

Učkolim pokorná djwka Páně wenslowně žádala, aby nižádná weřegná slawnost pohřebnj se gi neprořazowala, a Wogtěchowi to na odpowjdanj dala: předce se nemohlo zabrániti, aby pohřeb gegj obzwláštjnjm aučastenstwjom wšech okolnjch far newynikl; ano práwě ten byl ten neykrásněgšj a nenyponutliwěgšj ze wšech, gakhých zde býwalo widěti. Nebylo oka, aby se nebylo slzau škropilo, kdýž pausstěli rakew do země. Nářeč chudých, kteřiž gi co swau wšeo- bec nau matku-ctili, rozléhal se daleko, a nechtěl se ani ukončiti.

30. Konrád za nj brzo následowal, a Bůh požehnal zesnulým a gegich rodině gestě w pozděnjch potomcých.

Konrád přečkal swau manželku gen o několik mēšiců. Tichá bolest a živé tauženj působily na geho slabé tělo tak, že patrně wadnul, a pak po lehkém zánětu (zápalu), který si na poli neopatrným napitím wody způsobil, rychle swět tento opustil.

Dítky oplakávali swé hodné rodiče s účinnou oduševnělostí. Rádi by jim byli dnj gegich problaužili a osladili; ale poddali se saudu Božjmu, kterýž ge ustanowil dřjwe přewésti z wjry k widěnj, z pozemské radosti do nebeské.

Každoročně nawšstěrowovali na pohřebnj dnj pohromadě gegich wěnci posité hroby, a konali pobožnost při mši za mrtvé, kterážto aby se ročně četla, sami obstarávali. Dstatně neušlo dne, aby nebyli na ně zpomněli; neušlo téhodne, aby se nebyli aspoň gednau na hrobu gegich pomodlili.

Wšlecka bratr tohoto wáženého domu dočkala se w ysočého wěku; a někdy neodstoupilo od nich požehnánj Božj, ani od gegich potomků, kteřížto zdědili po nich nábožnau mysl, a w gegich slepěgich za nimi následowali.

S těž by z našich čtenářů mnoho takowých bylo, kterýby tak patrnými a gasnými příklady powzbuzeni gsauce, tyto uslechtilé dusse následowali.

Gafé blažené odplaty pocítil by překladač této knihy za svou nepatrnou práci, kteráž by jedno Rodinu Bohověrných od zapomenutí vysvobodil, jedno neuznávané za našich časů pravdy našeho svatého náboženství, zvláště pak pravé zásady křesťanského vychovávání svým spolužijícím z čerstva v paměť uvedl, a jim tak prospěšným býti mohl!

Pozvání

ku rozšíření dobrých katolických kněh w českém gazyku,
pod gménem :

Dictwíj sw. Jana Nepomuckého.

Otcowská vláda císarstwj Rakauského považowala od počátku w zřízení rozličných ústawů ku vzdělání lidu, mravní i nábožné wychowání za geho podstatný základ, a tím progewila přesvědčenost swau, že wesšera pravidla k upewnění blaha domácího a obecného prospěšenstwj tenkráté genom žádaného zdaru míti mohau, pakli na pravě křesťanském smeyšlení lidu spočiwaj. Nižádná třída občanů není tedy, otcowškau tauto péčí laskawého mocnáře nasscho, bez neccenitelného dobrodiní náboženského poučení.

W každém času se uznáwalo, že aučinnost uběléného vyučowání we školách a w kostelích pokračowáním wlastního poučení důkladně podporowáno, a že rozšířením dobrých kněh, mezi wšsemi třídami lidu, obecná, dokonalejší a mravní vzdělanost dosažena býti může. Z téhož ohledu sgednotili se giž na mnoha místech šlechetni mužowé, kteríž laciným wydáwáním prozřetelně zwolených a pravému křesťanstwu učících kněh z nečistšího a neexistujícího anmyslu se o to starali, aby se každému snabně téhož užitku dostalo, gcmuž na pravém ponaučení w nábožnosti záleží.

Příkladowé títo shledali i w nassí wlasti uznání a chwalitebného následowání. — Welebný P. Antonín Haníků, exjesuita a duchowní pastř w Šiměři, buděgowské diecési (15. Března 1833 zemřel) tautěž myšlénkau se zanással, a na tom se ustanowil, kuložiti ústaw, gimžowý křaganům geho dobré nábožné knihy w materském gazyku, galowých se gessťe nedostá-

walo, w neylewnějššij ceně, podávány byly; kteréž by pro swau lacinost náležitě rozšířeny i chudobnějššimu hospodáři do rukau dostati se mohly. Sám učinil první základ, obětowaw 1000, zl. na střibře otcowského dědictwí; a podal ge welebůstogné kníž. arcib. konsistoři Pražské s tou žádostí, aby z gístiny této wyprodajicj auroky, rozmnožené přispěwky giných dobrodinců, k podotčenému aunyslu obrátiti si bě neztížila. Dle žádosti welebného zakladatele měl tento ústaw pod gménem „Dědictwí swatého Jana Nepomuckého“ do života wstaupiti: čímž památku nedáwno před tím slaweného jubileum sw. Patrona*) zaswětiti a celý ústaw pod mocnau ochranu geho poraučeti obmeyšlel. Ucházením se welebůstogné kníž. arcib. konsistoře dostel tento ústaw, z ohledu na swau znamenitau užitečnost, neywyššijho dwerského potvrzení dne 26. Října 1833.

S galau radostí wznessený aučel téhož ústawu i u oswjceného obecníswa se přigal, důwodem buďiž, že hned na první ohlášení, w Časopisu pro katolické duchowníswa, až do wydání této knížky 255 duchowních i swětšých spoluauďů se znamenitými přispěwky k témuž ústawu přistaupilo; tak že welebůstogná kníž. arcib. konsistoř měla již dosti prostředků, wydati pět knížek na swětlo; z kterýchž dvě od welebného p. Jana Širsíka, faráře Minického, w arcibiskupswí Pražském, třetí od dwogjetihodného pana Josefa Zimmermana, kaplana u sw. Hawla w Praze, čtvrtá od welebného p. Šimona Brány, faráře Mirotického buděgowské diecesi, a pátá od dwogjetih. p. Jos. M. Pohořelého, cirkownjho kněze diecesi Litoměřické, témuž ústawu obětowány byly.

Tyto knížky k dostání gsau negenom w kanceláři kníž. arcib. konsistoře, nábřž i we wšech kněhkupectwích. Mnohé giné, od žkussených mužů sem podané knihy ti-

*) W roce 1829.

škem vycházeti budou na světlo dle zásobnosti téhož ústavu.

Un ústav tento pro svou užitečnost u mnohých přivětivě sdělnoši a podpory sledal, kdežto nebyl gestě náležitě ohlášen: gest se co nadíti, že daleko větší počet spoluauků k němu přistoupj a dobrodinců se nagde, když lastkavému obecenstvu slusně bude uvedeno w známost, pod gahými výmjnkami na témže ústavu každý podj bráti může. — Z toho ohledu sestawila redakcj wsecka pravidla geho, a přítomným listem ge we wseobecnuu známost uwádj.

I.

Přístup spoluauků.

1.

Spoluaudem „Dědictwji sw. Jana Nepomuckého“ státi se může každý, buď ustanoweným peněžitým příspěvkem, kterýž se gedenau na wždycy zaprawj, anebo podáním písemných pracj, kteréž ku podobčenému učelu směřujj, a ohledně wnitřní ceny své k wydání za hodné uznány budou.

2.

Kdokoliw k témuž ústavu 100 zlatými na stříbře příspěge, považowan bude za spoluzakladatele, a činj se účastným práwa ponawrhowati, které a gah užitečné knihy nákladem téhož ústavu wydávány býti měly.

3.

Kdo, gedenau na wždycy, podá:

40 zl. na stř.,	gest	téhož	spoluaudem	I. třídy
20 = = =	—	—	—	II. —
10 = = =	—	—	—	III. —

Mensši příspěvek přigme se wděčně, za dobrodinj.

4.

Měhole, celé wikariáty a farnj okresy, školni

mládež, celé rodiny vstupují dvognásobným příspěvkem do nadřecených tříd, nebo do počtu dobrodinců.

5.

Doplněním základu ve vyšší třídě také do též třídy každému přistoupiti wolno.

6.

Kdo w řádku svém Dědictwí dotčenému obkáže wic než 100 zl. na střibře, považován bude za spoluzakladatele; při menším obkazu připočte se k dobrodincům.

7.

Spisowatele, kteříž své práce témuž ústavu obětují, gelikož po náležitém ocenění k tisku ustanoweny budou, dobývají sobě dle obšírnosti, důležitosti a ga-
drnosti spisů svých, práwo spoluaudů buď I. buď II. buď III. třídy. Podáním wice důkladných prací wstoupí spisowatel do vyšší třídy.

8.

Kdo témuž ústavu zdarilé přeložení k nadřecenému učeteli přihodné knihy podá, stane se spoluaudem III. třídy; — opětowaným podáním postoupí wšše.

9.

Dle poslední wíle zakladatelowy žádají se duchowní spoluaudové téhož ústavu, aby mezi osmidnem swatého Jana Nepomuckého, za Nejwvyšší Císařskou rodinu, gakož i za živé a za mrtvé spoluaudy téhož Dědictwí, dle pohodlnosti geduu misí swatau slaužili. — Čím tedy každý spoluaud pro své dusse spasení tolik neyswětěgšich obětí aučasným se stává.

Wýhody spoluaudů.

10.

Každé knihy, týmž ústavem wybané, obdrží, na pěkněgším papíře :

a) Spoluzakladatelové	= = =	4	wýtisky	darem
b) Spoluaudové I. tříd.	= =	3	—	—
c) Spoluaudové II. tříd.	= =	2	—	—
d) Spoluaudové III. tříd.	= =	1	—	—

11.

Spisovatelé, gichž práce nákladem ústawu wydány budau, obdrži z téhož wydání 12 wýtisků; překlada-
telové, gelikož překlad gegich se přigal a na swětlo
wyffel, obdrži 6 wýtisků darem. — Dpětowanau zá-
řuhau za spoluzakladatele gmenowání býti
mohau.

12.

Wydáwati se pař budau knihy giž wázané; na
prwnim listku přitistěno bude znamení téhož ústawu,
gakož i frámřká cena; kteráž bude wždy neylewnějši.

13.

Páni spoluaudové obdrži tistěný listek, na němž
se odebrané wýtisky po každě odepíšj.

14.

Dyto wýtisky wydáwany budau buď w kanceláři
knjž. arcib. konsistoře, aneb u redakci.

III.

Rozesílání wýtisků.

15.

Welebné buchowenstwo gdejši arcidiéceři obdrži
zapsané wýtisky škrze swé wikariáty.

Dstatnim slawným Konsistorjim zajiłati se budau,
w diéceři gegich zapsané wýtisky, we wlastních bednách
franžo.

16.

Konsistorni expedici, kteráž se témuž rozesílání
přjmětivě podwolila, gakož i sněhkupectwi dostanau
besátý wýtisk nádawkem. Takř dostane i každý gžě-
ratel odběratelů na dwacet wýtisků jeden gbarma.

17.

Voznamení spoluaudů a aučty sessých přispěvků každého roku Časopisu pro katolické duchovenstvo se připogi.

18.

Každá ku prospěchu téhož Dědictví a k rozšíření obecné užitečnosti udělená rada se strany redakci vděčně se přigme a slusně oceni. — Šabá vsak redakci, aby připisy takové franko se zasílali.

Od redakci Dědictví svatého Jana Nepomuckého.

W Praze 1, Březí 1937.

Wáclaw M. Pešina,

kanovník, konsistor. rada a ředitel
Dědictví.

D b f a h.

P ř e b m l u w a St. 1—6

Oddělení první.

1. Ves Dolany	7
2. Bogtěchowo hospodářství	9
3. Žádost Lubmilina se vyplnila	12
4. Řítiny	15
5. Gaš Swatawka a Růženka w neyprwňeg- šich létech cwičeny byly	17
6. Bogtěch zastává své starokřesťanské zásady u wrchowávání proti nowým zásadám učite- le Nowáčka	26
7. Bдали wzdělánj w náboženství gest lepší w městských nebo wenkowských školách, a co se má saubiti o tak zwaném 'oswiceni měšťanů?	34
8. Škola wejšpogenj s domácím wychowáváním	39
9. Gašými pracemi a gašým čtením zanášely se dítky mimo školu, a gašézo owoce při- nášelo gim čtenj?	43
10. Gaš působj služby Boží a swátosti cirkew- nj na wychowávánj dítel	48
11. Gaš dítky poneyprw weřegně a slawně we- lebnau swátost Dítátnj přigimaly, a gašé- ho prospěchu z toho nabyly	50
12. Dwoce prwniho sw. přigimánj. Růženči- na křesťanská mysl a gegj křesťanský žiwot	53

13. Gať se Růženka obětowala pro chudé nemocné dítě, a gaťého měla potýkání se soběctwjm lékařowým 56
14. Gať působilo gebnání Růženčino na učitele Nowáčka. — Geho vlastnj wyznání 63
15. Nedokonalé wyhogenj Boženky. Utěcha pro ni a zaopatření gj 70
16. Růženčin prospěch w dobrém. Gegi dennj pořádek. Wošeni stawu. D powolání klášternjm 73
17. Růženka poslechla hlasu Božjho. — Tutoť gest wzor pro wšecky, kteří chtějí dítky swé na čas a na wěky zaopatřené mjtí 79
18. Dívky se užj obstaráwati domácí hospodářstwj a kuchyni 83
19. Růženčina láska k nemocným a gegi noční bdění 86
20. Gať se může modlitba s pracj spogiti, a celý život w službě Boží ztráwiti. — Požehání a blaženost prawé modlitby 87
21. Prosebnj modlitba gest mnohým záwadau, nechť se žádá o bary časné nebo wěčné 92
22. Dprawdowá nábožnost důwěřuge se w Boha w každé okolnosti života. Aby Eudmila w takowé důwěře swé dítky potwrdila, použila zkuffenosti swého života 96
23. Eudmila osičela welmi záhy 97
24. Eudmila w městě odmrštěna gsauc nastla w Božkowě swing druhý domow 105

25. Ludmila z Božkova vyhostěna bližji se své- mu ženichovi	108
26. Mladých manželů štěstí mnohonásobně se kazi. Belikau řadau sauzeni ge nawššteruugi, až celá zláza na ně se wrhne	115
27. Neywětšši bjda neywětššim gegich štěstím. Pomoc neyneočekáwaněgšši	120
28. Dolany gegich nové obydlí	123
29. Růženka leží nemocná, a chová se právě křesťanský	125
30. Poslední řeči Růženčiny. Gegi saub o smrti, o bázi smrti	127
31. Poslední pobožnost Růženčina	129
32. Růženka se laučí a umírá	132
33. Růženčin pohřeb	135

Oddělenj druhé.

1. Gať Růženčina smrt na gegi rodiče působila	138
2. Následky posetilého promjgeni	142
3. První pokléšky obyčejně ze špatné společ- nosti pocházegi	146
4. Nebezpečnosti tance	152
5. Pokračování we zlém. Prowinění na pro- winění se hrne	156
6. Swatawka se rozrůzňi se Swatawau, a pať i s otcem	161
7. Swatawka se potýká se svědomím; a svěd- nictwí napne své ausťoky a wtjrawost.	167
8. Swatawka klesá wždy hlouběgi. Wšedky zkauffky w polepšeni se rozťotagi	171

- 9 Nejblížejší následkové gegiho bezuzdného ži-
wota 176
10. Swatawka na fragi propasti 180

Oddělenj třetj.

1. Wrah Budimog odsauzen na smrt. Dobrý
pastýř duchownj pokládá život swúg za
owce swé 183.
2. Pán Bůh dal swau milost, a Budimog činj
pokánj 191
3. Budimogowj listy Swatawce a Bělinec . 196
4. Gať se Swatawka sama s sebau potýká.
Gegi smjřenj se s rodičema 201
5. Budimog u sw. přigjmánj a na poprawistti 205.
6. Gať Swatawka s Bohem se smjřila, a za
hřichy swé dosti učinila 209
7. Swüdkyně Swatawčina promění se w gegi
pronasledowatelkyni. — Swatawka se mstj
láskau 214
8. Swatawka dřjwe pro weliké štěstj určena,
uspokoguge se nynj tím, že si bere chudého
nádbennického syna 219
9. Gať láska činj manželstwo šťastným . . 226
10. Hrbinská oběť djwčina 227
11. Zasnaubenci 230
12. Swatebnj slawnost. — Swatebnj pjsen . 233
13. Založenj školnjho pokladu. — Hody po swatbě 240

Oddělenj čtvrté.

1. Mladj manželé. Gať Swatawka předs-
wzetj swé w skutek uwádj 245

	Stránka
2. S Konrád dobře si počíná	248
3. Konráda wábí jeho stará společnost k sobě	252
4. Swatawka se snaží, aby laškau a showj- wáním na muže swého působila	254
5. Swatawka slehne před časem. Příčinato- ho. Slawenj křtin se zrusši	25
6. Gať Swatawka swé mateřské powinnosti plní	261
7. Swatawka zachowává gať prostřednice me- zi manželem swým a rodičema domácj pokog	265
8. Lubmilina poslednj nemoc. — Mocný lék proti nemaudré bážni smrti	270
9. Celá rodina příkladně se chová	277
10. Wogtěch nemocen na buchu po smrti Lub- milině	280
11. Smutné skončenj Wogtěchowo	284
12. Konradůw staw po wyhoření. — Gať Swa- tawka nemocného manžela wyhogila, a Do- lanstj popelem lehlé stawenj opět wystawěli	286
13. Kterak Swatawka dítky swé wychowává, a otcovy powahy a pohoršlitwé příklady be- zesskodné činí	291
14. Dkázka swětlych dob Konrádowých. — Swa- tawka a učitel geg u wychowávání na pra- wau cestu poukazují	298
15. Konrád přichází gessťe na nebezpečněgši scestj, až dům i dwůr na mizinu přiwede	313
16. Powěra umrhla Konráda w úplnau záhubu	318

17. Konrátem spáchaný zločin a jeho prchnutí
gest příčinou brzkého probání jeho statku
a vyhnání jeho rodiny. 322

Oddělení páté.

1. Swatowčin zápas a wítězství w hodině
úplné opustěnosti 326
2. Angel ochrance 331
3. Ryněš se přestěhuje do Konrádova domu
a má swatbu
4. Ryněšsowo hospodářství a jeho žena
5. Ryněšsowo wychowávání dítěte a jeho bída.
Boží saub na zemi
6. Swatowčino šťastné pobytí na faře trvá
jen na krátký čas
7. Kojitel na hrob faráře Dolanského
8. Nikotw nemůže to býti, aby taková mod-
litba nebyla wyslyšána! Kdo gest ta ci-
zinkyně?
9. Gaš přišla Boženka do Stachowic a pař
báje do swěta
10. Boženka gest hlídačkou nemocné a pař u
wězení
11. Boženka w Bohussowě domě. — Nešťě-
stí přicházejí zřídka samo
12. Boženka zachowala rodinu Bohussowu
13. Bohuš a Boženka w Amsterodámě
14. Kdo gest ten cizinec? 374
15. Pokračování. — Gaš se Konrád obrátil 383

16. Boženka vymůže Swatowce gegi otcowšlé
bědictwj, a Konrád se wrátj ke swé robině 387
17. Gaš byli zase poneyprw w kostele . . . 391
18. Boženka mezi přibuznými. — Co se dále
bělo s Bělínkau 394
19. Nejgíššj zkausska obrácenj a nejčistšj
radostj rodičů 401
20. Gaš se Wogtisseš ke kněžstwji pripravuge 405
21. Slawnost prvotin kněžššých, gaš má býti. 407
22. Wogtěch co kaplan na kazatelně, we zpo-
wědnici, we škole atd. 412
23. Bohumil dostal školu w Dolanech. — Co
gest ženská krása 420
24. Wogtěch nastaupi faru Dolansškau, a Bohu-
mil se ženi 426
25. Nowý wěš pro Dolany. — Zásady, poblé
šterých bratěj toto obnowenj způsobili . . 429
26. Škutečné gednánj poblé hořegššich zásad. Mey-
mladššj bratr Josef gest obecnjm předstaweným 431
27. Eubmila wychowatelkynj djweš a wlecbnau
matkau, a to přináššj požehnánj Blowičanům 439
28. Wešegně uznánj a poctěnj zásluh dětj Kon-
rádowých od zeměpána 443
29. Swatowka se wyprawuge k smrti, a mluwj
naposled ke swým djškám 446
30. Konrád za ni brzo následowol, a Bůh že-
hnal zesnulým a gegich robině gesté w ge-
gich potomcích. 451

Zpráva.

Na mnohá poptávání, zdaž knihy nákladem D i c t w j S w a t o j a n s k é h o wydané, gessté k dostání gsau, na wědomj dáwáme, že gať w konšistorijnim kancelári a u redakci (u chrámu Páně u sw. W i t a, čisl. 41.) tak i w každém kněhkupectwji gsau k dostání Proč gsem katolíkem. D b Š i r s i k a, p o 4 k r.

Bohumil. D b téhož = = = = = 36 —

Panna Orleanská. D b J. Zimmermanna 10 —

Populárnj katechismus w rozmluwách. D b

 Wrány = = = = = 25 —

Rodina Bohowěrných. D b Pohořelého = 30 —

Udměna pilným dítkám s 8mi nápěwy.

 D b Š i t k a = = = = = 10 —

 Ect. NiklasKirche auf der Altstadt Prag.

 D b J a n a Z i m m e r m a n n a. = = = = 15 —

 Morátnj zpěwy z 15ho stoletj. Wydány =

 od P e s s i n y = = = = = 15 —

 Cirkewnj obřad korunowánj českých králů. =

 D b P e s s i n y = = = = = 40 —
